HANDLINGAR

TILL

UPPLYSNING

AF

FINLANDS HÄFDER.

UTGIFNE

AF

ADOLF IWAR ARWIDSSON.

Sjette Delen.

STOCKHOLM, 1853.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,

Kongl. Boktryckare.

INNEHÅLL.

N:o. Sid.

1. Bref från Biskop Magnus Tawast i Åbo till Præpositus Thomas i Strengnäs, 1440 . . . . . 1.
2. Svenska Rådets Gåfvobref till Klostret i Nådendal å Helgå uti Bjerno Socken, 1441 . . . . . 3.
3. Gödicke Finckes Qvitto till Carl Knutsson Bonde, å en pantförskrifning i Helgå uti Bjerno Socken, 1442 . 5.
4. Gåfvobref å Warisala Hemman i Pemar Socken, 1443 6.
5. Jordbyte emellan Petter Ingonen och Klostret i Nådendal, 1444 . . . . . 7.
6. Klostrets i Nådendal Bekräftelse på föregående Jordbyte, 1444 . . . . . 9.
7. Bref från Biskopen och Domkapitlet i Åbo till Erkebiskopen och Domkapitlet i Upsala, om täckandet af Åbo Kyrka, 1445 . . . . . 11.
8. Elseby Jönsdotters Stadfästelse på sin Man, Petter Rikes gåfva till Klostret i Nådendal, 1445 . . . . . 13.
9. Ytterligare Bref från Biskopen och Domkapitlet i Åbo till Erkebiskopen och Domkapitlet i Upsala, om täckandet af Åbo Kyrka, 1445 . . . . . 15.
10. Greger Anderssons Testamente, 1447 . . . . . 16.
11. Henrik Classons Diekns Första Testamente, 1449 . . 18.
12. Biskop Magnus Tawasts intyg om gods vid Kymmene, skänkte till Wadstena Kloster, 1450 . . . . . 22.
13. Lucia Olofsdotter Diekns Andra Testamente, 1451 . . 23.
14. Konung Carl VIII Knutssons Rågångsbref emellan Tavastland och Savolax, 1452 . . . . . 26.
15. — Carl VIII Knutssons Qvitto åt Greger Mattsson, öfver uppbörden från Raseborgs Län, 1452 . . . 30.

N:o. Sid.
16. Henrik Classon Diekns Andra Testamente, 1452 . . . 30.
17. Henrik Classon Diekns Tredje Testamente, 1453 . . 35.
18. Lucia Olofsdotter Diekns Tredje Testamente, 1455 . 40.
19. Jöns Henrikssons Testamente till Klostret i Nådendal, 1455 . . . . . 44.
20. Skattebref å Seppälä Hemman i Pöyttis Socken, 1457 44.
21. Vittnesmål och Stämning rörande ett Slagsmål och Dråpslag, 1457 . . . . . 45.
22. Bestyrkande af Jöns Henrikssons Testamente, 1457 . 49.
23. Köpebref för Klostret i Nådendal å Kaittais och Kutkuma Öar, 1460 . . . . . 50.
24. Salubref å halfva Yläkylä Hemman i Wemo Socken, 1463 . . . . . 51.
25. Hälften af Yläkylä Hemman i Wemo Socken upplåten i Saköre och köp åt Birger Trolle, 1464 . . . . 53.
26. Klostrets i Nådendal Stadfästelse å ett Jordbyte med Olof Nilsson, 1466 . . . . . 55.
27. Förliknings-Bref emellan Albrekt Nyendorp och Hans Parta, 1467 . . . . . 56.
28. Bytesbref emellan Petter Ingonen och Nådendals Kloster, om Suksela i Pemar Socken, 1469 . . . . . 59.
29. Intyg om Pantförskrifning och Återlösen af Hallela Hemman i Sagu Socken, 1472 . . . . . 61.
30. Sten Sture d. ä. Skyddsbref för Klostret i Nådendal, 1472 . . . . . 63.
31. Häradsrättens i Sjundå Stadfästelse å en Testaments-Gåfva, 1476 . . . . . 64.
32. Sten Sture d. ä. Räfstetings-Dom om en Äng, 1476 65.
33. — Förläningsbref åt Nådendals Kloster å Lonto ö och Lietsala, 1481 . . . . . 66.
34. Hartwik Japssons Testamente, 1486 . . . . . 67.
35. Gåfvobref af Nils Ragvaldsson åt sin Syster och Svåger, 1487 . . . . . 70.
36. Bestyrkande af ett Köpebref för Klostret i Nådendal å halfva Kuttila hemman i Halikko Socken, 1487 . 71.

N:o. Sid.
37. Köpebref å Niihattula Hemman i Wirmo Socken, 1490 72.
38. Förläningsbref för Klostret i Nådendal å Päavola Hemman i Reso Socken, 1491 . . . . . 73.
39. Gåfvobref till Åbo Domkyrka och Nådendals Kloster å ett hus m. m. i Åbo, 1491 . . . . . 74.
40. Fastebref på Wormö uti Ingo Socken, 1492 . . . . 76.
41. Gåfvobref för Klostret i Nådendal å Pölseböle i Pargas Socken, 1493 . . . . . 77.
42. Bytesbref å Kackaris i Nousis Socken emot Kyymäki i Wirmo Socken, 1495 . . . . . 78.
43. — å Jord, emellan Klostret i Nådendal och Clas Gramssons Enka Margaretha, 1495 . . . . . 79.
44. Bref från Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Erkebiskop Jakob Ulfsson i Upsala, 1495 . . . . . 81.
45. — Knut Posse, m. fl. i Wiborg, rörande belägringen af denna Stad, 1495 . . . . . 83.
46. — Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Erkebiskop Jakob Ulfsson i Upsala, 1495 . . . . . 86.
47. — Erkebiskop Jakob Ulfsson till Klostret i Wadstena, 1496 . . . . . 88.
48. — Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Erkebiskop Jakob Ulfsson i Upsala, 1496 . . . . . 91.
49. — Arvidus Nicolai, confessor generalis i Nådendal, till Klostret i Wadstena, 1496 . . . . . 93.
50. — Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Erkebiskop Jakob Ulfsson i Upsala, 1496 . . . . . 96.
51. — Densamme till densamme, 1496 . . . . . 97.
52. — Densamme till densamme, 1496 . . . . . 99.
53. — Densamme till densamme, 1496 . . . . . 100.
54. — Densamme till densamme, 1497 . . . . . 104.
55. — Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Svenska Rådet, 1497 . . . . . 106.
56. Förlikning emellan Klostret i Nådendal och Rötger Olsson, om Gumnäs i Pojo Socken, 1498 . . . . 109.

N:o. Sid.
57. Bref från Klosterbröderna i Nådendal till dem i Wadstena, 1500 . . . . . 110.
58. Strödda Anteckningar, 1473—1502 . . . . . 113.
59. Bref från Biskop Johannes Olavi i Åbo till Klostret i Wadstena, 1509 . . . . . 115.
60. Bref från Abbedissan och Klostret i Wadstena till deras, Confessor Generalis Sven Thordson, 1509 . . 116.
61. — Sven Thordsson Confessor Generalis i Wadstena till Klostret derstädes, 1509 . . . . . 118.
62. — Erik Thuresson Bjelke till Sven Thordsson, 1510 121.
63. Clemet Howenskels Testamente, 1512 . . . . . 122.
64. Gåfvobref till Klostret i Nådendal å Karinkorva Hemman i Sagu Socken, 1517 . . . . . 124.
65. Bref från Biskop Arvid Kurk i Åbo till Erkebiskop Gustaf Trolle i Upsala, 1520 . . . . . 125.
66. — Erik Fleming till Abbedissan och Klostret i Nådendal, 1526 . . . . . 128.
67. Förbindelseskrift af Joakim Fleming för Lars Henriksson, 1526 . . . . . 129.
68. Fastebref på Jord i Takalaks by af Wemo Socken, 1529 130.
69. Förteckning på Statens Inkomster från Finland, 152— 132.
70. Bref från Torsten Salmonsson till Konung Gustaf I, 1530 134.
71. Qvitto åt Klostret i Nådendal å en inbetald Skuld, 1530 135.
72. Konung Gustaf I:s Öfverlåtelse-Bref åt Jakob Fleming å Wiirilä, Niemis och Koskis Hemman, 1530 . . 136.
73. Köpebref å Hulta Hemman i Sunds Socken, 1530 . . 137.
74. Bestyrkande af ett Köpebref å Skutnäs och Sandör i Pedersöre Socken, 1531 . . . . . 139.
75. Fastebref å Jord i Gertula by af Reso Socken, 1532 141.
76. Bestyrkande af en äldre Handling, rörande Wiala i i Reso Socken, 1533 . . . . . 143.
77. Konungs-Dom öfver Apiakoski. Qvarn i Walkiakoski Fors, 1534 . . . . . 145.
78. Henrik Henrikssons Råbref emellan Louknais och Littois Byar, 1534 . . . . . 146.

N:o. Sid.
79. Konung Gustaf I:s Frälsebref åt Erik Fleming, å jord i Retunkylä by samt å Warkaus Hemman, 1534 148.
80. Bref från Borgmästare och Råd i Wiborg, om ett Stenhus i nämnde Stad, 1535 . . . . . 149.
81. Häradsrätts Dom om ett Jordskifte emellan Erik Fleming och Henrik i Hartsby, 1536 . . . . . 150.
82. — Stadfästelse å ett Jordbyte emellan Sigfrid Eriksson i Kankaantaka och Peder Skrifvare, 1537 . 151.
83. Bref från Michaël Agricola till Konung Gustaf I, 1537 153.
84. Afträdande åt Klostret i Nådendal af tvenne Ängar i Åkerby och Kalela, 1537 . . . . . 157.
85. Iwar Flemings Gåfvobref å Jord åt Nils Eriksson, 1537 158.
86. Fastebref å Jord i Nyby uti Rengo Kapell, 1538 . . 160.
87. Bref från Michaël Agricola till Konung Gustaf I, 1538 161.
88. Öfverenskommelse och Sämja om Råerna emellan Pusula, Rautala och Lahtis Byar, 1538 . . . . . 164.
89. Fastebref på Wormö uti Ingå Socken, 1538 . . . . 165.
90. Bref från Konung Gustaf I till Borgmästare och Råd i Wiborg, 1539 . . . . . 167.
91. — Konung Gustaf I till Nils Grabbe, 1539 . . . . 168.
92. — Konung Gustaf I, om årliga Skattegärder från Raumo Stad, 1539 . . . . . 170.
93. Konung Gustaf I:s ytterligare Förbud emot olaga afhändande af Kyrkogods, m. m., 1539 . . . . . 170.
94. Bref från Konung Gustaf I, om grundläggandet af Nykyrko Församling, 1539 . . . . . 172.
95. Konung Gustaf I:s Fullmagt för Nils Jacobi å Nerpis Pastorat, 1539 . . . . . 173.
96. — Stämnings-Bref på Erik Fleming, 1539 . . . . . 174.
97. Bref från Konung Gustaf I till Korsholms Län, om Skatte-Undersökning derstädes, 1539 . . . . . 175.
98. Konung Gustaf I:s Dom emellan Henrik Gröp och Bertill Jönsson, rörande Pedersböle Hemman, 1539 . 176.
99. — Dom emellan Sten Finne, samt Simon Persson och Knut Kappe, 1539 . . . . . 177.

N:o. Sid.

100. Bref från Konung Gustaf I till Kuumogårds Län, om Skattläggning derstädes, 1539 . . . . . 180.

101. Konung Gustaf I:s »Mandat» till Slottslänen i Finland, om deras Skattegårdar, 1539 . . . . . 182.

102. — Förbud mot Utförsel från Finland af Fisk, Bräder och Tjära, 1539 . . . . . 184.

103. Förläningar utdelade i Finland, Frälsebref, Fullmagter, m. m. Åren 1537—1539 . . . . . 185.

104. Bref från Konung Gustaf I till Inbyggarne i Åbo Län, om ny Skattläggning derstädes, 1540 . . . 189.

105. Konung Gustaf I:s Fullmagt för Henrik Classon Horn, att verkställa Skattläggningar inom Finland, 1540 . . . . . 191.

106. Bref från Konung Gustaf I till Erik Fleming, om indragna Förläningar i Raseborgs Län, samt om länets Skattläggning, 1540 . . . . . 192.

107. — Konung Gustaf I till Inbyggarne på Åland om Skattläggning derstädes, 1540 . . . . . 193.

108. — Konung Gustaf I till Henrik Finne, om frihet från vissa gärder för innehafvande Jord, 1540 . 195.

109. Konung Gustaf I:s Frälsebref för Måns Nilsson å Helgå i Wirmo Socken, 1540 . . . . . 196.

110. Bref från Konung Gustaf I till Måns Nilsson och Jöns Westgöthe, om befälet öfver Knektarne i Finland, 1540 . . . . . 198.

111. Fullmagt för Måns Nilsson och Jöns Westgöthe å Befälet öfver Knektarne i Finland, 1540 . . . . 200.

112. Bref från Konung Gustaf I till alla Fogdar i Finland, 1541 . . . . . 201.

113. — Konung Gustaf I till Fogdarne i Finland, 1541 203.

114. — Konung Gustaf I till Nils Grabbe, 1541 . . . . 205.

115. — Konung Gustaf I till Simon Thomasson Tawast, 1541 . . . . . 208.

116. — Konung Gustaf I till Erik Fleming, rörande Frälserätt å Jord i Finland, 1541 . . . . . 209.

N:o. Sid.
117. Bref från Konung Gustaf I till Thomas Jönsson Ryting, om Frälserätt å Jord i Finland, 1541 . . 210.
118. — Konung Gustaf I till Petter van Åken, Borgare i Åbo, 1541 . . . . . 211.
119. Lagmansrättens Stadfästelse å en Förlikning om halfva Pintelä Hemman, 1542 . . . . . 213.
120. Fullmagt för Thomas Nilsson å Häradshöfdingedömet uti Savolax, 1542 . . . . . 214.
121. Bref från Konung Gustaf I till Isaak Nilsson Banér, Fogde på Tavastehus, 1542 . . . . . 215.
122. — Konung Gustaf I till Nils Grabbe, 1542 . . . 216.
123. — Densamme till densamme, 1542 . . . . . 221.
124. — Densamme till densamme, 1542 . . . . . 222.
125. — Konung Gustaf I till Städerna Wiborg, Åbo, Raumo och Ulfsby, 1542 . . . . . 223.
126. — Konung Gustaf I till Nils Grabbe, 1542 . . . . 225.
127. — Konung Gustaf I till alla Fogdar i Finland, 1542 226.
128. Öppet Bref från Konung Gustaf I till menige Ridderskapet och Frälset i Finland, 1542 . . . . . 229.
129. Bref från Konung Gustaf I till menige Frälset i Finland, 1542 . . . . . 231.
130. — Konung Gustaf I till Nils Grabbe, 1542 . . . . 232.
131. — Konung Gustaf I till Thomas Jönsson Ryting, Fogde på Åbo Slott, 1542 . . . . . 233.
132. Öppet Bref för Erik Fleming, på Ojamo Jerngrufva i Lojo Socken, 1542 . . . . . 234.
133. Bref från Konung Gustaf I till Nils Grabbe, 1542 . 237.
134. Öppet Bref för Erik Fleming på Runa gård, m. m. i Pargas Socken, 1542 . . . . . 241.
135. Förläningar utdelade i Finland, Frälsebref, Fullmagter, m. m. Åren 1540—1542 . . . . . 242.
136. Länsmans-Räntan på Åland, År 1542 . . . . . 244.
137. Jordbyte emellan Henrik Henriksson till Laukka och Erik Fleming, 1543 . . . . . 253.
138. Bref från Michaël Agricola till Georg Norman, 1543 254.

N:o. Sid.

139. Testamente till Hospitalet i Åbo å Raunistula Hemman i S:t Mariæ Socken, 1544 . . . . . 259.
140. Rågångsbref emellan Svidia gård i Sjundå Socken och närliggande Byar, 1546 . . . . . 261.
141. Bestyrkande af ett Dombref å en Qvarn i Ohtojoki uti Hattula Socken, 1546 . . . . . 263.
142. Qvitto uppå Silfver aflemnadt till Staten från Kyrkorna på Åland, 1547 . . . . . 265.
143. Bref från Michaël Agricola till Nils Pedersson, 1547 266.
144. — . . . . till Konungens Sekreterare Olof Larsson, 1547 (?) . . . . . 270.
145. — Paul Juusten till Konungens Sekreterare Olof Larsson, 1549 . . . . . 273.
146. Fastebref å Jord i Söderby af Sagu Socken, 1550 . 276.
147. Finska Inbyggares Klagomål öfver Intrång, Oförrätter och Präjerier, 1545—1550 . . . . . 277.
148. Bref från Michaël Agricola till Amund Laurentii, 1551 318.
149. Införseln till Wiborg År 1556 . . . . . 321.
150. Fastebref å Kodiala Frälsehemman i Nykyrko Socken, 1557 . . . . . 324.
151. Förteckning på Silfver, aflemnadt till Staten ifrån Kyrkorna i Åbo Län, 1558 . . . . . 326.
152. Arfsförening emellan Hebla Fleming, f. Sparre, och hennes Söner, Joakim och Clas Fleming, m. fl. 1560 334.
153. Bref från Paul Juusten till Konungens Sekreterare Georg Pehrsson, 1564 . . . . . 337.
154. Räfstetings Dom om Walkiakoski Qvarnar, 1564 . . 339.
155. Bref från Paul Juusten till Konungens Sekreterare Magnus Jönsson och Magnus Pehrsson, 1566 . . 341.
156. Finska Allmogens Klagomål öfver Embetsmäns, m. fl. Präjerier och Falhet, 1589 (?) . . . . . 344.
157. Mythiskt-Historiska Sägner från Kajana Trakten, 1667—1674 . . . . . 352.

N:o. Sid.

TILLÄGG.

158. Lucia Olofsdotter Diekns Första Testamente, 1449 . 355.

UTAN ÅRTAL.

159. Bref från Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Erkebiskop Jakob Ulfsson i Upsala, 1491 (?) . . . . . 361.
160. — Densamme till densamme, 1491 (?) . . . . . 364.
161. — Densamme till densamme, 1491 (?) . . . . . 365.
162. — Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Sten Sture d. ä., 1495 (?) . . . . . 366.
163. — Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Erkebiskop Jakob Ulfsson i Upsala, 1495 . . . . . 370.
164. — Biskop Magnus Stjernkors, Sten Sture, m. fl. till Erkebiskop Jakob Ulfsson, 1496 . . . . . 371.
165. — Erkebiskop Jakob Ulfsson och Biskop Matthias i Strengnäs till Tönne Tott, 1504—1514 . . . . 376.
166. Böndernas i Nyslotts Län svekfulla förfarande, att försnilla Kronan dess lagliga Räntor . . . . . 377.

TILLÄGG och RÄTTELSER.

Del. I.

Sid. 228. Biskop M. Skyttes original-bref om Jakob Wennes död, finnes i kongl. riksarkivet, bland: Handlingar rörande Svenska Kyrkan, hospitalerna och skolorna i K. Gustaf I:s tid.

Del. III.

— 58. Till N:o 39 anträffas en annan original-handling, på papper. Den förvaras i kongl. riksarkivet, bland *»Pappers Dokumenter»*, och har spår efter sigillet på baksidan af brefvet. — Namnet *Seem* (se Del. III, s. 59) förekommer äfven här.

Del. VI.

—	26	r.	4	*st.* salo	*l.* saw
—	35	—	4	— salw	— saw
—	114	—	16	— memorie	— memorie *)
—	—	—	26	— soliis	— solidis
—	258	—	27	— humanitatis	— humanitati

1.

Bref från Biskop Magnus Tawast i Åbo till Præpositus Thomas i Strengnäs.

1440.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet. Årtalet är icke utsatt; men å brefvet finnes antecknadt: *fors. 1440.* — Utanskriften är: *Honorabili viro Domino Thome preposito ecclesie strengenensis Amico nostro sincero Debet Hec*

Magnus dei gracia
episcopus aboensis

Sincere dileccionis affectum Jn domino & salutem Domine & amice karissime turbato fatalis successus ordine Jocundos rumores euentus infortunij non admittunt. Vnde dolentes referimus quod Juuenem illum petrum videlicet laurencij quem caritas vestra vltimo prope stokholmis nostro commisit seruicio mors preripuit inopina, accidit quippe quod idem petrus cum quodam alio familiari nostro contendens ab eo in capite per cultelli manubrium ad leuem sanguinis effusionem lederetur quem ipse aliquantulo temporis spacio interiecto non aduertentem euaginato gladio jmpeciit ac fissa eius manu dextra grauiter wlnerauit, & cum dubitaretur de perfecta sanitatis eius recuperacione prestite sunt vtrimque Jnducie & firmate vsque ad festum annunciacionis dominice proximum, Jnterim nos exigentibus nostris negociis. ad remociora transiuimus dicto

petro vt petiuit in castro nostro kusto relicto. propter timorem amicorum ipsius wlnerati, cum vero jdem wlneratus per medicacionis remedium aliqualiter conualescens in absencia nostra rediret ad castrum predictus petrus terminum induciarum elapsum forsitan non attendens extra municiones castri vt prius vagabatur quod ille offensus considerans ac in sui contemptum hoc fieri arbitrans obseruauit tempus & locum quo eum posset inuadere sic quidem prochdolor ipsum solum extra castri municiones repertum inuasit & grauissime wlnêratum relinquens aufugit, & in claustri fratrum predicatorum emunitatem se recepit, & petrus aliquamdiu superviuens perceptis ecclesie sacramentis exspirauit, sepultus in ecclesia parochiali cujus anima in sempiterna requie conquiescat, Nouit omnium cognitor quantum de eius morte huiusmodi dolemus ac ipsis suis amicis jntime condolemus volentes omnem operam nobis possibilem adhibere vt ipse reus satisfacere debeat vt tenetur Rogamus proinde caritatem vestram vt ipsos parentes & amicos eius ad equanimem toleranciam inducere dignemini & velitis cum mortis jactura restitucionis beneficium prochdolor. non admittat Jn domino feliciter valeatis Nos ad vestra beneplacita fiducialiter precepturi Scriptum in castro nostro kusto sabbato infra octauas ascensionis domini nostro sub secreto. [Den 7 Maj 1440].

Af sigillet synas spår på baksidan utaf brefvet.

2.

Svenska Rådets Gåfvobref till Klostret i Nådendal å Helgå uti Bjerno Socken.

1441.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt i kongl. riksarkivet, uti samlingen »*Pappers Diplomer*». — Brefvet har till utanskrift: *Discretis & circumspectis viris Godhichino finke & petro niclisson aliisque eorundem coheredibus nobis sincere Dilectis d. h.* [detur hec].

Nicholaus Dei gracia archiepiscopus vpsalensis Episcopi karolus knudzson marscalcus. Militesque & militares regni swecie consiliarij

Premisso nostro sincero fauore & salute Godhe wener j haffuin wæl vnderstandit som wi formodhum, huru wi alle nw fore threm aarom widh sancti michels dags thiidh sampnadhe j telghiö. stadhgadhum vppa mena Rikesens wegna at eet closter skulde funderas oc byggias ther j abo biscopsdöme aff sancta birgitte orden j waztena gudhi jumfru maria sancto iohanni baptiste sancta anna oc sancta birgitte Rikesins oc waarum helghum patronom til loff hedher oc æro os oc allom Rikesins inbyggærum til gudz nadha förskuldhilsse oc synderlica thöm j österlandom bo til andelighan hugnat. tröst oc siælæ gagn, oc laghdum til sama closter systrom oc brödhrom til vppehælde een gaardh stenbergh &c huilkan gardh. högburin förstinna drötning margareta anamadhe vnder crononne j swerige epter her jacob diegn riddare, Oc nw mæn the for:de systror oc brödher kunna sigh ey aff for:da gardzens rænto oc affkomor berghæ oc haffua ther inchte rum ther the kunna vppabyggæ som thöm wi-

dher tharfflichit ær Tha haffuum wi vnt thöm for:da systrom och brödhrom een konunx gardh kalladhan helgha j berna sokn met thöm landhbom vnder honum liggiæ til vppehælde oc closterstadh til æwinnelica ægho. hwilkan gardh oc landhbo j haffuin til pantha hafft oc æn haffuin epter idhran förfadher gambla gödhiche finke aff drötningh margareta oc konungh eric fore ena wissa peninge summa &c. Thy wiliom wi ændeligha. bidhiom oc jæmwæl biwdhum at j genstan lesno breffue antwardhen for:de gaardh oc landbo for:dum systrom oc brodhrom eller thera wissa budhi som the befælende wordha hanum at anama. oc wi wiliom idher fullelica beredha the summa peninger som the breffuen ludha oc vttrykkæ som j ther vm haffuin jnnan sancti martins dagh nest komande vtan alt archt oc hinder oc ther vppa at wi swa göræ wiliom haffuum wi befælt oc bidhit wærdughan fadher met gudh Biscop magnus j abo. oc ærlighan man karl knudzson marsk oc Rikesins förstandere forwissa idher swa manga peninge vppa waara wegna met thera vpna breff oc ther vppa maghen j fullelica tro oc aalita. görin her vm ændelica som forscriffuit staar swa frampt j wilin at wi skulum göræ noghot fore idhran skuldh Valete feliciter jn domino Scriptum calmarnie Anno domini MCDXLI° die sanctorum septem fratrum sub sigillis & secretis archiepiscopi nicolai episcopi lincopensis marescalci & benedicti jönisson legiferi vplandie ex parte omnium. [Den 10 Juli 1441].

Brefvet har varit förseglad med fyra sigill, af hvilka lemningar ännu finnas qvar.

3.

Gödike Finckes Qvitto åt Carl Knutsson Bonde, å en pantförskrifning i Helgå uti Bjerno Socken.

1442.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland »*Pappers Diplomer*» derstädes.

Thet skal allom mannum vitirlikit vara. at Jac gödheka finke byggiandis j Remeta sokn. kænnis met thessö mino opno brefue, mik hafua anamadh oc fullelika vpburit vppa minna. modher vængna. hustru Mætta. Oc a mina eghna vængna. Siutighi marc oc hundratha marc elleuo öre oc tio pæninge aff vælbornom manne her karl knutson riddara oc höuitzman vppa viborgh. j swa dana mynt som gæft oc gængt ær i abo, for twa syster dela aff the pæninga summo, for hwilka konungx gardhin hælgha. i birno sokn var pantsatter aff herskapit thera forældrom for nakrom arom kronone til atirlösn. Til mere visso ok höghre beuisning bedhis mjn modher oc jac ærlika manna incighle Som ær mester Oloffs Domprost i abo. Jacob frees oc albrichtz niendorp. borghamestara i sama stadh, thera incighle met mino incighle fore thetta breff. Datum in castro abo. Anno Dominj M° CD XLII. feria quarta jnfra octavam visitacionis Marie virginis gloriose. [Den 4 Juli 1442].

Af de fyra å baksidan af brefvet befintliga sigill, är endast domprostens bibehållet.

4.

Gåfvobref å Warisala Hemman i Pemar Socken.

1443.

Meddeladt efter originalet, på papper, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland »*Pappers Diplomer*».

For allom them thetta breff höræ eller see Kænnis jak karl odygdh kirkio presther j lappewes mik hafwa vnth ok gifuit minom ælskelikom brodher jönis matis son min fædhernis gardh varisala liggiandis j pemara sokn met then boskap nw vpa gardhen ær som mik til hörir ok met alt thet til for:da godz aff aldher ligat hafuir met akir ok ængh j vatho ok torro nær by ok fiærre fiske vatn ok quærna stadh, met alla the friibeth som mina for ældher hafua hafth vpa for:da godz æpther thy thetta breff vtuisa, met svadana vilkor vm han vil j landet blifua ok sik giftha æpter danda manna radhe Jtem vm swa gudh vil at jak lifwe hans lifue længer ok han frafulle vtan barn met sinne hustrv som gudh forbiudhe, tha skal mik for:da godz vara friit ok ohindrat vtan alla mote stando j gien antvardåt swa gut thet ær vpa thenne tiidh met boskap ok allom tillaghom Jtem vil iak hafua ther til frij tilsökn swa hær æpther som hær til nær mik eller mith budh kan tess behöfua Til tes breffs mera vissa ok vitnisbördh bedhis jak ærlika manna her henric bidz her henric clauusson riddara ok matis martinson lagman j sudher finne Jncigle met mino for thetta breff Datum & scriptum lappewes Anno Dominj MCDXLIII° jpso die annunciacionis beate marie virginis. [Den 25 Mars 1443].

Sigillen, på baksidan af brefvet, äro bortfallne.

5.

Jordbyte emellan Petter Ingonen och Klostret i Nådendal.

1444.

Meddeladt efter en gammal afskrift, förvarad bland »*Pappers Diplomerna*» i kongl. riksarkivet. — Se dessa Handlingar, Del. III, s. 47.

Vitherligit ware allom them som thetta breff höra æller see thet Jac pædher jngonen j lundha sokn kænnis mædher tesso mino opno breffwe at aarom æpter gudz bÿrdh thusande fÿrahundradhe fÿra aar oc fÿrrtighi odhensdaghin næst æpter sancti Mathei evangeliste dagh j haghagardh liggiændis j sancte katerine sokn giordhe Jac met mÿna hustrv gotwilia oc met beradhno modhe et rætteligit oc skælighit Jordhe skipte j thessa dondemanna nærwarw som ær brodher lauris haquonson aff nadhendal Jonis hannisson aff villelä niclis aff savola oluff niclisson Josse niclisson oc staffan aff woiuola oc flere andra godhe mæn met hedherlikom oc renlifwis mænniskiom Sÿstrom oc brödhrom aff warefrv oc sancte birgitto clostre j nadhendal j swa matto at jac vnner oc til æwerdelica ægho vplater for:dom systrom oc brödhrom sæx stengher Jordh j for:da hagha gardh liggiande j sancte katerine sokn fore IIII stengher oc ther til XXX marc jordh köp som closter ægher j suxila bÿ j pemara sokn oc fore thet min jordh mere war som the fingo aff mik. æn the Jac fik aff them tha gafvo the mik j sama Jordha skipte V pund rogh spannen fore VII ortugh thy vplather jac for:de pædher Jngonen for:de nadhendals clostre the sama sæx stengher met allom theris tillaghom j wato

oc torro akær oc ængh hws oc jordh skoghom oc skogxlutom fæmarkom oc fæganghom thomptom oc tomptestadhom qwærnom oc qwærnastadhom Jnnan gardh æller vtan nær by æller fierra Jngho vndan taghno som for:de godz nw til hörer eller aff aldher til hört haffwer æller rætteligha til ligghia bör hwat nampne thet hælst næmpnas kan til æwerdeligha ægho nÿthia oc bruka for sit rætta æghit æpter sin wilia ohindrat oc oqwalt för mic oc minom ærwinghiom oc fore allom andröm Jtem ware thet swa som gudh forbiudhe at the for:de sæx stengher Jordh æller naghat theris aff ginghe nadhendals clostre met noghrom rætta tha til bindher Jac mik oc mina ærwingha for:de nadhendals clostre swa goth gotz j gen widher lægghia Jnnan sæx wikur oc et aar widher mina bæsta sannind oc godha tro æller oc at the gaa til theris gotz j gen suxila oc til theris peningha om the thet helder wilia til tess mere wisso oc storre forwaringh tha bidher Jac pædher jngonen wælborne man Josse hannisson aff villelä at han henghe sit incigle a mina wægne fore thetta breff mædhan Jac eÿ siælfwer incigle haffwer oc ther bidher Jac hedherlighe oc wælborne men her niclis hirwo kirkio herre j lundh sokn lasse bærtilson oc ingwald stiwgelson aff wapn at the henghe theris incigle til witnisbÿrdh for thetta breff Hwilkit som gifuit ær j hagha gardh aar oc dagh som fore scriffwat staar. [Den 23 September 1444].

6.

Klostrets i Nådendal Bekräftelse på föregående Jordbyte.

1444.

Meddeladt efter en gammal afskrift, förvarad bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet.

För allom them som thetta breff höra æller see kænnomps wÿ systrar oc brödher j warafru sancta anna oc sancta birgitta closter j nadhendal met tesso wara opno breffue at aarom æpter gudz bÿrdh tusande fyra hundrade fyra aar oc fyritighi odhensdaghen næst æpter sancti mathei ewangeliste dagh j hagha gardh liggendis j sancte katerine sokn giordhe brodher lauris haquonson oc Josse hanusson aff villela byggiændis j masku sokn met allas wara godhwilia oc samtÿkio et rætteligit oc skælighit Jordhe skipte j tesso dandamanna nærwarw som ær niclis aff sawola olaff niclisson staffan aff woÿuola Josse niclisson oc flere andra gode mæn met beskelighe man pædher ingonen oc hans dondehustrv j swa matto. at wÿ vnnom oc til æwerdeligha ægho vplathom for:dom pædher IIII stengher Jordh oc ther til for XXX marc Jordh &c, som bencte pædherson köpte j suastyllom (!) oc sidhan clostrenom gaff liggiande j suxila bÿ j pemara sokn huilka IIII stengher for:de bencte skipte met pædher ensu oc gaff honom en wälbygdan gardh liggiande j abo stadh som skattat war for hundrade march aboska dalr. oc ther til fik for:de pædher ingonen V pund rogh spannen for VII ortugher fore VI stengher Jordh J for:da hagha gardh liggiande j sancte katerine sokn ty vplatom wÿ for:de

sỳstrar oc brödher for:dom pædher ingonen the sama IIII stengher met for:de XXX marc köp oc V pund rogh met allom theris tillaghom akær oc ængh hws och Jordh skoghom oc skogxlutom fæmarkom tomptom quarnastadhom j wato oc torro Jnnan gardh æller vtan nær by æller fiærra Jngho vndan taghno som for:de gotz nw til hörer eller aff alder til hört haffuer æller rætteligha til liggia bör hwat nampne thet hælst næmpnas kan til æwerdeligha ægho nythia oc bruka for sit rætta æghit æpter sin wilia ohindrat oc oqwalt for oss oc warom æpterkomandom Jtem kænnomps wy for:de systrar oc brödher at lauris Jacobson vpbar aff bencte pædherson XI alna kumesth klædhe aff allas sina syskena wegna for the II stengher Jordh som for:de pædher ensu salde bencte pædherson til stadfestilse som hans eghin breff ther vppa ludher til mere wisso oc vitnisbyrdh trykkom wỳ beggie conuentzens incigla for thetta breff oc ther til bidhiom wỳ wælborne men Josse hannisson oc paual skỳtta aff wappn at the henghie theris incigle til witnisbyrdh huilkit som gifuit ær j nadhennedal aarom æpter gudhz byrdh MCDXLIIII om sancte michels dagh. [Den 29 September 1444].

7.

Bref från Biskopen och Domkapitlet i Åbo till Erkebiskopen och Domkapitlet i Upsala, om täckandet af Åbo Kyrka.

1445.

Efter originalet, på papper, förvaradt bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*». — Utanskriften på brefvet är: *Reuerendissimo in christo patri ac Domino Domino Nicolao Dei gracia Archiepiscopo Vpsalensi Domino & fautori nostro precipuo Ac venerabili capitulo suo Amicis nostris sinceris hec cum Reuerencia presentetur Dh.*

Sincere deuocionis affectum cum Reuerencia in Domino & salutem Reuerendissime Pater & amici karissimi quantis quamque dolorosis ecclesia nostra fuerit affecta iacturis ob duo incendia modico interuallo temporis interiecto sibi succedencia, vestris reuerenciis patuisse verisimiliter arbitramur circa cuius siquidem reparacionem quamuis aliquot annis iam institimus, ipsa tamen reparacio eo onerosior quo impendiosior nobis effecta est, ut eam philosophi putemus aduersari sentencie qui asserit principium esse plus quam dimidium tocius, sed reuera nos in operis nostri fine et consummacione que in tegendo consistit, ampliorem quam in reliquo opere percipimus difficultatem presertim propter duo primum est nam cupientes miserante domino futuris huiusmodi periculis obuiare, ipsam ecclesiam plumbo uel cupro tegere affectamus, sed quid illorum tecture magis congruat propter inexperienciam & diuersorum diuersam sentenciam ignoramus, Secundum est tenuitas sumptuum ad tale opus necessariorum propter iam factam effusionem ecclesie facultatum Jn hac igitur perplexitate ad Reuerencias vestras instantissimis precibus

pro consilio & auxilio decreuimus recurrendum Quatenus in hujusmodi fluctuacione suspensiua consilium vestrum nobis communicare dignemini, habentes ut presumimus experienciam de plumbi & cupri valore seu congruitate ad tegendum, cum audierimus ecclesiam vestram tecto partim plumbeo partimque cupreo communitam Auxilium vero aliud non requirimus quam auri mutuati solucionem, quam Donacionem paulo graciorem in tali necessitatis articulo estimamus, caritative supplicantes, ne indignemini de monicione debiti ad quam profecto necessitas satis euidens nos coartat Preterea cum viua vox ad declarandum conceptus animi scripto sit efficacior. pro laciori presentis negocij exposicione latorempresencium Dominum henricum scrifuare curatum ecclesie kirkioslet. fidelem nostrum ad Reuerencias vestras duximus destinandum, cui in referendis ac rursum ad nos committendis fidem adhibere dignemini creditiuam, Et si super solucione debiti quittanciam ab eo requisieritis, ipsam per eundem dominum henricum datam, omnino Ratam & gratam habebimus, donec recognitoriam vestram aut quittanciam nostram vobis miserimus efficacem Reuerendissimam Paternitatem vestram, ac venerabile capitulum vpsalense Amicos nostros sinceros saluator noster feliciter dirigat & conseruet Scriptum Abo feria quarta Pentecostes *) nostro sub secreto Anno XLquinto

Magnus dei gracia Episcopus & capitulum ecclesie aboensis ad quecumque beneplacita beniuolenter parati

*) Den 19 Maj 1445.

8.

Elseby Jönsdotters Stadfästelse på sin Man, Petter Rikes gåfva till Klostret i Nådendal.

1445.

Aftryckt efter en gammal afskrift, förvarad bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet. — Meddelad, äfven efter en afskrift, af *Lagus*, Handlingar och Uppsatser rörande Finlands Kyrko-Historia, 8:o; Häft. II, s. 8.

Thet skal allom viterligit wara. som thetta breff höra eller see thet jac ælseby jönssa dotter fordom pæders Rika hustrv j Rawkalaby gud hans siel nade kennis vppynbarlica met thesso myno opno breffue thet myn for:de bonde pæder rike wnte oc gaff til sancte Birgitte closter j Nadendal. met mynom goduilia. oc samtykkio oc synna erffwinga fulbordan i synom liffs thima oc wæl makt for wora siæla oc wora forældra oc for aldra thera siæla them vy ægom got före göra lyffwandis oc döda alth siith fasta godz i Rawkalaby liggiandis i lwnd soken met hus jord aker oc eng met tomptom oc tompta stadom mét skog oc skogx luthum met fægangom oc fæmarkom oc met allom androm wtwægom oc tillagom j woto oc thörre nær by oc fiærre alzinga vndantagno som ther aff alder haffuer tilligat oc æn tilligger eller rætteliga tilliggia bör hwat nampne thet helszt næmpnas kan til æwerdeligo ægo thet nywta oc brwka for sith eghit æffter synom egnum vilia ohindrat oc okwalt for mik oc for hans erffwingiom oc for allom androm. Thenna goffwo gaff han Clostreno i danda manna nærwarw som ær her nicliss oleffson kirkio herre i lvnd her benct prebendatus i Abo Benct rödelen Oloff beyar Henric

pokkolan Niclis sawalan Pæder rawkalan oc Jönis clokkare huilka goffwo Jac for:de ælsèby hans hustrv stædfæster oc fulbordar met godom wilia oc beradno mode so nw effter hans död som Jach giorde i hans lyffs tyma. Oc hans nesta ærffwingia woro nær oc goffwo thera samtykkio oc goduilia ther til met swo skæl oc forordan at jac skal swa lenge jac leffwer eller wil oppo godzeno sithia thet nywta oc brwka. mik til vphelle Oc clostrens formæn systrar och bröder skula wara myna formyndare oc förswarare i allo thy mik kan worda. eller oröra Thetta giordis oc ændadis i thesse dandemanna nærwarv som ær for:de her Niclis kirkioherre i lwnd her pæder i pælkena. oc flere goda manna met thessom tolff som her effter [*nämnas*] huilke som ærw stadfæstis oc skötninge mæn til thenna goffwo som ær Niclis sawolan Olaff beyare Olaff wika Olaff pokkolan Thomas pytthy Niclis hokonsson Pæder lowknæs Hemming lowknæs Grehurs pynomäken Magnus Petterson Thomas petterson Oc staffan kolohoon Thy bider Jach hæradzhöffdingan i thy hæræde godzit ligger Tildoma oc stadfæsta systrom oc brödrom i Nadendals closter thet for:de godzit i Rawkaby met allom thess tillagom huilkit hans rætta köpa godz ær til ewerdeliga ægo. effter thy landz lag tilsægia Til thess mere visso oc högre förvarning bedis jag vælborna. manna Jnsigla som ær Mattis mortinsson lagmanz j swderfynna Twffue niclissons heredzhöffdinga her niclis kirkeherrens i lwnd oc Jönss hannissones i willilæ til stadfestilse oc vitnisbördh for thetta breff mædan jac ey sielff Jnsigle haffuer som ær

Giffuit oc scriffuit i Abo Arom effter gudz byrd. MCDXLV. næsta Manadagin fore midsomars dag. [Den 21 Juni 1445].

9.

Ytterligare Bref från Biskopen och Domkapitlet i Åbo till Erkebiskopen och Domkapitlet i Upsala, om täckandet af Åbo Kyrka.

1445.

Meddeladt efter originalet, på papper, förvaradt i kongl. riksarkivets samling, af »*Pappers Diplomer*». Årtalet är icke utsatt; men synes vara 1445. — Utanskriften på brefvet lyder: *Venerabili in christo patri & Domino Domino nicolao Dei gracia Archiepiscopo vpsalensi eiusque venerabili capitulo Amicis nostris sinceris Dh.* [debet hec].

Deuotam nostri recommendacionem & affectuosam in Domino caritatem Reuerendissime Pater & amici karissimi literas vestras consultacioni nostre responsiuas grato fauore suscepimus, consiliumque vestrum de tectura. cuprea ecclesie nostre facienda. in domino confidentes. amplectimur prosequendum, Jnsuper de bona solucione auri alias mutuati & nunc ad opus inceptum nobis summe necessarii, vestris reuerenciis immensas graciarum referimus acciones transmittentes dominacionibus vestris per manus honorabilis viri magistri kanuti ecclesie vpsalensis canonici recognitoriam vestram ad mandatum vestrum laceratam cum sufficienti quittáncia. super totali summa mutuj videlicet Centum nobelorum anglicorum pleni ponderis sub secretis nostris appositis jmpendentibus Preterea scire placeat quod post aduentum dicti magistri kanuti, scripsimus henrico styffue opidano Wiborgensi ut ad abo veniret. tractaturus cum

eo de negotio super quo conquestum inpetrauerat contra capitulum vpsalense, qui arrepto itinere in via defunctus est sicque ab eius inpeticione dominus vos absoluit, sed supersunt aliqui de illa cognacione quos tamen eandem accionem continuaturos. minime reputamus Reuerendissimam paternitatem vestram ac venerabile capitulum vpsalensis ecclesie Amicos. nostros karissimos. altissimus feliciter dirigat & conseruet. Scriptum Abo in crastino visitacionis beate marie virginis *) nostro sub secreto

Magnus eadem gracia & capitulum ecclesie aboensis amici vestri sinceri

*) Den 3 Juli 1445.

10.

Greger Anderssons Testamente.

1447.

Efter originalet, på papper, förvaradt bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet.

Jn nomine Dominj Amen Jak gregris andersson kranker til mÿn lÿkoma ok thoc hælbreÿdh til mÿn siæll ok sinne, gör mit tæstament aff thöm thingom som mÿn gudh aff sina nadh hawer mik lanth ok giffuit her j Jordrikæ j thessæ matto som her æpter scriffuit star fförst til nadhendals kloster eth gooz som kallas laderante j swodana matte om mÿnom barnom tæckis thet aterlösæ, tha skal thet thöm til aterlösning staa, fore LXXX marc Jtem sancto Henrico. X marc. korprestomen jbidem X marc, mÿnnæ soken kyrkio

sancta

sancta margrete X marc, Jtem töffzale kyrkio. X marc, Jtem siæl altaret V marc, Jtem mÿn her biscopen mÿn besta gullringh Jtem giffuer jak ok betaler mÿn ælskalighe Husfrw. Anna Jonsse Doter, thw gooz thet ena kallas hedo. ok thet andra nÿæ gardh. for hennæs fastæ gooz. köpe gooz. ok morghengawor som hon til mik fördhæ æpter sin förre bondæ lassæ finne, ok ther til forlænar jak hennæ halffuan storæ gardh. met all behöringh ok tillaghor swa lenghæ hon liffuer, ok æpther hænnes Dödh. tha skal mÿn son Andris gregrisson beholdæ stora gardhen allan, ok hennes ærffuinge beholda forſde thw gooz Hedo. ok nÿgardh ſforthÿ jak hennes forscriffne gooz bortsaldæ met swa skæll at vil andris gregrisson ok kan fornöghe hennæ eller hænnes ærffuinge swa goot gooz ok j swa godha legho for nÿæ gardh til fullo nöghæ. for sæmie skuldh. vppa badhæ sidhor thet ær mÿn kærlek ok godher vileæ æpter thessom forscriffnom skælom bither jak hederlige mæn. her hokon canik j abo. her knwt kÿrkio herræ j wæmo ok bænt lydheckesson, Som nw nær var meth mik ok myn husfrw . paa kÿldemessæ apton at the thrÿckiæ therris Jncigla pa thessæ scrifft. met mÿno æghnæ, Scriffuit Arom æpter gudz byrdh M°CDXLVII° sancti clementis Dagh. [Den 23 November 1447].

Sigillen, hvilka suttit på baksidan af handlingen, äro bortfallne.

11.

Henrik Classon Diekns Första Testamente.

1449.

Efter originalet, på papper, förvaradt i kongl. riksarkivets samling af »*Pappers Diplomer*». — Detta testamente blef, till en del, förändradt genom tvenne sednare af år 1452 och 1453.

Jn nomine Domini amen Epther thet naturliket ær allom mænniskiom ok ownflyliket skilias widh thetta forgenglika liiff met hoop at vpresas til odödeliket liiff j the ytherstæ ok almennelika vpstandilse fore gudz rætwisa ok strengha dom ther wy mæniskior alle skulom widerstandha som apostolen Sanctus paulus oss lærer ok vnfaa aff then rætwisasthe domaren löön epter thet wi j likamen forskuldhat hafuum Tha hafffuer iak henrich Clawsson riddare langhligha fore flerom arom j minne wælmakt ok helbrögdho warit tænkiande om mit siæla gangh ok testament aff them tinghom min millæste herre skapare ok atherlösare mik owærdhoghom til föökt hafuer Ok gör iak nw gudhi til hedhers jomfrv maria ok alt hymmerikis herskap mit testament ok skickar thet epter minne ælskelika husfrv lucia olaffs dotter ok flere minne vina radhe met witskap ok fullom skælom en tha at iak ær kranker til min krop epter gudz milde ok wælsignadhe wilia j swa matto hær epter fölgör först befaller iak j mins gudz myskunsamligha hender mina fatigha siæl bidhiande innerligha gudz grvnlösa myskundh hans wærdogha modher iomfrv maria ok min helghe patron sanctum henricum at the wærdhoghas beskirma mina fatigha siæll fraan minom owinom j hennes wtfærdh ok til min vsla kropp som aff iordh ær skapther ok j

iord skal wendhas bidher iak ödhmiwkligha ok tiggher j gudz namp aff wærdhogom fadher minom kæresthe herre biscop magnus j abo lægherstadh j helghelikame choor j abo dom kirkio Ok til sama chooren gifuer iak mit bæstha silff belthe forgylt Jtem ærvm iak ok min ælskelighen husfrv lucia swa förtenkthe ok eens wordhne ath j abo domkirkio j helgha thre konunga choor skulu haldas twa æwoghæ messor gudhi til heders fore beggiærs ware och ware foreldra siæla j hwario wiku En om manedaghen pro defunctis Ok andra om odhensdaghen aff them helgia anda Ok til thenne twægghia messa vppehelde hafuum wy badhe lacth ok gifuit war thenna æpterscriffna waar afflingha ok köpa godz vnder for:da helge thre konunga choor til æwinneligha ægho först en gaardh j abo noordhan om aana Ok eth wart köpe gooz j nosis sokn som hether atola. met booskap Ok eth wart köpe gooz j wirmo sokn næmpt Soorsala met booskap kan noghat brysta aff booskapenom vppa tessom goozom tha skal thet epter skælikheth forbætras Jtem ther vppa at tesse twa for:de messor warde tæste bætra vppe holdne viliom wy badhe henrich ok lucia tillæggia eth wart köpe gooz j hwittis sokn næmpt Siukkala ok hoopom thes at wærdhogom herrom biscopenom j abo ok Capitulom ther sama stadz skal ther mæder sigh væl nöghæ latha Jtem bider iak ödmyukliga wærdhogon fader met gudh biscop magnus j abo ærlighen man her magnus gren riddare hederlighen herra mester olaff magni domproast j abo ok min broder her aruid Clawsson at the vilia væl göra for gudz skuld ok mina bön wara

minna husfrv formyndara ok forswarara hwar hon them behöfwa kan epter min dödh som iak them fulkomliga ok gandzka væl til thror ok hoopas at the sigh thes anamande wardha Jtem alt mith köpa gooz iak hafuer j kaskis met thet iak tiith lacth hafuer thet gifuer iak ok vnner mina ælskeliga husfrv lucie olaffs dotter til æwerdelige æga epter min dödh at hon göri aff thy hwat henne tekkes Jtem the helftenne j kaskis som iak fik for mith ærfdæ gooz akkos thet gifuer iak mina husfrv for thet at hon met godhom kærleek gaff mik helften j aylos gooz huilkit wy badhen nw gifuit hafuom sancta birgitta ok systrom ok brödrom j nadhendals kloster til æwærdeliga ægho Jtem gifuer iak sancto henrico min betzsta hest ok mith harnisk Jtem gifuer iak minom herre biscopenn en silffnap ok min betzsta boorduk Jtem gifuer iak her magnus gren en gwlringh Jtem gifuer iak domproastenom j abo ena silff skaall Jtem giffuer iak mesther magnus min kirkie herre ena silff skaal Jtem gifuer iak her haquon ena silff skaal Jtem gifuer iak min brodher her arwidh Clawsson mith stora silff belthe oforgylt ok eth swærdh ok en hæst Jtem gifuer iak til nadendals kloster en holm næmpdh leethis Jtem til sancti olaffs kloster j abo helfthena aff walioma holme ok min störsthe koopar kanna Jtem gifuer iak sancti francisci brödrom j rawmo eth messa redhæ Jtem gifuer iak til högaltaret j abo domkirkio eth saalun Jtem gifuer iak sancti laurencii kirkio j wirmo eth silkestykke Jtem gifuer iak til siæla altaret j abo mina största footgrytha Jtem gifuer iak minom faderbroder bent lydekeson eth silff stoop ok en röö-

dhan foola Jtem gifuer iak her niels j nosis min swarta kiortil foodrat met maardh Jtem gifuer iak her pæder j wirmo ena koo ena grytha en kedel och ena kanna Jtem til helgandz hws gifuer iak ena koo II faar 1 pund rogh Jtem til spitalen gifuer iak ena koo II faar 1 pund rogh Jtem gifuer iak pædher karpalaynn eth sænghe klædhe ok ena godha kanna Jtem gifuer iak min pilt æwra ena sængh ok eth par aff mina gangh klædher Jtem gifuer iak til ylelæ kirkio eth helgelikame kar aff silff Jtem gifuer iak mina faddra hustru Esther ena koo II faar 1 pund rogh ok III span korn Jtem gifuer iak her knwt j vemo eth lithet silff belthe ok ena silkes tröya Jtem gifuer [*iak*] sancti henrix kirkio j nosis mina betzsta kaapa Jtem gifuer [*iak*] lemmo kirkio en vxa Jtem gifuer iak her henric capellane i nosis ena kanna ena kædel ok ena grytha Jtem gifuer iak her niels j lethala eth par vnga vxa Jtem gifuer iak arwidh iapson min steghemez Jtem gifuer iak graa brödrom j viborg ena kawsa aff silff Jtem giffuer iak swart brödrom sama stadz ena silff skaal Jtem gifuer iak til nadendals kloster ena hwita silff kædho cum reliquiario Jtem gifuer iak her olaff dws ena vpgörra sængh en dwk kanna grytha ok en kædel Jtem gifuer iak mina ælskeliga husfrv lucie olaffs dotter haldiala gooz j saw sokn frit ok vmbewaret huilkit gooz iak aterlöste aff mina syster birgitæ for XVIII victige nobla then tiidh min husfrv ok iak warom j fæsthom

Jtem bider iak hedherlige herra ok godho vener the iak fulkomliga tro tilsæther mesther olaff magni

Domproast j abo ok her haquon ionsson officialis at wara mins testamentz exequotores thet ær min kærlighe bön til them til stadhfestilse alla forscrifna articula bider iak ærliga ok vælborna mæn benct lydekeson henric plata ok hans lyndinær om thera incigle met mino eghno trykkes fore thetta testamentz breff huilkit giort ær j kaskis jwla apton Arom epter gudz byrd M CD XL IX. [Den 24 December 1449].

Lemningar efter fyra sigill synas under handlingen.

12.

Biskop Magnus Tavasts intyg om gods vid Kymmene, skänkte till Wadstena Kloster.

1450.

Efter originalet, på papper, förvaradt bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet. — I samma ämne, se dessa Handlingar, Del. III, s. 79, 81. — Handskriften är, på ett ställe, skadad. Det felande är utmärkt med . . . . .

Ffor allom them thetta breff höra eller see Kennomps oc kungörom Vy Magnus met gudz nadh Biscop j Abo met thetta waart nærwarande opna breff At then tiidh vy foorom j waaro æmbithe om kirkione ærendhe j karelin aareno epther gudz byrdh thusandhe fyra hundradhe fyratighi vpa aattandhe oc komom j pyttis sochn lögherdaghin nest fore första swnnedaghin j fastonne. *) bespoordom vy oc granlicha ranzakadhom epter högborens första konung cristoffers gudh hans siell nadhe breff och befæling om the gotz som jerlin foordom aatthe j kymene. och boo Joansson laglicha aff honum fik oc gaff til vatzstena closther

*) Den 9 Februari 1448.

gudh bæggis thera siæll nadhe. tha komo for oss thesse IIII biskedeliche mæn. olaff lang pædher . . . . . magnus olaffson oc olaff girs ok vitnadho om the gotzen for oss j margha godhe *mæns-nær*waru vidh thera sannindh godha troo ok bætzsta samwith allaledhis som . . . . . breff ludher ther vpa giffuit vndher wort Secret ok Domprogastens j aabo Jncigle . . . . . fornempde vitnen ey tha sworo thet war ey lathit for nochra wildh met foracht, *Thet* war ey mera befælt æn bespöria ok ranzaka om the forde gotz, Haffdhe oss warith befælt vidher nampn latha witnen swæria ellir beleedha thet ærendit till fullan ændha tha haffdom vy lathit vitnen swæria annars tykthe oss thess ey wara tarff ok tykthe oss At the swo skælligha bewiistho thet the vitnadho At thet ær ey jaffwandhe at the swæria thet the vitnadh haffua om man will eedh aff them kræffwia Till thesse forscriffne stycken mere visso trykkiom vy wort Secret vpa ryggen tessens breffs Som scriffuit ær j Lyncöpingh Aareno epther gudz byrd tusandhefyrahundrade vpa fæmthiondhe fredaghin næst epther sancti vincencij Dagh. [Den 23 Januari 1450].

Sigillet, på baksidan af brefvet, är bortfallet.

13.

Lucia Olofsdotter Diekns Andra Testamente.

1451.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet. — Hennes första testamente anträffas s. 355.

Jn nomine domini amen Epter thet naturliket ær allom mænniskiom ok ovntflyliket skilias vidh thetta

forgengelika liif met hop at vpresas til odödeliket liif j the ytersta ok almennelige vpstandilse fore gudz ræthuisa ok strenga Dom ther vy mænniskior alle skulom viderstanda som apostolen Sancte paual oss lærer ok vnfaa aff then ræthwisaste Domaren löön epter thet vy j likamen forskullat hafuum tha hafuer jak. lucia olaffs Dotter langhlige fore flerom arom j mynne vælmakt ok helbrögdo warit tenkiande vm mith siæla gagn ok testament aff them tingom myn milloghaste herre skapare ok atherlösare mik owerdhoga til fögth hafuer ok gör jak nw gudhi til heders jomfrv maria ok alt hymmerikes herskap mith testament ok skikkar thet epter myns kære herres henric Clawssons ok flera myna vina radhe met vidzskap ok fullom skælom æn tha att jak ær noghot krank til myn krop epter gudz milla ok vælsignade vilia j swa matto hær epter fölgher fförst befaler jak j myns gudz miskunsamlige hænder myna fatige siæll bidhiande jnnerlige gvdz grvnlösa miskundh hans werdhoge moder jomfrv maria ok myna helga patrona sancte henrik ok sancta birgitta at the werdhogæs beskirma myna fatige siæll fran mynom owinom j hennes vthfærd ok til myn vsla krop som aff jordh ær skapther ok j jordh skal vendas bider jak ödhmiwklige ok tiggher j gudz nampn aff werdhoghom fader mynom kære herre biscop olaff i Abo lægherstadh j helgelikame choor j Abo dom kirkio ok til sama chooren gifuer jak mith ærfda godz liggendes j saw sokn næmpt halliala met boskap som thet nw ær Jtem gifuer jak mynom kære husbonde her henric clawsson alt mith köpæ godz j

kaskis ok allan myn deell aff thy ther vnder lakt ær epter myn dödh at han ther aff göri hwat honom tækkes Jtem gifuer jak sancte henrik eth gull span Jtem gifuer jag til nadhendals closter en gulringh met en saffiir Jtem til the helga thre konunga altare hælfftenne aff mith silff bælte Jtem gifuer jak andra helftenne til iomfrv maria altare j klærikke choren Jtem gifuer jak til siæla altaret en gulringh Jtem gifuer jak til sancta anna altare VII knöpæ forgylte Jtem gifuer jak til sancti olaffs closter en silff skaall Jtem gifuer iak til iomfrv maria altare sokn altaret III sænkta lystor Jtem gifuer jak til helgh andz huset eth par vxa ok II köör Jtem gifuer jak til spitalen eth par vxa ok II köör Jtem gifuer jak iomfrv maria altare j nosis myna bæsta kopa met bonath Jtem gifuer jak til sancti henrix graff j nosis en gulringh ok eth altare klædhe Jtem gifuer jak iomfrv maria altare j virmo myn kranz Jtem gifuer jak til sancti laurencij altare eth tækæn Jtem gifuer jak til sancte katerine altare j virmo eth altare klædhe Jtem gifuer jak mynom herre biscopen mith kors forgylt met helgadoma Jtem gifuer jak biscop olaff en silff skaall Jtem her aruidh clawsson 1 gulringh Jtem Domprosten eth silff stoop Jtem archedegnen 1 silff stoop Jtem mæster magnus 1 par vxa Jtem til rawmo closter ½ læsth rogh Jtem gifuer jak her henric vilmari ena godha gryta ok myna bruna fodhrat kiortil Jtem gifuer jak her olaff dws en vpgör sæng ketel gryta ok ena kanna Jtem gifuer jak myna syster gertrudh II silff bonade kniffua forgyltte Jtem gifuer jak aleta myn rödha fo-

dhrath kiortil Jtem gifuer jak her henric martini en silff bonadh kniff ok en skedh Jtem her niels j lethala en vxa ok myna hætto Jtem gifuer jak her niels j salo en hæst Jtem gifuer jak her pæder michelis eth sænge klæde ok ena gryta Jtem gifuer jak syster clara j nadhendal en gulringh Jtem hustrv margit ions hanssons myn sledha hæst Jtem gifuer iak til sancti ioachyms altare j nadhendal eth messa redha

Jtem bider jak kærlige myn kære husbonde her henrik clawsson pæder karpalaynen ok her niels aff lethala at the wara myns testamentz exequtores thet ær myn ödhmivka bön til them til stadfæstilse alla forscriffna articula bider jak myn kære husbonde her henrik clawsson hederlighen man mæster magnus valdemari ok hartik iapsson vm theres incigle trykkas fore thetta testamentz breff hwilkit giort ær j kaskis vppa sancti vrbani dagh Arom epter gudz byrd M CD LI°. [Den 25 Maj 1451].

Lemningar efter tre sigill finnas qvar under dokumentet.

14.

Konung Carl VIII Knutssons Rågångsbref emellan Tavastland och Savolax.

1452.

Efter en gammal afskrift, från 1500-talet, förvarad bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet. En annan nära sammanstämmande finnes bland *Peringskölds* Diplomata, Tom. XIII—XVII. Samma handling är förut tryckt i Åbo Tidningar, 1782, N:o 33; men efter en sämre afskrift. Framför allt har man missförstått den uti gamla manuskripter brukliga beteckningen af ½, och läst den som 1. — Se dessa Handlingar, Del. V, s. 1.

Wij Karll Medt gudz Nådhe Suerigis Nårigis ok götha Konungh Görom Witterliget Att fior thy Margfal-

leliga Trettha och obothelig skadha skull Som warid och skeed haffuer emillan Sauolax och Tauesthena vm theris Råår medt Mordt Rooff och Andre Mongffolleliga Ogerningh Ty haffue vij Mongth sijnne Mötth wor godhe men om Att gongha Syna och leggia ffor:de Roor emillan bodhan Landskapen Epter Ty Som the wele Answara fför gudt att the kunna kenna j theris Samuett Att vora Crona och vera almogen j bodha ffor:da Landom kan Nyttogast och bistondigast ware huilken syn och Rogongh doch Jnge synemen noghon tiid fförre fulleliiga wtgongit haffua fför änn nw thenne epterscriffne Som är Josze Olafzon wor ffogde på wijborgh Jngwar Nielsson vor ffogde j Norrboten Joan guttormsson bothe benctson Anders Jonsson Lydick benctsson Aff wapen Joon ericsson Mattis poys [*prys?*] oleff Mongson Tordt anderson Niels Nielsson ock Erich karllsson Aff huilkom thenne ffor:de ffriborna menn nw j dagh her j vortt maack på Stocholm fför osz wore och giorde eedt på helgedoma som lagh visa att the epter theris yterste och besta samuett eij rettare och bettre kunne Att åtskilia emillan bodhen thenne ffor:de landt wtan vedt thenne Roor som her epter nemnpnes så att fförsta hvffud Råå är Naglasarij fförsta mellan roo nest naglasarij är ett lithet tresk som heter karancoierffui *) och tedhan är en hardt mallm Som hether Kaluaselkij så tiill ett tresk som heter veckralambij frå wecckralambij är en milo bergh och malm tiil Rokensoo tedhan är II milo tiil ett lithet tresk bergh och mallm tiil

*) *Peringskölds* Diplomata hafva: karantoierffui.

meskamäkj tedhan är II½ milo till surpenioensw ett stoortt waten så att meste delen ligger till Sauolax tedhan är II½ milo bergh och malm till mwkasmekj Jtem till Jloyton salmj III½ milo ther emillan ligger ett bergh som är palomäkj ock en mosa och ligger skogh och ett lithet tresk tedhen till Nijniniemij I½ milo ther ligger ett högt bergh som heter quiuamäkj och tuertt öffuer ett tresk Så att helffthen aff vatned ligger till tauestland och helffthen till Sauolax tedhan till hengenmäkenpä är 1 milo, ther mellan är altt vaten ett nääss ligger ther Jnne ther goor Roon tvertt öffuer näsedt thedan till armosarj är I½ milo och meste delen vaten och ½ milo skogh thedhan till Widzsa worij ½ milo waten helffthen till tauestland helffthen till Sauolax tedhan til mwhumeki är II milo ther emillan är ett lithet vaten som kallas vidzsajärvi *) och thet vatned ligger meste delen til Sauolax och så är ther millan bergh och skoga tedhan till kaijnusarij är 1 milo berg och skoga tedhan till mekasalm ½ milo ther öffuer etth waten helffthen till tauestland helffthen till Sauolax tedhan till waijsalmj är 1 milo til konungasarj vestre delen till tauastena ock östre delen till Sauolax och ther är medhell Roo tedhan till ayrosalmj äro II milo altt waten vesthen till tauestland östhen till Sauolax tedhan till Egiskoski II milo altt vaten vesthen til tauestland östhen till Sauolax tedhan till Sauikoski IIII milo altt vatn vesthen til tauestland östhen till Sauolax tedhan till Jouzensalmj III milo altt vaten vesthen till

*) Både den härstädes följda afskriften och *Peringskölds* Diplomata hafva skriffelet: »vidzsauorj».

Tauestland östhen till Sauolax tedhan til SaujJoensw ½ milo waten vesthen till tauestland östen till Sauolax tedhan och rett vester norr Jnd påå Landz Ryggen äre III milo skogh och mosza westhen till tauestland östhen till Sauolax Huilka thenne fforde Roer wij epter wortt elskelige Rodz Rådt nw stadhugha och ffasta dömpt haffuum att euinnerligha Rettha Roer bliffua skolandis emillan fforna tauesterna och sauolax och fforbiudhe vij eder alla Som i fforna Sauolax byggia och boo atti inghen tid noghon gong gören Tauesterne vdöffuer thenne fforne Roor attj them eller noget theris hindren i noghre the ffarväghä Som tesse synemen nw sagd haffue att the och j skolen bruka Och varder noghon befunnen som thet gör, thå biudhe vij fforde Josse olson eller hoo vor och Cronenes embetzman är på wijborgh ved högsta lydno att han Retthe öffuer theris liiff och gotz som han ey vil att öffuer honom skall Rettes i samma matto Ty vij vilie Jngeledis lenger till stedhia Sodana ogudheliga och fforderffueliga Mordt och skadha lenger för the Roor som her till gjorde äre Jtem Dödhom vij met thetta vort öpne breff alle the breff Som nogerstedis ffinnas kunne fföre giffne vare på thenne fforne Roor antigen aff osz sielffue elier nogrom Androm, och fforbiudhom huariom enom ved sijna 40 marc att epter thenne dagh eller nogensijn noghån att hindra eller quall göre met the fforde breff Datum Jn Castro nostro Stocholmensi fferia Secunda proxima post dominicam letare nostro sub Secreto Anno millesimo CD quinquagesimo secundo &c. [Den 20 Mars 1452].

15.

Konung Carl VIII Knutssons Qvitto åt Greger Mattsson, öfver uppbörden från Raseborgs Län.

1452.

Efter originalet, på papper, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland »*Pappers Diplomer*».

Wy karl medh guds nadh Suerges Norges och göta konung Göra witerligit ath arom epter guds byrdh Thusandefyrahundradefemptigi pa thet andra om wore frw dag annunciacionis pa worth sloth stocholm loto wy anama aff wor elskelige radh och gode man herre gregers mattisson femptan hundrade march swenska peninga Jtem fyritigi fyra lette nobla jtem fira och thiwgu swenska march penninga aff wor arliga skat aff Rasaborgx leen Thy lata wy honom fry quittan ledogan och lösan for oss och wora epterkomande for alla ytermere auarning eller tiltalning till ytermere wisso latha wy trikkia wort secret for thetta breff som giffuit ær ar stadh och dag som forscriffuat star. [Den 25 Mars 1452].

Sigillet finnes tryckt på baksidan af handlingen.

16.

Henrik Classon Diekns Andra Testamente.

1452.

Efter en gammal afskrift, från 1500-talet, förvarad i kongl. riksarkivet, bland »*Pappers Diplomer*» derstädes.

Jn nomine Domini Amen Epter thet at naturligit ær allom mænniskiom ok owntflieligit skilias vidh thetta forgængelige liiff met hop at vpresas til odödeliget liif

j the ytersta oc almenelige vpstandilse ffore gudz rætwisa ok strenga dom. ther wi mænniskior alle skulom vidherstanda som apostolen sancte paual oss lærer ok vntfa af then ræthwisaste Domaren lön epter thet wi j likamen forskullat haffuom Tha haffuer Jak henrik clawsson riddare langhliga for flerom aarom j minne wælmakt oc helbrögdho warith tænkiande vm mith siæla gagn och testament af them thinghom myn millaste herre skapare oc aterlösare mik owerdogom tilfökt hawer Oc gör jak nw gudhi til heders jonfrv maria oc alt hymmerikis herskap mith testament Oc skykkar thet epter mynne ælskeligha hustrv lucia olaffs dotter ok flere minne wina radhe met withskap oc fullom skælom æn tha at jac ær kranker til min krop epter gudz mille oc welsignade wilia j swa matto her epter ffölger fförst befæller jac j myns gudz miskunsamlige hænder myna fatiga siæll bidhiande jnnerlige gudz grwnlösa miskundh. hans wærdhoga modher jonfrv maria Och min helge patron sanctum henricum at the werdogas beskyrma myna fatiga siæll. fraan minom owinom j hennes wtfærdh oc til myn vsla krop som af jordh ær skapther oc j jordh skall wendas bidher jac ödmywkelige oc tiggher j gudz nampn aff wærdogom fadher mynom kæraste herre biscop olaff j abo lægherstadh j helgelikame choor j abo domkyrkio oc til sama choren giffuer jak mith bæsta silff bælthe forgylth. Jtem ærvm jak oc myn ælskeligin husfrv lucia swa fortænkte ok eens wordhna at j abo domkyrkio j the helga thre konunga choor skulu holdas thwa æwogha messor gudi til heders fore beggias waro

oc waro forældra siæla j hwària viku een vm manedagen pro defunctis ok annor vm odhensdaghen aff them helge anda. ok til thenna thwegga messa vppehielle haffuom wi bade lakt oc giffuit thenna epterscriffna war afflinga ok köpa godz vnder for:da helge thre konunga choor til æwerdeliga ægo fförst en gardh j abo. nordan vm aana ok eth warth köpæ godz j nosis sokn. som hether athola. met boskap, oc eth wart köpa godz i virmo sokn. nempt sorsala. mædh boskap. kan noghat brysta. aff boskapenom vppa thessom godzom. tha skal thet epter skælikheet forbætras. Jtem ther vppa at tessæ thwa for:da messor worde tesse bætre vpholdna viliom wi badhe henrik oc lucia tillægia eth wart godz j hwittis sokn næmpt Siukala ok hopom thæss at werduge fadher biscopen j abo ok capitulum ther sama stadz skal ther mædher sik wæl nöghæ latha. Jtem bidher jac ödmywkelige werdoghen fadher met gud biscop olaff j abo myn kære brodher - her aruidh clawsson Oc min kære systerssson mæstar kort bydz Domprost j abo. at the vilia vel göra for gudz skuldh. oc myna böön vara myna husfrv formyndara oc forswarara hwar hon them behöffua kan epter min dödh som jak them fulkomlige oc ganzska wel til thror ok hopas at the sik thæs anamande wordha Jtem the hælffthennæ j kaskis som jac fik for mith ærfda godz akkos thet giffuer jak myna husfrv for thet at hon met godhom kærlek gaff mik helffthenna j aylos godz hwilkit wi badhen nw giffuit haffuum sancte byrgitte oc systrom oc brödhrom

j

j nadhendals closter til æwerdeliga ægho. jtem alt mith köpa godz jak haffwer j kaskis met thet jak haffuer tith lakt Som ær först lehèmvsnytty tappurlla. hagha ængen. pahnaloto. helffthennæ aff valioma tredhiungen j rohosma och ther met hankala giffuer jac ok vnner myna ælskelige husfrv lucia olaffs dotter til æwerdelige ægho epter myn dödh. at hon göri aff thy hwat henne tækkes Jtem gaff jak myna husfrv morghongaffuor vppa rætthom hymer dagh thenna thry myn ærffda godz lepistoya thoros ok tursanpera epter thy at mik tursanpera vndan gik tha wi skyptom wart ærffwæ epter min dödha brodher thomas clawsson som wæl witerligit ær gud hans siæll nadhe Tha fik jak jghen vppa myn deel ylelæ gardh. och sothkas epter myn brodher tha beholle myn husfrv helfftenna aff ylelæ gardh for syna morghongaffuor j tursanperæ jtem som landh ok folk wel vitherligit ær at myn ælskelige husfrv oc jak swa ærwm eens wordhna at hwilkit wart annars liffue længer liffuer skal hafua oc beholla thæs andra fasta ærfda godz thæslikes oc lösöra frit oc vmbewaret j sin liffs thima nywta oc bruka sik til vppehælle til dödhra dagha Oc sydhan wi badhen dödh ærom ganghe æruingerna vppa badhe sydhor hwar til sith arff som lagh sægia, Oc thet som længer liff-uer sware til geldhen som tha epterblifuande æra Jtem giffuer jac sancto henrico min bæsta hesth oc mith harnisk Jtem giffuer jak minom herre biscop magnus en silffnap Jtem giffuer iach myn herre b[*iscop*] olaff myn brwna gangare oc myn bestha borduk jtem giff-

uer jak myn kære broder her aruidh clawsson mith stora silffbelthe oforgylt oc eth swærdh oc een rödhan fola jtem giffwer jac mynom brodher mæster kort ena skaall beslagna met silff jtem giffuer jac her henrik bydz II föghlæræ oc ena silff kausa jtem giffuer jak mesther jöns ærchedegn j abo ena silffskaal Jtem giffwer jak til nadhendals closter een holm næmpdh lethis hwilkin jach halffuan ærfdhe oc halffwan köpthe aff jæppe kurke oc myna systher karin som witerligit ær jtem til sancti olaffs closter til (!) abo eth stykke engh. liggiandes vppa ledzala jtem giffuer jak til sama Closter myna största koparkanna jtem giffwer jach til höghaltaret j domkyrkionne eth salun jtem til helga thre konunga choræ 1 messa reedhæ jtem til siæla altaret myna storsta ffot gryta jtem sancti laurencij kyrkio j wirmo 1 silkestykke jtem mynom fadherbroder benkt lydekeson eth silff stoop oc een fola jtem giffuer jak sancti henricx kyrkio j nosis ena silffskaal oc par vxa. jtem her nils j pæderssöre min swarta kiortil fodrath met maardh. jtem giffuer jak her pæder j virmo ena ko ena gryto een kedhel och 1 kanna jtem til helgh andz huset 1 ko II faar 1 pund rogh jtem til spitalen 1 ko II faar 1 pund rogh. oc II pund swensk korn Jtem giffuer jac pedher karpalaynen 1 sængeklæde oc ena kanna jtem giffuer jac her knut j wemo 1 lithit silffbelthe jtem giffuer [*iak*] lemmo kyrke en vxa jtem wil jac at epter mik göres threggia aara begængilsör j abo domkyrkio jtem giffuer [*iak*] her nils j lethala 1 par vxa jtem giffuer jak til nadhendals closter ena hwita silffkædho cum reliquiario

jtem giffuer jac her olaff dws ena vpgörró sængh en duk kanna gryta oc 1 kedhel ther til II kör 1 par vxa jtem giffuer jac myna ælskelige husfrv lucia olaffsdotter haldiala godz i salw sokn frit oc vmbewaret. hwilkit godz jak atherlöste af minne syster byrgitte för XVIII fulviktige nobla then tiid myn husfrv oc jac warom j fæstom

Jtem bidher jac ærlige oc wælborna mæn the Jac fulkomlige troo til sæther, mæster kort bydz domprost j abo pædher karppalaynen oc her knut j wemo. at vara myns testamentz exequtores met myna kæra husfrva radhe, thet ær min kærlige böön til them. Till stadfæstilse alla forscriffna articula bidher jac min kære brodher her aruidh clawsson riddare, ok hartik japsson om theris jncigle för thetta breff met mino Hwilkit breff scriffuit ær j abo a manedaghen næst epter helgæ kors dagh inuencionis Anno domini M° CD LII. [Den 8 Maj 1452].

17.

Henrik Classon Diekns Tredje Testamente.

1453.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland »*Pappers Diplomer*». — En nära samtidig afskrift finnes äfvenderstädes, jemte originalet.

Jn nomine Dominj Amen Epter thet naturlikit ær allom mænniskiom ok ovnflyliket skilias vidh thetta forgenglika liiff met hop at vpresas til odödeliket liff j the ythersta ok almennelika vpstandilse fore gudz rætwisa ok strenga dom ther wy mænniskior alle skulom

viderstanda som apostolen sancte paual oss lærer ok vnfaa aff then rætwisaste Domaren lön epter thet wy j likamen forskuldat hafuum Tha hafuer iak henrik Clawsson riddare langhliga fore flerom aarom j mynne vælmakt ok helbrögdo warit tænkiande om mith siæla gagn ok testament aff them tingom myn millaste herre skapare ok atherlösare mik owerdhoghom til fökt haffuer Ok gör iak nw gudhi til heders iomfrv maria ok alt hymmerikes herskap mith testament ok skikkar thet epter mynne ælskelika husfrv lucie olaffs dotter ok flere mynne wina radhe met withskap ok fullom skælom æn tha iak ær kranker til myn krop epter gudz milde ok wælsignade vilia j swa matto hær epter följgör fförst befalar iak j myns gudz miskunsamliga hænder myna fatige siæl bidhiande innerlika gudz grvnlösa miskundh hans wærdhoga moder iomfrv maria ok myn helga patron sanctum henricum at the werdhogas beskirma myna fatige siæll fran mynom owinom j hennes vthfærdh ok til myn vsla krop som aff iord ær skapther ok i iordh skal vendas bider iak ödhmivkelige ok tigger j gudz nampn aff systrom ok brödhrom j nadhendal lægherstadh i thera kirkio ok til sama closter gifuer iak mith bælte forgylt Jtem ærom iak ok myn ælskelige hustrv lucia swa for tænktæ ok eens wordhna at i abo domkirkio j the helgha thre konunga choor skulu hollas II æwoge messor gudhi til heders fore beggiæs wara ok wara forældra siæla j hwario wiku en om tysdagen pro defunctis ok annar om odhensdagen aff then helga anda ok til thenna twæggiæ messa vphelle hafuum vy badhe lakt ok gifuit thenna

epterscriffna war afflinga ok köpa godz vnder for:da helga thre konunga choor til æwerdelika ægho först en gardh j abo nordhan om ana ok eth wart köpa godz j nosis sokn som hether athola meth boskap ok eth wart köpa godz næmpt sorsala met boskap kan noghot brysta aff boskapenom pa tessom godzom tha skal thet epther skælikhet forbætras aff thet oss til hörer Jtem ther pa at tessa II for:da messor wordhe tesse bætre vpholdhna viliom vy badhe henrik ok luci til læggia eth wart mestadelen köpa godz j hwittis sokn næmpt syukala ok hopoms thæs at werdhoger fader biscopen j abo ok capitulum ther sama stadz skal sik ther mædher wæl nögha latha Jtem bider iak ödhmivkelige werdhoghan fader met gudh biscop olaff j abo myn kære broder her aruidh clawsson ok myn kære systersson mæster chort bydz Domproast j abo at the vilia væl göra for gudz skuldh ok myna bön wara myna husfrvs formyndære ok forswarare hwar hon them behöfuæ kan epter myn dödh som jak them fulkomlika ok ganzska wæl til thror ok hopas at the sik thæs anamande worda Jtem the helftenne j kaskis som iak fik for mith ærfda godz akkos gifuer iak myna husfrv for thet at hon met godhom kærlek gaff mik helftenne j aylos godz hwilkit wy badhen nw gifuit hafuum sancte birgitte ok systrom ok brödhrom j nadhendals closter til æwerdelica ægho Jtem alt mith köpa godz jak hauer j kaskis met thet iak thit lakt hauer som ær först lehmvsnytty tappurla hagha ængh pahnaloto helftenne aff walioma thridiungen j rohosma ok ther met hankala gifuer iak ok vnner mynna æl-

skelica husfrv lucie olaffs Dotter til æwerdelige ægho epter myn dödh at hon göri aff thy hwat henne tækkis Jtem gaff iak mynna ælskelica husfrv morghongafuor pa rættom hinder dagh thenna thry myn ærfda godz lepistoya thoros ok tursanperæ epter thet at mik tursanpera vndangik tha vy skiptom wart ærfua epter myn broder thomas clawsson gudh hans siæl nade tha fik jak jgen pa myn deell ylelæ gardh ok sotkas tha beholle myn husfrv helftenne af ylelæ gardh for syna morghongafuor j tursanperæ Jtem som landh ok folk væl vitherlikit ær at myn ælskelica husfrv ok iak swa ærom eens wordhna at hwilkit wart annars lifue længher lifuer skal hafua ok beholla thæs andra fasta ærfda godz tæslikes ok lösörena, frit ok ombevaret j sin liffs thima nyvta ok bruka sik til vphelle til dödhra dagha ok sydhan vy badhen dödh ærom gange arfvingena pa badhe sydhor hwar til sith arff som lagh sighia ok thet wart som længher lifuer sware til gældhen som tha æpter blifuande æra Jtem gifuer iak sancto henrico myn bæsta hæst ok mith harnisk Jtem gifuer iak myn kære nadhige herre konung karl en hæst hwiter ok brvn Jtem gifuer iak myn herre biscop olaff en silff nap oc en bordhduk Jtem gifuer iak myn broder her aruidh clawsson mith silff bælte oforgylt eth swærdh ok en swart fola Jtem gifuer iak myn systersson mæster kort bydz en kausa beslagna med silff Jtem gifuer iak mæster aruidh iapsson myn brvn gangare Jtem gifuer iak ærchedicken j abo en silff skal Jtem gifuer iak her niels mvlle eth silff stop Jtem gifuer iak her pæder benktzson eth lithet belte

forgylt Jtem gifuer iak mæster magnus valdemari eth silff stop ok eth par vxa Jtem gifuer iak qwikompoykas ærfuinge i hwittis en engh igen hwilka iak löste aff henric plata fore VI marc j konungx saköre Jtem gifuer iak nadhendals closter en holma næmpd lethis hwilken jak halfuan ærfde ok halfuan köpte aff iæppe kurke ok myn syster katerin for XII marc j lödhokt silff Jtem gifuer iak til sancti olaffs closter i abo eth stykke engh liggændis pa ledzala Jtem til sama closter myn största kopar kanna Jtem til höghaltaret j domkirkionne eth salvn Jtem til the helga thre konunga choor eth messa redha ok en kalk Jtem til siæla altaret en fot gryta Jtem til sancti henrix graff i nosis eth tækæn Jtem til sancti laurencii kirkio j virmo en hæsth Jtem gifuer iak her niels i pædersöre myn swarte kiortil fordhrat met mordh Jtem gifuer iak her rödger j virmo 1 ko 1 gryta 1 kedhel 1 kanna ok IIII faar Jtem gifuer iak her niels næbbe en lithen silff kausa Jtem til helghandz huset II köör II faar II pund rogh ok II flæsk Jtem til spitalen ok swa mykit Jtem gifuer iak her henrik vilmari eth sænge klædhe 1 par vxa ok 1 kanna Jtem aleta II köör ok IIII faar Jtem her olaff Dws ena vpgörre sængh 1 duk kanna gryta kethel ther til II köör ok 1 par vxa Jtem gifuer iak til ravmo closter ½ læsth rogh II köör ok II flesk Jtem gifuer iak henrik pædersson 1 hæsth aff XII marc oc myn gröna kiortil Jtem til swart brödhræ closter j viborgh en silff skal Jtem graa brödhra closter j viborgh en gulringh Jtem betalar iak ok gifuer sancti olaffs kirkio j ylelæ ena

engh aff XVI las liggændis vidh ladhwa hwilka engh iak löste aff henrik heykala for XII marc ok til sama kirkie en choor kapa

Jtem gifuer iak her knut j vemo 1 vxa ok myna swarte kapa Jtem gifuer iak til sancte birgitte closter vidh ræfflæ the XX marc som claws pæderssons ænkiæ j ræflæ mik skyllogher ær for II hæsta Jtem gifuer iak swart brödhrom j ræflæ stadh en gra hæst som dænhoff kalle aff mik hauer Jtem gifuer iak pæder karppalaynen myn kniff beslaghnan met silff

Jtem bider iak ærlige ok wælborna mæn the iak fulkomlika thro til sæther myn kære broder her aruidh clawsson myn kære systersson mæster kort Domproast j abo mæster magnus valdemari kanik j abo ok pæder karppalaynen at the wara myns testamentz exequtores met mynne kæra husfrva radhe thet ær myn kærlige bön til them Til stadhfæstilsse alla forscriffna articula bider jak werdeligen fader j gudh biscop olaff j abo hartik iapsson om theres incigle for thetta breff met myno hwilkit breff scriffuet ær j kaskis torsdaghen næst for sunnedagen oculi Arom epter gudz byrdh M CD L III°. [Den 1 Mars 1453].

Spår efter tvenne sigill finnas qvar på dokumentet.

18.

Lucia Olofsdotter Diekns Tredje Testamente.

1455.

Meddeladt efter original-urkunden, på papper, förvarad i kongl. riksarkivet, bland »*Pappers Diplomer*».

Jn nomine Domini Amen Epter thet naturlikit ær allom mænniskiom och Ovnflylikit skilias vidh thetta

forgenglica liff met hop at vpresas til odödelikit liff i the ythersta oc almennelika vpstandilse fore gudz rætuisa oc strenga Dom ther wy mænniskior alle sculom vidherstanda som apostolen Sancte paual. oss lærer oc vnfa aff then rætuisaste Domaren lön epter thet wy j likamen försculdat haffuum tha haffuer jac. lucia Olaffs Dotter langhliga fore flerom arom j mynne vælmakt och helbrögdo varit tænkiande om mith siæla gagn oc testament aff them tingom myn millogaste Herre skapare oc aterlösare mik owerdogha til fökt hafuer Oc gör jac nw gudhi til hedhers iomfrv maria Oc alt Hymerikis herscapp mith testament oc skikkar thet epter myn kære herres henrik clawssons och flera mina vina radhe met witzskap och fullom skælom æn tha jak ær noghot krank til myn krop epter gudz milla oc wælsignade vilia j swa matto hær epter fölghiær fförst befalar iak i mynom gudz miskunsamlika hænder myna fatige Siæl bidhiande innerligha gudz grwnlösa miskundh hans werdogha moder iomfrv maria och myna helga patrona sancte henrik oc sancta birgitta at the werdoghas beskirma myna fatigha siæl fran mynom owinom j hennes wthfærdh Oc til myn vsla krop som aff iordh ær skapther oc j iordh skal vendas bidher Jak ödmiwkælige oc tigger j gudz nampn aff systrom och brödhrom i nadindal lægerstadh i thera kirkio oc til sama kloster giffuer iak mith ærfda godz liggiandis j saw sokn næmpt halliala met boskap som thet nw ær Jtem gifuer iac mynom kære hwsbonde her henrik clausson alt mith köpa godz j kaskis oc allan myn deel aff thy ther vnderlakt ær epter myn

dödh at han ther aff göri huad honum tækkis jtem gifuer iac sancte henrik j abo eth korss til en kalk oc 4 guldhring til forgylling jtem til sancte birgitte kloster j watzsten eth gulspan jtem til warfrva altare som kallas klærka altaret helfften aff mit silff bælte til en kalk. jtem til the helge thre konunga altare andra helfften aff mit bælth til en kalk jtem gifuer iac til siælæaltaret en gulringh jtem gifuer iac til sancta anna altaret VII knöpa förgylte til en kalk jtem giffuer iac til sancte olaffs closter en silff skal. oc ½ læst rogh Jtem giffuer iac til helgandz Hwset eth par vxa oc II kör jtem til spitalen eth par vxa oc II kör jtem gifuer iac til iomfrv marie altare i nowsis myna bætzsta kopa met silff ther til hörer jtem gifuer iac til sancte henrikx graff j nowsis en gulring oc eth altare klæde jtem til iomfrv maria altare j virmo myn kranz Jtem til sancti laurencii altare eth tæken jtem til sancte katerine altare i virmo eth altare klædhe jtem gifuer iac sokn altaret j Abo en gulring Jtem gifuer iak til rawmo closter ½ læst rogh Jtem gifuer iak til swart brödre kloster j viborgh en silff skal jtem gifuer iac till grabrödhra kloster j viborg eth silff stopp jtem gifuer jak myn herre biscopen en gulring met en saphir jtem gifuer jak myn kære broder her aruidh clausson en gulring oc en hæst jtem gifuer iac domprohasten eth silff bælte forgylth jtem gifuer iac ærchiediægen eth silff stopp jtem mæster magnus eth par vxa jtem gifuer iac her niclis officialis en hæst oc en beslagan kniff jtem gifuer iak her niclis næbbe en hæst oc en kniff beslaghan jtem gifuer iak her

knut j nyakirke eth par vxa jtem gifuer jak her henrik wilmari en gryta ena kanna oc myn brwna kiortil jtem gifuer iak her iöns i nowsis eth par vxa jtem gifuer iak her pæder i masko en hæst jtem her iöns fress i reso en gryta jtem gifuer iak her olaff Dws en vpgiord sængh ketil gryta oc ena kanna jtem gifuer jak hustrv margit ions hanssons myn riidhæ hæst jtem gifuer jak aleta myna syster myn gröna kiortil oc myn rödhæ kopa jtem gifuer jak syster clara j nadhindal en gulring jtem gifuer jak syster cristin olaff azzersons dotter j nadindal en gulring jtem her henrik pæderson en silff skedh jtem gifuer jak myn moders systersson her henrik j skefflhuna eth par knifua beslagna oc forgylte jtem gifuer iak her pæder andree 1 vxa oc II kör

Jtem bidher Jak kerlighæ myn kære Hwsbonde her henrik clausson her aruidh clausson oc mæster magnus at the for gudz skuldh oc for myn bön wara myns testamentz exequtores at thet redhlighe och ræth wtkomæ som iak them fulleliga oc wæl til tror Til stadhfæstilse alla forscrifna articula bidher jak myn kære hwsbonde her henrik clausson oc myn kære broder her aruidh clausson riddere oc mæster magnus om theris incigle for thetta testamentz breff Huilkit giort ær j kaskis pa helga korss apthon jnuencionis arom epter gudz byrdh MCDLV^to^. [Den 2 Maj 1455].

Spår efter ett sigill synes under dokumentet.

19.

Jöns Henrikssons Testamente till Klostret i Nådendal.

1455.

Efter original-urkunden, på papper, förvarad i kongl. riksarkivet, bland »*Pappers Diplomer*».

Jac joniss henricxson gör mit testament aff öftha betencta oc wæl beradhna modha æn togh at jac ær krankir til min likam thogh ær jac helbrydha til min siel oc synna fförst gifuer jac nadhendals closter et gotz som hether raudis j masko sokn til æwerdeligha æghæ som ær mit rætta ærffuo oc alflingha (!) gotz fore myn oc mỳna forældra siela oc for alla crisna siela j swa matto at the skulu bidhia fore mic oc fore mina forældra til æwerdeligen tidha til mere visso bedis jac ærligha oc dondemanna incigla som ærw andris baghare oc henric jonisson borgara j stokholm mædhen jac ey siælff incigle hawer At the tryckia fore thetta breff Som scrifuit ær j stokholm om sancte olaffs dagh Anno dominj MCDLV°. [Den 29 Juli 1455].

Spår efter tvenne sigill finnas qvar under dokumentet.

20.

Skattebref å Seppälä Hemman i Pöyttis Socken.

1457.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt, bland »*Pappers Diplomer*», i kongl. riksarkivet.

For allum thöm som thetta breff höræ æller se at then tiid jac pæder karpalaynen hærazhöffdinge j masco hæræde ting hiolt met almogenom j pöwtiö sokn

j seppælæ bý tha kom fore ærligen man henrik finkkenbærg radman i abo stad, oc bad menæ sokn vppo et sæt ting at the skulde vnna hanom en stadge aarliga vppo seppælæ goz om skat oc alle andre alægher vndan tagno lænsmanzens kappara hwilkit the alle met en röst hanom vnthe til XII öra oc the XII som tha j ræpstena satha the bada mýk om mýt jncigle at sætiæ fore thetta breff til betygilsse Datum anno Domini millesimo quadringentesimo quinquasimo VII° ipso die beate petronille virginis meo sub siggillo ad tergum jnpresso. [Den 31 Maj 1457].

Spår efter sigillet synes på baksidan af handlingen.

21.

Wittnesmål och Stämning rörande ett Slagsmål och Dråpslag.

1457.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet.

Jak Eric axelsson riddare Jes olaffson peder swerd aff waben Matis skalenberg och albrit nyendorp borghemestare j abo Görom witterligit met thissæ thwo wtskorna skriffter Ath arom epter gudz byrd MCDLVII° tisdagen nest foræ warfrv Dagh natiuitatis j abo pa gilstogæn j flera borghemestaras och radz nerwaræ worom ath höræ om en dwetregt och drob som kommit war nestæ söndagen till fornæ mellom nogra her göstog karlssons thenara och her oghe jenssons i göckæ widss hws borghemestara som the jnna sothæ och dryckiæ Och kærdæ matis nielsson her göstogs thenare

fölleligæ till her oges thenara ath the haffdæ slagit en aff her göstogs thenara j hæl som hæd lassæ pædersson Hwilkit her oghe swaredæ pa sina thenaras wegna ath then for:dæ lassæ pedersson skoldæ haffue forbrydit sik selffuer Och menthæ for:da her oghe ath for:dæ matis nielsson skoldæ haffuæ giort wolswerkæ en ther offuer pa hans thenara Och sködh sik till sex borghera j byen Som ære Rawalt surpe ratman Jon michelsson Gert rentfart Anders grystfot llassæ skalm Jesse magnusson Som nempdæ ware aff radit ath forhöræ aff höstrvnæ och folkit som i gardin war. hwo thet perlas böryade Ellir hwar aff thet böryade 'Hwilke sex witna tha i gilstogæn ware fore oss Och kort clot for:dæ gockæ widss magh som tha ther jnna war witnedhæ och sin edh ther opa göre wildæ Epter höstrvnæs ord och kort clotz ath thet alleledis swo til gik som her epter skreffuit stor Ath sondagen strax epter middagen kommæ her oges thenara in j gokæ widss hws borghemæstare och badhæ höstrvn lathæ fo sik öll for sinæ peninga hwn swaredhæ ath hwn faredhæ ath the willæ ther nogit perlas böryæ The saffdæ ath the thet engeledis göræ willæ Nogæn thime ther epter kommæ ther sex aff her göstogs thenara ther in til och for:dæ lassæ pædersson som döden fik war en aff the och badhæ höstrvn och selyæ sik öll Tha swaredæ hostrvn ath hwn engtæ öll willæ selyæ Thi her sidhia eth andet selskapp Jnnan foræ och iak farer ath j kondhæ eyg forlikis och mothæ böryæ her eth perlas Tha gingæ the in och sotthæ them wid en bordz endhæ wten hendis taki och saffdæ ath the eyg heller

willæ göræ perlas en andra och ther met lodh hwn henta them öll Nogon stwn ther epter tha saffdæ then for:dæ lassæ pedersson til en hed heming her oges thenara Jak kender tik wel thw wast met ath sla Swen Degn j hæl j swreköpung Han swaredhæ neyg ath han thet eyg giort haffdæ och saffdæ ath haddæ han thet en giort tha ware thw eyg molsman ther till Tha swaredhæ then for:dæ lassæ pedersson ath hanom skoldæ en skæ olöckæ ther foræ Tha swaredæ for:dæ heming och badh hanom selff haffuæ sin olöckæ Och ther met sprungæ the opp och willæ slages ther j stogen och her oges thenara the andra skyldæ them tha ath Och badh tha höstrvn och the andra her oges thenara Ath her göstogs thenara skoldæ go sin weyg j sit herbare ellir anden stat och drickæ for sina peningæ swo giordæ the och liidhet ther epter badh niels olaffson her oges thenara for:dæ heming go til oges sneckæ och taghæ hennæ ware Tha han gik aff stat och willæ go till sneckæn tha war for:dæ lassæ pedersson selff fierdæ pa gaden och mothæ hanom ther Ther böryadæ the ath slas Och the thwo aff her göstogs thenara ware en qwara j samma hws j gen Tha kom rycthet in j garden ath for:da heming war slagen pa gaden Tha löpæ ther wth IIII aff her oges thenara ath reddhæ for:dæ heming och en aff them sködh then for:dæ lassæ pedersson Och böryadæ her göstogs thenara ath fly sin weyg Och her oges thenara toghæ tha then for:dæ heming och leddhiæ hanom ther in j gardin som the haffdæ druckit for theris peninga och mentha ther ath nythæ hiæm friit

och lodhæ forbinna hans sor Och som the ware redhæ och gingæ sin weyg till theris skipp och höstrvn wisdæ them en gadhæ modh kirkæn ath the skoldæ then go ath the skoldæ eyg komæ till möthæ met her göstogs thenara Som the waræ kompnæ a gaden tha kom matis nielsson met allæ her göstogs thenara met skiold jærnhattæ pantzær och spenta armbörst och her oges thenara flydæ j gen j garden och stengdæ porten till och kommæ opp j eth lofft Och badhæ höstrvn sto sik for hws och hiem friit hwilkit hwn och giordhæ och till stodh Tha kom for:dæ matis nielsson met her göstogs thenara och brudhæ porten op och slogæ them och skudhæ och grebæ Och epter thet her göstog war eyg selff swo nerwarendis som her oghe tha toghæ wi thet i en dagh swo ath thet skall sto j en dagh mellom her göstogh och hans thenara och her oghe och hans thenara till XIIII daghe epter thet iak eric axelsson ware komæn til stocholm Och tha skal her oghæ ladhæ kommæ the som matis nielsson haffdæ grebit Som ær niels olaffson Arwit Olaff Dalekarll Mortin och morten kok Jnnan then Daghen skolæ the kommæ till retthæ om the pa enga sidher forfall foo Och swo skall Matis nielsson och ladhæ kommæ her göstogs thenara j retthæ Til thissæ wtskornæ skriffters mera wissa tryckæ wi wore ingseygla a ryggen pa thissa skriffter och statsens. [Den 6 September 1457].

Spår efter sex sigill synas på baksidan af handlingen.

22.

22.

Bestyrkande af Jöns Henrikssons Testamente.

1457.

Efter originalet, på papper, förvaradt bland »*Pappers Diplomer*», i kongl. riksarkivet. — Se förutg. N:o 19.

Thet skal allom mannom vitherlikit wara som thetta breff see æller höra at jach brodher andris holmgersson grabroder j eneköpunghz conuenth gör witherlighit oc fulleligha til staar met thesso nærwarandis ópno breffue at Jonis henriksson gudh hans siel nadhe som bodde j sama sokn ther nadendalz closter j liggher gaff alt sith jordha godz vppa sin ytersta tiidh selffwiliandis och met godho beradno modhe til förnempda nadendalz closter then tiidh jach hans ytersta scripta fadher war her j werldinne met allom tillaghom husom oc tomptom agrom och enghiom skoghom och fiske watnom som ther nw til liggher æller fordom tillighæt æpter skælikom witnom för sith siæla gagn oc bestandelsse och han sculle ther inscriffwas j theras böna böker oc met swa dana skeel at hans nesthe frænder matte thet j gen lösa met skælighom peninga æpter theras wilia oc samdrekt som staa före förnempda closter oc j förnempda closter sculde bröder oc systror göra siæla rykt aarligha æpter honom som rætteligha scall göras æpter enom dödom manne som sina gaffwor j gudz tienist selffwiliandis giffwer som dande mæn j för:da closter wel witha hwat ther til hörir, jtem för:de jonis henriksson gaff mik vppa sin ytersta tidh then bestha koo j hans gardh war til testa-

menth ther jach sculde siæla messor fore hans siæl haffwa. oc j minom bönom före honom bidhia som mik hopas til gudz at jach giordh haffwer æn tho owerdhoger then för:de samma koo giffuer jach til nadendalz closter som jach til fören met munnenom antwardade och kungiorde broder karle then tiidh han j stokholm war Till thess mero wisso oc bætre skell at swa ær som för scriffwat staar oc jach vppa min ytersta tiidh fore gudhi kennes will oc dande mannom tha bedhis jach met danda manna nærwaru. conuentzins insigle j eneköpungh witherligha vppa rygghen före thetta breff. som scriffuit war Aren æpter gudz byrdh M.CD.LVII om alle gudz helghona dagh &c. [Den 1 November 1457].

Sigillet, i grönt vax, finnes qvar på baksidan af urkunden, churu skadadt och afnött.

23.

Köpebref för Klostret i Nådendal å Kaittais och Kutkuma Öar.

1460.

Meddeladt efter original-urkunden, på papper, förvarad i kongl. riksarkivet, bland »*Pappers Diplomer*».

For allom them thetta breff höra æller see kennes Jac tordh karpalainen awapn met tessa mina nærwarande opna breffwe mich haffwa saalt oc met allom ræt vplatit renlifwes mænniskiom Systrom oc brödhrom j nadhendals clostre then delen j kaitas öö som jac köpte aff philpus ywarsson for XX marc. oc andris gceth honom thet forendhe haffde saalt for for:da pe-

ninga Summa Oc ther til vplater jac them then delen j kwtkuma öö som jac köpte aff benct krogx maghom aff rantasalo næss. j töwesalo sokn hwilken öö nadhendals closter rættelika til hör. æpter ty som for:de benct krok. thet forende them bebrewaff(!) hafuer &c begge thenna delena haffwer jac vplatit for:dom Systrom oc brödhrom for XXX marc j redhom peningom oc vpburit til godho nöghö Thy affhender jac the for:de ööygher kaitas öö j maskw. oc kutkuma j töuösalo mic oc minom arffwom oc til egnar them for:dom brödhrom oc Systrom j nadhendal. oc theris æpter komandom til æwerdelica ægho Til mera visse oc witnisbyrdh trykker jac mit incigle nidhan fore thetta breff Som scriffwit ær j nadhendal aarom æpter gudz byrdh MCDLX om sancte mathie dagh apostoli. [Den 24 Februari 1460].

Sigillet, under dokumentet, är bibehållet, churu skadadt.

24.

Salubref å halfva Yläkylä Hemman i Wemo Socken.

1463.

Aftryckt efter en mindre noggrann afskrift, från slutet af 1500-talet, förvarad i kongl. riksarkivet, bland *»Pappers Diplomer»*.

Bekennes Jagh Magnus Olaffsson a wapen medh thetta mitt nærvarande öpne breff Att aar Epther gwdz [*byrdh*] MCDLXIII påå sancte Lucus(!) afftonn medh mijn Frij wilie ock berodne mode och min Arffuinges och frænders samtyckie atth haffua saltt och skött och oplathett och sæll och skött ther och oplather ffra

mich och mijne Ærffuinge Ærlighenn och wellborenn Mann Herre Birger Trwlle Riddere och Höuiszmann påå Åboå honom och hans Ærffuinge halff mijnn gordh ylekyle liggiandis J wemå Soken J Norfinne medh all sijnn tilliggelsze åker Æng skogh fiskewaten wått och tortt nærærendis och wrærendis som ther tilliggher och tillegatt haffuer J hwadh naffn thet helst næmpnes kann inthe wndann tagett J noger motthe till æwerdeligha æye före LX ℔ swensk peninger som nw J Swærgie gæffuæ och gænge ære ware thet sakæ Jagh kunne koma såå mænige(!) peninger samen koma, Att Jag kwnne thet ighenn köpa Jnnen Sancte Michels Dagh nw nest komandis fför sama peninger ware thet ey såå Att Jagh them ey få kwnne tho skall för:de Herre Birger och hans Ærffuinge beholla then för:de gordh som förscriffuit ståår och giffua mich såå mykit ther till som two Dandemæn kwnne pröffue att hann wærder ær, Och köper Jach för:de gordh ighenn Jnnen för:ne tijdh tho skall Landgællett fölie howdh swmmenn och Inthet affslas j howdh swmmen ware thet sake thet gudh förbiwde att för:de godz worde för:de Her Birgier och hans Arffua affwunnet medh noger lanslagh æller kirkens rætt tho tilbinder Jagh mich ock mina Ærffwingæ för:de Her Birger Trwlle och hans Arffwinge såå gott godz Jghen atth giffua Jnnen VI wiker nest epther komandis wthan altt hinder eller hielpere[*de*] J nogre motte och tilbinder Jach mich och mine Arffwinge ffrij och Hemla(!) och fulleliga tilstå för:de Her Birger och hans Arffwinge fför hwar mans tilltala, Till Thesz bræffz mera wiszo och högre förwar-

ningh och wittneszbyrdh, Tho henger Jagh mitt Incigle medh radh och wittskap nedhan för Thetta breff och bedis Jagh ærlige ok wellborne mens medh mitt så som ær Erijch abiörnsson Steen Henrijckson a wapen atth the henge theris Jucigla medh mitt nedhan för thetta breff, giffuit ock scriffuit påå Åbo åår och Daagh och stadh som förskriffuit ståår, &c. [Den 17 Oktober 1463].

25.

Hälften af Ylikylä Hemman i Wemo Socken upplåten i Saköre och Köp åt Birger Trolle.

1464.

Efter en mindre noggrann afskrift, från slutet af 1500-talet, förvarad i kongl. riksarkivet, bland »*Pappers Diplomer*».

Alle Dande menn thetta breff kann före koma kennis Jagh Magnus Olaffson, Att then tijdh Jagh oretteligha och lönlige Affhende wellborenn Mann Dönhoff kalle ½V pundh smör met huilkit Jagh hadhe mitt lijff förbrutidh, Tho kom fförde kalle till welborenn Mann Her Birge Trwlle Riddere och höuiszmann wpåå Åbo och baadh för migh att hann skulle migh benodha och wnda migh att lösa mitt lijff, och ther wpå wnthe Dönhoff Kalle förda Her Birger sijnn molseiænde rætt J thenna saak för huilkenn molsæigænde rætt och konungs saak Jagh haffuer willgelighæ medh fulla samtyckio och beroddna modhe wthfæst och wplatidh förde Her Birger mitt rætta fasta fæderne som ær helfftenn af ylikylæby J wæmo Soken, huilken helfftenn aff sama godzsitt förde Her Birger haffuer migh för LX marck

rede peninga, Som hann migh tillförende ther wpå lænt-
the som mitt breff wthvisar som han ther wpå haff-
uer ware ock saka att nogor aff mina frænder eller
Ærffwinge wille sama halffua godzet otherlösa Tho
skola the giffua Her Birger först förma LX marck som
han migh kænthe, Och såå IIII C marck swenska som
Jagh löste mitt lijff medh som förscriffuit ståår, Ty
Epther theszom skælom Affhender Jagh mich förda
halffua godz och minom Arffuom wplather och till-
ægnar thet förda Her Birge Trwlle och hans Arffuom
till æwærdelighæ æghio med allom tillagom, Hws,
Tomptt, Åker och ængh skogh och fiska waten, qwærn
och quærna stadh J wotho och J torro nerby och
fierre engte wndantagit som thet halffua godzitt aff allo
[*aller*] tillhörtt haffuer eller nw tillhöra kann Beplictar
Jach mich och minom Arffuom förda godz att sömbla (!)
Her Birger och hans Arffuom allo motto som förscriff-
uit ståår, Till ytermera rættogilsze och wittnesbyrdh
Bedhes Jagh wellborna Manna Jncigle, Pedher karp-
pelan Rawaldh stijgwlszonn Erijch åbiörnszonn philppus
Jwarson Stear [*Sten*] Henrijckszonn Ragwaldh Swripæ,
Och Tönis Hanszonn medh mitt ægbitt Jncigle hæn-
gænde wnder Thetta breff Som scriffuit ær J Abo,
Torstdaghen nest epther pingxdaga Anno Dominj
MCDLXIIII°. [Den 24 Maj 1464].

26.

Klostrets i Nådendal Stadfästelse å ett Jordbyte med Olof Nilsson.

1466.

Efter originalet, på papper, förvaradt bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*»: — Se dessa Handlingar, Del. III, s. 47.

Wy systrar oc brödher j nadhendals closter kænnomps mæth tesso vara æpno breffue. at arom æpther gudz bỳrdh MCDXLIIII° odhensdaghin næst æpter sancti mathei ewangeliste dagh *) j hagha gardh liggandis j sancte katerine sokn giordhe brodher lauris haquonson oc jonis hannisson aff willela et rættelika oc skæligha Jordhe skipte met olaff niclisson aff kahlajokij [i] dondamanna nærwarw som ærw niclis sawola Jusse niclisson nagle, staffan woỳuala, pædher wentiala, oc flere andra godha men j swa matto at for:de brodher lauris oc jonis hansson vnthe for:de olaff niclisson VI stengher jord j kærpis j lundha sokn, för hans VII stengher jordh en alin mindre liggiændis j hagha gardh j sancte katerine sokn, oc hwad hans jordh bætre war gaffwo the honom tre köör för VI marc en oxa fore IIII marc oc eth vngnöthe fore VI öre, oc thy haffwa the honom vplatit kærpis godz met allom them som ther vnder ligghia innan gardh oc vtan hwadh nampne thet helzt næmpnas kan til æwerdeligha ægho. bruka oc nỳthia æpter sin eghin wilia ohindrat oc oqualt aff os oc allom warom epterkomandom æpter ty som for:de olaf niclissons breff vt trỳcker som closterit haffuer aff honom til mere visso oc större for-

*) Den 23 September 1444.

warningh trykkom wy forde systrar oc brödher aff nadhennedal, clostersens signeta fore thetta breff Som giffuit ær j nadhendal aarom æpther gudz byrdh MCDLXVI° aara Jn vigilia annunciacionis beate virginis marie. [Den 24 Mars 1466].

Begge sigillen äro bortfallne.

27.

Förliknings-Bref emellan Albrekt Nyendorp och Hans Parta.

1467.

Bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*» finnes häraf en afskrift, kallad: *Copie vtaff forliiknelse breff j mellan albert Nyendorp och Hans parta om Nogra stycker Jordh albert wælledhe haffde j fråå Wirmusmækj, Ordh fraa aardh Som her epter föliger.*

Alle the godhe men som thetta breff kan förekoma bekænnomps wj Jöns Olafson j kares kylæ Ragwal laurisson Sten henricsson Hans Kortzhagan Olaff spitte Iöns swarte och pargas lasse Epther thet högboren Herre Her Erich axelsson Riddare j Langh öö Höffuitzman paa abo hade dömpth påå Landzrætten Hans parthe till sitt godz friith j Wirmusmæki VII stengher och ½ V Teghe Och saa sitt godz j kayrilaby Och skule giffua Albert Nyendorp L march Thaa wåre wj ther till skickadhe och næmpde påå bodhe siidhor at Ransaka rækna och forliika thöm j mellan, om skatthen och affradh aff the VII stenger j XXVI åår Och saa om thet albert wart Saakfælther för walledh Thåå wart thet saa öffwerwægadh och till en fullan ænde forliicth them j mellan att Hans parte gaff albert 1 Lesth rogh Och skulle beholla sitt godz Som

honom war tilldömpt Och albert skal fåå Hans Partha alle the breff ighen Som ther paa lydhe och han haffuer, Och ther lååthe the segh fullelige och wæll åtnögye påå bodhe siidhor Såå att aldrigh nagher ther maa eller skall någett tilthall haffue till huar annan om for:de godz eller peningar Thy til ythermera betydelsse och witnesbördh Henghe wj förscriffne men waar Jncigle vndher thetta breff Som giffuit ær J abo Annodominj MCDLXVII° påå Sanctj Thome dag de aquino. [Den 7 Mars 1467].

Thetta förliiknelse breff j mellan albert nyendorp och Hans parta ær saa forståndit

Att Jacob parta haffde III smaa godz j worefrwkirkie Soken huilka han sielfuer brukade, Thy the lågho saa gott som vtj een aaker alle, Ett j Raginstela, och ther boddhe han påå, annadt j Wirmusmæki, Thridie j kayrila, Then samme Jacob parta hadhe thwo söner, widh nampn pedher och hans, huilka till Swerige fååro och waare ther vtoffuer XXX åår, Thess for jnnan bleff theris ffadher Jacob parta döödh Gek thåå theris Modher till andra gifftamåål medt een man hetandis Maartin, The bodhe begynte Rundelige liffwa, menendis forscriffne Jacobs söner j Swerige wara dödhe Satte saa vtt aff theris fæderne kayrila godz som lengst war them j fraa håndhen, till ene borgamestere j abo, benempdt albert Nyendorp, någett ther epther togh for:de albert medt lysther och wælle j fraa partas godz j wirmusmæki, och till kayrila godz, nogra

stengher och stycke jordh Som ære VII stengherne paa annan siidhe, och ½V Teghe paa annan aakren, Thy aakren theris hengher saa til hoopa, Och behulthe j XXVI åår, Thil tess att Hans parta Jacobs partas yngre son, kom ighen fraa Swerige. Och klandrade för Her Erich axelsson paa albert nyendorp om sitt fædherne. kayrilagodz albertt olaghelige köpt hadhe, Och om the VII stengher och ½V stycke jordh han aff wirmusmæki godz mèdt wælle tagit hadhe, Tha dömpde Her Erich axelsson Hans parta kayrilagodz ighen löösa för L: march Som thet war oc vtsatt, Och the VII stengher och ½V stycke som albert j fraa wirmusmæki godz welledh hade, Dömpde han till samma godzet koma friit ighen, Och albert til XL march Saak för wælledh, Oc wore saa skickadhe och næmpde VI gode merkelige köpstadzmen att Rækne ranzake och forliike them j mellan om Skatten och affradh aff the VII stengher J XXVI åår, Och saa om Saaken for wælledt &c Som the och giordhe Och theris breff ther paa giffuit ytherligere Jnneholler oc klarligere bewiser, Saa beslutandis att Hans parta skulle giffuit albert for the L march I lesth rogh Som påå then tiidh kunde gelle widh XX march Thet annadt som meer war j the L. marker wart ræknadh for affradh. Skatthen. och Saaken, Och albert skulle giffuit Hans parta alle the breff ighen som han hadhe och ther paa lydde Ther medt laathe the segh fullelige åtnögie paa bodhe sijdhor

Ther opaa lydher thetta forliiknelse breff Som nw sacth ær Om affradh oc Skatthen aff the stengher

och Stycker jordh Som wælledhe wåre vndan wirmusmækigodz j såå långan tiidh, och eckie om heelæ wirmusmækigodzet Och ey heller om the Tegher och stycker Som ohindradhe altiidh och ighen j freedh wååre vndher Ragnistela j wirmusmækigodz

Att thet saa j Sanningen finnas skall Som forscriffuat ståår Thåå haffuer Jach anders Jopsson önskadh och æn nw kerlige önsker och bedher j mellan Thomas Hemingsson och mek Landzsyn Och gode mænne Ranzakan Huilkit han nekat haffuer paa satte Lagmantz tingett Ther opaa bedher jach witnesbreff till waare Nådigste Herre Konwnghen

28.

Bytesbref emellan Petter Ingonen och Nådendals Kloster, om Suksela i Pemar Socken.

1469.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet.

Ffor allom them som thetta breff höra eller see kennomps Vi Systrar ok bröder j varefrv Sancta Anna ok sancta birgitta closter j nadhendall met tesso vaara opno breffue. at arom epter gudz byrd tusand fyræhundrad fyra aar ok fyretighi, Odhensdaghin nest epter sancti mathei apostoli & ewangeliste dag *) j hagha gard liggendis j -sancte kaderin sokn, giorde broder larenz haquonson ok josse hanisson aff villela Som tha clostersens sytzlæman var med allas vaara samtyckio

*) Den 23 September.

ok godwilia eth retteligit ok skæligit jorde skipte j tesso dandemanna nærwarw som ær nicles aff saffwola olaff niclisson aff kahalajoky staffvan aff voyffwala josse niclisson ok flere andra gode mæn met beskedelige man peder jngonen j swa matto at vi vnnom ok til æwerdeliga ægho vplathom banom IIII stenger jord ok nagra stycke ther öffuer huilka benct pederson borgare j abo stad ther till lagde ok köpte for XXX marker aboska peninga ok sidhan gaff til clostrit, liggænde j suxila by j pemara sokn huilka IIII stenger for:de benct pederson fik ok skipte med peder ensu ok gaff hanom een vælbygdan gard liggiande i abostad Som skattat var for hundrat marc aboska peninga ok ther til fik peder jngonen aff clostret V pund rog spannén ffor VII ortuger for thet hans jord mere var; Ok han vnte oss VI stenger jord j for:da hagha gard thy vplathom vi for:de systrar ok bröder for:de peder jngonen ok hans ærffwingiom the sama IIII stenger med for:de XXX marc jord köp ok V pund rog med allom theris til laghom Aker ok engh hws ok jord tompthom quarnastadom skoghom ok skogxluthom fæmarkom j wato ok torro jnnan gard eller vthan nær by eller fiærra jngo vndan tagno som for:de godz nw til hörer eller aff alder til hört haffuer eller retteliga til liggia bör huat nampne thet hælst næmpnas kan till æwerdeliga ægho nythia ok bruka for sit retta eigit epter sin eighin vilia o hindrat ok oqualt ffor oss ok varom epterkomandom Jtem kæmpnoms vy for:de Systrar ok bröder at lauris jacobson vpbar aff bencte pederson XI alna kumest klæde til soona ok sæmia aff

allas sina sytzkena vegna for the II stenger jord som for:da peder ensu salde bencte pederson j suxila by, ok peder ensu gaff synom broderson lauris iacobson ok hans sytzkenom twa stenger jord j enom androm by til köpsens stadfestilse som for:de lauris breff ther vppa luder Til mere visso ok vitnisbyrd Tryckiom vi for:de systrar ok bröder beggis vara conuenthena Jncigla för thetta breff Som scriffuat ær j nadhendall Arom epter gudz byrd MCD LXIX Om sancti francissi Dagh. [Den 4 Oktober 1469].

Märke efter sigillen synas på baksidan af dokumentet.

29.

Intyg om Pantförskrifning och Återlösen af Hallela Hemman i Sagu Socken.

1472.

Meddeladt efter originalet, på papper, förvaradt bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet.

Kennes Jak birgitta claffus dotter J harffviale met myt thetta nærwarende vpne breffue ath epter ty ærlegh ok welborin quinna frv lucia olufs dotter her henric claffus sons oterleffe gud hans siæll nodhe ær begærende aff mik ath wethe om halliale godz som ligger vti saffw kyrke soken tha vil iak vitne met myn edh ath thet ær swa tiill gongit som hær epter scriffuit staar Jtem rötke ingeson satte för:de halliale godz tiil panta kort gardz fore LXX nobla ther gipte han sin dotter mæretæ met til abo Jtem swa fik oluff skelighe ok for:de rötke ingesons dotter hvstrv cristin frv lucia moder tha sagde rötke tiil sin mogh oluff

skelighe sæl bort tiith fæderne som tw haffuer j tavestlandh j karela by j vone soken ok löss halliale igen fore tiith faste fæderne off kort gardz, ok swa giorde for:de oluff han solde sin deell aff for:de karela by fore L nobla, ok swa redh for:de oluff tiil kort gardz ok bödh honom the L nobla fore halliale, tha swarde honum kort gardz, rydh hem ok hempt mik LXX nobla swa for tw halliale ok ey annars, swa redh for:de oluff skelige fraa raseborgh, ok satte tiil saffw kyrke halliale godz tiil panta fore XX nobla, ok swa förde for:de oluff tiil kort gardz tiil raseborgh LXX nobla Sidan bleff oluff skælighe döödh, ok godz stod tiil panta fore for:ne XX nobla saffw kyrke Jtem sidan fiik hans hosstadh hvstrv cristin frv lucie moder, ok swa löste for:de hans hosstad for:ne hallyele godz off saffv kyrke fore XX noble, swa hende thet sec sidan swa, at for:de hans hosstad war trenghder om peningge, ok satte swa halliale godz tiil panta saffw kyrke fore XII nobla, swa bleff for:de hans hosstadh döödh, ok hvstrv cristin hans hvstrv gud theris siæl nadhe Jtem swa löste henric swærd for:de halliale godz aff saffw kyrke fore XII nobla tiil frv lucie handh, ok ther epter fæste myn broder her henric claffson frv lucie, paa same dagh han haffde henne fest, swa fiik han mik XII nobla j myn hand, ok jag antwarde honum halliale godz igen, Thetta ær mik wetherlekit ath swa tiil gongit ær, ok swa skall finnes j sanningh om all for:ne ærendhe tiil thess breffs mere visse ok vitnisbördh tha bedher Jak ærlegh ok wælbornes menss incigil aa ryghen paa thetta breff som ær biorn rag-

walson Jeppe pederson ok hans diæghens Som scriffvit ær j harviale Anno domini MCDLXX2° dominica letare. [Den 8 Mars 1472].

Märken efter tre sigill synas på baksidan af brefvet.

30.

Sten Sture d. ä. Skyddsbref för Klostret i Nådendal.

1472.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland »*Pappers Diplomer*».

Jach Sten sture i Reffsness Ridder Suerigis rikis forstandere Gör witterligt at jach aff synderlige gönst och godwillie haffuer anamet och vntfongit och met thetta mit opne breff vntfáar och anamær hedherligæ och renliffwis mene conuentz modher abbatissee alle systeræ och brödere j nadendal closter met theris embetzmen gorde gotzss hion och tienere alt hwess them met rettæ tilhörer rörligt och orörligt E hwat thet helst ær eller ware kan j myn och rikesens hegn fridh beskerm och forswar Synderligæ at beschermæ och forsware til rettæ Thy forbywdher jach alle E hwo the helst ære eller ware kunne synderligæ fogethæ och embetzmen them eller nogit thet them tilhörer som forscriffuit star ath hindræ eller hindræ lathæ möde qwelliæ eller i noger mattæ offorrettæ eller forfang at göre widh rikessens strenge hempd och myn wrede Datum nadendal feria 2:a post festum vincula petri meo sub sigillo Anno Dominj millesimo Quadringentesimo Septuagesimo Secundo. [Den 3 Augusti 1472].

Spår efter sigillet synes på baksidan af brefvet.

31.

Häradsrättens i Sjundeå Stadfästelse å en Testaments Gåfva.

1476.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*».

Alle Dandemen thette breff forekoma kan kennes Jach Biörn ragvalson hæredzhöffdinge j Österhæredeth. j raseborghx lææn. met thette mith nervarende opne breff At then tiidh jach tingh hiolt met almogen aff siwndo soken j nerwara. hederlige och velborne men Jens Diengh lagman j suderfinne Olaff nilesson fougde paa. Raseborgh. Rötkel olufson och flere goda manna. Arom effter gudz byrd MCDLXXVI pa varffrv affthon j fastana. Tha kom for rette niles biörnson och hans broder ywar biörnson Och kungiorde a setto tinge At theris fader biörn kante gud hans. siell. nade hade giffuid thöm j sins liiffs thiid Och stadfeste swa j siith yterste twa Dela. aff ene skatmark jord. ffor sine tienst vndan alla andre arffua en tridiungh liggiende j piikkala. by Och annar tridiungen j botuik Och alle sine lössöre. vthan hustrune Deel. huilket ærende Jach sköt till thinne XII tha j nempdene sathæ. Som ær jusse biörnson niles olufson olaf person bent swenson jens nilesson ragval jenson Östen olufson eric michelson niles anderson niles swenson per jensson och olaff michelson the viithnade ranzsakadhe och effter saro. At swa j sannindhene giffuid war. Och effter thenne XII manna. ranzsakan och edhe Dömde

Jach

Jach thenne gaffuor stadugh och fast Och forbiuder jach huariom manne thenne for:de gaffuor her effter hindra eller quælia viid sine III mark fore min Dom. til mere viisse och bætre forwarningh. trykker Jach mith Jncigle pa ryggen thette breff Som giffuid och scriffuad ær Som forscriffuad staar &c

Jtem tesse vare foruetne som her effterscriffne staa. som vetnede och swore for the XII met flere dandemen at swa j sannindene var Her Jop pæderson capelan hersamestadz och anders tielffne &c. [Den 24 Mars 1476].

Spår efter sigillet synes på baksidan af brefvet.

32.

Sten Sture d. ä. Räfstetings-Dom om en Äng.

1476.

Aftryckt efter en gammal afskrift, från 1500-talet, förvarad bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet.

Wij eptherscriffne Steen Sture Riddere Swerigis Rikis forstondare och Erich Axelsson i Langnö Riddare Görom witterligit ath åren epther gudz byrdh MCDLXX på thet siette Odensdaghen nesth fore Martini höllå wij landzrettan j Abo Rodzstugu, thå kom for retten Beskedeligh Swen Hanss hamborgh och kerde till Beskedeligh man Sten henricsson om en engh kallis hinttænittö och sagdhe thet hans fadher wdsatte for:de engh till panth for XVI marc, ther på haffde for:de Hans Hamborgh sine witne och skeell for oss, och sköthe wij thet ærendhe for Harthuigh Jabson lagman j nörre-

finlandh och thenne XII godhemen j nempden sotho, Class henricsson philippus tommesson Anders gregisson Göstaff Slatte Pedher lille Oleff balck Oleff kirues, gunnar olsson Tordh korpelandh (!) och oleff larisson, Huilke XII ransakadhe witnadhe och epther swore ath så i sanninghen war, ty dömdhe wij for:ne hans hamborgh for:de engh till och for:de Sten henricsson och hans met arffua for:de sine peningar till, och wille the Hanss ytermere tiltale om flere peninge thå skall han thet affuerige som lagh segher ty forbiude wij alle ehoo the helsth ære eller ware kunne forde hans hamborgh her emoth ath hindra eller qwelia widh XL marc for konungx dom Datum die & loco vt supra nostris sub sigillis. [Den 6 November 1476].

33.

Sten Sture d. ä. Förläningsbref åt Nådendals Kloster å Lonto ö och Lietsala.

1481.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland »*Pappers Diplomer*».

Jak Sten Sture j gripsholm Riddere Swerigis rikis forstandere Gör witterligit at epter werdugste werdiigha fadhers och erlige gode herrers rikesens radtz radh godhwillia och samtycka haffuer jak pa rikesens wegna vnt och forlænt och met thetta mit opne breff vnnar och forlenar hedherligha och renliffuetz Systrer och brödhra j nadendals closter lonthö oc ledzala j thio samfeltha aar met alle konungxlika rentta och rettighet Thy bedher jak och paa rikesens wegna bywdher

idher Cronona skatskylloga som boo j for:ne lonthö oc ledzala atj waren forrörde systrer och brödhræ j for:ne nädendalss Closter höriigha och lydogha görendis och gjwendis Them idher arliga Skat Sagöre adherstædher vdskyller och all andra rettigheter som j pa cronona wegna met retta plictoga ære och jngom andrum Swaa lengha Som forscriffuit Staar fforbywdendis alle Ehwo the helszt ære eller wara kunno Syndherliga fogetha och embetzmen for:ne renliffuetz Systrer oc brödera her j modh at hindra eller hindra latha mödha qwelia eller j nokore matta offorretta widh rikesens hæmpd och plicht Datum Jomffrw Haffn ipso die Sancte margarete virginis anno dominj MCDLXXXprimo meo Sub sigillo tergotim jmpresso. [Den 20 Juli 1481].

Spår efter sigillet synes på baksidan af brefvet.

34.

Hartwik Japssons Testamente.

1486.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet.

J Herrens namp Amen Epter thy Som Apostolen scriffuer at wj skulom alla stonda ffor Wars herre stronga Doom Och göre redhe ok rekenskap fore wore gerninga Och medhan jngthe ær wissare æn dödhen och jnthe owissere æn dödzens thima, Her hauer jak hartwik jopsson wepnare och Lagman i Norfinne Lagsagw pa tenkt Oc huru otryggeligit ær ath koma for then strænge Domaren met thoma hender och wtslæcte lampar Thy haffuer iak nw met myn elskelige husfrwes

samtyckie och flere wener giort myt testament gudhi tiil heder och ære, Jomffrv marie ok alt hymmerikis herskap ffore myn och myne kere forældra siælæ alleledis Som her epter följer fförst antwarder jak myn fatiga syndoga siæl, then tiid hon hædhen færdandis ær Alzmektugen gud i hender jomffrv marie Och allom helghom Bedhiandis och önskande alffwarlige at iak ma Som mik böör ath stadeliga döö j the helga crisna troo Ææ huad fræstilse mik kan koma pa myt yterste, fframdelis tigger iak myn syndoge krop lægherstad j alla helgona koor i Abo Domkirkio Ther myn kere broder mester Arwidh ligger fordom Ærchidegn j abo Oc giffuer iak wnder sama alla helgone koor tiil ena ewiigh messa och vigilias wppehelde badhen godzen pa sandöö i saw soken tiil ewiig tiid, Abo domkirkio och sanct birgittes closter i nadendal tiil saman syffwanpære godz lighiande i virmo soken myne ærffwinge til oterlösningh fore hundrade mark, Lletala kirkio mith godz j widhialaby j letala soken retta arwingia tiil oterlösning epter ræt skatning Som thet wærth ær swaa atj sama kirkio bliffuer bode siæle messor ok vigilier i thry aar epter myn dödh, framdelis giffuer jach myn herre Her Sten en groo hæst, bidhiandis honom met alle ödmiwkt och vördningh at han fore gudz skuld fore myna ödmiwka böön ok tiænist skuldh aname myn kere husfrv i syt foreswar och beskermen fforswarandis henne besynnerliga i the saker och ærende Som iak henne giffuit och bebreffuet haffuer Ventandis löön aff alzmektugen gud, Jtem giffuer iak min kere husfrv jngeborg magnus dotter alla mine lösöra oc samulund alla

myna köpa godz Som wj oss i mellan bebreffuat haffuom Oc æn ther vtöffuer i hennes liiffz tiid alla myna fasta godz, Jtem Rawme kirke X mark, jtem Rawme closter X mark, Swart brödre closter j Abo X mark, Jtem lemo kirke III mark Jtem IIII mark virmo kirke jtem masko kirke III mark jtem spetalet j abo IIII flæsk Jtem sancte gertrudz kirke j abo IIII flæsk Jtem domproasten en gro hæsth, jtem johan kyle en sylfskol jtem mattis andersson en brwn leysk kiortel och en brwn leysk kopa Jtem niles Röuare 1 grön kopa oc en brwn kiortel jtem peder lille myt skeep met alt thet ther tiil hörer. Jtem her gregis 1 sylff skool Jtem eric botesson swa mykit klæde han foor en kiortil aff. Jtem wemo kirke III marc Jtem töffuesal III marc, Jtem Nowsis III mark jtem oleff mattisson swa mykit klæde han foor en kiortil aff jtem birgitte mattis dotter och swa mykit klæde hon foor en kiortil aff Jtem her jöns myn Capellan myn skeedh Jtem met the peninge jak skal vpbære fore sydamaa gotz skal thetta testament bittalas met, ffor vtan sancte Henricx sancte birgitte och letala testamenth Oc huad ther offuer löper thet skal koma j the kawer Som myn husfrv skal lota göra ffore myn fatiga siæl Ytermera beder jak myne kere moga fore gudz skuld at the myn husfrv huaske hindre eller quælia epter myn dödh j eno eller andro motthe Som myn troo ær til them och the mik loffuat haffua Tiil tesse myt testamentz fulföliare hauer jak bedhit oc met thetta myt breff beder hederligen herre och velbördige men mester mognus niclisson domproast j Abo Johan kyle fogt vpa Abo per lille ok mattis

andersson wepnare, bidhiandis them ganske ödmiwkligæ at the for gudz skuld och myn böön skuldh fulfölie thetta forscriffne testamenth taghandis löön fore theris omak vtoff alzmektugen gudh Tiil mere visso oc witnisbörd beder iak myne testamentarios at the trickia theris incigle met myth eighit nydhan for thetta breff Som scriffuit ær i Rawio i virmo soken arom epter herrens byrd MCDLXXX pa thet siætte aareth Siwttende Daghen i Decembrj Monadhe. [Den 17 December 1486].

Lemningar efter tre sigill finnas qvar under handlingen.

35.

Gåfvobref af Nils Ragvaldsson åt sin Syster och Svåger.

1487.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*».

Jach niels raweldzson a wapn Bekænnis kwnghör oc nw met thetta mith oppith nærwarandis breff fulkomplike till sthoor ath Arom epter gudz byrdh MCDLXXX siw pa lögerdaghen nest fore Dominica reminiscere j lensmanz gardin j Sancte morthens soken nærwarandis ærlighe mæn och welbördighe knwt posse hoffuidzman pa Tawasthws Johan kyle fowgthe pa abo och claus henrikxson lagman i Södher finnelagsagw met flere gode mæn nær stæddhe, mich hawa met kerligheth god wilie oc beradhne modhe Giffuidh wnth wplothet och met thetta mith breff fulkomplighe giffwer wnner och wplather Ærligh och welbördigh quinna husfrv ingheborgh raweldz Dotter myn kære syster och

erligh och welboren man Erich raweldzson myn kære swoger een fullan broder Deell met mich lösth och fasth hwadh thet helzt ær eller ware kan som oss kan till arffs falla epter woor kære fader oc moder gudh alzmektigher theris siell nadhe, ffor kerligheth oc goduilie som for:de myn kære syster oc myn kære swoger mich marghfallelighe giorth och bewiisth hawa Och framdelis göre och bewiise wile &c Till tesse breffs ytermere till (!) wisse och witnisbyrdh beder jach for:næ ærlighe och welbornæ mæn knwt posse Johan kyle och claus henrikxson ath Tryckiæ theris Jncigle wnder thetta breff Som Giffuidh oc Scriffuidh ær Aar oc Dagh fornempdom &c. [Den 10 Mars 1487].

Märken efter tre sigill synas under brefvet.

36.

Bestyrkande af ett Köpebref för Klostret i Nådendal å halfva Kuttila hemman i Halikko Socken.

1487.

Efter originalet, på papper, förvaradt i kongl. riksarkivets samling *»Pappers Diplomer»*.

Ffor allom them thetta breff höra æller see kænnomps oc tilstaom vii Jonis philpusson a wapn Mattis mattisson jonis larensson radmæn j nadendall oc larens skrædhager by fogthe ther samastadz met thetta wort nærvarande opith breff oss haffua seet och hört eth permens breff oskrapat och ofordærffwet j allo mattho besigilt med III hengende Jnciglom ordh fran ordh ludande som hær epther scriffwat stonder Ffor alle dan-

demæn thetta breff see höra eller læsa bekennis jac Jeppe andersson byggiandis j haliko sokn, m. m.

[Sjelfva köpebrefvet återfinnes, ordagrannt, i dessa Handlingar, Del. V; s. 30].

Til thes mere visso ok witnesbyrdh tha trykkom wi for:de jonis philpusson a vapn effther ty at jak ekki haffwer mith egeth incigle nær mik tha bedz jak ærligen ok velbordughan man Jonis person aff nyttagardz om sith incigle at trykkia wppa thetta breff pa mina wæghnæ &c Ok wi mattis mathson jonis larensson och larens skrædager trykkiom war stadz jnciglæ wppa Riggen fore thetta breff Hwilkit som scriffwit ær j nadendall Areno effther gudz byrd MCDLXXXVII die petri martiris. [Den 29 April 1487].

Spår efter tvenne sigill finnas på baksidan af brefvet.

37.

Köpebref å Niihattula Hemman i Wirmo Socken.

1490.

Meddeladt efter en afskrift från slutet af 1500-talet, bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*», på samma blad, som N:o 24. — Brefvet är förut tryckt i dessa Handlingar, Del. I, s. 12; men efter en vanvårdad afskrift, der årtalet blifvit förändradt till 1426.

För allom thetta breff fföre komma kann, kænnis Jagh Ærlandh Nilsson J soontaka, att Jagh haffuer saaltt Ærlighenn ock wellborenn Mann Joachim flæmingh och hans Hustrw Hwstrv Elinn biörnsdotter helfftænn nyattula godz liggiandis J wirmo Socken medh mijna Hwstrw mærta Henricks Dotters Ja och samtycko huilkit halff godz henne föll till arffs æpther sijn modher Hw-

strw Birgitta J Harffwela, met Hws, Tomptt, Oker, och ængh och medh allom androm tillagom ængo wndann tagno som wnder för:da helfftena godz aff alder tillegat haffuer, Och enn nw rætteligha tilliggie kann och bör före XL marck swenska örtoger, och nw fyltte fför:da Hwstrw Elin biörnsdotter Hwstrw mærta henricksdotter XI marck epter Joachims dödh gudh hans siell Node, Hwilka peninga Jagh och mijn Hwstrw för:da mærta kennomps haffua fullelica wppburidh aff för:da Joachim flæmingh och hans Hwstrw till godo åthnöijann, Ty beder Jack wellborenn Swenn Jæppæ Nilssonn fowgtte påå Tawasthwss, Och wellborenn mann Claws hannissonn Hærdz höffdinge J Hattula hærædet att hængia Jnciglen till witnesbyrd wnder thetta breff medh mitt æghitt Jncigle, Som scriffuit och giffuit ær Årenn epter gwdz byrdh MCDXC oc på then annan Dagh sancte gertrudz Dagh, &c. [Den 18 Mars 1490].

38.

Förläningsbref för Klostret i Nådendal å Paavola Hemman i Reso Socken.

1491.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland »*Pappers Diplomer*».

Jach sten stwre j gripsholm riddere Suerigis riigis fforstandere Gör alle widerligith thet jach haffwer wnth och fforlænth och medh thette mit opne breff wnner och fforlæner nadendalss closter Cronennis gardh som kalles pawole gotz j rese sogen ligiendis medh cronennis skat oc alle wtskyllder som cronen bör arlige

ther op ath bære Thy bidher jach och bywdher bönderne som for:de gardh besitie eller her epter besitendis worde at the her epter sware nadendalss clostre och teris fformyndere then skat som thöm arlige bör cronen wtgöre och engin annen Och fforbywder jach alle hwo the helsth ære eller ware kwnne nadendalss kloster her epter paa for:de cronennis gotz hindre eller hindre ladhe mödhe qwælie eller j nagre mode oforrette widh min och riigesens hæmpdh och plicth Datum in pensar anno &c XCI° feria quinta proxima post margarete meo sub sigillo dorsim impresso. [Den 21 Juli 1491].

Spår efter sigillet finnes på baksidan af brefvet.

39.

Gåfvobref till Åbo Domkyrka och Nådendals Kloster å ett hus m. m. i Åbo.

1491.

Efter en gammal afskrift, från 1500-talet, bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*».

Ffor allom them som thetta breff kan fore koma kennoms ok kungörom wij epterscriffne ok fulkomliga tiilstom staffan nilisson kowte ok margit oleffzdotter ath Arom epter herrens byrd. MCDXCI° then tiid wij gaffuom oos intiill Sancte birgitte kloster j nadendall, leffdum wij ok wplathum. met godhum wilia ok beradhno mode met wore ærffuinges wener ok frendres samtykkio. allan waar gaard. j abo liggiandis wiid fæægathen som wij haffuom her tiill booth wtj wnder woor ælskelighen mogh Sigfrid kurin borgmestare J

abo. ok hans hustrv waar kære Dotter katerina. ok hennis arffuom tiill æwerdelige ægho, met swadana skell ok fordhord ath the ok theris epterkomande skulu oorliga giffua aff forrördhe gaard II mark penningæ tiill Sancte anne messo. oppo sancte anna altare j abo Domkirkio. som skall orligha. fulgande holdas alla. tiisdaga tiill æwigh tiidh, for wore ok wore foreldris ok weners siæla som fram ære lidhne, skall ok höre sama gaardhen tiill. thenne tompthen som ligger j mellan mikkiill skredares goordh. ok hemingh suripäs tompt bade met lengd ok breegd. som her epter scripnad. staar, först oppo leengdene wiidh fægathunne LI½ alin Jtem wppo breegdene mothe hustrv kaderine tyllemans fra fæægathen ok tiill. sigfrid larissons tompt XLVIII alna. Jtem fran hustrv kaderine tylle mans ok tiill offuer gathen LXXIX. alna. Jtem langx. offuer gatthen moth wordbærgit XXV alna. Skedde thet ok swa ath for:de gaard kome frömande men j hender epter theris Död, tha skulle the giffua ther wtaff tiill for:de messo ssom forscriffuat staar IIII marker oorliga. fframdelis haffue wij wnth ok giffuit tiill for:de sancte anna messor wphelde II steen boder met III kellare Huilka som liggiæ wnder thet steenhusit wppo kirkiegathen j öster hörnet. Then ena bodhen moth kirkie gathen. ok then andra j hörnet, for huilkæ boder ok kellare skall Sancte anne gillisbroder forraada met formyndare, ok the andre II boder wnder for:de steenhusit moth tauastgathen skulu höra Sancte birgittis klöster tiill j nadendall met the rentha. ther aff gaar, Ok systerna ok bröderna j nadendall skulu ther fore rada, fframdelis kennis ok kungör

jak staffan &c ath enghin aff myna ærffuingia maa eller skule nogat tiill taall. haffua tiill mik eller min hustrv eller hennis ærffuingia om nogra arffdelæ antinge löst eller fast epther thenne Dagh, thy ath jak haffuer them fullelige fornögt bode for löst ok fast offuer ok ekke footh. Ok mere en them retthelica borde haffua Tiill mere wisso ok withnisbyrd bidiom wij werdughin fader j gudh biscob magnus j Abo om hans Secrete ok borgmestare ok rodmen om stadzens Jncigle ath hengia nidhen for thetta breff met myno eghno jncigle Som scriffuit ær j Abo Sunnedagen nest epther bortolomej Anno vt supra. [Den 28 Augusti 1491].

40.

Fastebref på Wormö uti Ingo Socken.

1492.

Efter originalet, på papper, förvaradt bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet.

Kænnes jak magnus andersson hæreshöffdinge j östher hæreth i raseborgx læn met thette mith opne breff ath then tiid jak ting hwlt met almoghen aff Jngo soken tiisdaghen nest epter sancte karin dagh anno dominj MCDXC secundo j ærligx och velboren swens nær vare Tomo erixsson raseborgh inne haffuandis pa sama tiid och flere gode manne nær vare tha kom for rette o sette tingen laris michelsson och laris Domare och flere theris skyptis bröder och skötte vndhen sek och synom arffuuom och vnder oloff byörnsson och hans arffuom alle vorme öö och hampn holm och flot sonddet och alle til lager som ther til hörer holkit ærande

jak sköt til the XII tha j nempdhen sote eric jönsson laris michelsson anders Eiolfson jöns olofsson per rauals-son laris larisson jöns olofsson olof jönsson arn olofsson magnus byörnsson anders laurisson och bote michelsson ransakade vetnade och epter soro åth for:de öö och holm och sondh var lagh köpt och lagh stondhen som lag wth visse ther fore gaff oloff byörnsson XXXI marc renske mynt rede peninge ty dömde jak ffor:de nemp-den skötningh stadugh och fast at blyffue epter thenne Dagh och for bywder hwariom for:de skötningh hyndre eller quælia veth sin III marc for myn dom til yter mere visse och bætre for varningh ta trykker jag mith Jnsegle pa rygghen a thette breff giffuit ar och dagh som scriffuit stor &c. [Den 27 November 1492].

Spår efter sigillet synes på baksidan af handlingen.

41.

Gåfvobref för Klostret i Nådendal å Pölse-böle i Pargas Socken.

1493.

Aftryckt efter originalet, på papper, hvilket finnes bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*».

For allom thetta breff koma kan Kennis iac lau-rentz iönsson Kirkieprester j borgho Soken Kwngöran-des met Thetta mit Nærwarande och opne breff at jac met wilia oc beradhnede modhe haffuer giffuit oc wnth eth godz liggiande i pargas Soken pölsseböle hetande met alle tillagwr Thy godz aff alder tillygat haffuer eller nw tilliggia kan nær eller fierre j waath eller torre inghe vndantaghande met boskap hwss och he-

man vnder nadhendals Closter Syster oc bröder til wphælle ther innelykt ærw for sielrykt och gudz tiænest the hertil giort oc wpholdit haffua oc framdelis göra oc wpholda vile for myne forældress oc andra goda Crisna siæler, Oc for III lödigmarc sylff the mik loffuade och framdelis villielighe gaffue Thy sköther jac for:de godz vndan mik ok mynom ærffwingom oc sköther giffuer oc tilegnar vnder for:ne nadhendals Closter til æwerdeliga æghe, met swadana skæl oc forordh at thet ey Cronane nogot til skadha komber epter thy at thet skatta godz ær. Til tesse breffues yterligare Stadhughet oc bætre forwarning Trycker iac mit jncigle pa rygghen a thetta breff Som giffuit oc scriffuit ær aren epter herrens börd MCDLXXXXIII pa sancti marcj ewangeliste Dagh. [Den 25 April 1493].

Spår efter sigillet synes på baksidan af brefvet.

42.

Bytesbref å Kackaris i Nousis Socken emot Kyymäki i Wirmo Socken.

1495.

Efter en afskrift, från 1500-talet, förvarad i kongl. riksarkivet, bland »*Pappers Diplomer*», på samma blad och af samma hand som N:o 25.

För allom thöm thetta breff fföre koma kann Kennis Jagh Jachim flæmingh medh thetta mitt öpith næruarandis breff Migh haffua giortt itth lagligitt Jorda skiptte medh wellborenn quinna hwstrw Elinn j rottorpp philppus Jwarssons æptherlæffwe medh såå skeell Att Jagh haffuer giffuit henne mitt godz liggiandes J

Nåwsis Soken hetandis Kackaris gardh, medh hwsz tomptt, Åker, och ængh och medh allom tillagom, Som ther wnder aff alder tilligatt haffuer, Och nw retteligha tilliggia bör ængo wndantagno till æwærdeligha ægho, och ther till XLV march redhe pæninga, som hennes breff wiszliga ther om vthtrycker Och haffuer Jagh annamadh etth godz ighen aff för:da Hwstrw Elinn, liggiandes J wirmo Soken J Lepistaby som kallas Kymækij, medh Hwsz Tomptt, Oker och ængh och medh allom androm tillagom engo wnda tagit. Och tesze II Danne mænn Gunnar Oleffssonn, och Nils Jopssonn J qwiuela wore skattningis mænn osz emillann, omskattade bodhe godzenn såå atth Jagh skulde giffua för:da Hwstrw Elinn the för:de XLV march rede peninger, Tijll, æpther thet för:de Kackaris godz war icke såå gott som Lepista godz war, Till thesz mere wisszo och wittnesbördh Beder Jagh wellborenn mann Johann flæmingh min elskeligh brodher Att hann henger sitt Jncigle wnder thetta breff, medh mitth eghitt Jncigle, Huilkit som scriffuit och giffuit ær Årenn epther gudz byrdh, MCDXC, och på thet ffempte åredh, på sancte gertrvdis Dag. [Den 17 Mars 1495].

43.

Bytesbref å Jord emellan Klostret i Nådendal och Clas Gramssons Enka Margaretha.

1495.

Det dokument, hvarefter aftrycket är gjordt, synes vara sjelfva originalet; men hvaraf både öfra och nedra delen af pappret, jemte si-

gillen, äro bortklippte. Det förvaras i kongl. riksarkivet, bland »*Pappers Diplomer*».

For alle the gode mæn som thetta breff see eller höre Bekennoms wy sysztir Anna iohannis Broder aruid Confessor generalis oc alment bodenn conuentz systror och bröder j varfrv oc sancte Birgitte closter i nadendal oss haffua giort laglige byte met hederlig dande quinne hustrv margit velborens mansz clauus Gramszons aterleffua j sza motto at wy anamom til oss sza myked jorda godz j toffuesala sochn som hon ther ærffde met synom barnom epter syn fore bonde oc hon tager wort godz j raselax i viborgx sochn och vpbær szaa myked arlige aff affrad som wy hær faam Oc huad vort godz bætre ær ther fore haffuer hon sik beplicted göre aarlige clostreno nögio och skæl j syns liffs tyme Oc tha gud henne kallar skal closters godz wara friit och frælst vnder clostrid som thet her til varid haffuer, oc hon ma göre aff syne iord, som hennes teckis huarfore bidie wy ider at henne ey skær nogen oret eller forfang vtan bruka oc nytie som wy her till giordt haffua oc framdelis nytie oc bruke vele epter hennes liffs daga som foresact ær Till huilkx bytes yterligare forwarning trycke wy begges wores Conuentz incigle vppo thetta papirs breff Scriffuit oc giffuit i for:da vort closter nadendal Annodomini 1495 Die diuisionis apostolorum. [Den 15 Juli 1495].

44.

44.

Bref från Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Erkebiskop Jakob Ulfsson i Upsala.

1495.

Meddeladt efter sjelfva originalbrefvet, förvaradt bland »*Pappers Diplomer*», i kongl. riksarkivet. — Utanskriften är: *Reuerendissimo in christo patri et Domino Domino Iacobo Miseracione diuina Alme Vpsalensis ecclesie Archiepiscopo ffautorj et domino nostro prestantissimo.*

Premissis nostris humillima recommendacione et salute Debitum in domino reuerencie & honoris Reuerendissime p[*ater*] Hiis decursis diebus diuersas literas Super lamentabili statu istius patrie p[*aternitati*] v[*estre*] reuerendissime scripsimus Similiter & domino gubernatorj Super quibus nullum penitus responsum receperamus, Hac de caussa easdem literas repetendas duximus timentes quod ad manus p[*aternitatis*] v[*estre*] non peruenerant Circa assumpcionis marie Nauigantibus nobis ad viborgh, scripsimus p[*aternitati*] v[*estre*] reuerendissime mediante nuncio nostro proprio de nouitatibus tunc occurrentibus Deinde existentibus nobis in viborgh. iterum ad longum scripsimus qualiter Kanutus posze cum familiaribus nostris & aliis ibi existentibus contra Ruthenos transiit Postquam igitur huc ad abo reuersi sumus quam primum nobis innotuit de obsidione castri viborgh & miserabilj strage que facta est per totam Kareliam statim idipsum p. v. annunciare curauimus, Diebus eciam postea transactis literas continuare non cessauimus, que si ad manus p. v. peruenerant satis intelliget In quibus punctis sumus cum

Ruthenis Sin autem istas recapitulando ad omnem euentum scribere statuimus Sumus enim nunc plurimum perplexi de insultu Ruthenorum qui patriam totam delere minantur Et nisi Dominus deus Nobis specialiter succurrere velit & paternitas v[*estra*] Dignetur de Salute istius patrie cogitare Non videmus superesse refugium Magnam hucusque spem de aduentu domini gubernatoris habuimus & nisi adhuc in breuj cum exercitu veniet Non est vnde Adiutorium speramus, ffacta est primum vniuersalis expedicio contra ruthenos de tota patria Jta videlicet quod de partibus istis remocioribus quatuor rustici quintum in expensis & aliis sustentare deberent Demum ingruente maiorj periculo quilibet Indifferenter habens annos quindecim in etate exire cogebatur. Igitur quasi de tota patria homines illic congregati sunt vtinam aliquid boni pro tuicione patrie efficere possent. Sed vnum Dolentes referimus quod armigeros qui deberent ducere exercitum valde paucos habemus Sine quibus Rustici non audent progredi Quare res nostra quasi in desperacione dependet, Jpsi enim aduersarij nostri copiosum habent exercitum Armigeros multos & In rebus bellicis ut communiter famatur valde expertos. Equos insuper habent valentissimos Que omnia nobis timorem incuciunt, preter eas quas in prioribus literis nostris p[*aternitati*] v[*estre*] ordinauimus copias, Mittimus & nunc diuersas literas quas hiis diebus receperamus. Ex quibus p. v. plane senciet quid de aduersariis nostris presumere debeamus Multa & alia reuerendissime p. de miserabilj statu istius patrie essent scribenda, pestis

hic in partibus in plerisque locis iam inualuit vnde homines non mediocriter contristantur, faciet deus ut ex post meliora noua de euentu istius rej p[*aternitati*] v[*estre*] scribemus, Quam Altissimus in vtriusque hominis optima valitura ad dies longeuos felicissime Dignetur conseruare Ex castro nostro Kwsto In crastino beati francisci confessoris *) Anno &c XCquinto Nostro Sub Signeto

Magnus eadem gracia
Episcopus aboensis

45.

Bref från Knut Posse, m. fl. i Wiborg, rörande belägringen af denna Stad.

1495.

Efter en afskrift, från 1500-talet, förvarad i kongl. riksarkivet, bland »*Pappers Diplomer*».

Vore ödmywke helse och weluiliogh tro tiænist altiid forsend met gud Tæckis ider wele wede kere herre At som wii förre haffue ider ærlighet tilscriffuit om thenne bestalningh. her for viborgh aff thesse omilda rydzer. thogh ær hon æn nw swarare æn förre Swa at the ære nw wppa alle sidher bade östhen oc westan, Och brvke them mannelige bade met bösser piil och andra wærre och storman forgæte the icke &c kære herre i then forlidna wiken ware wort folk til slags met them wte pa nagra ögier och sloge them i hiel wiid XL rydzer, thesligis drogh winholt wt och

*) Den 5 Oktober 1495.

slogh them och I taal folk i fran, swa opta the haffua stormad her til stadhen haffue the faat döde men och saare, mæn thet synes ingthet wppa theris hoop for ty at the ære otalige &c Jtem nw i monedags om nath. tha drogh. niels benktson winholt oc magnus frille aff sted wp til en fors Som heter watu kÿffuj met en hundrade swénne wel færdige och wiid VIIIc bönder aff nyland ther som the rytzer sætte them vtoffuer in i landit, ther giorde wort folk landgangh, och som alt folkit war wp komit Tha kom it anskrij at rydzserne the komme bönderne lope stragx til botene huar offuer then andra. och sengte stragx halff delen aff botene Swennene bliffue stondande pa landit oc togo til wærn och slogo them 'en hop aff rydzerne i hiel och worde them mannelige mædhen östes nogra botar wp igen, J samme stund. kom en swar makt aff rydzer och trengde swennene til strandhen Swa komme the bönder ather löpande alle i sender och lopo them sielffue i sank Och niels benktson och Magnus frille met the andra dande swenna motte bliffue ather om endh, wynholt wnkom. met ith togh slæpænde æpter bothen och nagra VIII eller X swenne med honum Ther bleff och wiid Ic bönder, gud se fore kært at swa skulde gaa. Huad makt wij kwnne nw haffua. igen, kwnnen i wel formerkie &c Jtem stragx giorde hoffud hæradhen sigh til redhe Som her fore stadhen ligger met otalige mange til foth met stigher staffuar och waser och swa manga til hesta. at ther ingte tal wppo, en stoor halff mÿle om kringh allen stadhen och droge til stadhen swarlige stormande met swore bös-

ser och andra konster och menthe sigh stragx haffua fangit städhen, Och trengde the swa swarlige til at the wore met II standande banere fran om suarth brödra kloster wt met mwren och siön Gud alzmectuger met syn stor nadh gaff til lycke at the finge döde mæn och sare offuer pass. Och droghe æn nw vtoff til theris læghe igen, Stragx the wore aff dragne Östhen til kom en annen hær, Och westen til oc berende slotit met IIII^{c} heste for wtan fotegangare, nær them lyster nw at storma her nest, tha rade gud alzmectigher hurw om thenne stadhen ganger Mæn wij wele göre thet bæste swa lenge wij formaghe Jngthet folk hielp eller tröst haffuom wij fath en nw aff abo biscops döme Vtan som wij förre screffuom, om biscops swenne och nagra XX karla aff abo læn Ty wær ther bleff alt biscops folk met Magnus frille vtan fiæm karle wnkomme æptir swadane belægligheter kærlige bidiom wij nw ider formanandis pa then helge crisne tro wegne oss lathen naghen wnsætningh faa snarlighen eller ær giort om thenne östher landh. Och rode gud om thet lyfftis ther ath, Ty wær aff thesse bönder aff nyland haffuer man ingthet wtaff. ffor ty at komme IIII^{c} nylenninge met theris wærie i en hoop ffinge the se ellirs höra ropet vtaff II rytzer the loppo alle sammens, woro nogre bönder forsamblede aff borgo læn wiid I$\frac{1}{2}$^{c}, Och wore dragne in til sække Jærffue wppo thenne sidhen Som the finge höra om wore skade lopp hwar och en theris wægh igen at skoghen, Her i thenne stadhen ær och alzingen makt the ære meste delen bort rýmpde igen her östhen for viborgh,

wtan philpus aff mola och lendzmannen i nykirkio haffua giffuit sigh hiit i stadhen Och komme the hiit met stort pladz blotte, Alt huad her östan for viborgh ær thet ær alt i rydzens hender, wij forwndra kære herre at wii faa huaske bodh eller breff aff idher mædh wij swa opta scriffuit haffue til ider werdighet besynnerlige om thenne landz ænde Huad the breffue æra framkompne eller eÿ thet wij icke wetom Haffue oc thesse rytzer sagt oss manlige til At the wele icke ather wende för æn the haffua seet Stocholm, Ty wær the haffue ther godh mackth til Her met ider gud befalendis Ex viborg Die Calixti *) anno &c XC quinto Nostris sub Sigillis

Knwt posze
henric biidz
magnus laurisson
bencth olsson
wynholt
aruid olsson

46.

Bref från Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Erkebiskop Jakob Ulfsson i Upsala.

1495.

Aftryckt efter originalet, förvaradt bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet. — Utanskriften är: *Reuerendissimo in christo patri Domino Domino Jacobo Miseracione diuina Alme ecclesie vpsalensis Archiepiscopo Domino et fautorj nostro colendissimo.*

Cum debitis reuerencia et honore paratum in omnibus animum complacendj Reuerendissime p[*ater*]

*) Den 14 Oktober 1495.

postquam ruthenj contra fines patrie nostre insultare ceperunt Satis vehementer nos terruit eorum aduentus timentes illud euenire posse quod iam heudolor superioribus diebus acciderat, dolenda noua semper hucusque de congressu Ruthenorum p[*aternitati*] v[*estre*] scripsimus Nunc vero. dolor maioris acerbitatis nobis accreuit quem absque singultu & lacrimis deplangere non valemus Nam hacipsa hora certitudinaliter accepimus quod familiares nostri quos pro tuicione patrie et Defensione fidei catholice in viborgh dimisimus fere omnes a ruthenis perfidissimis partim sunt capti partim vero interempti, sex personis duntaxat liberatis quinque videlicet familiaribus & vno coquo. qui de dei adiutorio manus illorum sceleratissimorum virorum casu fortuito evaserunt. Ex hiis qualem recepimus consolacionem nouit altissimus ut eciam p. v. laciora noua de statu istius patrie intelligat quid vero de ruthenis aduersariis nostris sperare debeamus. mittimus vobis copiam ex literis kanuti posze. hodie susceptis Similiter de literis ascriptis Domino gubernatorj per illos. qui constitutj sunt in viborgh, vtinam Dominus gubernator iam vellet accelerare sicut extrema necessitas. expostulat Nam ruthenj fere omnia loca vicina prope viborgh et quasi omnes viarum aditus occupant Vnde animosius incipiunt contra nos insurgere de eorum potencia et speciali multitudine confisi, quorum superbiam & audaciam potenter dignetur prosternere qui presto est auxiliator omnibus ad eum in necessitate recurrentibus Cuius ineffabilj prouidencie p. v. reuerendissimam ad nostram consolacionem precipuam. conseruandam ex in-

timis commendamus. Ex castro nostro Kusto. Die saturnj XXIIII mensis Octobris Anno &c XCquinto Nostro. Sub Signeto

Magnus eadem gracia
Episcopus Aboensis

Märken efter sigillet finnas på baksidan af brefvet.

47.

Bref från Erkebiskop Jakob Ulfsson till Klostret i Wadstena.

1496.

Meddeladt efter originalet, förvaradt bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*». — Utanskriften är: *Venerabilibus deoque deuotis personis Abbatisse Et Confessori generali ffratribusque et sororibus vtriusque conuentus monasterij vastenensis ordinis Sancte Birgitte amicis carissimis.*

Jacobus miseratione diuina
archiepiscopus vpsalensis &c

Sincerissimis nostris dileccione ac reuerencia et salute premissis kere besynnerlige gode wener i gud Syden wij hemkomma fra thet herremöte i Calmarna met flere gode herrer som ther forsampnede ware ffinge wij ty wer the horda oc sorgeliga tidende fra ffindland hurw the omilde rysszer ware ther jndragne met store oc otalige macht oc haffde brencht al karelen vtoffuer oc piint. plagat. oc i heel slagit alt thet som the leffwandis för sig fwnno och vtoffuer kommæ, Oc ther til bestallet. Viborgx slot oc stadh pa alla syder, Oc som wij syden. oc fornummet haffue tha ære the jndragne jn vdj Nyland oc taffwaste landh oc giort ther then draplige skada, som osigeliget ær &c

Therfore worde the werdige fædrer. herrer oc gode men rikesens radh oc wij, saa ofuer eens, at then gode herre her Sten Sture Suerigis rikes höuidzman skulle sielff i sÿn egin personæ fara vtoffuer til ffindland met flere gode men then fatige landzende til hielp oc tröst, oc cristendomen til vntsetning oc beskermelse met al then macht han kunne osted kommæ, Oc syden han oc the gode men flere wara theris wegh farna fra Stocholm, kom sa stort giinweder i syön oc starcht frost, at the som ekke wara reda pa then tiidh then gode herre drogh ostedh oc achtade sigh strax vtoffuer epter honum, oc kunde ey tha vtoffuer komma, liggia æn nw her i swenske skeren vidh III½c, som ekke kunna vtoffuer komma för yss oc söria som i haffuet driffuer, oc ökes jw dagliga mera &c Sa kere wener i gud Epter sadana leglighet bade i ffindland oc her ær, ær nogh fructande at the omilde rysszer haffue mera skada giort æn wij nw fornummet haffuæ, oc ær nogh rædendis hurw om cristendomen wil sigh forlöpe vthen alzmektigh gudh sancte eric, sancta birgitta oc flere Swerigis patroner vele them och oss behielplige wara Tha ær thet befructande at bade then landzende folket oc slottet komma i ryssze hender, huilkit gudh forbiwde at ske skulle i wara daga Sa kunne wij ecke annit taga til rada vthen fly jnneliga til alzmektig gud jomfru maria Sancte birgitte oc mene Suerigis patroner bidiendis ödmiwkliga at the se milleliga til oss alle, then gode herre her Sten oc hans medföliere oc alle wara wener i then landzende, at the ecke motte komma i ryssze hender, Oc at ori-

stendomen bliffuæ eÿ forminskat Wij haffue budit pa her i wart biscopsdöme at loffs messor skole hallas thette aar om kringh 1 hwar manadh met fasta, almoser, oc andra gudeligheter, gudh alzmektig till loff oc ære, jomffru maria oc alle Suerigis patroner til priiss oc heder, oc at i alle predichen skal almogen förmanas at bidie for freden, cristendomen, och then fatige landzende findland, oc för then gode herre her Sten oc alla wara wener som ther ære stadde, at alzmektig gud them hielpe oc storskia i alle gode, Sa hopes oss, oc bidie wy eder pa gudz wegne at i och saa wele göre thet yterste gud giffuer eder nader til oc nw aller störste macht pa ligger oc behoff görss, epter eder beste leglighet oc eder beqwemeligest ær, Oc at i wele i alle predichen kynnæ för almogen sadana gudelighet, oc i hwat wada then fatige landzende ffindland oc cristendomen vtsatte ær, wij haffue oc scriffuet the werdige fæder biscoper til her i riket at the oc sammaledis lata göre hwar i sit biscopsdöme, som the oc gerna göre wele, wij bidie oc eder for gudz skul at i wele haffue oss oc wart clercherj i edra gudelige böner, hwar wij kunne wara eder oc edert orden til bistand göre wij altid gerna befolendis ider her met gud oc sancte eric oc sancte birgitte Ex vpsalia jn octaua sancti Stephanj prothomartiris XCVI° nostro sub Signeto. [Den 2 Januari 1496].

48.

Bref från Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Erkebiskop Jakob Ulfsson i Upsala.

1496.

Efter originalet, förvaradt bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*». — Utanskriften är: *Reuerendissimo in christo patri et Domino Domino Jacobo miseracione Diuina Alme Vpsalensis ecclesie archiepiscopo &c.* — Se: *Porthan,* Chronic. Episcopor., s. 627, 628.

Sincerissima nostri Recommendacione premissa Desideratam hominis vtriusque sanitatem Reuerendissime pater que apud nos hic in patria hiis temporibus gesta sunt etsi ea calamo non explicamus. ex narracione latorispresencium familiaris p[*aternitatis*] v[*estre*] R[*euerendissime*] plenius cognossetis Que circa wiborgh per Ruthenos inchoata. fuit obsidio. circa ffestum beate anne quod apud nos XVIII kal. Januarij celebratur dissoluta. extitit, ipso namque die beati andree apostoli Rutheni contra opidanos insultum ffecerunt, & cum jngenti multitudine equestri pariter & pedestrj capere nitebantur iamque tres turres pociores solotenus subuerterunt Nam bombardas & machinas habebant magnas & mirabiles aliquas in longitudine XXIIII pedum prout nobis scripsit & mensuram misit kanutus pose, que postquam facta fuissent. erectis scalis turres & muros viriliter ascendere ceperunt & magnum cum nostris prelium commiserunt Et indubie interitum habuissent nisi admiranda dei clemencia propter preces & merita beatissimi apostoli andree nobis adiutorium contulisset. Nam videbatur ipsis Ruthenis qui iam aliquas turres cunctas occupabant. opidum plenum esse armatis Cum tamen nostri homines paucissimi essent respectu tante multitudinis Eo enim die apparuit sub

celo non sine jngenti splendore Crux beati andree prout omnes vna voce asserunt qui inde venerunt Ex qua visione hostes territj terga vertere sunt coacti nec vlterius pugnandum esse decreuerunt ymmo post hoc ad recedendum occulte se disponebant Ex qua re incidit in mentem nostram exhortacio p. v. Reuerendissime de aliquo voto solenni emittendo, quam cum omni attencione pro magna consolacione nostra superioribus diebus leti suscepimus Vtinam successu temporis ad laudem dei aliquid effici possit. De hoc eciam satis ad longum domino gubernatorj loquuti sumus De aliqua ecclesia saltem collignata in partibus illis erigenda. De qua tamen re p. v. r. adhuc aliquid diffinite scribere non possumus. Subinde nunciatur nobis quotidie ipsum principem muskouie non quieturum ymmo verius in eam demenciam ac furorem deuectum esse quod non solum patriam istam subuertere jntendit verumeciam fines Suecie aggredi Denique habere in vno loco plusquam Duo milia nauigia parata dicta wlgariter lödhier. que post resolucionem glaciej ad partes istas deuastandas destinare proponit & nisi Dominus deus ex alto nos respexerit non est cur illius furori resistere valeamus Cetera que pronunc omittimus scribenda. latoripresencium commisimus p. v. r. referre Quam altissimus ad nostram consolacionem singularem sanam & incolumem diutissime dignetur conseruare Ex curia nostra koross ipso Die Epiphanie domini anno &c XCsexto *) nostro solito sub Signeto

Magnus Eadem gracia
Episcopus aboensis

*) Den 6 Januari 1496.

49.

Bref från Arvidus Nicolai, confessor generalis i Nådendal, till Klostret i Wadstena.

1496.

Aftryckt efter originalet, förvaradt bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet. — Utanskriften på brefvet är: *Religiosis ac Deodeuotis personis Domine abbatisse Domino confessori generalj Ceterisque vtriusque sexus Monasterij vatzstenensis conuentualibus matribus ac patribus meis in christo amantissimis debito cum famulatu.*

Aue maria gracia plena Ewerdeligh helse j altzmektighen gud Kære moder ffrv abbatissa Domine pater confessor och alle myne kære möder och fæder och ælskelighe Samsysken i gude takkar Jach ider met all kerlighet och vyrdo för allan then kærlek i mik bevisth haffuen Serligha tha Jach ther nyligasta var met myne kære bröder alzmæktogher gud verdoghis ider allom löne i ewerdeliga æro, ytermeer maa i vetha kæresta vener ath hösten ther næst Jach tædan kom Sendis hædhan en vor borgare knut pederson a nampne til ider met mith breff och conuenthz breffuom och nogot annadh ey veth iach om j fingom them, mannen kom enkte i ghen vthan sende mik 1 löss skript aff eneköpungh sægiendis sik haffua varit i idran by i XIIII daga bidendis effter swar och sagde sik ey haffua fongit annad swar aff ider vthan ati ville sielffue haffua idert bodh hiid til nadendal oc enkte breff honom befælla hwarföre kwnde Jach ider enkt til scriffua vthan bidde effter samma bodh Jtem nw i aar daghen effter sancti iohannis baptiste dagh hiit kom idert breff Som scriffuit var i fiord pa sancti mauricij dagh ludandis at i vndren thet i enkte breff hædan fongit haffuen

Saken hörden i Och astunden i vetha huru hær staar til i landit tha maa i vetha ath iach kan aldrigh fulleligha ider til scriffua oc vttryckia hurv som her staar fförst för ty ath the omylla rydzser rwsagdho pa viborgx læn om helga korss dagh exaltationis i fiörd och alt i landit var folk fææ rogh oc korn förde til theris land och brænde sedan hwsen opp &c hwadan vy fingom aarliga meer æn I½c mark i sancte birgitte peninge Sedan bestelte the viborgh oc somlige foro til nyland oc tauast land oc giörde teslikes tædan foom vy oc enkte Jtem i sommar voro the i norbotn oc giörde samaledis tædan vente vy oss icky en peningh, Jtem i fiörd var her aldra hardeste pestilencia Swa ath i wor borgare gaard dodö vid L menniskia oc ey bleff liffuandis meer æn 4 pigha och II gambla quinnor oc nogra pilta fingos veder, ey fingom vy vædh ey nagot tet som matzligit var enghen torde koma til oss ey mottom vy vthgaa Sedan kom swadana vinther at enghen mynnas swadane varit haffua hwad köld frost hungher oc ysældh vy leddom tet veth ensamer gud ey tha likvæl döde nogor syster eller broder aff the sothen vthan III systror Som hetho syster clara syster birgitta nobis syster birgitta valtis oc II leghbröder, broder staffan som pighen sændhe til ider huilken i skriffuen ligge i askeby closter oc broder ærwast doo i aar alle aff naturlighen krankdom gud theris siell nade Jtem swadane ræddoghe haffuom vy varit oc æn ærom ath vy enkte væntom vtan martirium eller flycthena, Swante foor hædan met alt sit folk her Sten ær vid rydzse roon oc vill slaa pa thöm gud han veth

oppa hwars deell tet faller, skulom vy och qwar bliffue ey veth jach hurv vy skulom liffua rænthen ær bortho oc aff alla closters landbo vænthom vy ey offuer II. lesth sædha. moder abbatissa bider sik swa gud til hiælp at hon haffuer icky ena lest malt i ghen til vinther ty maa Jach sæghia ath angist oc dröffuilse ærw oss alla vegna vthan vy nywthom gudz vener Alzmecktigh gud goffue tet ath i villen vnsæthe oss met nogot korn aff oppelandh vy vil dom gerna ider vederlæghia nær altzmektigher gud fögher ath vy komom i bætre motto i ghen Jtem om vy skulom fly Som gud forbywde tha gören för gudz skuld och vnner oss idert Sten hwss i Stokholm then verdigh herren her Sten radde mik oc teslikes biscopen at Jach skulle haffua farit til stokholm och faat conuenthenna nogat til bærgan hwilkit iach ey kwnnde göre bade för myn krankdom oc tymen Som framliden ær oc sæther jach altzsaman i ælzmektigx gudz föresyyn Jder alle her meder och hwan före sigh met Siel oc likam the helga trefalloghet oc all gudz helgon kerliga befellendis Scriffuit met hast i vort closter nadendal anno &c XCVI in profesto luce ewangeliste *) mei officii Sub Signeto

ffrater aruidus nicolai confessor generalis

*) Den 17 Oktober 1496.

50.

Bref från Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Erkebiskop Jakob Ulfsson i Upsala.

1496.

Originalet, hvarefter aftrycket är gjordt, förvaras bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*», och har utanskriften: *Reuerendissimo In christo patri et Domino Domino Jacobo miseracione Diuina alme ecclesie Vpsalensis archiepresuli dignissimo ffautorj nostro sincerissimo.*

Premissis nostris humillima Recommendacione et salute Debitum Jn domino Reuerentie et honoris Reuerendissime pater scripserat nobis iteratis vicibus Dominus regni gubernator: quid sibi perswadere velimus An debeat se transferre in Swetiam propter famam hic diwlgatam de Swantone et aliis emulis suis Qui velint seditionem contra eum suscitare et habere exclusum de regno, an debeat hic in patria remanere &c Si transieret prout ipse veraciter proponit: patria ista erit perdita neque nullo modo id sibi perswadebimus Si eciam swadebimus sibi quod debeat hic manere omnino desiderat. quatenus nos ad presenciam p[*aternitatis*] v[*estre*] r[*euerendissime*] ad interdum de securitate sua. accedere debeamus Quod nobis multum graue et satis apparet difficile. Jdeoque Rogamus p. v. Reuerendissimam quatenus sibi seriose scribere velit ut hic remaneat per hyemem et eum de securitate sua reddere cerciorem. Alioquin ipse omnino patriam istam deseret et illic in breui veniet in persona. Mala jndies noua. intelligimus de aduersariis nostris Ruthenis prout ex copia almanica hic inclusa. lacius apparebit Eciam

hac-

hacipsa hora recepimus literas kanuti posze de wiborgh. Quas similiter fecimus hic includi Altissimus p. v. Reuerendissimam in utriusque hominis optima valitura. ad nostram consolacionem singularem diutissime dignetur conseruare Ex castro nostro kustha. ipso die Katherine *) virginis et martiris gloriose Anno domini millesimoquadringentesimo nonagesimo sexto nostro sub Signeto

Magnus Eadem gracia
Episcopus Aboensis

Spår efter sigillet synes på brefvet.

51.

Bref från Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Erkebiskop Jakob Ulfsson i Upsala.

1496.

Efter original-brefvet, förvaradt i kongl. riksarkivet bland »*Pappers Diplomer*». — Utanskriften är: *Reuerendissimo in christo patri et Domino Domino Jacobo miseratione diuina Alme Ecclesie vpsalensis Archiepiscopo fautorj nostro et benefactorj sincerissimo.*

Cum humillima nostri Recommendacione Debitum jn domino Reuerentie et honoris. Reuerendissime pater scribitur nobis a diuersis Quod Rutheni ad inuadendum nos magnum parant exercitum. ymmo dicuntur iam habere paratum. Et nisi ex Diuina disposicione tanta. fuisset hucusque in partibus istis viarum immeabilitas. iamdudum eorum furorem veraciter sensissemus. Nunc vero. Domino gubernatore ad Sweciam remeante. relicti sumus Desolacioni ac omni humano

*) Den 25 November 1496.

auxilio destitutj nisi jnde pacem habeamus. propterea p. v. Reuerendissima que bonum commune quantum in se est non negligit procurare diligenter sollicitet melioribus mediis quibus poterit. Vt pax et concordia in regno habeantur Alias omnino timendum est quod Rutheni patriam istam in breui sibi subiugabunt Commisimus latoripresencium dilecto nostro Magistro Johannj olaui Canonico ecclesie nostre aboensis aliqua. puncta de statu. istius patrie p. v. r[*euerendissime*] articulatim intimare Que vtinam in meliorem partem suscipere dignemini et dicenti fidem adhibere creditiuam Non absque extrema necessitate id factum est. quod tali tempore anni hunc ad p. v. r. duximus destinandum prout ipse per se sciat referre. Cum et dominus gubernator id sollicite requisiuit &c. Multis enim hinc-inde vrgemur molestiis. que utinam in nobis bonum paciencie operentur Alias scripsimus p. v. reuerendissime cum Benedicto karsson de statu istius patrie includendo in literis nostris quandam copiam in alemannico Et nunc mittimus vobis quasdam literas kanuti posze hic inclusas Cum hiis breuissimis felicissime viuat et valeat p. v. Reuerendissima ad dej et ecclesie sue honorem atque ad nostram consolationem singularem Ex abo Dominica quarta. aduentus Domini *) Anno salutis Millesimoquadringentesimo nonagesimo sexto nostro sub Signeto

Magnus Eadem gracia
Episcopus Aboensis

Ätten Stjernkors vapen finnes tecknadt under namnet. — Lemningar af sigillet synas på baksidan af brefvet.

*) Den 18 December 1496.

52.

Bref från Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Erkebiskop Jakob Ulfsson i Upsala.

1496.

Aftryckt efter originalet, förvaradt bland »*Pappers Diplomer*», i kongl. riksarkivet. — Utanskriften är: *Reuerendissimo in christo patri et domino Domino Jacobo miseracione diuina Alme ecclesie Vpsalensis Archiepiscopo fautori et domino nostro colendissimo.*

PRemissis nostris humillima Recommendacione et salute Debitum in domino Reuerentie et honoris Reuerendissime pater significauit nobis p[*aternitas*] v[*estra*] Reuerendissima in aliis literis suis de posteriorj datis qualiter scripserit domino gubernatorj super remanencia hic in patria. mittendo nobis copiam illarum literarum &c satis extreme et rationabiliter p. v. r[*euerendissima*] eum hortatur ad manendum hic Vtinam monitis p. v. r[*euerendissime*] et aliorum bene volencium acquiescere vellet. ipse tamen ante aduentum huiusmodi literarum vestrarum ad transeundum in sweciam se disposuit. nec aliud scimus nisi quod actu sit in castro castelholm territorio Alandie Wlt enim omnino experiri de hiis que dicuntur ibi agi apud vos in swecia Et vtrum vera sint. que sibi de Swantone odiose sunt diwlgata. Timemus enim vehementer quod ita fiet sicut p. v. r. scribit. Quod si aliqua sedicio fieri debeat in regno. cicius fieret si rediret. quam si hic remaneret. Jdipsum nos sibi sepissime prediximus antequam transiret. quamquam minime auditj simus Agat tamen p. v. r. quantum possibile sit. ut pax et concordia in regno habeantur ad euitandum maiora mala. que ex intestina sedicione sepissime sequi consueue-

runt Agimus p[*aternitati*] v. Reuerendissime gracias immortales Eo quod consanguineas nostras holmis sub sua protectione habere velit & dignetur Vtinam aliquando in similj p. v. r. complacere possimus Quam cum hiis brevissimis Summo ecclesie pastorj ex intimis commendamus Ex castro nostro kustha. Die penultima mensis Decembris Annodomini MCDXCVI° nostro sub Signeto

Magnus eadem gracia
Episcopus Aboensis.

53.

Bref från Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Erkebiskop Jakob Ulfsson i Upsala.

1496.

Original-brefvet härtill förvaras i kongl. riksarkivet, bland »*Pappers Diplomer*» derstädes. — Utanskriften är: *Reuerendissimo in christo patri et domino Domino Iacobo diuina miseracione alme Ecclesie vpsalensis Archiepiscopo Domino et fautori nostro precipuo.*

Cum Debitis Reuerentia et honore paratissimum in omnibus animum complacendj Reuerendissime pater hesterna die hora serotina ex insperato comparuit familiaris vester latorpresencium kanutus bolth cum literis p. v. Reuerendissime duplicatis De cuius aduentu. magnam animi recreacionem accepimus Et de cognicione vestre salutis ac statu regni quieto et tranquillo plurimum fuimus exhilaratj. Nec nos tantis fatigiis et sollicitudinibus p. v. r. condigne regraciarj sufficimus pro quibus in omni bono debitores sumus et eas quas valemus eidem gracias agimus jugiter et habemus, Scribit p. v. Reuerendissima in primis literis suis. de statu.

istius patrie Et offert familiares suos. ad veniendum huc pro Defensione ecclesie et castri nostri si id desiderauerimus &c. pro quo beniuolencie & gratitudinj vestre gracias agimus. Consideramus enim modum huc veniendj isto presertim yemalj tempore perdifficilem. prout illi experiebantur qui anno preterito huc venerunt: Ex diuina dispensacione factum esse credimus quod post recessum domini gubernatoris ad Swetiam iam accelerantis aliqualis spes future securitatis nobis illuxit Venerunt namque hiis diebus certe litere de wiborgh. sibi asscripte. quas in presencia Stenonis cristiersson & prefecti aboensis apperirj fecimus experiri volentes de nouitatibus illarum parcium ac in quibus punctis essemus cum Ruthenis, jn quibus scribebatur domino gubernatori Quod Rutheni de kexholm sub spem pacis impetrande nuncios suos ad Viborgh destinassent. nostri vero viceuersa illis rescripserunt mittendo nuncios suos ad eos in simili negocio informatos prout ex mutuis eorum scriptis lacius apparebit De quibus habebitis copias presentibus inclusas quas igni committere ut occulte reseruare velitis non nempe constabat aliquibus quod nos huiusmodi copias fecimus inde extrahere Scribemus enim ista in euentum quod p. v. r. saltem aliquid in generalj sciat. Si dominus gubernator quod non credimus velit nouitates huiusmodi occultare. De quo tamen incerti adhuc sumus. Cerciores vero effecti p. v. r. indilate scribemus, Non enim prout scribit p. v. Reuerendissima de domino gubernatore magna. gerenda est fiducia quod isto modo patriam liberare poterit. Cum multum varius et inconstans existit in agen-

dis. Scripsit nobis pluries hoc autumpno antequam rediit de wiborgh quid sibi perswadere vellemus. an deberet hic remanere an ad Sweciam redire propter suspicionem quam gerebat de swantone &c Dicebamus sibi quod non esset timendum de aliqua sedicione quamdiu hic maneret. Super quo statim scripsimus p. v. r[*euerendissime*] iuxta eius voluntatem Et optento a vobis responso. Rescripsimus sibi quod nichil talium suspicare deberet. ymmo ad maiorem Euidenciam misimus sibi copiam ex literis vestris illum passum concernentem, Postquam vero huc personaliter venit per multa media affirmationem vnius partis a nobis elicere voluit quamquam in animo suo prius statuerat omnino in sweciam redire Nos tandem dicebamus sibi quod de disposicione istius patrie et similiter regni magis constaret sibi quam nobis ideoque magis nobis sciret quid esset faciendum Et allegauimus finaliter quod propter eius recessum patria staret in magno periculo Nec esset hic aliquis qui posset populum ad pugnam animare Sed postquam noluit hiis contentari. oportebat nos consentire in voluntatem suam quod in Sweciam transiret. et quantocius rediret. Jn tantum enim incaluerat animus suus illic redeundj quod ab illo proposito non poterat auerti quouis ingenio Quid vero sibi et suis in via postea acciderat ex aliis lacius intelligetis Nam aduersitates et tempestates plurimas passus est. prout latorpresencium de hiis et aliis plenius nouerit referre. Ceterum de negocio Cruciate in Ruthenos quomodo procedendum sit Dipositionj p. v. r[*euerendissime*] relinquimus cuius votis nos conformabimus cognita volun-

tate ejusdem Miramur tamen vehementer de tardacione literarum timemusque id euenisse. quod p. v. r. in literis suis commemorat. Scribit p. v. r. de XXX lestis siliginis domino S. donatis &c ffatemur ita esse. Cum aliter importunitates suas euadere non poteramus jn illumque finem factum extitit. quod nouum castrum apud narffwen deberet munirj pro defensione regni et fidei catholice sicut ipse veraciter promisit et juravit Quid tamen actum sit satis constare poterit. Oblationes beati hemingi similiter a nobis violenter extorsit. pro defensione patrie et fidei catholice fide interposita. quod omnia nobis soluere debeat simul cum aliis summis prioribus ab ecclesia mutuatis Noverit deus quam libenter hoc fecimus, quibus eciam mediis usus est antequam eas optinuit satis nobis constat Nec adhuc cessat nos affligere et grauare Nitebatur nempe annixe (?) ante recessum suum in sweciam pecuniam de nouo a nobis extorquere pro soldatis de lliuonia conducendis quam sibi prestare recusauimus cum non habebamus. Si pecunia nobis esset. nosipsi sciremus. idipsum facere De hiis que practicantur cum duce litwanie parum aut nichil certi nobis constat. Volebamus intelligere a gubernatore que habuisset in commissis. Dicebat nobis quod instabat pro dominio regni ad quod si admitteretur: vellet pro reformacione pacis futura estate. se mediatorem exponere Sed hac yeme nichil efficere posset Sed Reuerendissime pater auertat deus quod ita fieret per illum namque modum patria ista sequestraretur a regno & maneret sub dominio Nouegardie, Jnsuper sicut scribit p. v. r. de expedicione

contra Ruthenos in vere cum prima resolucione facienda casu quo treuge cum Ruthenis fiere non possunt &c Siue habuerimus treugas siue non omnino tamen expedit quod exercitus in tali tempore veniat propter tractatum pacis cum Ruthenis celebrandum si saltem ad hoc deuenire contingat de quo plurimum hesitamus Non enim cum parua manu illic erit accedendum Quod si non velint se ad pacem disponere tunc omnino erit cum eis pugnandum De captiuis nostris videlicet Magno frille Nicolao bentsson & aliis nobilibus istius patrie redimendis cogitare velit p. v. r. Quod per medium illorum qui ad Sweciam captiui ferebantur redimi possunt. nullj enim tales apud nos remanserunt qui alicuius sunt estimacionis, Cum hiis felicissime viuat et valeat p. v. Reuerendissima per tempora longiora ad nostram consolacionem singularem Ex castro nostro kustha. penultima Die mensis Decembris anno &c XCVI° nostro sub Signeto

Magnus Eadem gracia
Episcopus aboensis

Spår efter sigillet synas på baksidan af brefvet.

54.

Bref från Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Erkebiskop Jakob Ulfsson i Upsala.

1497.

Efter originalet, förvaradt i kongl. riksarkivet; med utanskrift: *Reuerendissimo In christo patri et Domino Domino Jacobo miseracione Diuina alme Ecclesie Vpsalensis archiepiscopo. fautorj et benefactorj nostro colendissimo.*

Cum nostri Recommendacione sincera Debitum in domino Reuerentie et honoris Reuerendissime pater

cum hac hyeme kanutus posze et alii habentes custodiam castri wiborgh. multi perplexi, essent. Quid in tanta rerum anxietate attemptare deberent. Tandem certos nuncios suos ad Castrum kexholm cum literis emiserunt. Quibus redeuntibus simul cum eis tres venerunt Rutheni. Qui kanuto pose viceuersa certas literas presentabant. jn effectu continentes quod Si dominus Steno. regni gubernator. pacem desideraret. nuncios suos auctorisatos ad paternam hereditatem magni principis Muskouie videlicet nouagardiam ordinare deberet. Ob quam caussam exiuimus obuiam kanuto posze. quem vocatum habuimus cum nonnullis aliis habentibus custodiam castri wiborgh. ad quandam parochiam Borgha. Vbi conueniebamus de hac materia lacius tractaturj Tandem conclusimus quod nuncii mittendi essent. ex parte gubernatoris pro treugis optinendis Vt saltem dilaciones ad tempus vernale habeamus Dantes illis certos articulos in commissis prout ex aliis literis nostris quas simul cum aliis vobis scripsimus lacius apparebit. Certum est quod Rutheni exercitum XXXVI:m virorum contra nos habebant paratum. Siue habuerimus pacem siue non timendum tamen est quod capta oportunitate ipsi patriam istam inuadent. quare non erit nobis nunc de Regno pax et concordia prestolanda. prout p[*aternitas*] v[*estra*] Reuerendissima literis suis nos assecurare videtur quas hiis diebus cum essemus constituti apud kanutum posze quidam famulus vester iohannes garpp nobis presentabat. Ex quibus teste deo magnam recreacionem suscepimus Cum et ipse de valitudine p. v. r. optata noua nobis retulit Cum vero.

nuncii nostri memoratj de nouagardia redierint. De hiis quæ reportabunt in responsum p. v. Reuerendissime indilate scribemus. Quam summo ecclesie pastorj in vtriusque hominis optima valitura. humillime commendamus Ex presbiterio Borgha Dominica quinquagesime seu Esto mihi *) anno &c XCVII° nostro sub Signeto Recommendat se p. v. r. kanutus posze. prefatus se et sua sibi commendans

Magnus Dei gracia
Episcopus Aboensis

Sigillet, på baksidan af brefvet, är väl bibehållet.

55.

Bref från Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Svenska Rådet.

1497.

Efter original-brefvet, förvaradt bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*». — Utanskriften är: *Reuerendissimo Reuerendisque in christo patribus et dominis Dominis Jacobo miseracione diuina Archiepiscopo vpsalensi Ceterisque eadem miseracione Episcopis. Necnon Nobilibus viris Militaribus Scutiferis et armigeris Regni Suetie conciliariis fratribus et amicis in christo sincerissimis.* En sednare hand har derå tecknat: *Biscop Månses i Åbo trogne förmaningh till Richzens Rådh, att afstå medh all Jnbördes osämie, twist och twedrachtt &c han schriffuer som en Erligh och trogen Swensk Mann. Datered Anno &c 1497.*

PRemissis humillima Recommendacione Reuerentia et Salute. Verdugeste Verduge ffædher herrer och godhe men bröder och besynnerlige gode vener. hiit föres mongahanda tydende och sægninger i landet Som wj nöduge höre Kenne gudh Ok gonger her mongahanda Rycthe. i bland menighethen. ther nepliga no-

*) Den 5 Februari 1497.

got got eller bestondh kan epterfölie om swa i sanningen ær Som rycthet gonger atj mellan jdher verdughether och herredöme. Och Riksens forstondare och höffuidzman her Sten sture ær komen noghen twedrecht missæmie och owilia Som gud forbiwdhe at swa wore kan hwar i syn stadh wel betracta. huadh gagn eller bestondh ther wille epterfölie Nær som Riksens och wore fiende the omilde Rytzer. och andra flere faa swodane tydende höra. Som wel spörs snarare æn noghen tror, skule the migit drystes och störkies ther aff. Och ær nogh rædhendis at Swerigis Rike bliffuer ther met migit fornedrat. och thenne fatighe landzende renth forderffuat Oss hopas ati wel haffua i synne i hwadh wodha och fara thenne fatighe landzende och jæmwel Swerigis Rike. och tess jnbiggere ære nw stadde Pa then ena sidhen lighie the omilde Rytzer oss pa halszen. brenna; skynna. mordha och forderffua alt thet the offuerkoma. Pa then andra sydhen wele frömende herrer trenghie sigh jn i Riket. Och pa then tredhie sydhen begynner nw then fula och snödha tilskynderen diæffwlen. som ær vphof tiil all twedrecth vtspredha syn falska rodh Och blanda owilia i mellan Riksens inbiggere Som gud forbiwdhe at noghen tiidh sculle skee i wore Dagha. ther wille inthe got epterfölie, Wij behöffue icki longth sökie epter epterdömilse. huadh skadha och forderff. Rikit och tess jnbiggere haffua fongit aff swodane twedrecth wore longth aff sæya. och huadh blotz vtgiwtilse och mandropp ther aff ær skeet fordom i Riket Ær æn nw wel i folks omynnelse Wij menthe swa wel. ath thet

bebundh Som bebreffuet och besworet wart i stokholm nw for noghen aar i mellan Riksens rodh och tesselikis i mellan them och wor kere höffuidzman her Sten sture sculle bliffue widh macth Som nw alstingis migit behoff giordis Togh fructhe wii fast fore at ther ær komet nogot hynder vthi epter thy som Ricthet gonger Ty bedhie wij alles ider verdugheter och herredöme ödmiuklige och kerlige formane ati for gudz rætwisa sculdh. welen nw betracta thet menige bæsthe. och troliga forarbethe. ath fredh och endrecth motthe bliffua jnbördis i Riket Och all twedrecth och owilia motthe afflægghies och medheles i thet bæsthe At swodane blotz vtgiwtilse och mandropp Som fordom skeet haffuer inbördis i Riket motthe nw bliffue affstyrt. Som nw alle störste macth pa ligger. Nær som endrecth och sæmie ær inbördis i Riket. tho hopas oss tiil gudh: at all ærende grepe en godh ændha. Sker och annars Som gud forbiwdhe ær nogh jæffwendis at Riket bliffuer noghen tiidh widh svodane stoot och macth Som thet warit haffuer Epter gudz enkanneliga forsyn. och met thet folk. Som wor kere höffuidzman lagde her i landwern. tho haffuom wi forholdet oss i thenne forlidhne winther moth the omilde Rytzer, thet bæsthe wi haffuom kwnnet. Swa. ath the haffua engen ytermera. skadha. giort pa thenne fatige landzende her tiil. Æ huad gud wil her epter worda kan. Wij skickade wor sendebudh til Nouegordh widh fastegongx tiidh. Epter fredh och dagh Som oss tho storligha behoff giordis. them formodhom wij nu daglica dagx hiit heem igen Swa snart gud fögher at the koma wele wj

ofortöffvat biwdhe ider tiil om all ærende Verdugeste fæder och herrer thet wi swa diwplige scriffue i tesse ærende kenne gud thet göre wi i en god acth och meningh ati skulen tess yterligere tagha tiil synnes. hwadh skadha och forderff epter swodane twedrecth wille fölie Alzmectigeste gud skiwthe ider thet i hughen Som oss allom saman kwnne wara gagnligeste och nyttigeste hwar wj kwnne wara ider tiil wilie kerlech och bestondh göre wi ganska gerna Her met alles ider verdugheter och herredöme. Alzmectigh gudh och alle swerigis helge patroner tiil siel och liiff æwinnelige befellendis. Snarliga scriffuit i Abo fferia quarta pasche Annodomini MCDXCseptimo *) nostro sub Sigillo

Magnus Dei et Apostolice Sedis
gracia Episcopus Aboensis &c.

Spår efter sigillet synes på baksidan af brefvet.

56.

Förlikning emellan Klostret i Nådendal och Rötger Olsson, om Gumnäs i Pojo Socken.

1498.

Efter en gammal afskrift, från 1500-talet, bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*». — Se dessa Handlingar, Del. IV, s. 75.

Til mynnes at anno domini 1498 pa Aska odensdag kom rötkil olsson j bröderna thalapoorth och kærde for fader confessore broder arwidh at hanom war ekke holdit thet hanom war lofuadh tha sæmien giordes mellan moder frw lucia gudh henne siel nadhe ewer-

*) Den 29 Mars 1497.

delica, och rötkil olofsson om thet köpa jordh clostret köpt hafde aff olof degn j gumme næs j poya sokn for mangh aar som ære VII alna cringom allan gumme næsby oc haffuer ther pa vpburit XII marc oc hafuer nw met woldzwerk tagit for:de jord igen och hafuer clostrens peninge ther met, Och thy vilde han ryggia for:de sæmien. Hwarföre fornögde hanom dominus confessor broder aruidh oc flere bröder och gafuo hanom XII marc reda peninga pa conuenthena vegna swa at han loot sik ther aat vel aat nögiæ j tesse efftersrifna dandemanna nærwaru Som ære jöns laurisson oc jöns homman borgmestara j nadhendal olaff mwnk och gregirs laurisson radmen ther samastadz jöns philpusson closters syzsloman oc olaff henricson borgare ther sama stadz tha swor han at han ællir hans ærfwingia skulde aldrigh ytermere tala om for:de sæmiæ epter thenne dagh vid sin tro och æra, ther pa til ytermere gönst lofuade for:de broder aruid fader confessor hanom the for:de peninge ellir jordh aff for:de olaff degn som förre ær sakt ofuer alla sæmia til mere kerlek &c. [Den 28 Februari 1498].

57.

Bref från Klosterbröderna i Nådendal till dem i Wadstena.

1500.

Aftryckt efter originalet, förvaradt bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*». — Utanskriften är: *Religiosis ac deo deuotis patribus confratribus nostris in sotali* [sodali] *sacri ordinis nostri monasterio watzstenensi domino confessori generali ceterisque in eodem loco patribus Deo viuentibus Debitis reuerencia & honore*

&c. — Brefvet är skadadt af fukt, och sönderfallet. Det förlorade är betecknadt med . . . . . .

Aue maria gracia plena Tam debitis quam deuotis omnium nostrum dilectione reuerencia & honore premissis perpetue dilectionis vinculum in domino & salutem ac quidquid salute salubrius est Venerabiles ac deo deuoti religiosi patres & in visceribus ihesu christi amantissimi confratres Deuotas & humiles grates vestris paternitatibus agimus pro paterna sollicitudine et pio affectu quibus nos diligitis ac nostrum profectum desideratis Specialiter pro libri vsuum missione quem quidem codicem cum harum baiulo remittimus obnixe indulgeri rogantes quod eum antea remittere non valuimus Similiter regratiamur deuote pro consolatoria asscriptione nouissime nobis directa de & super nouo priuilegio & pregnante per venerabiles patres confratres vestros atque nostros impetrando quos ad almam vrbem vos missuros significastis missiua in eadem quos quidem patres duce domino certa relatione propria repedasse (!) didicimus Qua de re capitibus inclinatis humili prece & sincera deuotione instantissime petimus vt velitis & dignemini nobis notum facere quid actum est nam quando aduixit reuerendus pater noster Dominus frater Aruidus cuius anime deus ineternum misereatur, Durare sustinuimus persecucionem a venerabilibus patribus prelatis ecclesie post cuius felicem dormicionem atrociores facti sunt puta pastore sublato gregem ad exterminium precipitare conantes Nam paulo ante LXX:e tempus anni currentis reuerendus pater modernus episcopus noster offitium

visitationis facturus venit ad nos cum duobus canonicis a nobis seu a conuentibus ad hoc rogatis & in illo puncto quo cratés aperire nos oportuit alter canonicorum retraxit pedem nolens ferre baculum postorale ante Dominum D. per hoc derogari ecclesiastice dignitati per hoc intendens quod plures intrare deberent contra formam regule Nos igitur perpendentes fraudem vi qua potuimus restitimus, quo viso Dyocesanus vestes cum indignacione deposuit et ad epulandum accessit & ille canonicus ad Abo properauit, & facta reflectione Dominus sanioris consilii effectus cum vno canonico & suo scriba quodam magistro non canonico intrat et agit quid tenetur vale dicens recedit qui veniens postea eiusdem canonici suggestionibus circumuentus durissime nobis loqutus est dicens omnia indulta & priuilegia ordini concessa fore cassata per clementem & VI Seque cum octo canonicis ad minus ter omni anno visitare pollicebatur. De regula non curare sed iuribus stare affirmans Et postea nihil boni responsi ab eo percepimus Et si venerit. nos fauente domino volumus resistere & in terminis regule stare vsque ad mortem quare si sic fecerit vt dixit ita con .... uniuersos redditus nostri monasterii quod nos mendicare & locum deserere oportebit quod deus auertat .... deuotissime petimus vt velitis modis omnibus laborare vt festum sanctissime katherine amantissime ..... publicetur Post XX capitulum locus vacuus relictus est vtrum propter defectum intelligere non poterimus & quia ante principium libri vt moris est non

exprimitur

exprimitur numerus capitulorum seu continencia libri necnon circa finem locus est dubium est nobis quid desit vel utrum liber ibi finitur de multis adhuc dubitamus de quibus in hoc libro nulla fit mentio videlicet precipue de officiis in choro Si sunt aliqua apud paternitates vestras super his scriptis commendata humiliter petimus vt transscribi faciatis atque nos filios vestros de singulis plenius doceatis Et si aliqua a nouo habetis impetrata rogamus humiliter quatenus ea transscribi faciatis & nobis mittatis Plura habemus vestris scribere paternitatibus que hac ipsa vice effectum mancipare non valemus Cum his citissime congestis in vtroque homine feliciter perpetueque valiture omnipotenti deo nostro sitis commendati Ex conuentu vallisgracie Anno salutis MD Crastino Alexij confessoris *) conuentus sub sigillo &c:tra

ffrater petrus olauj Confessor generalis cum suis confratribus vestris humilibus &c.

58.

Strödda Anteckningar.

1473—1502.

Bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet förekommer ett utefter midten sönderrifvet och skadadt halfark, hvilket, på åtsidan, först innehåller en afskrift, från 1500-talet, af ett frälsebref för klostret i Nådendal (tryckt i dessa Handlingar, Del. V, s. 83), samt derefter åtskilliga anteckningar rörande Nådendals klostergods. På baksidan finnes det nedanföre upptagna. Några, genom sönderrifningen af pappret, för läsningen osäkra ord, äro införda med kursiv stil.

Jn nomine dominj amen Anno dominj MCDLXXIIIo uel quarto dödde her nigles i pædersöre han gaff na-

*) Den 18 Juli 1500.

dhendals closter i testament VIII aam siel ½ lest smör oc 1 godz j tawast landh, her wt aff fik clostret II tunnor smör alt annat war wt plaanat aff testamentz breffuet, per magnum nicolai tunc temporis prepositum & capitulares

Jtem anno dominj 1489 XIII die mensis marcij obiit Reuerendus pater dominus conradus biidz qui legauit monasterio vallisgracie in testamento L florenos renenses C marcas III par vxa ½ lest smör oc allan then rogh i orhÿnpä war Jtem aff forscriffne testamente fik clostret XXV marc oc roghen jtem II sulthna vxa oc nagra pundh gamel klimpa smör j two tunnor löst kastadh Jtem L rinske gyllene oc LXXV marc behylt prepositus magnus nicolai

Jtem anno dominj 148— obiit Dominus nicolaus de thowesala pie memorie

Anno Dominj MD2° obiit honorabilis vir Dominus magnus archidyaconus ipse viue vocis oraculo dixit patri nostro carissimo cuius anima jn pace perpetua requiescat ceteris fratribus audientibus vester sum Sj non venero viuus veniam vtique mortuus quia hic jn monasterio elegeram sepulturam et ante X annos colligauj C marcas pro sepultura & testamento meo, nunc autem tradunt quod non fecit nisi XL marcas &c et nondum *mandauit* quicquam nisi pro exequiis conuentualiter celebratis V marcas VII soliis minus

*) Se: *Porthan*, Chronic. Episcopor. s. 718, not. (822).

59.

Bref från Biskop Johannes Olavi i Åbo till Klostret i Wadstena.

1509.

Aftryckt efter original-brefvet, förvaradt bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*». Förut tryckt, efter afskrift, hos *Lagus*, anf. st. 8:o, Häft. V, s. 6. — Utanskriften är: *Religiosis ac deo deuotis personis Sororj anne fickonis abbatisse. ffratrj iohannj mathej vice confessorj generalj Ceterisque sororibus et fratribus vtriusque conuentus monasterij vadzstenensis Lincopensis Dyocesis* [amicis] *nobis in christo Sincerissimis.*

Johannes dei et apostolice Sedis
gracia Episcopus aboensis

Sincerissimis nostri Recommendacione dileccione et salute premissis Kæresthe vener i gudj wij finge edher scriffuelse nw i thenne Daghene met Reenliiffues personer edher systhrer oc brödher Som i aff gudeligeth beraadh sende hiit tiil nadhendaals klosther i waart biscopsdöme &c ffor huilkith vij stoorlige och högelige edher tacke. fforhopendis at thet ær for edher ordens ökelse ære och bestandh Swa vare vij nw i dagh tiil ordhe och taals met them och bodhen conuenten j fornempde nodhendaals klosther och kom ther tiil om sidher at bodhe systhrer och brödher Teslikis vij bade hedherlige och Reenliffues man brodher swen tordonis ther om. at han met edher tiillatelse ville nogoth skiffthe bliffue her met thenne fatige offuergeffne systhrer och brödher tiil tæss the kwnne nogoth bætre kome sigh fore. huilkit han om sidher haffuer tiillatith for alles vores böön skuldh Swa framt at edher gudelige samqwembdh vijl thet samtycke huilketh vij alle samens samdræchtelige begære aff edher at swa maa skee. bidiendis edher kærlige atj met försthe budh hær

emellem kan fare och edher mögeligeth vare vilde biude oss tiil eth goth alwarligheth swar ighen ther vij oss vilie gerne epther Rætte. huilket vij met alle gode gerne forskylle vilie. edher gudheligbe samqwembdh her met alzmæchtighen gudh iomfrw maria och alth hymmerikes herskap befalendis Scrifuit pa war gard vthen for nadhendaals kloster forde die commemoracionis beatj paulj annodomini MDIX nostro Sub Secreto. [Den 30 Juni 1509].

Spår efter sigillet synes på baksidan af brefvet.

60.

Bref från Abbedissan och Klostret i Wadstena till deras Confessor Generalis Sven Thordsson.

1509.

Efter originalet, förvaradt bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet. — Utanskriften är: *Venerando religiosoque Viro fratrj swenonj tordonis Monasterij watzstenensis confessorj generalj Iam vallis gracie degentj caritatiue et deuote hoc.*

Aue maria gracia plena Cum affectu & effectu tocius spiritualis edificij soliditatem salute premissis et fauore Kære ælskelige fader In die assumpcionis Marie virginis fingom wij nadogh herras breff biscoppens i aabo met bade conuentz systras och bröders breff j nadendal: endræcteliga lydande at hans nad oc the alle astunda oc begera at j til en tid skulen nær them blifua: them oc warom kæra systrom til hugnad oc rættilse, huilkit allas wara wilie war nar wy eder met them wtsændom: oc æn nw alle endræcteliga bade systra och bröder wnnom oc met allom kerlek tillaatom thy thet ware oærligit och oss för allom godom mænniskiom oswarligit at wij skullom wara ælskelica

systra sa omillelicha wtan fader oc hugxsualere ofuergifua och ensama lata Æn tha the æro fran oss til en tid skelde lekamlicha: skulo the ey j warom idkelicha bönom oc gudelikom kerlech. skilda wara eller glömda aandelicha, thy ær thet alles wara wilie at j met them blifuen II eller III aar sa at closteret maghe förbætras och förökias j personis och reglo. gudj til loff oc æro oc eder oc them til æfuerdelichen lön, oc epter III aar wiliom wij met största kærleg eder alla saman til hopa hem kalla: som wy eder alla til hopa met gudelichom kerleg wtsændom, ælskelige fader skulj oc weta at war kæraste gud haffuer os æn alla j liffue spart sa at ingen syster eller broder döder ær sidan j wtforen honom warj loff æfuerdelicha Jngen tidande eller breff hafua wij faat aff rom fraan warom brödrom oc inthe sidan aff them sport, eth swenst breff fingom wij aff broder bertil oc war sama effectus som latino brefuet lydde wij senast aff honom fingom nar j hema wara, Ælskelige fader helsen then wærdoga oc nadoga herran biscopin j abo takkande honom pa allas wara wegna för then stora dygd kerlech oc bestandh han j eder wara kæra systrom oc wara helga reglo giorde Jn officio visitacionis huilkit wy alla gerna viliom förskulla met warom idkelikom bönom, teslikis helsen oc takken baden conuenten systrar oc bröder j nadendel pa allas wegna för thet at the eder alla kerliga anamade och vnfingo, enkannelica helsen wara kæra oc ælskelica conuentz systra met manga goda næter Eder och them alla her met befallande warom herra ihesu christo Jomfrw Marie

wara helga patronis birgitte oc katerine til æwige tidh amen Scriffuer os snarliga met första bod swar ighen om all ærande hwru ider gaar Snarliga scrifuad j watzstena closter annodomini Millesimoquingentesimonono in vigilia bartolomej *)

Syster Anna ficconis abbatissa broder joan mathej vice confessor oc alla systrer oc bröder j watzstena closter ad v.

Spår efter tvenne sigill synas på baksidan af brefvet.

61.

Bref från Sven Thordsson Confessor Generalis i Wadstena till Klostret derstädes.

1509.

Meddeladt efter originalet, förvaradt bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet. — Utanskriften är: *Sancte regularis vite ac solitudinis monastice deo deuotis cultoribus Sororj Anne ffickonis Abbatisse ffratri johanni mathei vice confessorj ceterisque vtriusque sexus personis Sororibus & fratribus monasterij watzstenensis amicis sibi carissimis cum omni deuocione & sincerissima caritate.*

Aue maria gracia plena Mutuam oracionum vicissitudinem cum cultu amicitie perpetue & sincere Kæra modher Abbatissa ffader vice confessor och alla mina kæra Systra och brödher Tackar jach eder alla mykit kerlika för then kerlech och godh wilia j mik altiidh bewiisth haffwin gudh alzmæctogher warj allas eder ewerdelikin atherlön j himerikis æro och glædhi Maghen j wetha ath nw för naghra dagha næsth förlidna fik jach met closthres drengh allas edhra scriffwilsse

*) Den 23 Augusti 1509.

hurw jach skal fulfylia och fulkomna the ærende ther j mik befalath haffwen pa wara hælogha regles wægna Thesligis om kömmene widh wiborgh &c Tha maghum j wetha ath pa reglenes wægna Tha ær thet nw her i thæssom hælgha stadh alt j ena goda mathe och tackar Jach mykit kerlika alla the ærlika och gudelika Systrar och brödher met hwilkom jach nw ær her j nadhendals closther The haffwa mik warith lydogha j alla the mathe ther jach them til sighiendis wardher om nagher rættilsse til eth gudeligit reglo haldh och ærо mik swa til allan kerlech ath jach kan them ther fore aldrigh fultacka fför hwilkith jach edher kerlika bidher ath j them thet första j kunnen kerlighe tilscriffwen och ganzskans kerlika mykit tacken och ærо the væluiliogha til allan then deel ther eder alla kan wara til godho Æn thess wær her haffwer warith stor fatigdom j thenne landz ænda för thetta onda örlogh nw haffwer warith och enkannelika nw sidhen Sancti Augustinj dagh war förlidhen och otthe rwth met sith sælskap war her och fördærffwadhe then godha stadhen Aabo Thet ær osegheligit hwat richedoma j gull sölff pæninger och andra dyra haffwor the ther fingo Och haffdom wij her j closteret ey hafft stragx the kommo til Aabo wara brödher til them och fordæktingat met them om thetta closter och stadhen tha haffde the stragx annan daghen næsth æpther kommith hiit och skenath och brænth Æn gudi warj loff ath wij gaffwom ena möghelika summo XXV march i redha pæninger &c Ther næsth som j scriffwin som ær om kömmene Tha kwnne jach ther jnthe

til göre æpther thet her erich haffwer jnthe warith pa wiborgh i thenne sommar Thy stragx jach war hiit kommen tha foor han met sin skep til Stocholm och thy trodde jach ther fulkomlika vppa ath j schullen ther latha forslitis jnne för richezins radh om the gootz och laxafiske, hwar fore radher jach eder ath j met första opith watn lathen thenne breffuisare Anders komma hiit til mik i geen met eder scriffuilse til her erich och ederth maktz breff j hwilko j gören mik fulmæctoghan til at aatala och anama thet godz pa watzstena closters wægna thetta war alt försumath för æn jach vthfoor Thy ware j nw snarlika redho jach wil jnthe förswma then deel j mik befaleth haffwin Sæther ther fulkomlika tro til Och j alla the mathe ther jach kan wetha closters och allas eders bætzsta ther scholin j finna mik væluilioghan til j all the ærende och værff ther j mik befalath haffwin Och magha her clæmith och Alla waara conuentz systra wæl æn alla haffwa the warith siwka sidhen the hiit kommo vthen enasth Systher elin swensdotther The æro gerna altidh i chorenom oc ey lagdis naghet aff tidherne nidher sidhen the hiit kommo. Thy the wilia thet engaledis swa længe the her æro The latha och alla hælsa eder met margha godha næther Swa göra och the godha modher Abbatissa och alla conuentz systrar och brödher her i closterith Ther met edher alla mykit kerlighe befalendis alzmæctogom gudi jomfrw marie och warom kæra patronis Sanctis byrgitte och katherine met liiff och siæl til æwiigh tiidh Raptim respondens cursorie ex monasterio vallis gracie feria

quarta jnfra octauam Canonizacionis matris nostre sancte byrgitte *) sub sigillo conuentus Anno Domini MDIX

Broder Swen tordzsson &c
warendis i nadhendals closter
til en tiidh Allas edhra godhe
wen nær gudhi

Sigillet är bibehållet bakpå brefvet.

62.

Bref från Erik Thuresson Bjelke till Sven Thordsson.

1510.

Aftryckt efter originalet, förvaradt bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet. — Utanskriften är: *Hederligh och Renliffuis mann Broder Swen tordsson confessor generalis i Nadendals kloster kerlige komendis* &c.

Aue maria gracia plena Kere broder Swen Jach fich nw eder scriffuilse met broder Mattis om thet Kymmene Tha kan jach ther nw jngen annen swar oppa giffue æn jach siist i Stokholm gaff vatzstenas klosters egit budh jn för the gode herrer Rigsens raadh, j swa matte huad the werdigeste werdige fæder Erlige herrer oc gode menn ther om tycker liigt vara Cronen vtan skade later jach mich vell met atnögie Och i huad matte jach kan förfræmie broder mattis oc andre sancte birgitte tienere till thet beste i theris reser oc huad the haffue med fare, besynnerlige om the peninge her erich balk i thenne forlidne aar opborit haffuer oc ecke fra sigh antuardet haffuer fynne

*) Den 10 Oktober 1509.

i mich veluelígh vdj, och altit gerne görendis thet eder ær till kerlegh och velie Eder alzmectigh gud befalendis Ex seminge sogn Dominica quadragesima *) Anno domini MDX:o Meo sub sigillo

Erich turesson Riddere

Spår efter sigillet synes på baksidan af brefvet.

63.

Clemet Howenskels Testamente.

1512.

Meddeladt efter original-handlingen, på papper, förvarad bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*».

J herrens ihesu christi nampn Amen Jach Clemet howenskel krancker tiil myn lykame och met gudz hiælp helbrögdher tiil Synne och skæl gör thetta myns ytherste vilies testement aff thet gud altzmektugh mech vnth oc fforlænth haffuer pa iordeRiket fförst myn synduga siæl gudi synom kæresthe skapare velsignade modher iomffrw Marie met alt hymmerikis selskap oc kroppen jordeno kesendis myn lægherstad i abo domkirckie fför höghe alteredh i nye koren Ther næsth aff myne ægedeler giffuer iach Sancte henrick X marc Jtem helge hemmingh X marc Jtem Nadhendals klösther X marc Jtem abo closther II pund Rogh oc V marcer tiil messer Jtem helgandz hwseth samestadz II pund Rogh Jtem spitalen II pund Rogh Jtem Sancte gertrwdes cappel II Rogh och 1 pund malth Jtem nowsis kirckie II pund Rogh Jtem parghass kyrckie

*) Den 17 Februari 1510.

II pund Rogh Jtem lokalax cappel 1 pund Rogh Jtem Rengo cappel III pund Rogh Tiokarle closter III pund Rogh Jtem verdughe ffadher i gud Biscop Arwedh i abo en soteth hæst 1 nobell oc V betthe loskyn Jtem myn herre her Steen stwre I ghroo hesth met stecket Rwmpe Jtem domprowsten i abo en gul Ringh oc I vngherss gyllen Jtem ærkediæknen 1 gul Ringh besat met III beletthe och I vngherss gyllen Jtem hwar kanek samestadz 1 Rengx gyllen Jtem josep pedhersson 1 gull Ringh Jtem myn brodher Erich howenskel met sölff bondh 1 gull Ringh myn skedh och IIII alne Röth flogeell Jtem myn Systher margarete mijn dageligh gull kædhe oc 1 gul Ringh Jtem henrik steensson 1 gull Ringh och 1 skiorthe Jtem crister Claasson 1 gul Ringh 1 gull huffwe oc 1 skiorthe Jtem mester mattis kwryn VI alne Swarth eengilsth Jtem her nielss i pargass en swart Reff skyndz kiortiill IIII alne swart cameloth och I½ annen alin swart leydzsk Jtem her matz cappelan pa abo sloth IIII alne Camelot Jtem hustrv ingeborgh fforsye paa steenhwseth 1 Rynskh gyllen Jtem mijn styffson erich bidz 1 gull Ringh 1 skeedh eth stycke swarth Cameloth 1 gul huffue 1 skiorte myn stolboge myn swidzsere oc eth myt swærdh Jtem mester henrick asken 1 gul Ringh Jtem lasse scriffuere en myn gwll huffue Jtem fför messer oc vigilies Tiil höge koren XV marc Tiill nye koren X marc tiill varffrw koor III marc tiil Sancte anne koor III marc Tiil helge three konunge koor III marc Jtem tiil alle begængelse C marc ther aff taghendis hwad i begraffninghen tiilhörer Thet andhre

ther aff tiill messer och vigilies Jtem ær thet swa at min ælskelighe hustrv ey bliffuer barnbwndhen met mech tha giffuer iach henne alle mijnne lösörer oc hennes morghengoffue ffrij Som ær XII:c marc Tiill huilckis myns testementis oc ytherste vilies wtredhere oc testementarios bidher jach oc keser ffornempde werduge ffadher Biscop arwedh i abo mesther pawel Erchediecken Samestadz iosep pedhersson ffogwthe paa abo Sloth oc crister Claæsson vepnare Them kerlige Bediendis at the thet swa fforsthaa vile som iach them fulkomligha ombethror oc for gudi sware wile Teess tiill ythermere wisse oc bætther fforwaringh Bidher iach fornempde testementarios at the Trycke late theris incigle Ryglinges paa thetta breff met myth egith incigle giffuit oc scriffuit i abo Annodominj MDXII:o Sancte Anne dagh &c. [Den 9 December 1512].

Ett större sigill har varit aftryckt på baksidan af handlingen.

64.

Gåfvobref till Klostret i Nådendal å Karinkorva Hemman i Sagu Socken.

1517.

Efter en gammal afskrift, förvarad bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet.

For alle dande Mæn som thetta mit opne breff hænder sig forekoma. Bekennis oc allom viterligit kungor. Jac Cristiern. clausson. pa thenne [*tid*] ffougte. pa abo slott at Jac met goduilia och berodne. mode. haffuer wnt oc giffuit eth mitt godz vnder Nadendals closter Hetandis Carinkorffua liggendis i Saghw soken för myn Systerdotters prowento Margaretá pedersdotter

Thy affhænder Jac mik oc mynom effterkomande ærffwingom. for:de Godz oc tilegnar thet for:ne Nadendals closter oc the Renliffuis personer ther Jnne til ewinnerlige ægo met allan. rætt och tillagor som ther aff alder tilligat haffuer oc æn her effter tilliggie kan. met rætt nær by oc fierra. alzingo vndantagno Oc ingen effter thenne dag. aff myne Erffwinge them for:de godz hindre qwælie eller oforrætta. j nogra handha motto Thil tess ytermere visso oc högre forwarning at so ij sanning ær som. forscriffuit står Bidher Jac werdigin ffader i Gud. her Aruidh met Gudz Nad Bisp J Abo om sith Secrett Teslikes Erlig vælborne man. Henric stensson Lagman j Norfinne lagsagw. om sith Jncigle. met mitt Signeth. hengie vnder thetta breff Som. Scriffuit oc giffuit ær Torsdagen næst warffrv dag Annunciacionis. Annodomini Millesimo quingentesimo Decimoseptimo. [Den 26 Mars 1517].

65.

Bref från Biskop Arwid Kurk i Åbo till Erkebiskop Gustaf Trolle i Upsala.

1520.

Aftryckt efter original-brefvet, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland »*Pappers Diplomer*». — Utanskriften är: *Reuerendissimo Jn christo patri et Domino Domino Gödtzstaffwo alme Ecclesie Vpsalensis Archiepiscopo dignissimo Patrj preceptorj et fautorj nostro prestantissimo &c.*

Cum humilj nostri recommendatione debitum Jn domino Reuerentie et honoris Reuerendissime Pater oblate fuervnt nobis diebus hiis proxime elapsis litere Regie Maiestatis vna cum literis Reuerendissime p[*aternitatis*] v[*estre*] Sub Sigillis aliquorum Dominorum

regnj consiliariorum scriptis et conclusis quarum Copias Jllis quorum Jnterest Jndilate communicauimus. Vnde propter nobilissimum pacis donum et felicem statum R. p. v. que nobis semper gratissima acceptissimaque existunt, vehementer gauisi sumus, Nam secretorum cognitor deus Cuj omne Cor patet quj et de lacu erumpne quo R. p. v. transactis Jam temporibus tenebatur, ad pristinum statum et salutares euentus pro fidelissima gregis suj Custodia Necnon vtilitate commvnj victoriosissime transuexit et reduxit, Jpse solus nouit quod Jnjurias R. p. v. cum maxima animj perplexitate portauimus quasi nostras cordialiter reputantes Sed aliud non potuimus quam dissimulatiue tolerare, quemadmodum et ceterj reuerendj patres. Coepiscopi et fautores R. p. v. humanissimj dissimulare compulsi fueerunt. vt R. p. v. poterat tunc plenissime Jntuerj. quia Preterea Reuerendissime pater quia similibus malis finem optatum Jnponendi tempus nunc aduenit conuenientissimum pacemque ex specialj dei adiutorio reintegratam Jnuiolabiliter conseruandj ad hoc Jpsum pacis amator pleno desiderio aspiramus pacis amatoribus firmiter adherendo quamuis Immutationibus et multis anxietatibus Jn hac misera et desolata patria. Jnter crudeles quosdam et effrenatos fluctuamus Adeo quod non vt expedit. ymmo sicut Jpsorum placuerit voluntatj Jn omnibus agere et exibere debeamus que omnia literis mandare superuacuum fore existimamus Jdcirco presencium ostensor familiaris noster nicolaus skytthe de premissis per nos. Jnformatus nouit Reuerendissime p. v. organo viue vocis veracj modulo explicare. Hinc est

Reuerendissime pater quod ad predictorum violentam suggestionem preter liberam voluntatem misimus Nuper aliquos familiares nostros ad sweciam non ut deum testamur animo Jniuriandj aut Jn preiudicium et contemptum alicuius Sed pro conductu Jllius nauigij quod alias dominus Steno Jmportune a nobis petendo vendicionis titulo acquisiuit Quare humiliter et attente supplicamus Reuerendissime p. v. de qua confidenciam gerimus specialem quatenus R. p. v. Jn hoc casu sine alio quouis respectu nostram Jnnocenciam quoram regia maiestate si eandem intelliget R. p. v. Jndignacionem contra nos concepisse dignetur Humaniter excusare nobis responsum directiuum rescribendo Si ad conspectum Maiestatis sue saluj Jn persona et rebus possumus absque periculo comparere. Jnsuper R. p. nos cum Ecclesia nostra venerabilj capitulo ac vniuerso dijocesis nostre Clero serenissime regie maiestatj Reuerendissime p. v. et aliis maijoribus regnj cum ea qua decet Reuerentia et honore submittimus et recommendamus tanquam ad refugiam nostrum singulare quam humilem peticionem nostram dignetur R. p. v. pio fauore admittere et attentis auribus exaudire quam summo Ecclesie pastorj deo altissimo Jn decorem Ecclesie sue sancte nostram et multorum consolacionem singularem commendamus felicissime valituram Ex Castro nostro Kwsto Annodominj MDXX die beatj barnabe appostolj *) nostro sub Signeto

Aruidus Eadem gracia
Episcopus Aboensis

Sigillet befinnes utmärkt väl bibehållet.

*) Den 11 Juni 1520.

66.

Bref från Erik Fleming till Abbedissan och Klostret i Nådendal.

1526.

Efter original-brefvet, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland: *Handlingar rörande Svenska kyrkan, hospitalerna och skolorna i K. Gustaf I:s tid.* — Utanskriften är: *Erligh wel bordigh iomffrv sinn kere söster söster ıwalborgh abbadissa i nadal kerlige Til komandis.*

Broderlighe helsse altidhe fför Senth met wor herre Kære sösther Som eder tyænar lwkas haffuer eder wnderuisth ath lasse scriffuere i wiborgh ær begærendis thet godzsedh i wiborghz Sockn hejtandis Rasale Swa ath han wil göre eder licke fölles ther aff Som i til fförendhe ther aff haffwa ffoth, ok bettre godssedh ok ecke werre, ok ther haffuer han scriffuit migh til om ok iönss wesgötthe teslikes ok ære wi godh fför honom hii Swo mottho at han skal ytermere göre eder fölles aff för:de godz en ther til fförendhe giorth ær aff, Thi bider jagh eder kære sösther ath hii willin wara til Rodz met conuenthet ath han kwndhe thet ffaa ok conuentets breff ther wppo i Swa mottho ath han skwlle nẏwthe ok brwcke thet swa lenghe som edher ok conuenthet töckes ok han kan göre eder ther ffölles aff, kære sesther at iach kwndhe ffaa her en swar wppo met thet aller fförsthe hom han kan ffaa thet godzsedh eller ok eẏ, Ey mere en eder her met gudh befallandis met hasth aff abo Sloth die non dico neque hora &c

Erik fflemingh

24 may

Presentatum fferia quinta pentecostes MDXXVI

De två sista raderna äro af en annan, samtidig hand. — Sigillet finnes qvar, påtryckt brefvet.

67.

67.

Förbindelseskrift af Joakim Fleming för Lars Henriksson.

1526.

Aftryckt efter originalet, förvaradt jemte föreg. bref. — Efter en afskrift hos *Lagus*, anf. st. 8:o, Häft. IV, s. 53.

Bekennis Jack Jachim ffæming medt tetta mit nærwarandis opna breeff adt haffua variidt goodt fföre fför beskeligen man Lasse Henricksson boorgare i viiborgh adt Szaa medt Skæl adt ffördde lasse hindrichson skal haffua Edt goodtz aff nadendals klööster Huilkiidt goodtz hetandis Rassalagx liiggiandis i viiborgx Sockn medt tetta vilkoor ock ffföroordt adt offte ffördne Lasse; thet goodtz ey ffförarga eller medt Siit goodtz beblanda nockra lwndt medt nye teeger eller raamerker æntinge i aaker eller æng vtan goodtzssedt ffförbættra medt hws epter Suerigis lag ock aarlige ars vdt gööra Skal al redeligen rættighedt Szaa lenge han thet goodtz niwtta kan ok maa medt menige Conuentets goodt viillia ok Samtikke tiil tes breffs mere ffförwariilsse trukker jack mit Signedt nedan fför tetta breff Szom giiffwiidt ock Scriffuidt ær paa Lepiisdorp tiisdagen næst epter Dominica Trinitatis Annodomini MDXXVI. [Den 29 Maj 1526].

Märke efter sigillet finnes under handlingen.

68.

Fastebref på Jord i Takalaks by af Wemo Socken.

1529.

Efter originalet, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland ***Handlingar hörande till K. Gustaf I:s tid,*** afdeln. ***Finland.***

Jach Iffuar Fleming riddare Lagmand J norre-ffinland och Höffuidzmand wppå kastelholm Bekenniss och wettherligit gör med thetta mitt nerwarendis wpno breff Ath åren effther gudz byrd tusand femhundradh tiugho på thet Nyonde Siunde dag Iwla, thå iach Lagmandz ting war hollendis med almoghen wthy Vinkel, J nerwaro Erlig och welbyrdug suen Mons suensson konwngxlighe Maiestatis beffalningxman på Åbo slott Sten henricsson på poyko och flere godhe mendz Thå kom ffor rætta beskedhelig man lasse J mutarayst kwngiorde och berættadhe å besatte tinge ath han med sin frii wiilie och berådde modhe iemwæl medh sine frenderss ia och samtyckio sålt och wplatid hadhe Erligh och welfforsicktig swen Anders persson tre stänger iord liggiandis J tackelax by wtij Vemo sochen ffor femtyo tuå marc ortuger Item framdeliss å samme dag och tinge kom for rätta beskedhelig man peder I Hackempä och hans medarffua bekende och tillstodho sigh med theris eghen frii wiilie och forbetenchte modhe sålt och wplättidh haffua forbenempde andirs persson tuå stænger iord ligendis ther sammestadz J tackelaxby för trættijo marc ortuger, För huilken thenne for:ne iord the bekende sich J mene mandz åhöro haffua wpburit och wndffongit theriss fulla nöyo

och redhelighe betalning effther theris æskan och begäre them wæl åtnöyendis Thy affhende the sich och sine effterkommanda arffua så for ofödda som födda samma iord, och henne tilægnadhe och wpantwardadhe offtabemelte anderss persson oc hans arffua till ewerdelighe ägho Medh hws: iord: åker och äng: j skog och fiskewathen Torpom och torpestadhom, quernom och quernestadhom, J wåto oc torro: när by oc fierre: alzingo wndantaghno som nw ther tiilliggier och aff alder tilligghad haffuer Och æn framdeliss her effter ytherlighare med noghen rætt bespörias kan Ytermere ransakadhe iach och mich granneligha besporde om the thenne fforne iord sielffuileligha med sin eghen frii wiilia oc betenckte modhe sålt och wplattid hadhe, och om hon effther Suerigis lagh war lagbudhen och lagstonden, Huilkid thå iord sæliendener tilstodho och med nempden clarligha beuiste henne wara lagbudhen oc lagstonden: och ath the henne weluileligha och berådheligha sålt hadhe som her fforreberördt är Thå sköt iagh thetta ærende tiill tesse tolff her effterbenempde som thå J nempden såtto Clemitt rautalax Erich karintaka: Anders salo: Symon rackemala: philpus pilost: clemitt kaystis: clemit Laytis tommoss skipisoya: iöns vinkele Nielz ladingo Matz kedoys och peder tommoysten ath öffuerleggia och widhare ransaka Huilkid så fandz I sanning the withnade oc effther suoro, thet iach thå effther ransakning oc edha thera dömer thetta köp stadugdt och fast och obrutzligha holles wiid huarss theris sex marc for Lagdmandz dom Tiill tess ythermere wisso och höghre foruaring Tryc-

ker iach mitt Insigle på ryggen å thetta breff Som scriffuid är år: dag: oc stadh som forescriffuid står &c. [Den 31 December 1529].

Spår efter sigillet synes på baksidan af handlingen.

69.

Förteckning på Statens Inkomster från Finland.

152—.

Aftryckt ur kongl. riksarkivets handskrift, sign. J. 11, benämnd: *Biskop Brasks Kopiebok,* bl. 94 v. — Årtal å nedanst. handling finnes ej antecknadt; men det nästföregående är 1526.

Ffinland

Aboo IIII:m mark peninga V lester smör, IIII pund och XI lester malt X½ lest Rog, LXXXII kör, I:c LXIIII faar, XXXIII:m och IIII:c spitfisk ½X tynna torsk, II½ lest arbetis rog, II½ lest korn och XV tynnor arbetis törsk

J förläning

Virmoo skogx bygd oc lemoo ränta CLXXIX mark

Maskw sokn CCLXI march

Ynio sokn LXXVIII marc

Karintaka bool XXVIII marc

Torosbool LXIII½ mark

Kaxbyrita [*Kakskerta*] öö oc flotabool XLIX mark

Vskinlabool renther LIII marc

Viikabool XXXI½ mark

Tycha XIIII mark

Alabool LIIII marc oc IIII ort.

Hoffuenskälss förläning CXC mark oc IIII ort.
Saw C LXXXII½ marc för vthen arbetis smör
Särchelax XVI mark
Aabo stad II:c mark

Viiborgx lään XI:c oc 1 marc IIII räffuilska skillinga reda peninga, II:c lester spannamola, V lester smör, V lester lax

Olssborgx län är Sämminge Joccass oc Saulax C skeppund gädder I½:c tymber graskin, I:c lester spannamola

Borgaalän VI:c marc oc C lester spannamol

J förläning

Kymmynä
Konungx garden i Borgalän met XL landbor
Moodas i pargassokn
Konungx garden i samma sokn met III bool
Salabool XLIIII mark XII pund smör, 1 koo, II faar
Jngaridz konungxgard i vskelssockn VI marc ½ lest säd
Rama köpstad C marc
Lymmabool

Tawastahuss XVIII:c mark huffuut skatthen

Rasaborg XV:c mark CXX kör, V lester smör CC faar XXX lester spannamol oc

Satagunna II½:m marc ort. in toto XXI timber graaskin XV tunnor smör XV skeppund geddor

Korssholm XIII:c marc huffuut skatten oc C mark i lax oc skin

Kwma gard vnder honom ligger satagunna som förscriffuit staar rentar II:m oc C marc XXI timber graaskin XV tunnor smör XV skeppund geddor

Castelholm M marc

Östra botnen

[*Ofulländadt*].

70.

Bref från Torsten Salmonsson till Konung Gustaf I.

1530.

Efter originalet, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland samma handlingar, som N:o 68. — Utanskriften på brefvet är: *Stormäktog och högboren försthe her Göståf Met gudtz Nadt Swergiis rijgis och götis konung Sin Nadigste herre Odmiwkelig Sendis.*

Min odmyvkellige wndherdanlige och plictoge hulle trotiænisth Iach edher Nadhe och konggelige Magestas gyærna bewijssa wiile nw och hvarstadt ær Mijn Odmiwkellige wndherdanlige bön tiil edher Nadt. och högmektighet wiildhe werdis tiil at wdj wijthe iach haffwer wädt met Mons Swenson edher konggelijge Magestadtz beffolnings Man påå Ååbo slåt then tidt han kendis widt her sten twreson köpe goss j hulkidt Iach ther j blandt for:ne goss fan ith goss som war kommijdt inwndher ærlig herre her Sten sture och wndhen miin fatighe hustrvs fadher Johan flemming är miin Odmiwkellig och wndherdanlige bön tiil edher högmektigheth wiildhe wærdis tiil at wnne for:ne gos tiil lössen ighen for sölff penninge guul efther thii for:ne gos lijggher for I:c mark oc for:ne godtz liiggher j nabolen j kijmmitthe soken och hether Ström ær mijn

wndherdaaneelige bön tiil edher Nadht och konggeliige Magestas wiildhe werdiis tiil at giiffwå mek tiil kennæ wm edher nadhe wiildhe werdiis tiil wnne mek thet goss tiil lössen ighen efther thii thet ær kommidt wndher mijn hustrvs bördt och på huadt tidt edher nadtt och konggellige Magestas ære begærendhe edher bettalningh ath iach Måtte wardhe edher högmektigehetz wiilj forstandhendis her wthiinan vm thet ær löst for penninga at edher nadhe wilde werdis tiil att wnne mek forne gos wndher bördhen Jghen efther thii, som thet wært ær eller edher Nadhe så got gos jghen som thet ær j så got læghe inthe nemer edher Nadt och konggellige Magestas alsmektig gudt bediendis tiil ewig tidt aff torlax then söndaghen nest for palma söndag *) anno domini MDXXX

Torsthen
Salmwnson

Sigillet, på baksidan af brefvet, är väl bibehållit.

71.

Qvitto åt Klostret i Nådendal å en inbetald Skuld.

1530.

Efter originalet, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland samma handlingar, som N:o 66.

Ffor alle gode mæn thetta kan fforekoma. Bekennis vij. Symon andersson borgmester i Abo. Henric hærka borgere sammastadz Ath vy haffuom anamad.

*) Den 3 April 1530.

aff hederlige Renlyffuis menniskior. Systror. oc bröder i Nadendals. closter. eth skeppund oc ½ pund. i kopar. oc then. til hopa. oc II hæstar. for I:c marc bættre hwart annad. ffor then deel. the plictoge wore. Olaff tymberman fordom borgere i abo hwess siæl Gudh ewige miskunne huilke for:ne tiñg vy. anamede i for:de olaff tymbermandz erffwingis nærwarw Tridie dagen paska Til Thess mere visso. oc vitnisbörd Trycker Jac for:de Symon andersson mith Signete vnder thetta breff. Giffuit j for:ne Nadendals closter Dagen. som forscriffuit star. Arom effter Gudz byrd MDXXX. [Den 19 April 1530].

Märke efter sigillet synes under qvittenset.

72.

Konung Gustaf I:s Öfverlåtelse-Bref åt Jakob Fleming å Wiirilä, Niemis och Koskis Hemman.

1530.

Aftryckt efter en afskrift i kongl. riksarkivet, bland samma handlingar, som N:o 66. — Se dessa Handlingar, Del. V, s. 260, 261.

Vij Göstaff mett gudz nåde Swerigis och gottis &c konung Göre vitterligit att wi åff wår synnerlig gunst och nåde haffue vntt och vplatid som wij oc nw mett thetta öpna breff vnne oc vplathe tenne oss elskelig tro man Jacob flemming tesse epter:ne godz ther han sigher sig wara retter byrdeman thil som först är en gård benempd wijrille Jtem en gård nemiss Och eth ödestorp ther hoss Och eth godz koskis beliggiendis j pöyta Soken för tw hundrade fyretije ℔ ortuger thom wij bekenne oss redelige vpburit haffue,

huilke godz tilforende legatt haffue vndi helge lichame prebenda j Abo och nw oss vppå kronone wegna epter westerårs Recess tilfallen är Hwarföre affhende wij oss och wårom arffuom så och for:de Swerigis krone for:ne godz och tilegne then for:de Jacob flemming och hans arffuom till ewerdelige ägo mett alla tess til ågor j wåto och torro skog och skywll när by och fiärren ingo vndantagne som the godze nw tilligger och aff aller tillegat haffuer fförbywdendis allom ee hoo the helst äre eller wara kunne, som för wåra skuld wela och skola göra och lata for:da Jacob flemming her emott någett hinder platzer eller quall att göre i någhen motte vppå för:da godz wid wåra ogunste wrede och then nepst laghen ther vm vtwisza Tess til ytermere wisse late wij hengia wårt Secrett nedan för thetta breff Giffuit på wårt Slott Stocholm månedaghen nest för Joannis baptiste Anno dominj MDXXX. [Den 20 Juni 1530].

73.

Köpebref å Hulta Hemman i Sunds Socken.

1530.

Aftryckt efter en gammal afskrift från 1500-talet, förvarad i kongl. riksarkivet, bland samma handlingar, som N:o 68.

Thet ssee alla godhamen wetterligit som tetta breff Hender fföre komma Helsser Jach Hans persson J ffulkiil J halicho Sochen ewinneliga met Gudh Och Kungör met tetta mitt närwarandis vpna breff att iach met ffrij wilie och fförbetencktte modhe, Szå och met mine ffrenders samtickiō Ja och godminne haffwer

Sålt oc J rätte Köp lagliga wplatiid, Erligh welbördig mann Henrich Jönssonn på Haga, een gård liggiandis J Hwlta J Swnda Sochen Tiil ewerdeliga ägo. fför LXXX march ort. Jtem än VIII march Jord Som iac köpte åff Hans J hwlta, än III alna Iord iach köptt hade aff michel staffansson ibidem, Och II ⅓ Jord ssom Iach köptt hade åff Knwtt michelsson J hwlta liggiandis all J een samffellig teeg wtj ffö:de Hulta, fför huilcked ffö:de goodz och Thenne fförtalde Iord iach bekennes mich redeliga fförnögdt och J alla måtto wel bettaladt wara, wtan al fframdelis åclankann och tessz betalningx påtalan, Ty åffhender iach mich fförbe:de godz och jord mich och minom arffwingom nw närwarandom och fframdelis tiilkommandom, och thet tiil ägnar och ffwllelica wp Antthwardar wnder fförmelte Hendrich Jönsson och hans arffwingom Tiil ewerdeligha eegho Med Hws Iord åker och äng Skog och ffiiskewathn wtan gårdz Och Jnnan gårdz J wåttha och torro Närby och fierre Alz ingoo wndantaghno Som nw ther tiil ligger och met rätta tiilliggia bör Ytherligare bekenner iach och ffulkomlica tiilståår Att iach påå mång besatte Ting och Annerstedis met personlig tal och jemweel Scrifteliga tiilbiwdiilsse haffwer samma offtabe:de godz goduillelica wpbwditt mine ffrender Och näste byrdemen Ther jngen fandz Tessz wiilliandis eller fförmektandis Och thå ther wtöffuer nw J samfelle 1 år wtan all förhinder påtal eller köps åtterriggiilsse haffuer stått wtann brefflige förwarann heller stadffestann, Huilckiid jach nw bebreffuer och Stadffester Önskandis och kerliga bediandis

alla gooda männ tetta fförtelda köop her eemott Jnthet qwelia pladza eller fförhindra wtan fför rættwisone skul Tryggia Och Stadffesta Tessz Tiil yterligare Förwarning och höghre stadffestiilssze, Beder iach Erlig och welbördig mann Tommos Jonsson Landzfogde J Suderffinneland Och hederligenn herre her henrich kirke herre J Halicho om teras Jncigle wetterliga henggia nedan fför tetta breff Szom giffuit och Scriffuitth ær J fför:de Halicho Jnfra crastino natiuitatis Sancti Saluatoris Anno domini MDXXX. [Den 26 Dec. 1530].

74.

Bestyrkande af ett Köpebref å Skutnäs och Sandör i Pedersöre Socken.

1531.

Aftryckt efter originalet, förvaradt i samma samling, som N:o 68. — Ett sönderrifvit ställe i handskriften är betecknadt med . . . .

Jak Knuth Eriksson Lagman j össtherbotten och j Satagwndia Gör wytterligh met thetta myth næruarandis öppne breff ath then tydh iak Somar tingh hwlt met almogen j pæderssööre Soken j ærligh och welfornomstogh manss næruarv lasse olafsson ffogde paa Korssholm och j fflære gode menss næruarv ath oren efter gwdz bördh MDXXXI om Swnnedagen næsth efter Sancte marie magdalene dagh Taa kom for retthe Thetta effther:ne breff oryffwyth och offordarffwath lyggdandis ordh fron ordh Som her efter skriffwith stondher Alle the thetta see eller höre læsses Helsar iak Hanss pædersson Kyrkæpresth j pæderssööre Soken æwigæ met worom herre och Kungher met myno tesse næruarandis öppne breff ath aren

efter gwdz bördh MCDXXX met wærdogh ffaderss byscop magnus j abaa Samtickæ och godh wilia Solde iak beskædeligh man iönss olafsson j brwnsundh Kyrkeness godz skwtenes och Sandhöör for Henricss Tarffwe skvld met allom vmgongom j woto och torro æfter thet Som gode VI men off begges wore wægne efter sith besste Samwyth Thet skattade Som ær Her Hanss Torkylsson olof baggare Henric Dækæn iönss brwn lasse ærwastess, pæder brwn for VI marc rede pænynge tyl ewynderligh ægor Hwlket godz fordom kommyth war off hanss bördh wndher kyrkan Tyl hwlketz mera wysse och ytermere bewysnyngh byder iak hederligh man Her Sywrdh iohansson arkedyæken j abaa hengandis sith Inssægæl met myno æggene nædan for thetta breff Som gyffwyth och skriffwith ær j pæderssööre aren efter gwdz bördh Som tyl förende skriffwyth stor næsth onssdagen efter iomffrv mariedagh affton concepcionis *) och Tæsse ære the XII men Som j næmden Saato försth per iönsson mognus mognusson per andersson oloff Torsson oloff Swensson larens persson pæder mognusson iönss larsson matz persson Gregers persson mognus matzsson larens Hansson met tom fflere the ther om ransakade wyttnade och ffwlleligh ..... ath Saa j Sannyngh ær Som ffore skriffwit stondher efter tessom for:nom skælom ransakom wyttnom och edom dömde iak honum Thet stadwth och fasth och obrottligh hollass widh VI marc for myn dom Tyl ytermere wysse och bættre forwarnyngh Trycker iak myth incygill nedan for thetta breff

*) Den 13 December 1430.

Som gyffwith och skriffwith ær or och dagh Som förre skriffwith stonder. [Den 23 Juli 1531].

Sigillet under handlingen är väl bibehållit.

75.

Fastebref å Jord i Gertula by af Reso Socken.

1532.

Meddeladt efter original-permebrefvet, förvaradt i kongl. riksarkivet.

Jach sten Henricson paa poyko Hereshöffding I masko Herede Bekenness och allom viterlege gör met Thette mith neruarendis opne breff thet synne Jach somar ting hult met almogen I rese sokn then tiistdag nest Sancte Jacop dag I Hagnissby I erlig och velbördig suens Högmectog Högborne förstis vor keræ Nadigste Herres befalnig man anderss vesgöte Höffuitzman paa aboo slotz neruarelse Aron epter gudz byrd tusand ffemhwndrat XXXII Tha kom for mek a satte tinge Henric tasanen Som affta til forne giorth haffde met syne hustrv marta viterleget vm III stenger Iord och halff tyende alin Iord liggiandis vdj gertulaby siig haffue laglege salt erlig suen anderss person ffor XXV mark stongen tesliike kom symon reyske paa syne skiifftis bröder vegne och giorde viterlege the haffue salt V alne Iord ffor XX march liggiandis vdj gertula by met alle til ægær kom och paa same tid merta Jöns son (!) met syne sysken och sysken barn och giorde viterlege seg haffue laglege solt opte benempde anderss person V stenger Iord liggiandis J for:de gertulaby ffor huar stong XXV

march stongen giorde olaff paxw och viterlege om II Alna Iord J optebenempd gertula sig haffue laglege solt for:de Anderss person for IIII march Huilke forscriffne peninge the siig bekenne redeliig vpburit haffue met vilie och berodne mode ffor thy affhende the siig och synom arffuom och til egnæ optebenempd anderss person och hanss arffua til æverdelege ægæ met huss tompt aker æng skosk (!) fiske vaten ner by oc fiærre som ther til aff alder til legæt haffuer eller framdelis bespöries kan met nogen ret vnder for:de tompter eller gosz tilligge kan och var optebenempd jord lagboden och lagstonden Huilket ærende Jach sköt tiil the XII I nempde sotte Eskiil nywha olof vassela morten birila Henric ristmækj tomas gertula tomas iäremäkj Jacop syrile siffred gerdola Henric byrile Henric muttila Henric kokola Jacop Hertola kom oc forrette Henric yltemäkj olof Hauris karl Hinzela pa sin skiifftis bröderss vegna haffue laglege solt for:de anders person thet tridie miærdelege J lettenrona paa ledsalter mierde rwmet ffor II march huilke peninge thet sig kennes vpburit haffue til gode atnöge ffor thy affhende sig och syne arffue och til egne for:de anders och hanss arffue for:de fisk bægh til æverdelege æge huilke forscriffne gode men vitnade och epter sore at alleledis saa J sanning ær som forscriffuit star Epter sodane vitne och Edhe och theris ægin bekennelsse dömpde Iach thet köp stadug och fast obrotlig at holdas vid 3 march for heresdom til tess breff mere visse at saa J sanning ær bider jach Erlig och velbördig suen anders vesgötes Signet met

mith ægit veterlege henge nidan thette breff Scriuit och giiffuit ar och dag vt supra. [Den 30 Juli 1532].

Begge sigillen äro bortskurna.

76.

Bestyrkande af en äldre Handling, rörande Wiala i Reso Socken.

1533.

Aftryckt efter originalet, på pergament, förvaradt i kongl. riksarkivet.

For alle gode mæn thetta breff forekoma kan Bekennomps Vij Systror oc Bröder wtj Nadendals closter oss haffua Jn i wort closter eth breff met helom Jnsiglom oc oplunperet ludendes ord fro ord som hær effterscriffuit star:

Wy Magnus met gudz nadh biscop i Abo Mæster Olaff magnusson Domproæst Mæster Sighurdh Ærkediækn Oc Capitulum ther samastadz görom viterligit allom them som thetta wart breff kan forekoma swa thom som æpterkomande æru som thom ther nw æru thet renliffues man broder hannes kylonis fader i Nadendals closter aff sancte birgitte orden her i landit kom for os oc kærde oppa for:da closters vegna at thet haffde nokor or mist sina rænto oc lageligan skat af eno godze som heter Viola j reso sokn liggiandis Huilkit godz nw ligger vnder sancti Johannis baptista altara i aabo domkirkio oc haffuer skatskyldugt varit aff alder vnder konungx garden j Stenberg i Masko sokn liggiande som clostersins breff vtwisa Huilkit

godz hederligen man her Andirs ærlandzson som tho hafde fornemda sancti Johannis altara til sik oc altarit skipte Oc sidan i mong skipt komit ær swa at vasampt ær al the skipten i gen driwa Oc closterit ey kan æller ma syn skat mista Thy giordom vy ena sæmio oc fullan ænda æwerdeligha blifwa skulande j mællan closterit Nadhendal oc her pædhar Jacobi som nw hafuer fornempda sancti Johannis altara i swa matto at han oc hans æpterkomande til for:da altara skulu hwart aar gifwa clostreno Nadhendal thera rætta oc laghliga skat swa mykit som ther want ær aff alder arligha affgiffwas swa som ær twa marc peninga for jorda skatten oc ena marc pæninga for daxwerke Til thæs mere visso tilstandilse oc bewisning at thænne for:da stadhge oc sæmia var so giord met ændrækt æwerdeligha blifwa skulande tha lothom vy wort oc Capituli Jncigle viterliga hængia fore thetta breff Datum abo Anno domini M°CD°XLVI feria secunda proxima post quartam dominicam Aduentus domini*) Til thæs mere visso oc vitnisbörd. lothinn vy för:da systror oc bröder viterligit hængia beggis Conuentis Jnciglen vnder thetta breff Datum & Scriptum Vallisgracie Anno domini MDXXXIII Die Jnuencionis sancte Crucis. [Den 3 Maj 1533].

Begge sigillen hela; men något afnötta.

*) Den 19 December 1446.

77.

Konungs-Dom öfver Apiakoski Qvarn i Walkiakoski Fors.

1534.

Aftryckt efter originalet, på pergament, förvaradt uti kongl. riksarkivet.

Wij Gustaff mett gudz nåde Swerigis ock Göttis &c konnung Göre witterligit Att Aår epter gudz byrd MDXXXIIII Tempore Ericj på wår Gård Swartesiöö, kom for oss ock, wårt elskelige riiksens råd som thå tilstäde wåre thenne oss Elskelig Erlig Vælbördig Qwinna Frw Anna Bijssens af Finland, ock berettade, hurulunde några bönder i *) hade tagit henne i frå ena qwarn liggiendis i Taffuesteland i Sexmikj sockn benempd Apiakoskj, som ligger öffuerst i Valkikoskj forss, Och lade same frw Anna ther fram i retta nager breff, mett huilka hon beuisa kunde, att for:na qwärn hade i mong mandz older lyt hennes sleckt tiil, så att jngen man annett mijnnes kunde, Huilkit ock så, wår tro man ock råd her Erich Flemming ther vppenbarliga tilstod for retta, ath så i sanning war, Endog for:ne bönder, offta hade clandratt same quarn Dog mett jngen skäll, Och haffwer altiid warit thom i frå sagd, Så epter ecke annett befinnas kunde än att for:ne frw Anna hade rett på stå, Therföre haffue wij vnndt ock tillatiid, ock nw mett thetta wort öpne breff Gunstelige vnne och tillathe, att for:na frw Anna skall qwitt ock frij anamma till sig same qwärn igen,

*) Namnet saknas i permebrefvet.

niwta Brwka ock beholla henne epter hennes egin willie, epter som the gamble breff, hon ther om tilforende haffuer, Vidare forclare, Huarföre forbiude wij alle, som före wore skull, wele och skole, göre och lathe, at the ecke i någen motte göre forne frw Anna her emott någett hinder eller forfång, wijd wor ogunst Tess till yttermere wisso lathe wij hengia wort Secrete nedan fore thetta breff, Giffuit ock screffuitt År och Dag, tiid och städ som forscriffuit står. [Den 18 Maj 1534].

Sigillet är skadadt.

78.

Henrik Henrikssons Råbref emellan Louknais och Littois Byar.

1534.

Efter en gammal afskrift, från 1500-talet, förvarad uti kongl. riksarkivet, i samma samling, som N:o 68. — På baksidan af brefvet står tecknadt: *Vtcopia af Thomas Jönssons till gesterby gamble Roo bref Emillen loucknäs och littois by Dateret A:o &c 34. som hendric hendricson opå her Erich flemingz wegna vtgiffuit haffuer.* — Några luckor i det sönderrifna dokumentet äro betecknade med . . . . .

För alle the Dannemän thette breff före komma kan, Bekennes och kungör Jach hendrich hendrichson medh thette mitt när warendes opne bref, at then tijdh Jagh Sommar tingh hult medh almogen j pijkiæ sochen på ährlige och strenge Riddares wegna her Erich flemingz lagman J Söderfinlanne lagsagw och höffuidzman på Rasborgh J ährlige mans närwarw Anders westgöthe wår K[*äre*] N[*ådige*] herris befalningsman på åbo Slåt Anno &c Domini MDXXXIIII på torsdagen nest

fför Sancte laurencij dagh Thå kom förrätte på satte tinge XII landzsinemän som hadhe waredh på nogre Rooer Emillen loucknäs och letois som är försthe Roå Sattawasijltha och szå Roo rätt J Jerffuen Kallio öffuer Tresket som skijllier åth lund och Sancte Karens Sochen tesze ähr syne män Jöns knutson hendrich i asteryockij, hans i Bussila, Olof ha*nsson* . . . . . Jöns lautela, Madz i Brecla, Erich i . . . . . Jöns Mulli, hendrich leykon och lasse lommela, Och dhenne Effthermne de wåre föruitne som ähr Sigfrid Rähelä, michil talela, madz rähelä, michil oynela, Jören hwilo, hendrich Jatu, hendrich kætula, madz hwilu, grelz kilpie, Sigfrid konffua, hendrich pundamäckij, Sigfrid Kaskalan, hwilke ährendh Jagh skött till the XII som tho i Nempden Sothe som ähr försth hendrich meskola, Jören haduala, Morthen widkila, knut kokolax, Jacob yldis, Jöns pora, Nilis aro, peer kotila, morthen maentaka, morthen raholæ, Sigfrid makala och Sigfrid wikala, the dho dherom Ransakadhe witnade och fulleliga tilsthodhe ath dhenne förnemde Roar, Sattauasijlda och Jerffuen Kallio schijllier ath förnemde Sancte Karens Sochen och lundh Sochen, och ingen emot migh eller wedia wille och dhe XII landzsyne mäns ede och förwittness Dömde Jach förnemde Roer Stadugh och fasth obrodzlige ath hållas och framdelis madz i lijtois sack till XL marck för öffuergon och wåldz werkan och förbiuder Jagh hwario manne her yttermere hindra eller på tala wedh dheris III ℔ för heredzdom till ythermera wisso och betre föruaringh thå Tryckier Jagh witterligen mitt insegel hengandes Ne-

dan för dhette breff, som giffuit är, åar och dagh som för schriffuit sthår &c. [Den 6 Augusti 1534].

79.

Konung Gustaf I:s Frälsebref åt Erik Fleming, å jord i Retunkylä by samt å Warkaus Hemman.

1534.

Efter en afskrift, uti kongl. riksarkivet, på samma blad, som N:o 72.

Wii Gustaff mett Gudz nåde Swerigis och Göttis &c konungh Göre witterligit atuj aff synnerlig gunst oc nåde, så och for thenn longlighe tro tienesthe som thenne oss Elskelig tro man och Råd her Eric fflemming Höffwidzman på Rasburg oss och wortt Rike Swerige her tiill dagx giordt och bewist haffuer och än ythermera her epter bewisza må och göra skall Haffue vndt och giffuit som wij och nw mett thetta wort opna breff vnne och giffue honnom ewigt ffriihett och frelsze på thesse epherne godz och ödhes Jorder Som är halffannan Skattmarc Jord liggiandis vti Retunkylä, och itt godz benempd warchaus mett en ödhes Jord benempd miettis, så at han och hans ärffwingar måge och skole beholle och niwte samma godz oc Jorder, vnder ewig ffriihett och frelsse, och göra ther Crononne vtåff then tieneste som tilbörlig är, Hwarföre biude wij alle som for wora skul wele och skole göra och lathe Serdeles wora ffogtar och Befalningzmen att the fforberörde Her Eric her emott Jnthet hinder eller forfang att göra j någon motto wiid

wora ogunste Tess till wisso late wij hengia wort Secrett nedan for thetta breff Giffuit på wort slott Stocholm Torsdaghen nest epther matthej Anno dominj MDXXXIIII:o. [Den 24 September 1534].

80.

Bref från Borgmästare och Råd i Wiborg, om ett Stenhus i nämnde Stad.

1535.

Aftryckt efter original-brefvet, förvaradt i kongl. riksarkivet.

Wy Borgmester och Råådt i Wyborch Göre witterligitt med thetta wortt öppne breff Ath åren effther Gudz byrd. M. D. XXXV. Then lögherdagen nest effther Michaelis. tha wy Råådtstugw hullo närwarandis Erligh welbördigh man Niels Crabbe. Konungx:tt werd. wor n. herre Konungh Göstafs ffwlmynndigh befelningxman vpo wyborch. tha begerade fför:de Niels ath wetha wpo wor nådighe herris wegna. hwem thet Steen husitt skulle tilkoma Som helge bagge hadhe vpa clandrett in för hans nåd.[*ige*] högh.[*ets*] fwlmyndighe. ath her Erich Turson skulle haffua latidt thet vpmwra. med nogen hielpe. Schatt then tiid hade wthgåått hwijlchit wij Granneliga Ransakade öffwerwoghe och eche annars fförnumme aff Gamble men Som är Langhe matis Andhers teyffuo Rådmen och henric skomager wor medborgare. än ath her Erich Turson hadhe wyborgx Slott Stadt och lään egett och frijtt j syn tiidt och giorde rijkitt ther tienst fföre, Och vpa Sama tiidt ffich fför:de Sålighe her Erich

then Tomptt j syn Sachöre och looth Sedhen ther vpa vpmwra fför:da hws med Syn egna peninga Och effther vy ecke annars thetta ärande ransaka och öffuerwäga kunnde dömpde vij fför:de Steen hws och Tomptt vndher Erligh welbördig ffrw frw Gunnildt Johansdotter Salighe her Erich Tursons effther leffuerska hennis barn och arffua Till äwärdeligh ägho Till ythermeera wisso och betre fförwarning Trecke vy vetterlighe wortt Stadzens Secrete nedhen för thetta breff Som Giffuit är i Wyborch Aar och dach vt supra. [Den 2 Oktober 1535].

Spår efter sigillet synes qvar under brefvet.

81.

Häradsrätts Dom om ett Jordskifte emellan Erik Fleming och Henrik i Hartsby.

1536.

Aftryckt efter originalet, på pergament, förvaradt i kongl. riksarkivet.

Bekennes och Kungör Jach Henric henderson på Dönisby häridz dom j wärie haffuende på welbyrdiigh mandz vegne Niels grabbes heridz höffdinge j rassaburgx len med thetta mit vpna brieff Ath thet sinne Jach höst tingh hult med almogen aff Siundo soken j neruarv Erlig suen Eriich hokonson på strengie ridderes vegne her Eriic Flemingx. höffuidzman på Rassaburgh. Anno MDXXXVI Monedagen nest före simonis & Judhe Thå kom fföre retta. henric j hardzby oc bekendis sig haffua giort ith venligit iorda skipte med st. Riddere her Eriic Flemingh J så motte thet henric

affhende sig och sinom arffuom halff tywnde alne Jordh med allom tillagom liggende j beckeby. och tilegnede the iord strengie Riddere her Eriic Flemingh och hans arffuom til æwærdeligen ægo och her Emoth fich for:ne henric igen En stong iord liggende i nessby oc En stong Jord liggende j blesaby oc med allom tillagom Jnthet vndentaget æ huad heldzt the two stenger iord aff alder tilleged haffuer oc til æwærdeligen ægo Så the haffua fylliste vpo begge Sidor Huilkit ærinde Jac sköt til thenne XII Jj nempden som æra Jons j kockis iop j flyt martin j störsby Michel j grennes andirs j bech Oleff j malm andirs j skrædareskog oleff j böle las j malm pouel ibidem Tomes munck(s) oc peder j nackeböle The her vm Ransakado oc witnado ath thetta skiptet war laglica giorth lagbudit oc lagståndit Ty dömde Jac thetta skiptet stadigt oc fast, åbrutzligen holles vid huars mandz 3 marc för myn dom Till ytirmere wisse oc bætre föruarning lather Jac Hengie mit Jncigel nider Vndir thetta brieff Datum År oc Dag som foreskriffued stor. [Den 23 Oktober 1536].

Sigillet är bortskurit.

82.

Häradsrätts Stadfästelse å ett Jordbyte emellan Sigfrid Eriksson i Kankaantaka och Peder Skrifvare.

1537.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt i kongl. riksarkivet, uti samma samling, som N:o 68.

Bekännes jag knut andersson met thetta öpne Breff Ath then tiidh iag Somarting hiölt met Almo-

ghen ij Rengo soken på ärligh och välbördigx mandz vägne per Swänske heredzhöffdinge ther sama stadz ij ärligh och välbördiigx mandz Närvarv Eriic olofson vår Nådigste herris beffalningx man på tauesthws oc flere Gode men Närvarv Anno dominj MDXXXVII ffredaghen nest effter Sancte jacops dag Tho kom för rette å såtho tinge Siffrid ericson ij kangantaka och kungiorde om thet iordh skiffte som han hade giort met ärliig man peder scriffuere szå ath siffrid fiick en fiärdungx kroch iårdh liggiendis ij memala by met allom om ägbom oc forn:de peder scriffuere fiick iord ighen som är en trediungx kroch iord liggendis j kangantaka met alle tiil äghor oc huad som forn:de siffridz jård var bäther tho Gaff per scriffuere siffrid XV march ortuger tiil forbättring oc siidan sagde siffrid her för rette ath han hade alleledis sin fyllest aff peder scriffuere för sin jord ij en gode åtnöghe huilkidt ärendet iag Sköth tiil tässe XII j nempden såto som är fförst Siffrid erson memala madz henricson ibidem Lasse olofson på lastis Eriic olofson oijnala iacob henricson Lolas madz olofson vorentaka iöns henricson hattemala nils ionsson iärffuis thomas olofson Lolas Lars ionson kuittila Lasse magnusson oijnala olof ionson newilä The ther om Rantzakade vitnade och effter suoro at forn:de jord skiiffte var lageliga Giort oc lagbudhin lagståndin oc inghen her emot hindra eller vedie vilde Ty dömpde jag forn:de jord skiffte Stadugt och ffast obrytlig at holdas vedh hwars mandz 3:e marcher för heredz dom Tiil ytermere visso ath szå j sanninghen är Trycker jagh mith signete för

thetta Breff Som Giffuit oc scriffuit är åår och dag som forscriffuit Stander &c. [Den 27 Juli 1537].

Spår efter sigillet synes på baksidan af handlingen.

83.

Bref från Michaël Agricola till Konung Gustaf I.

1537.

Aftryckt efter originalet, uti kongl. riksarkivets samling: Virorum Illustrium Literæ. II, bl. 392. — Utanskriftea är: *Serenissimo Potentissimoque Principi ac Domino, Domino Gostauo Dei gratia Swecorum Gothorumque &c Regi Inuictissimo, domino suo Clementissimo.*

Humillima mei Recommendatione cum obedientia et Salute In Christo semper premissis: Quamquam non Jgnorem, qua submissione, modestia, atque Verecundia Summi Heroes, Potentissimique Principes sint adeundi, Rex Serenissime Domineque Piissime, Tamen spem nichilominus tantam concepi, etsi pudor meus animum pene absterreret, de Vestræ Maiestatis benignitate, quantum erga omnes, tum præcipue erga bonarum literarum amatores mirifice est affecta, Vt hasce iam literas, ad Vestram Celsitudinem Dare minus sim veritus, Moueor autem propter iustas et honestas caussas, quæ cum summa necessitate coniunctæ sunt, Vt ad vestram Jnclytam Maiestatem has literas dare non extimescam, Quibus etiam magis in spem adducor, vestram Clementiam vere Heroicam, æquo animo hæc vilia scripta, accepturam esse, Nam cum sentiam mihi in studiis literarum Vacanti, atque adeo etiam Sacræ Theologiæ dedito, facultates sustinendorum sumptuum, propter for-

tunarum tenuitatem, & præsentis condicionis exigentiam, minus sufficere posse, nón habui aliud refugium, quam Vestræ Maiestatis benignitatem, ac opem implorare, Ex multis enim exemplis agnoui vestræ M. Clementiam erga omnes honestatis, ac vere Religionis studiosos, incredibiliter propensam esse, adeo vt non paucos, ad bonarum Artium studia promouerit, ac liberaliter adiuuerit, per quos apud omnes homines, incredibilem Nominis celebritatem peperit, Tam præclaras enim virtutes vestræ Maiestatis nemo non admiratur, Maxime hoc tempore, quo mira est paucitas talium Heroum, Ego itaque hac liberalitate et Clementia adductus, putaui me citra verecundiam ad Vestram M. de hac mea egestate, scribere posse, quo facilius in Jncœpto Cursu literarum persistere possem, Est enim res tam honesta, pia, et æqua adiuuare miserorum conatus, qui non sibi, sed Reipublicæ Vsui esse student, Vt nec quiccunque Magni Principis offitium magis ornet, et extollat, quam iis, in re omni honestissima, vtili, & necessaria, suppetias ferre, qui Reipublicæ tranquillam conseruationem, et Ecclesiæ salutem, Ac gloriæ, nominisque diuini propagationem summis viribus prouehere nituntur, Etsi autem honestatis ratione optimi quique precipue ad res agendas moueantur, Tamen ea coniuncta cum Vtilitate in primis a præstantibus ingeniis amplectitur, Quid Vero vtilius esse potest, quam Vniuersæ Reipublicæ fouere suos conseruatores, Atque Ecclesiæ membra alere, Eiusque Ministros ad veram Pietatem imbibendam, publicis alimoniis sustinere, Vt postea in sijncera Religione docenda, et hominibus sa-

luti, et Deo honori esse possint, Etenim hoc pie a veteribus obseruatum esse constat, vt Ecclesiæ status incorruptus maneret, nec deessent, qui veram Religionem tuerj, et ad posteros propagare possent, Itaque ob hanc caussam, a multis bonis, & præclaris hominibus, tam vtiliter prospectum est, Vt quisque etiam larga manu, ad eius sustentationem, facultates contulerit, Proinde Serenissime Rex: Domineque Clementissime, ego infimæ propemodum sortis homo, absque ulla amicorum intercessione, qui maxime in hac re opus habebam, ad vestram M. supplex accedo ac Confugio, petens pro aliquo benefitio, in me, quantumuis indignum conferendo, Vt mea sacræ Theologiæ studia, ad Ecclesiæ salutem foeliciter conuerti possint, Ac siquidem fierj posset absque Vestræ Maiestatis grauamine, humiliter peto aliquam Ecclesiæ Præbendam, Præsertim illius, quæ in honorem diui Laurentii in Ecclesia Aboensi, patria mea Charissima, fundata est, Nam cum aliquamdiu, in Ministerio istius Ecclesiæ fuerim, libenter me isti Ecclesiæ penitus subiitio, ac dedico, si modo eius benefitio, pietatis studia cumulatius addiscere liceat, Vt sicut cœpi ad gloriam Dei, ac salutem Ecclesiæ, omnem operam posthac conferam, Sentio enim magnopere necessarium esse, Vt in his miseris temporibus, diligenter Reipublicæ et Ecclesiæ omnino prospiciatur, Eripuit enim Deus nuper fatali casu aliquot Doctos Viros, qui toti Regno, Magno commodo esse potuissent, Jta vt verendum sit, ne hoc (quod Christus auertat) omine, publicum malum portendatur, Preterea quos adhuc reliquit nobis Deus, literarum ac

honestatis cognitione excultos, Videmus fere patriæ studium ac operam detrectare, cum eius benefitio iam diu Vsi sint, eique magnopere prodesse possent, Quare Rex Serenissime, obnixe atque humiliter oro, vt Vestra Regia Celsitudo, pro consueta atque innata pietate, Jsto benefitio, mihi inopi subueniat, qui me omni labore ac studio, Jsti Ecclesiæ obstrictum profiteor, ac certe promitto, me prædictæ Ecclesiæ, ac Vestræ Maiestati addictissimum fore, Deinde (Deo mea studia gubernante) operam dabo, vt sicut antea incoepi, pergam Nouum Testamentum in Finlandicæ gentis linguam transferre ad omnium salutem, et Dei gloriam illustrandam, Postremo Episcopus et totum Capitulum istius Ecclesiæ vsque adeo V. M. in conferendo isto benefitio assentientur, Vt ingentem gratiam habiturj sint V. Clementiæ si mihi misero, et Ecclesiæ studiis dedito hoc benefitio gratiose prospexerit, Christum præcor indefessa oratione, Vt V. Regiam M. pro foelici tocius Regni tranquillitate, et veræ Ecclesiæ conseruatione perpetuo florentem tueatur, ac defendat, Wittembergæ: Anno &c 1537. Augusti 20:

V. Reg. M.

deditissimus

Alias D. Episcopi finlandensis scriba

Michael
Olaui
Agricola,

84.

Afträdande åt Klostret i Nådendal af tvenne Ängar i Åkerby och Kalela.

1537.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland samma handlingar, som N:o 66.

Jak Eriich Anderson Konungxlica Maiestetz wor Kære nodige Herres Landzfougte vdj Sudraffinne oc Fougte offuer hans nodis arffua godz oc Niekors godz her vdj Finland Bekenner met thetta mith vpna brieff ath för mic ær komed thet nogne(!) engis stycker skulle wara kompne vnden ith wor nodigste herris godz som tilförenne haffuer leget vnder Nyiekoren j åbo benent kackaris vdj masko soken oc vnder tessen II Nadendals klösters godz som ære åkerby oc kalelaby huilka Engis stycker iac oc wten laga doma på wor nodigste herris vegne viderkendis haffuer. doch æpter same Nodendals Clöster sig tith oc öpta vm same Engis stycker beklaget haffua. Thå haffuer iac mic granneligen ther vm försport met gamble gode men oc j sanningen så befunnit ath same Engis stycker alderig haffua leget vnder for:ne kackaris. vten aff heden höss vnder for:ne Clösterit oc thetta godz Så æptir thet Jac ingen skel eller reth til same engis stycker hade eller beffinne kunne oc ey heller hade iac nogen besynnerlig beffalning aff K. M. wor nodigste [*herre*] ath kennes vid them eller egne dem vnder for:ne kackaris. Ty haffuer iac antuardet them Closterit igen som ære II tegar vnder akerby oc ith stycke vdj Calela engh. vmbeuaret aff mic oc æpter-

komende fougter och beffalningx men offuer same Nyie Cors godz æptir thenne dagh Tess til ytermere wisse oc witnissbörd Trycker Jac mit signete å ryggin på thetta brieff Som giffuit ær vdj Sancte katerine lendz mandz gord vm Helge Cors dagh Exaltationis Anno MDXXXVII:o. [Den 14 September 1537].

Spår efter sigillet synes på baksidan af brefvet.

85.

Iwar Flemings Gåfvobref å Jord åt Nils Eriksson.

1537.

Meddeladt efter originalet, på papper, förvaradt i kongl. riksarkivet, uti samma samling, som N:o 68.

Jach Jffuer fleming tiil Sundholm Riddere Helsser allom them som tetta breff höra eller see euinnelica med gud, oc Kungör med tetta mitt neruarandis wpne breff, Ath iach aff sunnerlig goduilia haffuer vnt oc giffuid thenne min elskelige tro tienere Nelz ericson trættan marker skatt iord liggendis J Marby, huilken iord iach mich tilbytte med eric J ækrö storby for tolff marker iord liggendis ibidem som mich war tilskattad J konungx saköra epter Jöns Nylenninge som han landrymde for tiuffuerj han var sakfelter, Framdelis haffuer iac wnt oc vplattid formelte nelz ericson thenne epter:ne Jord wpå hans borghere clæde, tiughe marc skatt iord, en stugw oc en ladho liggendis J æchrö öffuerby som mich oc var vtlacht for konungx saköra for tiuffuerj epter Jöns nelsons son J öffuerby Jttem tolff mark iord, en stugw, oc itt löfft,

liggendis J mörby som karl ibidem vtbötte for forræderj mot Konvng:ge Maiestat Konung göstaff, Vår Keriste Nåduge herre oc Hans Nådis folk, Jttem tolf marker iord liggendis J helghenby som *) vtbötte for itt smidie stæd han stal aff en stocholmz borghere, Huilken thenne for:ne iord haffuer waridt mich lagligha wtbött oc vtmæten for konungx saköra, oc Iemuel lagbuden oc lagstonden neste frender oc byrdemen tiil återlösn, ther dee ingen åff them eller tess byrdemen haffua velid samma iord igenlösa Ty epter thet at samma iord haffuer nw J så monge år stått ohindrat oc oclandrat Oc ingen tiil cronenes rættighet suarad haffuer ey heller welid igenlösa, thå wplatter iach tenne for:ne iord wnder forbe:te nelz ericson oc hans arffuingom tiil euerdeligha ægho som forescriffuit står Tess tiil ytermera visso oc sannindh Trycker iach mitt incighell på ryggen å tetta breff som scriffuit oc giffuid ær Sancte Michelz tid Anno &c 1537. [Den 29 September 1537].

[En annan stil har tecknat här inunder].

Jtem bökenes iach niels Ericson vpburith och anamadh tesse forscrifna jordh och hws huad thet helsth kan vara i Dandhe Manna næruarilse her iöns aff hamarlandh Niels roggerson j marby niels gwnarson ther sama stadz ath mÿn barn eller ok thom ecke hindra eller platza j noghra mottho thy mich haffuer fulth foor fulth gwd wari soo myn vithne

Ett utmärkt väl bibehållit sigill finnes på baksidan af brefvet.

---

*) Namnet saknas i brefvet.

86.

Fastebref å Jord i Nyby uti Rengo Kapell.

1538.

Aftryckt efter original permebrefvet, förvaradt i kongl. riksarkivet. — Sigillet är bortklippt, samt en del af brefvet bortrifvit. De uppkomna luckorna äro betecknade med . . . . . .

Jack Erick Flemmingh Riddere Lagman ij Swdrafinne Lagsagw Bekenner Att then tiidh iack lagmans tingh hulth medh Almoghen aff Rengo sochen, y nerwarw velbyrdighe mens Erick olsons Slotzfogtthe oppå Tawastahws Knwtt Anderssons på Monickala Häritzdom ij verije haffwande på Erligh mans vegna pedher Swenskes heritzhöffding ij hattula heritt, ock flera godha manna Anno domini MDXXXVIII:o IX:de dagh iwll, Dömde iack thet kiöp staducht ock fast szom olaff henricson ij Nyeby skiötte ock skiäladhe vndan sigh ok syna arffwa, ock vndher Erligh man Pedher larenson på kangentacka ock hans arffua, een halff krock iordh, medt alla tilagwr ligendis ij Nyby for sextie marck bondepeninga, Hwilcka peningha for:de olaff henricson bekendhe sigh till godho åtnöijan Opburett haffua, ock var samma kiöp lagbudit ock lagstonditt Som tesse XII ij nempdenne såtho våre fasta ått Som äre matz ij newile, thomas ij lolas, erick y oynala, bertil ij voiakale, lasse ij parola, matz ij memala . . . . . ibidem, nils ij kauriale, siffredh ij kankantacka, iöns y hattamala . . . . . henrick ij parole Tess till ythermera visso ock bäthre . . . . . mitt insigle Nedhen vndher thetta breff Datum vt supra. [Den 2 Januari 1538].

87.

87.

Bref från Michaël Agricola till Konung Gustaf I.

1538.

Aftryckt efter originalet, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland: *Virorum Illustrium Literæ.* II, bl. 394. — Utanskriften är: *Höghmechtiighiste Förste, och Weldighiste Herre, Herr Gustaff med Gudz Nååde Swerigis ock Göttis &c konung. Min Nåådigiste herra, ödmywkeligen.*

Höghmectiigiste Konung, Herre, oc Furste, Edher Konungeliga Maiestat Mijne hörsamme oc ödmijwka trotienist wnderdåneliga J gud altiid forsändt, Käre Nådiigiste Herre, Werdiiges Eder Nåde weta, thet Iach mich giffuit haffuer aff ffinland Eder K. M. landzeenda, oc hiitt tiil then Höghe Scholan Witembergk, till att läära, icke wtan stoor bekostning, Wpå thet Iach med Christeliig lärdom, samma Eder Höghmectighets wndirsåter nyttugh moste worda, Ty wti thenne motto, som Gud weet, söker Jagh intit annet, ellir sökia wiill. Nu eptir heer är dyyr närung, Så at Jach icke tröster mich begåå, til tess med min förmåågha, at Iach kunde nogen warhafftiig forfarnung, på then helga Scriifft, oc kundscap på the bookeliiga konster, som J then landzeendan behöffues, offuerkomma oc läära, Så weet Iach ingen annen tilflucht om styrckilsse tiill sådana wndsetningh, Wtan medhan Gud haffuer mick wndher Eder K. Högmectighets bescherm forschickat, oc Jach weet Icke annerstedz hielp. eller bestond att sökia, Therfore Bedher Iach

gansca wnderdåneliga, at Eder K. M. werduges sådana mit bönfaall oc tilflucht icke anamma tiill mishagha, wtan mick med nogen Præbenda hoss Abo Domkirckie, nådeliiga förläna, Huilkit Biscopen och Capitlet samesteds lijwfft wordher, ther aff Iach kunde min Studernings wphelle haffua med Eder N. mildelige forsyyn. Oc man kunde teslikes med tiidhen wttolka Nyia Testamentit på ffintzske Tungemåål. som man altreeda begynnat haffuer. Effter sådana benefitia äre for theris schuld, som achtta på kyrckennes tijenist tiill Gudz ääro, och Eder K. M. wndherdåners Sijelars Salighet, med Christeliiga lääro, oc wnderwiissning om Troen, foordom funderade och stiifftte, Och beder Iach ödmiwkeliiga, at Ed. N. werduges anszee mildeliga min nödtarfftighet, at Jac icke j otiidh moste trengias till at wijka ifrå mina foretagna Studering, Ty Jach, oc mina wenner mechtom eij sådana kostnung bestå, som thenne wedertorfft kräffuer Jtem stoortt oc wijdt är Eder K. M. goda Rychtte wordit Om then seegher oc offuerhand, som Gud Eder Högmectiighet giffuit haffuer, Men thet är sannerliga intit mindre ebland Läärda oc forståndiiga menn, at Eder K. M. haffuer alwarliga then Euangelisca sachen wtj sijtt höghmectighets Rijke foretaghit, Och såsom Eder konungeliga wiisheet, haffuer fore samma lärdoms foordhan oc fremian schuld, noghra kirchiors Prebendor tiil Christeliigit Bruuck, wti fatigha Studenters wphelle, som här J Wittembergk, oc annerstadz J Tydzskland studere, wendt oc laghat, Szå be-

dher Jach ijnnerliiga att Eder N. höghmectiighet, aff Sijna jnfödda konungelige dygd, werdiiges sich samalunda emott mick bethee, Oc wordher wtan twiiffuel, Eder K. M. för thenna Eder Nåådz styrckelse, oc Christeliig handlung, Lön aff Gudj Alzmectiig wti friidsamligit Rijke oc Regimente, med Euigh Salighett befinnande. Huaris oc min sanplichtiig hulscap oc tijenist betarffuas, epter min kallelse, schal hoss mich ingen forswmelse bemerktt worda, Oc sendher Iach her med tiil en Wnderdåånigh tijenistis bekennilsse, Edir konungelige M. Elscheliige oc Högborne Son, Furste Erick, mijn Nåådiigesta wnga Herra, en Lithen Boock, Bediandis att thet gunsteliga aff mick, såsom en ödhmijwck trootijenare, anammas, Eij annet Synnerliga, wtan Eder K. Höghmectighet, then Euiga Gud tiill Lycko oc wäälfoordhan, wnderdåneliiga altiid befollendis, Aff Wittembergk På Fastelags Swndagh *) Anno domini MDXXXVIII

Edher Höghige K. M.

Wnderdånige
Hörsamme
Tijenar.

Michael
Olaui
Agricola

*) Den 3 Mars 1538.

88.

Öfverenskommelse och Sämja om Råerna emellan Pusula, Rautala och Lahtis Byar.

1538.

Aftryckt efter original-handlingen, på pergament, tillhörig Landshöfdingen, m. m. Herr *J. F. Stichæus* i Finland.

Jak Eriick Fleming Riddere Lagman j sudraffinne Lagsagu Bekenner met thetta mit vpna breff Ath thet sinne Jac stadder war vpå ena syn emellom pitkæierff oc wiluxela byar. Thå kom fför mic Erlig welbyrdiig Man Biörn Clausson på leppas gord. å pusula oc them aff rautale byiars vegne. vpo then ene side och the aff laktis by på then andra side Bekende oc fulkomligen tilstode them haffua giorth En venlig sæmie oc förlickning sine emellom. Vm then tretto som the her til hafft haffua. wm Roor oc åthskilned emellom thera ægor oc wtmarcker Æptir thet the ingen wisse roor thera mellom her til hafft haffua. Thå haffua the sig nu sine mellom så venligen sampt oc förlickt. Ath thenne æpterme Roor skule åth skilie forme pusula oc Rautalebyiar på then ene side oc laktis by på then andra Vtj suo motte Ath theris första enderoo skall ware harth hoss laktis åker gord. nid wid strandene på then siden emoth pusula ær oc så en medil roo vp wid same laktis åker gordz hörn oc så wp til wintter wægen som begynnis wid hiruenoyiansilta. och vtmed same vinter uægen til karhunpæroo. Doch så ath the aff laktis skule niute oc bruke emellom hirffuenoyiansilta och karhunpæ roo Tuo stenger bredt alt wtmed wegin på pusula side oc inthet bredare alt in

til karhunpæ roo Oc så fro karhunpæ alt wtmed winteruægen in til Syluenoyiansilta then om winteren offuerköris oc hoss same bro skal annen thera endero vara offuen fföre ith diup som kallis kroppa. Thenne forne roor haffua the så sine emellom venligen met beggis thera gode wilie sampt förlikt oc bekenth ath wara Rette Roor thera emellom. vdj thenne XII dandemanna neruarv som ære Eriic Mellilen Jons ibidem oleff pesensu martin kerkolan Jacop hendelen siffrid peren per nilson j pitkierffuj Eskil ibidem Clemet ibidem simon ibidem Mattis knutson ibidem oc Eriiç olafson ibidem. Tess til ytirmere wisse ath iac thenne thera venlig bekennelse vm forda roor på begge sider så aldelis hört haffuer som förscriffuit stoor Thå biider Jac Erliig oc velbyrdiig man Jons knutson vm sith Jncigle met myno egne til stadffestilse oc vitnissbörd vnder thetta brieff hengie lata. æptir thet han oc same förlickning med mich hörth haffuer Datum vdj pitkæierffui by Tiissdagen nest æptir Sancte pedirs dagh Anno Dominj MDXXXVIII:o. [Den 30 April 1538].

Flemings sigill är temligen väl bibehållet; det andra sönderbrutet.

89.

Fastebref på Wormö uti Ingo Socken.

1538.

Aftryckt efter originalbrefvet, på pergament, förvaradt i kongl. riksarkivet.

Jack henrick henricson på donisby heritz dom ij verije haffuande oppa Erligh mans vegna Nils grabbe heritzhöfdinge ij Raszburgs län, Bekenner medt thetta

mitt ypna breff Att then tidh iak sommartingh hulth medt almoghen aff ingo sochen, Nerwarandis Erligh swenn larens monssons oppa strenge ridderes her erick flemmings vegna, höffwitzman oppa Rasburgh Anno domini MDXXXVIII Torsdagen nest epther sancti johannis baptiste Dagh, Thå kom for rettha Thomas olson ij stobbebole, på sin fadhers vegna oloff thomassons, Epther han siwker ock vanför lågh hema, ok iemwel oppå sin fadherbroders vegna her iacobs kirkeherre ij lapwesi, Skiötte ok skiäladhe vndan them, sigh sielffwom, ock allas theras arffwom, ock eptherkomandom, eena öö ock holma Som kallas Vormo öö, medh hampne holmm flögsundet, ock allom andrvm tillagom, szom the öö aff aller tillegatt haffuer inthet vndhantagitt, Ock vndher förmelta strenge riddere her erick flemmingh ock hans Arffwom, for fyratije marc rigisca redepeninga, ock XII alna engilst Aff huilcka peninga for:da thomas olson Bekende sigh ock sin fadher, Tiwgw marc ock sex alna engilst opburith haffua, ock the andhra tiwgw marc ock VI alna engilst, haffuer for:da hans fadherbrodher her iacob opburit, szom hans kiöpe breff ther oppa her Erick giffuit, medt nils grabbas ock viburgh stadz insigler vndher hengiande, vtwisar ock inneholler, ock ther mädher Affhende for:da thomas olson sigh, allom sijnom medarffuom ock eptherkomandom, thenna for:na Vormo öö, ock tilegnadhe henne for:da her erick flemmingh ock hans arffwom till ewerdeliga ägho, huilkit ärende jack skiött till the XII som ij nempdene såtho, szom äre Erick ij bredzby, larens ij vtanåker, michell ij olikila, oloff ij lindekulla,

peder ij ingewalskila, michell ij ioddeböle, erick ibidem, larens ij snelleböle, swen ij ingewalskila, iöns ij finneböle, pedher y bergh ock staffan ij flytt, The ther om ransakade ock vitnädhe Att thette kiöp var lagliga giortt, lagbudit ock lagstondit, Ock ingen skiötningen hindhra ville, Ty dömpde iack theris kiöp stadugt ock fast Att hollas epther thenna her dagh, Vidh huars mans tree marc for heritz dom Tess till ythermera visse ock bäthre forwaringh hengher iack mitt insegle nedhen vndher thetta breff Datum vt supra. [Den 27 Juni 1538].

Sigillet är bortskurit.

90.

Bref från Konung Gustaf I till Borgmästare och Råd i Wiborg.

1539.

Aftryckt ur det i kongl. riksarkivet förvarade Riks-Registraturet för åren 1536—1539, bl. 174 v.

Wår &c Som i gode men haffue genom tesse, edre sendebud, latiid oss scriffteligen forstå, vm några brister som i Wijborgz Län, och Nyslotz län, forhondene äre, om besynnerligen en mygin olaga kopenskap ther bruges, både aff en och annen, genom huilke wijborgz stad, fast forssuagat är, och än tileffuentyrs yttermere forsuagas kunde, huar sådane brister, icke forwandlede bliffue &c Szå kenne gud thet är oss fast och högeligen emott, ath så tilgår, Och haffue wij nw forthenskuldh scriffuit, wore fogter och befalningxmen, i beggie the slotzlän, ther om tiil alffuerligen ath the

wijd wora strengie neffzt och vrede, schole leggie böter opå same brister, Så forsee wij oss, ock wisseligen ath the worde sig ther effter rettendis, wele wij och framdelis när gud foger, wij kwnne personligen kome till eder, widere ware fortenckte. vtij, ath forsee eder och eder stad, mett the friiheter, och Priuilegier, ther i kwnne (effter then leglighett, ther i landet är) bliffue belathne met

Vm the brister, eder emellom ther i staden, på ferde äre, ther vm må i samfelt, met wor fogte Niels Grabbe handle jnbyrdis, met huar annen, så ath ther må komma böter opå, Befalendis eder her mett gudh

Dat. »Aff Vpsale 22 Januarij Anno 39».

91.

Bref från Konung Gustaf I till Nils Grabbe.

1539.

Aftryckt ur förutsagde Riks-Registratur, bl. 174 v.

Wår &c Som tu scriffuer Niels, och later oss forstå, vm the sendebudh, aff Wijborg, Begerendis, ath thet motte finnes rådh och lemper, vm the brister och clagemåll, som the oss scriffteligen, på same Wijborgz stadz wegna, tilkenne giffuit haffue, ath the motte vtij en annen och bädre motte, forwandlede bliffue, effter then Staden ligger ther for Rydtzer och hedninger, och borde forthenskull bliffue wiidh magte &c Så wette wij icke annet sware tig i then motten, vtan, ath effter wij haffue i then landz endan, tig och flere fogter, och befalningxmen, som borde ath see på Riigsens, och then menige mandz besta, ath ther motte

gå skälighe och lige till, vdij alle motte, Endog wij nw fornimme, ath thet föge acktet bliffuer, vtan snarerne, at huar i ssin stadt, ackter ssin egin fordell, och tileffuentyrs annet thet föge behoff giordis, Men Riigsens och then menige mandz besta bliffuer alzinthet acktet, Och lichuell skiute i thet jn till oss, som mijnst wetta, vtaff then landzens beleglighett, Therföre må tu och flere, wore befalningxmen i then landzende, än nw ware fortenckte vtij, widere ath forhandle, vm same brister, så ath byn, motte jw bliffue wid magt, Ock ath then sware köpenskap, ther fogter, hoffmen prestmen, och andre flere, bruge i then landzenden, motte och sså afflagd bliffua, Så frampt, wij icke skole nödgass, att lathe göre ther annet till, ther må tu, och the andre wåre befalningxmen alffuerligen rette eder effter

Szå må tu och forhandle ther i byn, ath the brister ther finnes emellom thom, jnbyrdis, ath the måge och så afflagde och botade bliffua, synnerligen om thet Torgköp och annet sligt mere

Må tu ock alffuerligen forhandle, met the landzfogter, och hoffmen ther ride vtij länen, ath the öffuergeffua then köpenskap, the bruge plege, eller ther skall annet tilgiordt bliffue

Tessliges the prestmen som wtt met siösiden boo, och haffue theris gongende skiip tiil Tysland och annerstedz, ath the måge och så, endeligen afflagde bliffue, ther rette tig effter

Dat. »Aff Vpsale 22 Januarij Anno 39».

92.

Bref från Konung Gustaf I, om årliga skattegärder från Raumo Stad.

1539.

Aftryckt ur nyssnämnde Riks-Registratur, bl. 195 v.

Wij Gustaff &c Göre witterligit atuj, vdij så motte, vtöffuer eens warit haffue, met wåre trogne vndersåter oss elskelige Borgemestere. Rådt. och menigheten, vdij wår stad Rawmo, vm theris årlige skatt, Ath the effter thenne dagh oss ock Cronennne, årligen geffue schole, Tuhundrade marc ort. wtgeffuendis och leffuererendis same Summa peninger i wår scriffuere stuffw på Aboo slott, årligen Sancti Henrickz tiidt, om winteren Så haffue wij och, aff wor synnerlig gunst ock nåde, vnth och giffuit, som wij ock nw, mett thetta wort öpne breff, vnne och geffue, förbenempde Rawmo Borgere, dog thom som sielffue huszägande äre ther i byn, och ingom androm, frije för wår ock Cronennes Tull, oss tiil en behagelig tiidh, Huilkit wij geffue wåre fogter, och embetzmen tilkenne, ath the icke göre, forbe:de Rawmo Borgere, heremot hinder eller förfångh

Dat. »Ex Holmia 22 Maij Anno &c 39».

93.

Konung Gustaf I:s ytterligare Förbud emot olaga afhändande af Kyrkogods, m. m.

1539.

Aftryckt ur Riks-Registraturet för åren 1536—1539, bl. 195 v. Öfverskriften är derstädes: *Ad Finlandiam in causa Rapture*

Ecclesiarum prædia. — Äldre förordnanden i samma ämne finnas i dessa Handlingar, Del. V, s. 288, 364.

Wij Gustaff &c Göre witterligit, Ath effter wij, vtij sanningen fornummit och besport haffue, hurulunde några godemen aff frelsit vdij Finlandt, Tesligesth kiöpstadzmen och Borgere och bönder ryckie och rappe, godz, gårder, ytiorder Engiestycker, Fiskewaten, och annen eigendom, i fra Domkirken, Prebendor, Socknekirkior, och Clostren, ther i Åbo stickt, ther the dog anten föge, eller snarast sagt, huarken skiell, eller rett haffue till, twert emott, then allmennelige Recess, som vtij Vesterårs beleffuadt och samtyckt war, Hwilken ibland andre articler, så formelder, ath huilken ther formenar siig, haffue byrd eller rett, tiil någett godz, eller eigendom, som ssedan konungh Carls reffzt vnder kirkior, Closter, eller prebender, kompne äre, skulle först bewisze theris byrdh vpå lagha tingh och stempne, och sedhan komme tiil konungen, mett sådana scrifftlig och forsegldt bewissz, och lichuell icke kennes wiidh, någen eigendom, mett minne han tilforenne, kunde forwerffue konungens synnerlige gunst och god willie, och försächres, ock förwares, i then motten, mett hans breff och incigle, Hwilkit dog nw inthet achtes, vtan hwar och en rycker och tager, som honom sielff ssynes, oss aldelis wåtspordt, Ock forthenskuld haffue wij budit, och befaledt, ock nw mett thetta wort öpne breff biude ock befale, oss elskelige wyrdelige män Bispen och Capitlet vtij Aboo, ath the icke tilstedia schole, någen effter thenne dag, ath tage någer godz, wtiorder Engiestycker Femarker, Fiskewatn, eller nå-

gen annen eigendom, anten i kiöpstederne, eller vpå bygdene, ther vrminnes heffd vpå komen är, vndan Domkirken, icke heller ifrå prebendar, Socknekirkior, eller Closter, mett minne, ath en fulmyndig vtaf Capitlet Och then som sådana eigendom wederkennes will, haffue både warit jn för oss, met beggis theris skiell, och bewiszningar, Och haffue i then mottan wår gunst, god willie, eller dom, bekommett och forwerffuat Giffuendis tesligeste wåre fogter och befalningxmen i Finland, befalning, ath haffue vtij then motten, itt gott, och nöge vpseende, jcke heller tilstädiendis, att Clerkeriit skeer therwtöffuer, hinder eller förfangh, vtan ath the stempne och forwise them, som till sligh eigendom formene sigh haffua rett och byrdh, mett theris widerparter, Jn för oss, och sedhan rette sig effter, huad wij for them scriffwandes wårde, Szå frampt the wele, göre thet oss liufft och behageligit är

Dat. »Holmie 25 Maij Anno &c 39».

94.

Bref från Konung Gustaf I, om grundläggandet af Nykyrko Församling.

1539.

Ur nyssnämnde Riks-Registratur, bl. 197. — Finnes förut tryckt af *Thyselius*, Handlingar till Sverges Reformations- och Kyrkohistoria under Konung Gustaf I. Band. II, s. 119.

Wij Gustaff &c Göre witterligit, ath oss förekomit är, hurulunde för några år sedan, alrede vtij Biscop Arffuedz tiidt, bleff för några synnerlige orsaker skuldh, sticktedt ock funderat, en ny sognekirkie,

vdij Finlandt, som nw kalles nykirke, huilkit prestegeldt, bleffue några byer, aff tesse III sockner, tillagde, som är aff Hollola, Lappawesi ock weckelax, som same biscopz arffuedz breff widere Jnneholler, Men nw wele kirkepresterne i forne III sockner, gerne Clandra huar till sig igen, the byer, som i frå theris presteboll, och then nye kirke tillagde äre, huilkit wij icke tillata wele, eller kwnne, anseendis ath same byer, haffue fast lenger kirkie wägh, till theris gamble sockne kirker än till thenne nye kirkie Huarföre haffue wij gunsteligenn vndt ock tillatiid, ock mett thetta wort öpne breff, vnne och tillathe, ath mett same Nykirke, må ock schall, bliffua, som Biscop arffuedt, thet sticktadt ock funderat haffuer, Forbiudendis forthenskuldh, alle ee hoo the helszt äre, eller wara kwnne, heremott hindra platza, eller förfang göra, wiidh wår ogunste

Dat. »Ex Holmia 2:a Junij An. 39».

95.

Konung Gustaf I:s Fullmagt för Nils Jacobi å Nerpis Pastorat.

1539.

Aftryckt ur samma Riks-Registratur, bl. 198 v. — Förut meddelad af *Thyselius*, a. st. Bd. II, s. 120.

Wij Gustaff &c Göre witterligit, Ath effter thenne, oss elskelig her Niels Jacobi kirkieprest vdij Nerpis sogenn, i Satagunden haffuer (genom the godemen, som hans ärende hoss oss förfordrat haffue) loffuadt ock forplictedt siigh, ath wara oss huld trogen, och vdij alle motte retrådig Tesligeste och att han will ock

schall, promouere ock förkwnna, Gudz ordt och hans helge ewangelium, för then fatige, enfallige almoge, som honum befaledt är, thet ytterste ock beste, han kan, Szå haffue wij forthenskuldh, aff wår synnerlig gunst och nåde vnth ock tillatiid, ock nw mett thetta, wort öpne breff, vnne ock tillate, att forbe:de her Niels Jacobi må och skall, szå lenge han leffuer, eller så lenge honum sielff synes, bliffua wijd forbe:de Närpis geldt, så ath honum jngen fordriffua eller foriaga må, eller schall, Dog met szå skiell, ath han forplictig wara skall, ath wtgöre aff for:ne geldt all then rettighett, som ther vtaff, aff ålder, haffwer sedwane warit, icke dragendis sig, ther vndan, i någen motte Ther huar och en sig effter rette må

Dat. »Holmie 6:a Junij 39».

96.

Konung Gustaf I:s Stämnings-Bref på Erik Fleming.

1539.

Aftryckt ur Riks-Registraturet för åren 1536—1539, bl. 201 v.

Wij Gustaff &c Göre eder witterligit, oss elskelig tro man ock Rådt her Erick Flemmingh, ath thenne wår vndersåte, Jöns Michelsson, på Maijsöö, haffuer clageligen latijdh oss forstå, hurulunde i nw nyligen, skulle haffue giort honum, något öffueruåldh och vrett, driffuit honum frå huss heman, och alt thet han åtte, &c huilkit wij dog icke letteligen tro kwnne, ath så skeedt är, som han foregiffuit haffuer Ock forthenskull, haffue wij fortöffuat, same Jöns Michelson, ath han på

några wijkur tilgörendis, skall bliffue her tilstede, till tess i kwnne ock så, koma hiit, görendis edre entskyllinger i then motten, Hwarföre stempne wij eder, mett thetta same wårt breff, ati oforsumeligén, eller och jnnen neste VI wijkur, till thet högzste, sökie och sware, forbe:de Jöns Michelson, her jn for oss, eller wårt rådt, ssom her tilstädis bliffua, till ath forhöre same och andre ärender, i retta, Thetta jngelunda forsumendis, wiidh eders XL marc, ssom lagen, ther om wtuise

Dat. »Aff Stocholm 12 Junij» 1539.

97.

Bref från Konung Gustaf I till Korsholms Län, om Skatte-Undersökning derstädes:

1539.

Meddeladt ur nyssbemälde Riks-Registratur, bl. 203 v.

Wij Gustaff &c Helse eder oss elskelig dannemen alle, bönder och menige almoge, som bygge och boo i Korszholms Län, på Östra botnen, kerligen medt Gudt Wij geffue eder Dannemen tilkenne, hurulunde wij haffue latiid holla regenskap med eders Landzfogte Lasse Olsson, Szå fornimme wij stort breck ock fell. vtij same hans regenskap, så atuj icke kwnne wäll rette oss, ther vtaff, hurv thet haffuer sig, vm wår och Cronennes skatmarker, som ther aff botnen gå pleger, Huarföre haffue wij nw afferdiget tesse oss elskelige, trogne men, Jacob Vestgöte på Sziöö och Anders Vestgöte eders heradzhöffdinge, och befaledt thom granneligen ransaka, huru vm same schatt mar-

ker fatt är, och så lagat, ath Crononne må skee skiäll, och fyllest i then motten; Huarföre biude wij eder, Dannemen, ati wele settie fulkomplig tro och litt, till huad dell the eder på wore wegna tilseijendis, eller föregiffuendis wårde, lige som wij sielffwe tilstedis wåre Och ati wele rette eder sielffue i the saker, som the haffue befalningh opå, ath forhandla medt eder, latendis eder vtij alle motte finnes weluillige och benegne, som trogne vndersåter och gode Dannemen, met rette bör emott theris rette herre och konungh Befalendis eder Gudt

Dat. »Aff Swartesziöö 18 Junij Anno &c 39».

98.

Konung Gustaf I:s Dom emellan Henrik Gröp och Bertill Jönsson, rörande Pedersböle Hemman.

1539.

Aftryckt ur Riks-Registraturet för åren 1539—1542, bl. 4.

Wij Gustaff &c Göre witterligit Atuj vdij egin persone, i wår tro mandz, her Erick Flemmingz närware, her opå wår gård Gripzholm Anno 39. 5:ta Augusti haffue forhört, och ranssakat then trette, som emellom Henrick Gröp Borgare i Ååbo, på Jomfru Britas wegna i Borgo, och Bertiil Jönson, warit haffwer, vm Pedersböle godz, Och effter beggis theris tall, swar och genswar, kwnde wij icke annet bessinne eller formerkie, vtan ath for:ne Bertill Jonsson, medt woldh och welle, och icke met någon rett tagit hade, for:ne Pedersböle godz, i frå forbe:de, Jomfru Brita,

Och

Och forthenskuld dömde wij forne Henrick Gröp, forne pedersböle godz, tiill igen, mett all then vpbyrd och rente, som Bertill Jonsson, ther vtaff vpburit haffwer, sedan han först tilegnade sig, same godz, och tiil thenne tiidh, Dog met så skiäll, och förordt, ath huar forne Bertiil Jonsson, kan her efter, met tiden bekomma, någen skiälig, bewissningh, ath forne gårdh icke haffwer warit giffuin, i Morgangåffwor, som han nw sseger, dhå skall honum aldelis, bliffua tillatiid, widere ath gå tiil rette, met forne Jomfru Brita, eller hennes erffuinger, vm same ärende, Och sedan gå ther vm, som Swerigis lag wtuise Ock dömde wij forne Bertiil Jönsson, hans XL marc vtaff för wellet, Forbiudendis forthenskuldh, någen thenne dom, ath ryggie, eller forkrenkie, wiidh then plict, lagen ther vm wtuise

Dat. »På Gripzholm 5 Augusti» 1539.

99.

Konung Gustaf I:s Dom emellan Sten Finne, samt Simon Persson och Knut Kappe.

1539.

Aftryckt ur Riks-Registraturet för åren 1539—1542, bl. 4 v.

Wij Gustaff &c Göre witterligit Atuj vdij egin persone, vpå wår gård Gripzholm Anno &c 39, then fempte dag Augusti Månedh, haffue forhört, och ransakat, then trette som emellom salige Stenn finne, på then ene siden, Och Simon person, medt Knutt kappe,

både borgere i Aåbo, på then annen siden (vm then arffuedell, i löst och fast, som beggie for:ne parterne, effter Salige Henrick Stensson tilfalne äre), longligen warit haffuer Ock effter for:ne II borgere, sig fast beswäre, vm thet byte, som emellom, Steen Finne, ock them tilforenne giort är, både i jordegodtzen, så ock mett Löszörerné, ath thom i then motten, mygit forkortt skeedt är, ock synnerligen i Lösörerne, och thenn Vpbyrd som Steen Finne, aff godzen, for än the kome till skiifftis, vpburit hade, ther the formene sigh (som ock tileffwentyrs nogh bewisligit) till en merkelig Summa, forkortadh wara, Och endog then annen part, som är Stenn finnes erffwinge, och Swåger N. war her tilstäde, hade han dogh ingen breff, skiäll, eller bewissninger, medt huilke hann ssin rett, forswara kunde, vtan skött sig, till hustru Malin Stenn finnes efterleffwerska, ath hon sådana skiifftis ock forlikelse breff, skulle haffue, ock icke wille antworda thom i frå sigh, eij heller komma her sielff tilstäde, endog wij henne tilforenne lagliggen stempt hade, Så lett, wor tro man och Rådt, her Erick Flemmingh, then och så, på ssame tiidh, her tilstäde war, oss förstå, ath han tilforenne på Aabo Radzstuffwa, hade warit, wtöffuer en forlichningh, som emellom for:ne partier, vm forbe:de löszörer, ock vpbyrder, skulle mett beggie parternes samtyckio, giordh och gångin wara, Ther then annen parten for:ne borgere, (som på theris hustrues wegna, äre samkulle, effter for:ne Henrick Stenson), sade platt ock kort neij till, ath the alriig någen forlichningh, i så motte, giort hade, eller affwiste Och effter sådana

tall och geenswar, och att then annen partens bewiszninger, som swararen ware skulle, icke tillstädis wåre, Therföre wilde, eller kunde wij ingen endelig dom, ther vm affseija, vtan så mygit, Ath wij aff wår synnerlig gunst och nåde, haffue vndt och tillatiid, ath så mygit som vdij faste Jordegodz, beggie parterne, effter Henrick Stensson, tilfalne äre The skole komme till eth nytt skiffte, och lott kaffle igen, Opå thet ath ingen parten, framdelis skall widere haffwa ath beclage sig, vm same skiiffte Tesligeste the Lössörer, och andre vpbyrder, som the seije, ath Stenn Finne haffwer forkortat them, till en merkelig Summa vtijnnen, Sade wij en sådan dom vtaff, Ath hwar Steen Finnes erffwinger, icke met sådana skiäligh breff och bewiszninger kwnne frankomma, ath han, och for:ne borgere, tilforenne, vm same löszörer, wenligen, och met theris samtyckio, förlichte och fordragne äre, dhå skall ther vm, och skee en ny regenskap, ock skiiffte, både for löszörerne, så ock for vpbyrderne aff godtzsen, ther hwar och en, sig effter rette må, Skall och sedan for:ne Stenn finnes erffwinger, wederleggie hustru Malin, the Morgangåffwer, som henne geffne äre, aff the Jordegodz, som vpå theris lott falla kwnne, Och stempne wij, mett thetta same wårt öpne breff eder hustru Malin, for:ne Steen finnes effterleffwerska, Tesligeste tig Stenn Finnes swåger, ati samfelt, komme her tilstäde jn for oss, jnnen neste VIII wekur her effter, medt all eder skiäll, breff och register, som same skiiffte, anrörendis är swarendis forbe:de Simon Person, ock Knutt Kappe, till forbe:de arffuedell, i löst

och fäst, wiidh huars eders XL marc, Szå skall eder på alle sider, bliffue affsagt en skälig dom, vpå edre tretter, Och döme wij forne hustru Malin, saack till XL marc, for wår siste stempningh, then hon forsittid haffuer, Biudendis wår Fogte på Aabo, ath han tager same sachöre wtt, Och tess till yttermere wisse, atui så affsagt haffue, som forskriffuit står, lathe wij tryckia wort Secrete her nedan for thetta breff, som Giffuit och screffuit är, år och dagh och stad, som forskriffuit står.

Dat. »På Gripzholm den 5 Augusti» 1539.

100.

Bref från Konung Gustaf I till Kuumogårds Län, om Skattläggning derstädes.

1539.

Aftryckt ur sistnämnde Riks-Registratur, bl. 6.

Wij Gustaff &c Helse eder oss Elskelige Cronennes skatskyllige bönder ock menige almoge, som bygge och boo i Kwmmegårdz Länn i Öffuere och niderehärede, kerligen mett gudh &c Käre Dannemen som wij lothe, eder tilscriffua, nw eth år sedan forlidit, och befalte, ath wor fogte, samfelt medt Lagmannen, heradzhöffdingen ok några forstondige bönder flere, ther i Länet, skulle holle ther en ny skatlegning, vtöffwer hele Länet, på thet, then rige, så well som then fattige, motte redeligen, och alle effter skick, wtgöre wor och Crononnes skatt, och årlige jngelde, Szå haffue wij nw förstått, ath en part vtaff eder ther i Länett, haffue latiidh siig befinne wäluillige i then

motten, och en part igen, haffue stått ther hårdeligen emott, icke weliandis lathe alle bescriffue theris Jordh, som äre the ther boo j Kwmmo sogn, i Effre sogn och i Effrebomijnne, för huilken theris tresko, wij kwnne wette them en föge tack före, Sammeledis the som boo i Kangissala sogn, Birkale sogn, Kyru och Karku sognner, wele wij gerne wetta, huad synnerlig friihett eller priuilegie, the haffue i then motten, ath the icke skatte mere, vtaff huar röck, än 1 ℔, Och andre städz, ther i Länet, både i Öffreherede, och i Nidreherede, skatte the XII öre vtaff röken, Therföre är wor willie, och biude eder strengeligen, ati ock så effter thenne dag, som the andre dannemen, ther i Länet, skole skatta, XII öre, vtaff huar röck ther i måge rette eder effter, Ytterligere vm then huar fempte röck, som i haffue hafft jnne medt eder, vtöffuer hele Länet, i en long tiidh, ther i haffue Erckebiscop Olaffz friihetz breff vpå, wele wij heller jnthet längre bestå thy wij kenne forme Erckebiscop Olaff, ther inthet godh före, ath geffua något bort, vtaff Cronennes årlige rente emott Swerigis lagh, Therföre är wor willie, ati dannemen göre ssame huar fempte röck wtt, så wäll nw, som han giordis wtt i fortiden Tesligeste, vm the II öre, vtaff huar skatte ℔ som i ock tilforenne, aff ålder plegede wtgöre, som är, 2 hestar, 1 skatte ℔, 1 par oxer 1 skatt ℔ 4 köör 1 skatt ℔, 8 vngnött 1 skatte ℔, 32 får, och getter 1 skatte ℔ Är wor willie, ati och så, her effter, wtgöre same twå öre aff huar skatte marc, så wäll nw, som i fortidenn

Och later eder finne wäluillige vtij then motte, huad wij lathe scriffua eder till, eller huad som worfougte, på wore wegna, eder tilseijendis worder, eller i skole wetta, thet wij wele lathe straffe ther wtöffwer, ther tuiffler inthet opå

Dat. »Aff Gripzholm 8 Augusti» 1539.

101.

Konung Gustaf I:s »Mandat» till Slottslänen i Finland, om deras Skattegårdar.

1539.

Aftryckt ur samma Riks-Registratur, bl. 7.

Wij Gustaff &c Göre witterligit, Ath effter wij, vtij sanningh fornummitt haffue och dagligen fornimme, hurulunde wort, och Cronennes skattgille öffwer alt Finlandt, fast förswagat bliffuer, vtij sså motte, ath the godemen aff frelsit, som Länen haffue, och förmögene äre, kiöpe och tilegne sig, huru the kwnne, alle the Skattegårder, och skatte jorder, som the öffwerkome kwnne, Samelunde när några syner, holdne bliffue, emellom frelsit och skattenn, thå bliffwer jw mästh altiid, Cronone thet ene stycke jord, effter thet annet, affsynt, och vnder frelsit lagdt Och jngen huarken Lagmennerne, Heradzhöffdingener, fogter, eller forleningxmen haffue thet något vpseende opå, vtan see aldelis egenom fingeren, ath Cronom vdij alle motte, kommer till achters, och merkeligen forswagas, Huilckit dog icke, vtij så motte, borde tilstadt bliffua, icke heller står sådana vskiäll, oss lengre till ath lide, eff-

ter thet är dog twert emott Swerigis lagh, Ock forthenskull, biude, ock strengeligen formane wij, met thetta same wort öpne Mandatz breff, alle och huar besynnerligen, ath jngen huarcken, frelsis man, fogte, Borgere, eller prestman, wiidh wore strenge näpszt och wrede dijrffues att köpa, panta eller for sackörer tilegna sig, någhor skattegodz eller skatte jorder, Tesligeste, schole icke heller, några syner, effter thenne dagh, emellom skattegillett ock frelsit, holdne bliffua, vm någen trette, som sig emellom någen skatte jordh, och frelsis jord tildraga kan, mett minne wij haffue ther wtöffwer, wore egne tilforordinerede, och fulmyndige rådt, eller tijänere, them wij besynnerligen, medt wor scrifftligh fulmacht, vtij then motten wtskickendis och tilbetroendis wårde, Huilken her wtöffwer, befunnen wårder, som thetta wort öpne forseglde Mandatz breff, i någen motte, öffwerträdendis worder, skall vtan alle nåder, till thet högzste straffat bliffua (effter then artichell som vtij Swerigis lagh, wttryckis, Att huilkin ther dirffwes swigeligen, draga Cronennes skatt, eller jngelde, vnder sig, then same bliffua Cronennes tiwffwer), Biudendis forthenskuldh, wore fogter, embetzmen, och alle andre ee hoo thee helszt äre, som före wåre skuldh, wele och skole, göre och lathe, ath the alle, och huar wiid sitt nampn, haffue her eth nöge och skarpt vpseende opå, wiid wore ogunste Och tess till yttermere wisso &c

Dat. »Aff Gripzholm 9 Augusti» 1539.

102.

Konung Gustaf I:s Förbud mot Utförsel från Finland af Fisk, Bräder och Tjära.

1539.

Meddeladt ur Riks-Registraturet för åren 1539—1542, bl. 8.

Wij Gustaff &c Göre witterligit, Hurulunde, köpstadzmen, bergzmen och menige almoge, her i Swerige, haffwe högeligen, kiert och clagat, för oss, thenn nödh och trång, som the fatigemen öffwergår, ath them så ringe tilföringh skeer, aff Finlandh, och synnerligen mett salt fiisk och Torfiisk Tesligeste Bräder och tiärw, Hwarföre biude wij wore fogter, förleningxmen, och andre embetzmen ee hoo the helszt äre, ath the jngelunde tilstedia, dhet någen Torfisk, salt fisk, bräder eller tiärw, effter thenne tiidh, må bliffua her aff rigit wtfördt, så lenge, thetta wort forbudh står, Forbiudendis forthenskuld, alle ee hoo the helszt äre, köpstadzmen bönder eller andre, som bygge och boo i Finlandh, jngen vndantagendis, som theris handell medt Torfisk, salt fisk, tiärw och Bräder, haffue plege, ath the jngestedz, hwarken till Dantzicke, Rige, Reffle, Lifflandh eller annerstedz före slige warer, vtan aleneste hiit till Stocholm, och the andre siöösteder her i riigit, Huilkin ther medt beslagin bliffuin (!), skall haffwe forwerkatt, sine XL marc, och ther till godzet, ther huar och en, sigh effter rette må Datum aff Gripzholm 9 Augusti [1539].

103.

Förläningar utdelade i Finland, Frälsebref, Fullmagter, m. m. Åren 1537—1539.

1537—1539.

Aftryckt ur Riks-Registraturet för åren 1536—1539. De finnas derstädes bl. 205 och följ. med öfverskrift: *Tesse epter:ne Friiheter Forläninger och Prestegieldt äre wtgiffne, sedan Circumcisionis Domini Anno MDXXXVII.*

År 1537.

Bl. 205.

Jtem breff for Måns Nielson, ath han må byrde the godz igen vtaff Ååbo Domkirke, huar han ellies ther haffuer godh skell och bewijss tiil them

Jtem breff for Måns Nielson, ath dominus haffuer vnth honum ½ lest Smör, VI skeppund Geddor, och I:c marc peninger aff Skatten i Kwmmegårdz Län

Bl. 208 v. Aff Swartesiö 25 Aprilis.

Jtem breff for her Eskiill petrj på Ackas prestegieldh i ssin liiffztiidh, ath thet beholle

Bl. 209. Vesterårs.

Jtem breff for her Eskill Bertilson ath han må beholle Perno Prestegieldh effter sin faders dödh

Bl. 210. Aff Vesterårs 6:ta Junii.

Jtem Fougte breff for Albrickt Pederson på Europe

Jtem forleningx breff for Erick Boye på Dagxwerken i Lampis socken, till en behagelig tiidh

Jtem forleningx breff for Niels Boye på II sockner i Raszborgx Län

Jtem literas Collationis for her Gregis Stutt vpå Öffrebominne

Jtem literas Collationis for her Anders Olson vpå Öffra prestegieldh

Bl. 210 v.

Jtem fougte breff for Erick Anderson vpå Södre-finlandh

Jtem Fougte breff for Peder Månson vpå Nörre Finlandh

Bl. 212. Aff Calmarne 23 Julii.

Jtem forleningx breff for Måns Nielson, på thenn småskatt som faller i Kumogårdz Län

Bl. 213. Aff Steckborgh vltima Octobris.

Jtem en heradzrett for Jöns Scriffuere vpå Ny-slott på Sawlax heradhe

Jtem Forleningx breff, for Johan Olson på en Cronegårdh i Borga sockn Benempdh boo

Jtem literas Collationis for her Simon Petri vpå Salw Capelle geldh

Jtem breff for Erick Spora, på en tompt i Wij-borg wiid Stenbastuffuu porten, till ewerdelige ägo

Jtem forleningx breff for Mårten Larson, på en konungx gårdh i Nyslotz län,

Bl. 213 v. Aff Steckeborg in Nouembrj.

Jtem breff for Henrick Jönson på Heradzretten på Ålandh

År 1538.

Bl. 215 v. Aff Stocholm 24 Maij.

Jtem literas Collacionis for her Knutt i Jeskis på siith gieldh ad dies vite

Jtem Tales literas for her Jacob i Borgo ad dies vite

Jtem breff for her Anders i Pyttis på same gield ad dies vite

Jtem breff for Bispen i Åboo, ath han må bruge skiutzferder ther i Finlandh, szå lenge han får Taxan wtt

Bl. 216. Arnön 5 Junii.

Jtem literas Collationis for her Olaff i Kijmeta ad dies vite

Aff vpsale 13 Junii.

Jtem Forleningx breff for Göstaff Fincke, på Poijo sogn i Raszborgx Län

Jtem Forleningx breff for Henrick Clauesson på Jngriidt godz och Salbo boll i Åboo Län

Jtem frelss breff for Thomas scriffuere, på XII stenger skatte Jordh, liggendis i Kijmeta sogn i Gesterby ad dies vite

Bl. 217. Aff Vesterårs 6 Augusti.

Jtem breff for Thomas Vttermarck vpå Randesalmi gårdh, i Nyslotz Län Domino till en behagelig tiidh

Jtem breff for her Mijchell i Töffuessale, ath han må köpe siig, salt och humble, till sin gård, vtaff ssin affuell

Bl. 217 v. Aff Stocholm 15 Septembris.

Jtem forleningx breff, for Göstaff Finke på Espöö sogenn liggendis i Nylandh

Aff Swartesiö 15 Octobris.

Jtem forleningx breff, for her Erick Flemmingh, vpå Loijo socken met all konige rente

Jtem forleningx breff for her Erick flemming på ½V boll i Pargas sogn, Lemmelax boll, Vanas boll, Lilax boll, Terffue boll, och halffue booll,

Jtem heradzretten for Erick Spora på Hattale heradt

Jtem Peder scriffuere, halff parten aff gingerden i Wijborgz sogenn årlige, vsque ad tempus

År 1539.

Bl. 220. Aff Stocholm 19 Maij.

Jtem breff for Henrick Clauesson på heradzretten i Masko herade

Jtem Fogte breff for Niels Otteson på Korsholms län

Bl. 220 v. Arnön 12 Septembris.

Jtem Forleningx breff för Knutt scriffuere i Monachala på Wråjerffui fierdung i Taffuestelandh

104.

Bref från Konung Gustaf I till Inbyggarne i Åbo Län, om ny Skattläggning derstädes.

1540.

Aftryckt ur Riks-Registraturet för åren 1539—1542, bl. 32 v.

Wij Gustaff &c Tilbiude eder Dannemen alle Cronenes skatskyllige bönder, och menige almoge, som byggie och boo vtij Aboo Län, wår gunst och nåde tilforenne, Käre wenner wij geffue eder tilkenne, ath effter wij, vdij sanning aff the Regenschaper och vnderwisninger, som wij aff wår fougte ther på Åboo slott, vndfongit haffue, formerkie och fornimme kunne, ath oss och Cronon skeer for mygit kortt vdij then årlig rente, som ther aff länett gå pleger, huad vrsack ther till är, eller warit haffuer, kunne wij icke fulleligen bessinne, annen än then, ath vdij en long tiid är ingen skiälig, eller tilbörlig skatlegning hollen ther vdij Länett, vtan ath huar och én, aff eder, gör Cronennes skatt wtt, lige som honom sielff ssynes, oss och Cronon, till en swår, och dråpelig schada och nachdell, Huarföre haffue wij nw afferdiget, thenne wår tro tijänere, Henrick Clawesson, och giffuit honom vtij befalning, ath han, på wore wegna, alffuerligen schall befala, och göre wåre fogter, ther i länett en beschedelig, vnderwissning, hurulunde the samfelt met Lagmannen, Heradzhöffdingenne, och några gode förståndige men aff Cronennes bönder, schole holla, ther en allmennelig, skiäliig, och beskedelig skattelegning, met almogen, och granneligen bescriffua lathe, mantaledt

och Jordetalet wtöffuer alt, och ther effter, lathe leggie Cronennes skatt vpå thet, ath then ene, så wäll, som then annen, måge wtdrage skatten, effter som the haffue ägerne och jordetalet till, och icke then ene, mere, än then annen sittie Keijsere frije, skyndandis meste tungan, i frå sig, och jn vppå the fattige, huilke minst haffua i ägerne, eller jordetalett, som vtan tuil, her till tiidz, mygit skeedt är, Tesligeste, haffue wij och befaledt forne Henrick Clawesson, ath han på wåre wegna, schall forhandla met fogterne, vm Lenssmandz rentan, så atuj kunne få, ther eth wist register opå, medt honom tilbaga igen, hurw högt, hon sig forstrecker, så wäl som all annen årlig rente, ther aff länett,

Samelunde ath alle the frelsis men, som icke kunne eller betröste, ath göre oss, och Cronon tilbörlige tijäniste aff theris frelse, effter som Swerigis lag wtuiser The same skole leggis vnder skatten igen, vtan alt skotzmåll, Tesliges alle the skattegårder, eller Cronennes äger, som frelsit vtan wårt synnerlige förloff köpt haffua, the schole och legges vnder Cronon igen, Och forthenskuld, biude wij eder Lagmannen, och Heradzhöffdingerne, vtij forne aboo Län ati, wid wor strenge neffzt och wrede wele herwtinnan aldelis, fortenchte ware, met rådt och dådt, hielp och bijstondh göre, ath sådana skiälig skattelegning, tilbörligen må hollen bliffua, som i tess plictige äre Befalendis her medt tesligeste then menige man i forne Slotzlän, ati vdij alle tesse forne articler wele lathe eder wäluillige finnes så frampt, wij icke nödgas ath

lata tenckie ther annet till, Ther i Dannemen eder effter retta wele

Dat. »Aff Örebro 3 Januarij Anno &c 1540».

105.

Konung Gustaf I:s Fullmagt för Henrik Classon Horn, att verkställa Skattläggningar inom Finland.

1540.

Aftryckt ur nyssnämude Riks-Registratur, bl. 33 v.

Wij Gustaff &c Göre witterligit, ath wij afferdiget haffue, thenne wår tro tijänere Henrick Clauesson medt några werff och befalninger, ath bestyre och wtrette i Finlandh, nämplig ath holle ther vdij alle slotzlän, en tilbörlig vwild, och skiälig skatlegning latendis granneligen bescriffua, alt Jordetaledt, mantalett, och ther hoss, så bestyrett, ath wår och Cronennes skatt, ther effter må lagd, bescreffuin, och wtgiord bliffua, Sammelunde, effter oss fattis några fogter och befalningzmen, ther vdij Finlandh, haffue wij och så befaledt honom, ath tilseije, några gode karler som ther nw i landett äre, att the schole sådana befalninger på wore wegnar anamma, Och så lagat, ath oss framdelis, må skee god rede och regenskap, aff the Län, som them befalede bliffua, Wijdere, Så haffue wij och befaledt honum ath anamme till wårt behoff, några gode båtzmen i tijänisten ee hwar han thom bekomma kan, Huarföre biude wij allom, ee hoo the helszt äre, ther forbe:de Henrick Clawesson hender till

ath komma, och sådana wore werff och befalninger, tilseijendis worde, ath the wele stelle tro och loffua till honum, och huad han thom på wore wegna tilseijendis wårder, Och vdij alle motte ware honum forderlige och behielpelige, som the wele göre thet oss liufft och behageligit är

Dat. »aff Örebro 4 Januárii 40».

106.

Bref från Konung Gustaf I till Erik Fleming, om indragna Förläningar i Raseborgs Län, samt om länets Skattläggning.

1540.

Meddeladt ur sednast sagde Riks-Registratur, bl. 34.

Wår ssynnerlig gunst &c Effter thet her Erick, ath legligheterne vpå thenne tiidh, sig så begiffue, atuj for monge merkelige, och farlige tidender skuldh, som nw wancke, och för handen äre, nödgass stedtze ath holle, en wellig hoop krigzfok, både Ryttere och Knechter, oss och menige rigit, för all tilkomendis schada, forderff och öfuerfall till beskydt och forsswar, Huilkit wij dog ingelunde mett then Vpbyrd, wij aff Cronennes rente, for oss hande emellom haffue, vppeholle kwnne, medt minne ther finnes anner rådt och lemper till, synnerligen på någen tiid tilgörendis, så lenge wij thetta mygle krigx folk, holle schole, Och forthenskuld haffua the godemen her vtij landet, antwordet oss några aff the Län, vnder Cronon igen,

som

som the aff oss hafft haffue, Hwarföre haffue wij så fortenckt oss, vm Raszborgz Län, atuj same Län, icke lengre for forne orsaker schuld, i frå wår Cammer, vmbäre kunne Huarföre haffue wij befaledt wår tijänere Hans Jönson ath han skall kennes wiid alt Länet igen på wore wegna, thet ene, met thet annet, både thet som Niels Boije, och Gustaff Fincke, her till hafft haffua, så wäll, som thet i haffue, Och må i lathe göre honum, en godh och beschedelig vnderwissningh, vm alle legligheter och Cronenes rente, ther i länett Och ati vdij alle motte, wele wara honum, och flere wåre fogter behielpelige, ther i Lagmandz döme eller Heradzhöffdinge döme haffue, så ath ther motte hollen bliffua en tilbörlig och beschedelig skattlegning, ath wij motte, dog ene gångo, komma till en wissz årlig rente, både met Lenssmandz renterne och andre theris wtskyller Thetta i jngelunde forssume wele, som i wele göre thet oss liufft är

Dat. »aff Örebro 4 Januarii 40».

107.

Bref från Konung Gustaf I till Inbyggarne på Åland, om Skattläggning derstädes.

1540.

Aftryckt ur Riks-Registraturet för åren 1539—1542, bl. 57.

Wij Gustaff &c Helse eder oss elskelige Dannemen alle Cronenes skattskylloge bönder och menige almoge, som byggie och boo på Åland Schole i wetta, atuj förstått haffue, huruledis ther i Åland, med wår och

Cronennes skatt vligeligen och otilbörligen tilgår i monge motte emott then sedwane, som allestedz och meenligen kring om hele rigit göres pleger, Och skeer forthenskuld i månge motte Cronone förnär, som först är, ath en part ther i landet, wele skiute sig vpå gamble stadgar och middell, som the aff framledne herrer och konger fått haffue, så ath the icke wele göre, såsom then menige man, ther samestedz gör, full skatt, effter Röker, Fulgerder, och Markskatter, vtan wele haffue en ssynnerlig friihett fram för then menige man, Tesligis och så, finnes en hoop, som kallas stadga men, huilke icke heller göre ssin rette skatt vth, såsom then menige man, eller såsom them böör ath göre, vtan göre och så effter en stadga, 4 peninger effter huar ssmå march huilkit wij ingelunde, lengre, tilstädie, eller lidhe, kunne Tesligis haffue wij ock förstått, ath en part, icke göre ssmör effter marck skatterne, eller ledingelamb, effter ssom skatten, böör wtt ath gå, huilkit wij icke heller tilstädie wele Jtem oss är ock sså förekomett, hurulunde ther i landet, äre en partt, som haffue tu heman, som aff ålder, haffue warit wäll besithne gårder, huilke the haffue slagit vnder ssiig, och giort ther eth heman vtaff, ther tilforenne twå wälbesithne gårder warit haffuer Ock när then rettighett wtkreffwes som bör göres effter mantalet, som är skiiportuger, hestekorn och Lenssmandz rede, wele the icke göre skiell, före meer, än för en gård, ther the sittie opå, huilkit oss, icke heller tyckies skiell kan wara, Framdelis finnes ther och en part, som aff gammell Adell

kompne äre, huilke för mänge skiiffter skuldh, så förarmede äre ath the icke kunne eller förmå, göre oss, och Cronone then tilhörlige tijäniste, som them bör, och effter som Swerigis lag ther vm wtuise huilkit oss icke heller, står till ath lide, Huarföre är wor endelig willie och begären, ati Dannemen alle, wele ther alffuerligen, vdij fortenchte wara, ath forne brister, måge tilbörligen botade ock förwandlede bliffue, Och atj wele wara wår fougte och befalningzman i then motten behielpelige och forderlige, så ath wtöffuer hele landet, må then ene, göre vtaff lige mygin, och lige godz Jordh, så mygin ock ssså stoor skatt, vdij alle partzeler, som then annen, så ath then ene, icke sitter mere keijsere frij, met stadgar, eller andre lösse skotzmåll, än then annen gör, Tesligeste, ath the frelsis men, som icke formechte ath vppeholle Cronenes tijäniste, The same måge bliffue lagde vnder skatten igen Opå thet ath Cronon må än dhå, skee någen skiell aff ssame äger Ther i Dannemen, aldelis måge wette eder effter rette

Dat. »Stocholm 19 Junii Anno Domini 40».

108.

Bref från Konung Gustaf I till Henrik Finne, om frihet från vissa gärder för innehafvande Jord.

1540.

Aftryckt ur förutnämnde Riks-Registratur, bl. 68 v.

Wij Gustaff &c Göre witterligit Ath wij aff wor synnerlige gunst och nåde, vnth och tillatiid haffue,

som wij ock nw medt thetta wort öpne breff, vnne och tillate, ath thenne oss Elskelig Henrick Jönsson i Porwoll i Tenala sogn, må ock skall, niwte och beholla then ene krock Jordh, som han nw sitter opå, vdij forne Porwoll, Koskis och Toijala frij for all skiutzferd, Lenssmandz och Boolmandz rente, som ther wtaff gå pleger oss till en behagelig tiid, Doch skall han forplictig wara, ath göre vtaff forne krock jord Cronennes årlige skatt, som andre Dannemen ther i länett göre, Huilkitt wij giffue wore fougter och befalningzman tilkenne, ath the mage wette sig ther effter ath rette, icke görendis forne Henrick Jönson her emott hinder eller förfång, så lenge, wij honum thenne gunst och nåde, vnne och tillate wele

Dat. »Holmie 2 Augusti» 1540.

109.

Konung Gustaf I:s Frälsebref för Måns Nilsson å Helgå i Wirmo Socken.

1540.

Aftryckt ur Riks-Registraturet för åren 1539—1542, bl. 79.

Wij Gustaff &c Göre witterligit och Bekennes, medt thetta wort öpne breff, Ath oss elskeliig tro tijänere, Måns Nielsonn, wor Fougte vpå Kumme gård, haffuer latiid giffua oss tilkenne, hurulunde några aff hans Frencker, nämplige hustru Katherine, medt twå hennes syster, besittie met honum, en halff gård, liggiendis i Norre-Finlandh, vdij Virmo sogn, benempd Helge gårdh huilkin forscriffne, Helge gårdh, han ock

for:ne hans Frencker met lagligit arff tilkompne äre, Så effter thet, ath for:ne hustruer, eller theris men, för theris fatigdom skuldh, icke kunne eller förmechte, ath göre oss ock Cronone, sådana tilbörlige tijäniste, aff theris Frelse, i same halffue gårdh, som Swerigis lag wtwise, vtan äre forthenskuldh aff wåre befalningxmen, tilsagde, ath theris godz, skall bliffua lagt vnder skatten igen, som skiell och rett är, och lägen wtuise Så haffuer for:ne Måns Nielson, tesligeste, latiid oss förstå, ath han met forbenempde, sijne frencker, ssså fierran förhandlatt haffuer, ath the wele for lige ock skiäll, vplate honum, theris anpart, vdij for:ne Helge gård, Ock forthenskuld, haffuer, forbe:de Måns Nielson ödmiwkeligen begerat, till sådana skiiffte, wortt gunstige Förloff och tillatilse, Och atui wilde honum same halffue part i for:ne Helge gård, vnder rett Frelse, ath beholla, vnna och tillata, Huilkit wij aff wår synnerlig gunst och nåde, vndt och tillatiid haffua, och nw medt thetta, wort öpne breff, vnne och tillate, ath for:ne Måns Nielson, sadana skiiffte, medt forbe:de ssijne Frencker, göra må och skall, och thet vnder Frelse beholla, medt så skiell och förord, att forbe:de hans frencker, sådant sielffue jnryme och met theris gode wilie, samtyckie wele Tesligeste och, ath oss, och Cronon, genom sådant skiiffte, icke vdii någer motte, förnär eller för kortt, skee skall, Huilkit wij giffue wore fougter och befalningsmen tilkenne ath the måge, wette sig, ther effter ath rette.

Dat. »Holmie 6 Septembris anno 1540».

110.

Bref från Konung Gustaf I till Måns Nilsson och Jöns Westgöthe, om befälet öfver Knektarne i Finland.

1540.

Meddeladt ur förutnämnde Riks-Registratur, bl. 102.

Wår gunst tilforende &c Wij giffue eder tilkenne godemen, Ath wij fornummett haffue, ath knechterne ther ligge i Findlandh haffue siig somblig stedz, ther the ligge i Borgelege, ganske vtilbörligen, Så wij formode oss, ther vtaff framdelis store clagemåll och bekymber &c Och opå thet wij sådant bekymber, och ofuerlop, förekome kunde, haffue wij så medt wårtt Rigimentz rådt, betenkt och öffwerwägit, Ati schole haffue her effter, öffwerste befalningen wtöffuer alle the knecter, ther ligge i landet både när the schole bliffue afflagde, Mustrade, och affbettalede, Tesligeste, huad såsom theris Regimente anlanger, met en dell, och annen, clagemåll knechterne och wore Vndersåter emellom, schole allestedz i landett ther the ligge, granneligen, them förhöre, och ther-effter tilbörligen straffa, lathe, effter theris Artichels breff lydelse och jnneholdelse, Och såsom i wijdere fornimmendis worde, vtij eders Fulmachte breff, ssom wij eder her Jnneluct tilhånde schicke, Är thet och Vndersåterne, som siig vtilbörligen skicke, emotth knechterne, måge och effter gerningerne straffat bliffue, som thet siig böör,

Ytterligere giffue eder tilkenne, Ath wij nw afferdigat haffue, tesse wåre trogne tijänere Göstaff Fijncke, och Petter van Hannoffwer, met sådana be-

scheedt, ath the schole anamme, så monge peninger, vtaff wår fogte vpå Aabo Thomas scriffuere, som the kunne affbetala, knecterne medt, eller vtaff tig Måns Nielson, Och haffue wij på en gissning, latiid förstå, same knecters besoldningh, Och will hon rese jn Summarum 3000: 300 marc ort. och något therwtöffwer, Huarföre är wor willie och begären, ati äre therwtöffuer, när knecterne Mustres och affbetales schole, Tesligeste ati sedan schicke oss tilhonde, en beschedeliig Muster zedell, ther wij oss effter rette kwnne

Framdelis är wor willie, ath i leggie the knecter vm, som legatt haffue, hem till presterne i Nyland, som en hell Rote, Tré ther aff skole i leggie till presterne i Wijborgz Län, 3 till Aboo Län, och 4 till Taffuestehuss Län,

Jtem then Rote knechter, Yffwar Flemmingh, och Jöns Knutzson, her till hollit haffue, wele wij ath huar thera wtöffuer winteren, skall beholla 2 The andre schole i wm leggie, som är till Biörn Clawesson 3 Till Anders westgöthe 2, och then ene igen är, må i leggie till her Olaff i Kymeta, Ther i eder aldelis effter rette wele, Och biude wij eder strengeligen, ati granneligen, haffue eth gott vpseende opå thenne befalningh, så ath ther kan, gå något skäligit till, både met knecterne, och then menigeman, atuj therwtöffuer, icke få for monge clagemåll, Och må i så lagat, ath then Petter van Hannoffwer, haffuer frij kost, wijd wore Slott, så lenge han är ther i landet, effter han haffuer årss peninger, och pleger, haffue ssin kost her opå Stocholms Slott, Jtem huad wijdere såsom

for:ne Gustaff Fijncke och Petter van Hannoffwer, worde eder vnderrichtendis, som oss ligger magt opå, Må i ther till stelle fulle tro och loffue till

Dat. »Stocholm 25 Nouembris Anno: 1540».

111.

Fullmagt för Måns Nilsson och Jöns Westgöthe å Befälet öfver Knektarne i Finland.

1540.

Aftryckt ur samma Riks-Registratur, bl. 103 v.

Wij Gustaff &c Göre witterligit och Bekennes medt thetta wort öpne breff Ath effter thet, wij fornummett haffue, och daglige dagz fornimme ath wore Landzknecter, som nw ligge i Finlandh haffue siig vnderstundom vtilbörligen oc vredeligen hoss the godemen, ther the ligge i Borgelege, met stort puckerij slagsmåll, och andre vsedelige åthheffuer Och twert om igen, ath prester Borgere eller bönder haffue sig vskickeligen, emott knechterne, Therwtöffuer wij tilefuentyrs framdelis kunde met monge, clagemåll öffuerfalne, och bekymbrade [*bliffue*], thet wij icke gerne ssåge, Therföre haffue wij befaledt, och nw met thetta wortt Mandatz breffues krafft, befale fulle magt och Commission giffue tesse wore trogne men och tijänere, Måns Nielson wår Befalningzman vpå Kumma gård, och Jöns Westgöte på Wexöö, ath the schole haffue offuerste befalningen, wtöffuer for:ne knechter, både i theris regimente, och tesligeste när the Mustres och affbetales schole, Samelunde schole the, när nagen vtaff knecterne, forbryte

siig på wore vndersåter, i huad helszt motte thet skee kan, lathe tilbörligen straffe ther wtöffuer effter Knechternes Artichels breff, lydelse, såsom the ther om framdelis, för oss wele stå till sswars medtt

Dat. »Stocholm 25 Nouembris Anno: 1540».

112.

Bref från Konung Gustaf I till alla Fogdar i Finland.

1541.

Aftryckt ur Riks-Registraturet för åren 1539—1542, bl. 112.

Wår gunst &c Wij screffue tig till N. för någen tiid sedan, attu ther i tiith fögderij, skulle lathe bygge, till wort behoff, en passelig grundwadig skuta &c Szå war thet icke wår meningh, Ath alt Länett, skulle ware ther om, ath bygge same skuta, vtan några sogner som ther till best legligheten haffua kunde, Ath the bygde oss sådana skwta till gode &c, Men the andre sogner, som bräder hugge plega, måge wäll komma oss tiil vndsethningh, (till then swåre bygningh, som wij haffue her opå wort, och Cronennes slott Stocholm, och flere stedz for hender) met några tusende bräder, huilke wij för for:ne orsaker, skuld, för nödenne haffue, Huarföre är wor willie, och alffuerligen biude tig, attu så forhandler met tesse epter:ne sogner ath the göre oss hiit till Stocholm, en hielp met bräder, vtaff huar sogn, som her effterscriffne stå, nw met förste öpitt watnett, i nestkomendis wår, Och the thet göre, skole bliffue frije for then vmkost, eller bygningh, ther skuton tilliider, Och

schole same bräder, ware passelige tiwcke och wäll Jempne, icke för tunne mitt vdij, som the plega hugge them, på thet bräderne schole wara lette att Föra, Och måge the bönder wäl empnede äre, wtgöre på mannen 4 bräder, een part minne som minnä förmå Och the fatige, effter som theris macht tilseije kan, Jtem tesse effter:ne sogner schole göre bräder wtt, Först Pemar sogn, S. Mårtens sogn, Poythe sogn, och Wirmo skogzbygdh Men Wirmo store sogn, Hallo (!) sogn, Lappo sogn, och Raumo Borgere, huar dhera måge göre 3 bräden och före them sielffue fram, Jtem the sogner i Norre Finland, som egin skiip haffua, the måge wäll sielffue, före theris bräder fram, The andre sogner, som icke sielffue skiip haffua, schole lathe komma theris bräder, nid till Åboo, och sedan schall tu forschaffe them hiit till Stocholm

Samelunde är wor willie, attu wiidt wor strenge, neffzt och wrede, platt ingen tilstäder så widt thin befallningh, strecker siig, ther i Åboo Länn ath före någen spannemåll, korn, Rog, huete, eller haffra, her vtaff rigit, anten till städerne eller annerstedz, Jcke heller smör, tiere, bräder, fiisk tör, eller salt, eller andre ätande warer, så frampt ther öffuer, icke tilbörligen skall straffat bliffua, Wij haffue sådana forbudt, öffuer alt Finlandt, till wore fougter och embetzmen, wtgå latiid, ath the måge wette siig ther effter ath retta

Ytterligere, Så må tu och wara fortenckt vdij, ath lathe bestyre till wort behoff, ther i Åboo Län, några tusende alner Wadmall, tesligeste och en hoop

Lärefft, forschaffendis, thet hiit, met förste opett watn, Tagendis her, ingen forsumelse före

Samelunde haffue the mygit for. plegseedt, allestedz ther i Finlandh, ath holle stor krögerij, och ölselningh, på kirkebackerne wiid huar kirke, om höghtiidzdagerne, samelunde vpå några andre hemelige platzer, vtaff huilkin ölselniingh föge gott affwexer, Endog wij sådana krögerij, och ölszelningh, icke ene gonge, vtan, wäll M resser, både scrifftlig och myntlig, affsagt haffua, Huarföre wij thet ingelunde, her effter tilstedie wele eller kunne, Therföre wele wij, attu her effter, skall haffue eth gott och nöge vpseende, met them som sådant bruke plega, så ath sådana ölsselninger, met slige andre vseder, måge platt affstelte bliffua, och till inthet giorde, wiid straff, såsom then ther wort budt, och befalning ohörig öfverträder Ytterligare Så är och wår willie ath all then spannemåle, synnerligen korn, Rogh och malt, som ther i frå slottet vmberas kan, attu skicker honum hiit, nw i wår thet Förste tu kant

Dat. »Holmie 28 Januarij 41».

113.

Bref från Konung Gustaf I till Fogdarne i Finland.

1541.

Aftryckt ur nyssnämnde Riks-Registratur, bl. 142 v.

Wår &c Wij screffue tigh Thomas, och Flere wore Fougter och Befalningzmen, ther i Finland, wår alffuerlige willie, sinne och menung, nw i sistens met

her Erick Flemmingh tiil, atuj, jngelunde, wele, thet någer Spannemåle, skall bliffue i thenne nestkomendis wår och sommer, Fördt wtrigis icke heller andre ätande warur, Så äre wij än nw, wiid then same meningh, Fortij wij haffue ther store och mange vrsaker till, och synnerligen, effter alle hande ätande warer, bliffua her så ganskes dyre i rigit så ath man kan icke ssnart wäge them vp för peninger, Wij kunne och icke besinne stoort annen vrsaack, till sådana dyrt köp, vtan then, ath alt bliffuer fördt wtlendis, Therföre wele wij, attu och Flere wore befalningzmen, haffue her eth nöge vpseende vpå, Så ath platt ingen spannemåle eller ätande warer, komme aff rigit wiidt liiffz straff Och när i wtropa sådana Forbudt thå må i wäll holle Borgerne och almogen slige menunger före, så ath the måge wette, för huad vrsaker schuld thet skeer, Jtem all then spannemåle som tu ther i frå slottit vmbäre kant then latt komma hiit åth Stocholm met Förste opitt waten,

Jtem så är wår willie och begären, attu skaffer oss, thet meste legefolk, hiit tiil Stocholm, som tu ther i länet bekomma kant, Wij haffue her store bygninger Forhender, både på Stocholm och annerstedz, ther till wij behöffue mygit arbetis och legefolk, Therföre latt thetta jngelunda Forssumett bliffua, så frampt tu wilt göre thet oss liufft är

Dat. »Vpsalie 12 Martij» 1541.

114.

Bref från Konung Gustaf I till Nils Grabbe.

1541.

Ur nyss sagde Riks-Registratur, bl. 140.

Wår gunst &c Wij haffue fått tin scriffuelse Grabbe, vdij huilke tu giffuer tilkenne, vm thet skiip, som tu lett i sommers bygge ther wiid Slottiid, ath thet aldelis tiil rede är, Begärendis forthenskuld wetta, vm tu skall, sendat hiit i wår &c Så är wår willie, attu later thet komma hiit, Latendis forwaradt met gott folk, och annen dell, som ther till hörer, så ath thet kommer wäll fram

Thernest som tu begärer wetta wår willie, vm the spannemåle, ther Feller &c Så haffue wij tilforende scriffuit tig och Flere wåre befalningzmen, wårt ssinne och menung ther vm till, Atui jngelunde wele, dhet någen Spannemåle, schall bliffua i thenne nestkomendis, wår och sommer fördt wtriges Jcke heller andre ätande warer, wiid then menung wij än nw aldelis äre, Och haffue ther store vrsaker till, och synnerligen effter alle honde ätande warer, bliffua her så ganskes dyra, i rigit, så ath man kan icke ssnart, wäge them vp för penninger wij kunne och icke bessinne, stort annen vrsack till sådana dyrt köp, vtan then, Ath alt bliffuer fört vtlendis, Therföre wele wij, attu, och Flere wåre befalningz men, haffue her eth nöge vpseende opå, Så ath platt ingen Spannemåle eller ätande warer, komme her aff rigit wiid liiffz straff, och när i wtropa sådana Forbud, dhå må i wäll, holle almogen slige meninger före, Men then Spänne-

måle, som tu ther i frå slottett, någrelunde vmbera kant, then latt komma hiit ått Stocholm met Förste öpit waten

Som tu widere giffuer tilkenne, vm then grundwadige skuto, som wij i höstis scriffue tig till vm, attu skulle lathe bygge, till wort behoff, görendis thin vrseckt, attu icke så hastigt wet någen rådt till, ath latha byggia sådana skuto och synnerligen effter ther är mygit bygge på slottedt, och thet stycke aff mantell muren nidfallit är &c Så kwnne wij ther inthet annet swara till, vtan thet må bliffua ther wiid Wij kunne wäll tenckie, ath huad dell wij begäre, ther finnes altiid skotzmåll nog emott, Wij tacke tig icke heller stort, for then Fureblåse, som tu i fiord, eller then andre sommer lätt bygge till wort behoff, han dugde en ringe ting, Så må tu liguell, wara ther fortenckt wtinnan Niels, ath wij ene gong, wele wette en beskedelig regenskap aff tig, för the store hielpeskatter, som ther altiid, och huart år, bliffue vpburne aff Wijborgz län, till Slotzens bygningz behoff Men huad ther bliffuer bygt före, thet må Gudh wetta Therföre må tu wara ther fortenckt vtinnan, ath wij wele wetta, ther beskeedt vm, Och effter thet stycke mur är nidfallit, Så må tu wara ther fortenckt vdij ath lata muret vp igen, jw förre jw better, Och såge wij gerne attu lothe så muret, ath thet motte bliffue något beständigt werk, så ath huad man, thet ene årett murede vp, ath thet icke fulle åter annet eller tridie år nid igen

Så fortencker tig och wäll Niels, atui offte och tiit, både scrifftlig och muntlig, haffua latiid befala,

och alffuerligen budit, både tig och Flere, wåre befalningzmen i Findland, ati skulle ebland andre onde, och forderffuelige sidwaner, som hoffmen och Flere andre ther i landett, migit vskäligen bruge plega, och synnerligen met the kröger, eller ölselning, the allestedz wiid kirkierne och annerstedz holle plega, skulle platt afflagde och affschaffede bliffua, Genom huilkit missbruck, almogen först tage, stor schada, sedan bliffue wåre vnderssåter i Städerne, ther egenom platt forderffuade, Som och i then motten, clagemåll, wtöffuer sådana krögerij nog wancke, och synnerligen skeer thet mest, i Wijborgz Län, huilkit oss storligen forundrar, attu sådana vtilbörlighett, tillater, effter tu tilforende wårt ssinne och menung i then motten wälförstått haffuer, Huarföre biude och formane wij tiig, wiid thin tro tijäniste, attu än nw, later platt affleggie och till inthet göre same ölszelning eller krögerij, Szå frampt wij icke annerlunde schole tenckie ther tiil, ther må tu alffuerligen forlate tig till,

Tiil thet Siste, Så är wår willie och begären attu schaffer oss, thet meste Legefolk, hiit till Stocholm, som tu ther i länett bekomma kant wij haffue her stoor bygninger for hender både på Stocholm och annerstedz, Ther till wij behöffue mygit arbetis och legefolk, Dherföre latt thetta jcke heller forsumat bliffua

Dat. »Vpsalie 13 Martij An. 41».

115.

Bref från Konung Gustaf I till Simon Thomasson Tawast.

1541.

Intaget ur Riks-Registraturet för åren 1539—1542, bl. 173.

Wij Gustaff &c Göre witterligit Atui aff wår synnerlig gunst och nåde, haffue vndt och tillåtiid, såsom wij och nw medt thetta wårt öpne breff vnne och tillate, ath thenne wår tro vndersåte Simon Thomeson, må och skall, löse siig till, sin systers Karins dell, som the haffua tilhopa, vdij eth godz, benempdt Cappelstrand, för så monge peninger, som the på både sidor öffwer eens komma kwnne, Effter thet for:ne hans Syster katherina, haffuer gått vdij eckteskap met en bonde sson i Åboo emott Swerigis bescreffne lag Och hon sielff rett eckte och vtaff Adelen födh och boren är &c Huarföre effter man finner sådana vrsaker, både vpå For:ne hans Systers wegne, Tesligeste ath Cronon bliffuer endels för sådana stycker skuld, mygit forsuagat och tilackters vtij hennes tijäneste och rettigheter, står oss thet jngelunde til lidende Therföre må for:ne Simon frij och vbehindrat, löse sig same sin Systerdell till, Och skall han sedan, göre oss och Cronon ther wtaff, en tilbörlige tijäniste, medt hester och Rustninger, lige som en Frelsis man bör ath göre Hwilkit wij giffue wåre befalningxmen tilkenne, ath the måge wete siig, ther effter ath rette

Dat. »Stocholm 12 Junij» 1541.

116.

116.

Bref från Konung Gustaf I till Erik Fleming, rörande Frälserätt å Jord i Finland.

1541.

Aftryckt ur nyssbemälde Riks-Registratur, bl. 181.

Wij Gustaff medt Gudz nåde Swerigis Götis och Wendis &c Konungh Göre witterligit, ath wij aff wår synnerlig gunst och nåde, så och for wälwillig och longlige hulle tro tijäniste, som thenne oss elskeliige tro Man och Rådt her Eriich Flemmingh till Swidia. oss och wårt Riige Swerige. her til dagz bewist och giortt haffuer, Och än yttermere her effter, bewiise och göre må och skall, haffue vndt och giffuit. som wij och nw, medt thetta wårt öpne breff vnne. och giffue honum. för oss, och wåre effterkomende erffwinger, ewigt Frelse och Friihett. på tesse effterme Crononnes skattejorder. Som Först är vdij Raszborgz länn. Gåsekulla i Siunde sogn halffannen skatmarck Jord, Jtem vdij Vauni. en skatmark Jordh Jtem i Fiskere wiick halffannan skatmarck Jord, Jtem en öö kalles Wormö ligger för en Fiärdungs skatmarck, Jtem vdij Aboo Län, Först i Varelleby i Sancte Mårtens sogn otte stenger Jord, Jtem i Jokisato, i haliko sogn. sex stenger Jord, vdij så motte, ath forme her Eriick Flemmingh. och hans effterkomende rette erffuinger, tesse forme skatmarker och stenger Jord, vnder rett frelse, såsom andre wåre Frelsismen her i Rigit, theris godz vnder rett Frelse, (oss och Cronenne effter Swerigis lag till tijäniste) niwte brwke. och beholle må och skall, Huarföre biude

wij. och alffuerligen befale alle ce hoo the helszt äre eller ware kwnne. som före wåre schuld, wele och skole, göre och lathe, ath the icke vdij någer motte, göre forbe:de her Eriich Flemmingh, eller hans erffwinger, her emott hinder eller förfång wiid wår ogunste Tess tiil wisso &c

Dat. »Calmarnie 28 Septembris Anno &c 1541».

117.

Bref från Konung Gustaf I till Thomas Jönsson Ryting, om Frälserätt å Jord i Finland.

1541.

Meddeladt ur samma Riks-Registratur, bl. 183 v.

Wij Gustaff medt Gudz nåde &c Göre witterligit atui åff wår synnerlig gunst och nåde. Så och for then longlige. och hulle tro tijäniste. som thenne oss elskeliig tro Man och tijänere Thomas Jonsson vpå Gesterby wår Befalningxman på Åboo slott, oss och wårtt Riige Swerige her tiil dagz troligen bewist och giort haffuer, och än yttermere her effter. bewijse och göre må och skall, så lenge han leffuer. haffue vndt och giffuit. och nw medt thetta wårt öpne breff vnne och giffue honum och hans effterkomende erffwinger. ewigt Frelse och Friihett. på thenne effter:ne Skate Jord. som Först är, halff annen Röck Jord, som äre tolff stenger. liggendis i Gesterby. Kimete sogn, och Åboo Biscopzdöme. Samelunde en Fiärdungz Röck. som är sex stenger Jord i Koijwisto by Birno sogn och for:ne Biscopzdöme. huilke for:ne halff annen, och en fiärdungz röck. for:ne Thomas Jönsson, och hans effterkomende eckte

barn. och rette erffwinger vnder rett frelse lige som andre wore godemen aff Adelen her i Rigit, theris godz vnder rett frelse. till wår och Riigsens tijäniste. bruke och beholle må och skall. Forbiudendis Forthenskuld alle thom. som före wåre skuld wele och skole. göre och lathe, synnerligen wåre Fogter och embetzmen, ath the forbe:de Thomas Jönsson eller hans effterkomende erffwinger, her emott, icke vtij någen motte hinder eller förlång göre. wiid wår ogunste

Dat. »Stocholm 4 Nouembris: 41».

118.

Bref från Konung Gustaf I till Petter van Åken, Borgare i Åbo.

1541.

Aftryckt ur förut bemälde Riks-Registratur, bl. 187.

Wij Gustaff &c Göre witterligit och Bekennes medt thetta wårt öpne breff, Ath effter thet, oss elskelig tro man och vndersåte Petter van Åken. Borgere vtij wår stad Åboo, haffuer nw medt sin hustrues, och flere beggis theris wenners och frenders, godwilie, ja och samtyckie, såld och vplatiid oss, och wåre vnge liiffzerbherrer och erffuinger, för en skiälig Summa peninger, nemplig halfftridie hundrat marc ort., effter som köpe breff, ther vpå wtgiffuit, wijdere jnneholler och formeller, sex stenger jord gammalt frelse, som är halffparten i koszmike by warfrue kirke sogn, Norre Finland, och Åboo Biscopz döme, Så haffue wij for then skuld, aff wår synnerlig gunst och nåde, så och för then tro tijäniste, och wälwillighett skuld, som

for:ne Peter van Åken, oss och wårt Rige, her till dagz bewiist och giort haffuer, och än yttermere her effter, bewijse och göre, må och skall, haffue vndt och tillatiid, och nw medt thetta wårt öpne breff vnne och tillate, ath forbe:de peter van Åken, och hans hustru, hustru Elseby Jacobz dotter i beggis theris liiffz tiid måge och skole, niwte bruge och beholle for:ne sex stenger jord, medt all tess affskyller, och rettigheter, inthet vndantagendis, vnder frelsit lige som han. them her till dagz. nwtid och brukat haffuer Men effter hans, och thenne for:ne hans hustrues dödelig affgong, schole forbe:de sex stenger Jord, frijt och vbehindret, för alle theris effterkomende erffwinger, komme oss, eller wåre vnge liifzerffherrer och rette erffuinger, vtan alt skotzmåll, insage eller forhindring tilhånde igen, så atuj eller forbe:de wore erffuinger, same sex stenger jord, såsom andre wåre köpe godz. niwte bruke och beholle måge och schole, Samelunde haffue wij och så vndt til gode, ath for:ne Peter van Åken hustrves syster, hustru Katerina Jacobz dotter, som then annen halff part äger i same Koszmikeby, må och skall tesligeste, niwte och beholle, same sin anpartt frijt och frelst, oss till en behagelig tiidh, Huilckit wij giffue wåre Fougter embetzmen och alle andre, som före, wåre skuld wele och skole, göre och lathe tilkenne, ath the icke i någen motte göre forbe:de peter van Åken, hans hustrv, eller for:ne hans hustrv syster, her emott hinder eller förfång &c

Dat. »Stocholm 10 Nouembris Anno 41».

119.

Lagmansrättens Stadfästelse å en Förlikning om halfva Pintelä Hemman.

1542.

Aftryckt efter originalbrefvet, på pergament, förvaradt i kongl. riksarkivet.

Jack Erick Flemingh Riddere Lagman j sudrafinne lagsagw Bekenner met thetta mitt opne breff att thå Jach lagmans tingh hullt met almogen aff pemara sokn i nervarv Thomas Jönsson fåughte på åbå slått anno domini MDXLII lögerdagen nest före fastolagens Sondagh Thå dömde iac thenne förlickningh stadug oc fast som Martin j hepoiokj peder j kaiuola och margret i nouckila Bekende sig hafua gjort med lasse skredder borgere i åbå i så motte thet the åfhende sig oc sinom arfuom oc tillegnade lasse skreddare oc hans arfuom allen then rett som the mentte sigh hafua med thera börd til halfft pintele gådz epther thet så fans at for:de pintele godz hafuer varitt lagliga skött oc skæled vdj Cristiern frilles tiid vnder for:de lasse skredderes hustrues foreldhre och lagmans bref ther vpå giffuit Men i the daniskes tiid her i landet förrychtt Ty gaff for:de lasse skreddere for:de marten oc peder til hopa ffjorten marck ortiger och margreta Tre marck ortiger til sama Forlickningx stadfestilse Huilcka peninge the til godo otnöye vpburit hafua och then XII i nempden satho äre her fasta åth som äro knutt kaialan Thomas i saris henric redakottj pauall kaialan peder vehkama eskill kaianoia, Jöns askala clemet kerkola lasse euaisten henric

perellen Erick iriauoreh och eskill Krwss ransakade oc vitnade, at thenne förlickning så giord var som forscriffuit står Ty forbiudendis for:de martin peder och Margrett eller nogon åf thera arfua epther thenne dagh inthet hinder eller klander om for:de pintele godz åf lasse skreddere eller hans arfua vid VI mark för min dom Tess til ytermera visso lather Jach hengie Mit Jnsegill neden vnder thetta breff Datum Som fforscriffuit ståår. [Den 18 Februari 1542].

Sigillet är bortfallet.

120.

Fullmagt för Thomas Nilsson å Häradshöfdingedömet uti Savolax.

1542.

Aftryckt ur Riks-Registraturet för år 1542, bl. 1 v.

Wij Gustaf &c Göre witherligit, at wij af wår synnerlige gunst och nåde, Så och för then troo tienste som thenne wår troo tienere Thomas Nilsson Fougte opå war Gård Örby oss och wårth Rijke Swerige här til Dagz bewijst och giordt hafwer, och än ytherligere här efter bewijse och göre må och skal, hafue vndt och förlänt, och nu medh thethe wårth öpne bref vnne och förläne honom häredz höfdinge dömet, eller domere Embetet, vti Saulax i hele Nyslottz län, medh then Åhrlige Rente som af för:ne Saulax domere döme Åhrligen pläger afgå. Huarföre biude wij eder dannemän alle, wåre och Cronones Skathskyllige bönder och menige Almoge som vti för:de Saulax härede boendes äre ath i annamme för:ne Thomas Nilsson

för eders rethe domere och häretz höfdinge Swarandes honom och ingen annen til al then deel i Åhrligen plichtige äre, eders räthe häredsböfdinge vtt ath göre, ehwad theth helst är, eller ware kan, han skal ther emoth förplichtett ware theth wij honom och strengeligen befaleth hafue, ath före eders Lagbook och skaffe hwar och en så myckith som lag och räth är Såsom han theth för Gudh och oss answara will.

Dat. »Vpsala then 13 Martij Anno 42».

121.

Bref från Konung Gustaf I till Isaak Nilsson Banér, Fogde på Tavastehus.

1542.

Aftryckt ur Riks-Registraturet för år 1542, bl. 26 v. — Handskriften är skadad af fukt. Några derigenom uppkomna luckor äro betecknade med . . . . . .

Wår gunst &c Szom wij nu nyligen scriffue tig till Jsaack, att vm ther i Landett några dugelige hoffmen eller andre vnge karler wåre, som lust och wilie hade, att ruste sig vp med gode harnsk och hester, attu them vdj wåre tieniste aname skulle, Och thom like slik fordell, opå hwar wälrusted hest, ther wijdh Slothet, vnne och efterlathe wilde, som wåre skytter her i landet haffua, Tesligeste vm ther och några dugelige vnge karla finnes i Länet, som lust och wilie hade att tiene oss för landzknechter . . . . thom och så vdj tiänisten aname skulle, Giffuendis thom något på honden &c Szå är än nu wår wilie och alffuarlige befalning att thet och så vtan all försumelse eller

skotzmåll skee motte Och effter sådana legenhett, att the Rysser göre altidt sligt öffuerwold hijt jn på wåre Grensser, Är på tijden att Slotthen ther i landet, bliffua och så, vdj alle motte, wälförwarede, Är forthenskuld wår wilie och biude tig, attu forstercker tig thet ytterste och beste tu kant, Anamendis vdj tienisten, som forscriffuit står, thet meste folck tu öffuerkomma kant, både hoffmen och landz knechter, Och huar tu fornimmer så behöffues will, må tu tilseye frelsett ther j Taffuestehuss Länn, att några aff them met theris folck, giffua sig jn på Slotthet, och bliffua ther hoss tig, Szå att Slotthet jw wälförwaret bliffua må, ee huru alle legligheter sig begiffue kunne, Och synnerligen effter wij haffwe nu latidt kalle wåre Tyske landzknechter, som en tijd long ther vdj borgeleger legat haffue, hijtt vtöffuer till oss, Tesse ärender tu fliteligen achte och bestelle wilt,

Dat. »Stocholm 10 Julij Anno &c 42».

Sådana breff gick och vtt till alle K. Ma:tz Slott och gårder vdi Findlandt

122.

Bref från Konung Gustaf 1 till Nils Grabbe.

1542.

Aftryckt ur nyssnämnde Riks-Registratur, bl. 32 v. — Om beteckningen . . . . . se föreg. N:o.

Wår gunst tilförende &c Wij haffwe förstått aff thin scriffuelse Nils Grabbe, Hurulunde tu haffwer hafft några Sendebwdt jn till Nogårdh, vdj then acht och mening. Att bliffua forstendigett vm thet jnfall och

angrip, som hijtt jn vtij wårtt land, aff the Rysser i höstes skedde, medt Storförstens, eller the höffuidzmendz vpå Nogård, willie och befalningh skeedt war eller eij, Endoch samme Sendebwdt, ther opå föge skäl eller beskedelig antwordt bekommit haffua, Vtan endels, medt Löst och vbestendigt snack lenge vppeholdne, och sedan igen kompne, medt wijdere jnneholdh &c Så kunne wij föge sware tig ther till, opå thenne tijdt, Doch wett Gud thet är oss fast besuärligitt, atuj altijdt sådana skalckheter och tiuffue stycker, aff samme Rysser, (wtöffuer then vprettede frijdh) skole att förmode haffue, Och wilde wij wäll gerne lothe göre them någett tilgode igen, för sådana theris vtilbörlige handlinger, hwar wåre legligheter så tilsade, och wij eij hade så mong jern j elden, som nu skeer, Förty wij haffue alt . . . monge owenner, och som stå effter thetta wårt rigis skada och forderff, som först är, Keysaren och then gamble Konung Christierns Erffuingar, medt flere theris anhang, Så haffuer och Römiske Konungen Ferdinandus hafft sine sendebudt her jnne hoss oss, alt opå wårt och Riksens argeste, Jtem så haffuer och Kongen i Danmarck giortt en stoor arrestatie, på alle the Niderlendiske skijp, vdij Örsund, them han haffuer kunnat öffuerkomma, therutaff icke heller myckit gott tilförmodendis, Jtem wij stå ännu aldelis vfordragne, medt the Lubeske och Stederne, Så haffue wij monge sielsinde granner, både enestedz och annenstedtz, Och synnerligen haffue wij her jnbyrdis nidre j Smålandh, en hoop skogztiuffuer, att drages medt, The ther haffue mörtt och ihielslagitt,

några wåre Fougther, röffuat, skinnat, och slagit tesligeste några godemen aff Adelen, och theris gårder skinnat, Att wij för thesse och flere slige orsaker skuld, icke wäll kunne eller synes rådeligit wara, att bryta oss for myckit wtt, eller bruka någett perlemente, medt the Rysser, Förty dhet wij, på thenne tijdt, skulle kunne eller haffua råd, till ath draga titt jn j Landet, eder till hielp, medt någen heredz krafft eller wellig mackt, thett är, på thenne tijdt icke wäll, vdj wår legenheter, Hwarföre motte wij än nu fara lempelige och skonlige medt saken, till tess legenheten och tilfellet sig annerlunde och better ther till skicka kunde, Är forthenskuld wår wilie och begären Nils, attu wiltt tage tig thenne sak lempeligen och motteligen före, så attu eller wåre Vndersåther icke än nu klambra eller pucka för myckit, medt samme Rysse selskap, förre än j ytterligere wår scrifftlig beskeedt och enckiende befalning, ther opå bekomme kunne, effter thet kan doch föge draga, hwar dhw eller wåre Vndersåther, wilde än sielffue wrekie samme öffuerwold, och håla sådana theris schada hoss them igen, Szå wtretter man lichuell jnthet stortt annett, än att man rether them tess mere . . . . att falla titt jn igen, och göre landett tileffuentyrs större skada . . . . . wele wij näst Gudtz hielp, vdij sin tijdh, och thett förste wij kunne, wäll tenckie ther till, och så lagatt, Ath wij och wåre trogne Vndersåther, skole för sådana hoffmodt och theris lidne skadha, fåå en höffuidz boot, eller wij wele och skole, göre ther annet till, Therföre må tu så lagat, attu än nu lather perlemente,

met thom, thet mindzste tu kant, Then schadelig handell, the bedriffuit haffua skall doch icke forgätin bliffua, Och biude wij tig likeuell, attu vdj alle motte äst wak och wederrede, och seer tig wäll och wijseligen före, achtendis thett ytterste och beste tu kantt, på Wijborgz Slott och Stadt, forskaffendis och forseendis tig, vdj tiidt, met alle krigz nottorffter, som macht opå ligger, och attu forsterckier tig, medt gode hoffmen, hester och harsk, eehuru alle legligheter sig begiffue kunne, Wij wåre och tillfridz, hwar tu några gode och dugelige vnge karler öffuerkomma kunde, som för landzknechter tiene wille, attu anamede them vdj tienisten, och gåffue thom Du marc, Tree eller Fyre hwärtere, på honden, vpå thett, att then landzende motte jw, medt folck förwarat bliffwa,

Wij såge och så gärne, ath the grentzer motte doch någett bättre achtede och förwarede bliffua, än nu skeer, ther till menige frelsitt j then Landzende, met rette, så wäll som wij tilhielpe skulle, Ther vm wij menige Finske frelsitt nu tilscriffuitt haffue,

Wij förstå och, ath the Rysser haffue latidt sig höre, att the wilde skicke några bud jn till Wijborg till pinsdaga nest forledne, wette wij icke, vm så skedt är &c Ther och hwad theris werff warit haffwer, må tu giffue oss tilkenne,

Szå förstå wij och aff thin scriffuelse, ath the Rysser skulle lathe sig vndfalla, vm någen rågång, som her Knutt Andersson skulle haffua jnrympt, när han war seneste ther j landett, som vpå thet . . . de år, seden freden giord war, stå skulle, huilckit år

the mene thetta närwarendis åår wara skall, kan till-effuentyrs skee, ath thet är och thin mening &c Så skall tu wette, atuj haffue latidt ransaka och beseedt then Ryske handell och forsegling, som giord och beleffuedt är, Och finnes thet icke så, vtan att Rågongen är beramett och skall stå jnnan Tije år, ath reckne frå dhen tijdt, som Her Knutt sådan handell och frijd vprettede, på wåre wägna, Män samme Tije år äre vthe Wårfru Dagh j Faste nestkommendis, öffuer Fyre år, Och vpå thet tu tess ytterligere tig, vdj samme handell rette kant, sende wij tig her hoss förwaret en Copia, aff samme handell, lydendis ord frå ord, som huffue breffuet, Dog behöffuer tu icke lathe tig någett formerckie, huarcken för Rysserne, eller andre, at tu west ther någett synnerligitt vtaff, huru saken haffuer sig i then motten, vtan alleneste attu beholler samme copie, tig sielff till en vnderuising och godh rettilse

Om Wijborgz Stad, är wårtt rådh och wilie, attu alffuarlige holler borgerne före, att the tenckie till, befeste och bespise samme theris Stadt, yttermere än her till skedt är, Tu west wäll sielff, hwar man än skulle haffua någett för hender, j then landz ende, dhå haffuer man jngenstedtz, ther man kan haffua tilhold eller tilfluct, vtan till samme Wijborgz stadt, Wåre forthenskuld gott och rådeligit, att han någett bättre wijd macht wåre, än nu skeer, Och på thet the tess yttermere hielp och vndsetning, till Stadzens bygning, haffua motte, Äre wij tilfrijdz att efterlathe them then skatt, the oss årligen vtt göre pläge, Attu for-

thenskuld wilde holle thom ther till, och see nöge på brädett, at the byggie och forbättre theris Stadzmurer och Torn, thet ytterste och beste the kunne, ther ligger stor macht opå, Och äre wij tilsinnes icke alleneste att rama forbe:te Wijborgz borgeris beste, met thenne skatt, vtan och vdj andre saker, hwad wij merckie kunne, Staden kan komme til forbettring, Efter . . . . . att then landzlegenhett och anliggiende nottorfftt så kräffuer, att samme Wijborgz Stad motte jw endeligen wel föruaret och förstercht bliffue

Jtem vm the kröger och köpenskap, hoffmen bedriffue wijdh Wijborg och annerstedz, at Grabbe råder ther böter opå Datum Stocholm 16 Julij Anno &c 1542

123.

Bref från Konung Gustaf I till Nils Grabbe.

1542.

Aftryckt ur Riks-Registraturet för år 1542, bl. 34 v.

Wår gunst &c Schall tu wetta Nils, ath wij Båsmen och gott Siöfaritt folck, så wäll som annett krigzfolck, på thenne tijdt fast behoff haffue, Hwarföre är wår wilie, at tu wilt skaffe oss en hoop gode och förfarne båsmen, ther aff Wijborg och Borgo Städer, och elliest ther vtt met Siösiden, tilhonde, skyndendis thom hijtt vtöffuer, met thet förste, wij wele lathe holle thom, vtan theris skada, effter som andre wåre Båsmän her vnderholdne bliffua, hwar effter sin skickelighett, finnes ther och några gode styr-

men ibland, thom hade wij och gerne, herutinnan tag icke heller någen forsumelse,

Dat. »Stocholm Julij 16 Anno 42».

Lige slig mening till { Möns Nilsson, Vlffzby
Thomas Scriffuere, Åbo oc Raumo
Arffuid Olsson

124.

Bref från Konung Gustaf I till Nils Grabbe.

1542.

Meddeladt ur samma Riks-Registratur, bl. 35.

Wår gunst &c Effter then legenhett Grabbe, som sig nu på thenne tijd begiffuer, ath the Rysser haffue giort oss slik skada, medt mordt, roff och brand jn på wåre grensser, Och liggie än nu tileffuentyrs starcke i theris landh, Så at man haffuer at förmode . . . . aff thom alt ondt, Och frelsit och wåre fougter ther j Findland icke mykit wäll rustede äre, Hwarföre synes oss nyttigt och rådeligitt wara, är och så wår wilie och begären, attu och alle the andre wåre Fougther och Befalningxmen, som wåre och Cronenes Slott och Fester jnnehaffue ther j findland, wele vdj tijdt, och met thet aller förste, fortenckte wara, ath ruste eder wäll met gott folck, forskaffendis eder gode Swenske eller finske karle, som lust haffue ath ruste sig vp, met gode hester och harsk, såsom j tenckie kunne, ath hwar och en aff eder kan wäll försware sig medt, och göre fienderne mottstondt, hwar så vmtrenger, J wele och så förmane menige frelsitt hwar

i sitt fögderij, ath the hwar, vdj sin stedh wele ruste sig vp, och aldelis sittie wake och wederrede, met theris rustninger, hester och harsk, ee när behoff görss, och the ther vm tilsade bliffua,

Wij äre och så tilfrijdz, att the som sig, met theris egne hester och harsk sig vprusta kunne, att tu skalt lathe niute them the same wilkor, som wåre skyttere haffua her j landett, som är Trettije marc och Sex alner cläde, på hwar hest och rustning, the ther gode och dugelige äre, Och ther till borgeläge eller fodring, som sedwane är, Men the andre, som sig icke så ruste kunne måge haffua på hesten cläde och peninger, som tilförende ther vdj landet wiiss och wane warit, Ther j eder effter rette wele,

Dat. »Stocholm 16 Julij Anno &c 42».

Till alle Slotzfougther j Findland, effter samme mening, som förscriffuit står,

125.

Bref från Konung Gustaf I till Städerna Wiborg, Åbo, Raumo och Ulfsby.

1542.

Efter Riks-Registraturet för år 1542, bl. 35 v.

Wår gunst &c Szom j Dannemän, vtan twill wäll hörtt och fornummitt haffue, hurulunde nidre vdj Småland wijd beggie Rikernes grensser, en hoop skogztiuffuer sig forsamblat haffwe, och bedriffuit ther någett buller och vbestond, Nu äre oss wisse tidender och kundskaper tilkompne, att jn till thenne samme

skogztiuffue hoop, nogre aff then vmilde och gamble Konung Christierns barns och theris målsmendz och formynderis anhang, met några som her aff Rikit, och wåre tiäniste tilförende forretligen affuickne äre (thom wij dog alt gott nådeligen beuist haffua) kompne äre, the ther medt rådt, dådt och gerningerne practizere alt ondt, emott tesse Riker, så ath the jw endeligen wele haffua forbete then vmilde och gamble Konung Christierns blodh och erffuinger, till regerende Herrer och Konunger, öffuer tesse riger, menige Riksens inbyggiere och oss alle, till en ewig treldom, schada, forderff och betryck, Och till att förekomma sådana farligheter, äre wij förursakede, met wår menige Riksens Adell, och alt thet krigzfolck, till hest och fot, som wij vpbringe kunne, att draga emott sådana wåre och riksens openbara fiender, och hielpe att affstelle och fordempe sådana theris onde företagne vpsått, emott thesse Rijker, Hwarföre är wår alffuarlige wilie och befalning, atj Dannemän, wijd wåre och Riksens strenge nepszt och wrede, Och så frampt atj för Rigsens och wåre trogne Vnderszåter achtede bliffua skole, met alt thet meste folck, både siöfaritt folck, så och the ther tiene kunne till landett, som j ther aff Staden vpbringe kunne, oss och rikit hasteligen vndsettie wele, skaffendis them the beste wärier j haffue rådh till, och medt Twå eller Tre Måneders vnderholling, latendis samme folck vförsumeligen wäll vtrusted, komma hijtt vtöffuer till oss, wele wij dhå seden wijdere latha handle met samme folck, och

skicke

skicke thom titt, wij thom behoff haffua, Thenne wår befalning j troligen effterkomme wele, Eder Gud befalendis *),

Dat. »Stocholm 16 Julij Anno &c 42».

126.

Bref från Konung Gustaf I till Nils Grabbe.

1542.

Aftryckt ur Riks-Registraturet, för år 1542, bl. 36.

Wår gunst &c Schall tu wetta Nils, ath för the farlige tidender och legligheter skuld, som wij scriffue tig till vm, nu seneste, att her i landett på ferde äre, Lathe wij nu kalla wåre tyske landzknechter, ther aff Findland, och hijtt vtöffuer till oss, på thet atuj wele haffwa wårtt folck mest alt tilhopa, Hwarföre är wår wilie och begären, at tu forstercker tig, thet ytterste och beste tu kant, Så att wårtt Slott Wijborg och Wijborgz Stad jw tilbörligen och wäll förwaret bliffua må, ee huru alle legligheter sig begiffue kunne, Och måge the gode men aff frelsitt, som ther boo j Wijborgz länn wäll giffue sig met någett aff theris folck, jn på Slotthett till tig, hwar så behöffues will, Thett tu sielff best, effter legligheten bestella må, och handle met frelsitt ther vm, att så skee motte

Szamelunde är wår wilie, at tu hemeligen beholler thenne sak, vm thet Smålendzske vproor jnne

*) Ett nära lika lydande bref afgick, den 8 derpå följande Augusti, till »*Björn Claesson, Jens Knutsson, Jöns Wesgöte* och *Anders Wesgöte*». — Se ofvannämnde Riks-Registratur, bl. 69.

hoss tig, icke latendis menige man her vm någett förstå &c vtan tu må heller giffue slik vrsak före, atuj haffue giffuit en heel hop aff wårtt Tyske krigzfolck orloff aff landet, och wele åther taga swenst och finst krigzfolck i Staden igen, Och så gärne, och än heller vnderholle thom, som thet fremende krigzfolck

Och förmoder oss, att vdj Liffland stode wäll någett folck tilbekommendis, Huarföre syntes oss rådeligit wara, att tu wilde haffua titt bud tit vtöffuer, och forhöris vm ther wåre något krigzfolck förhonden, som wijlde giffua sig titt jn i Findland, eller hijtt j landett till oss vdj tiäniste, Dhå wele wij gerne vnne thom platz och lathe vnderholle, som annet wårt krigzfolck vnderhollit bliffwer

Dat. »Stocholm 16 Julij Anno &c 1542».

127.

Bref från Konung Gustaf I till alla Fogdar i Finland.

1542.

Meddeladt ur nyssbemälde Riks-Registratur, bl. 37. — Om beteckningen . . . . . se N:o 121.

Wår gunst tilförende &c Szom wij Twenne reser Mons til scriffteligen tilbudit haffue, attu och flere wåre Fougter ther j findland, för monge honde sielsinde legligheter skuld, som nu förhonden äre skulie vtan all försumelse, wara fortenckte vdij, att taga vtij wåre tieniste, alt thet folck, både ryttere, knecter och siöfaritt folck, som i öffuerkomme kunde &c Så forsee wij oss, attu och flere wåre Fougther, sådana wåre

bud och befalning troligen och fliteligen, effterkommitt haffue, Och opå thet tu eigentlig någen grund och beskedh wette må, hwad orsaker oss ther till beuege, atuj oss medt mere folck, ryttere och knechter forsterckie moste, Dher . . . . . wele wij icke dölie för tig

Till thett förste haffuer nu j Sommer en förruunnende tiuffue och forrädere hoop, sig vdj Smålandt tilsammens slagit och församblat, mörtt och slagitt några wåre Fougther, som är, Nils Larsson, Arffuedt Wesgöte och flere gode karler, Röffuet och skinnet Smålendzske Mons persson iffrå Gull, Sölff, peninger, clädher, boo, bohag, medt så mygin lösörer han åtte, Jtem haffue Brandskatted Her Ture Trolles gårdh, och bedriffue än nu alle the Forrädere stycker, the man vptenckie kunne, Szå förnimme wij och att then gamble och vmilde Konung Christierns barn, och theris förwanter, Samelunde Bärent van Mälen, haffue och theris forretlige stemplan jnne hoss samme skogztiuffuer, met en hoop forretlige personer, huicke genom falske förtröstninger reethe och skynde thom till alt vbestond, Och är Kongeherede, Wissefierda, Toorsås, och några sockner, ther j Skogzbygden gongne them tilhonde, pfaltz graffuen och Konung Cristierns erffuinger prachtizere än nu bådc her j rigit och vtan rikis, vpå oss och thetta Rike alt ondt som forscriffuit står Så stå wij än nu aldelis vfördragne, met the Lubske och Städerne, Och är dagen eller fridestandett vte nu vm Bartollomej nestkommendis, Så atuj för sådana orsaker skuld förursakede äre, att forsterckie oss, medt all then magt, till hest och foot, som wij affstedt komma

kunne, så och met siöfarit folck, Hwarföre är än nu wår wilie och alfuarlige befalning, attu vtan all försumelse eller fortug wilt försambla, alle the vnge dugelige karler, (och synnerlige them wij kunne någett wara belathne medt) som tu öffuerkomma kant, hwad heller the finnes ther j Vlffzby, eller på landzbygden Samelunde alle the gode Styremän båsmän, oc annet dugeligit folk som tu bespörie kant, huicke båtzmen, och the andre, som för landzknechter eller bådz folck wele tiene, må tu medt en wijss karll oförsumelige skynde them hijtt vtöffuer, Icke achtendis ath tilförende haffuer warit scriffuitt och befaledt, atj sådana nyes antagne landz knecther ther hoss eder beholle skulle, Och må tu wäl giffue them något på honden och scriffuet jn j thin Rekenskap, Ther tu tig effter rette will, och jngen forsumelse tagendis her före

Samelunde är wår wilie, at tu hemeligen beholler thenne sak, vm thet Smålendzske vproor, jnne hoss tig, icke latendis menige man her vm någett förstå, Vtan tu må heller giffua slik vrsak före, atuj haffue giffuit en hel hoop, aff wårt Tyske krigzfolck orloff aff landett, och wele åther tage swenst och finst krigzfolck j staden igen, och så gärne, och än heller vnderholle thom, som thett fremende krigz folck,

Dat. »Stocholm 16 Julij Anno &c 1542».

128.

Öppet Bref från Konung Gustaf I till menige Ridderskapet och Frälset i Finland.

1542.

Aftryckt ur Riks-Registraturet för år 1542, bl. 39 v.

Wij Gustaf &c Tilbiude eder oss elskelige trogne Men wåre rådh och vndersåther, menige ridderskapet och frelsett, som byggie och boo vtöffuer alt Findlandh, Wår gunst och nåde tilförende, Szom edher käre godemen vtan twill wäll witterligit är, hurulunde wåre granner eller Nåboor the Rysser, titt och offte, så wäll vdj tesse fridlige anstandz tijder, som tilförende, Och synnerligen nu j höstes nest forlidin, met roff, mord och brandh, wåre fattige vndersåter, her jn på then finske grentz ganske stortt öffuerwold, vchristeligen och vtilbörligen giordt och beuist haffwer, Så att wåre Vndersåther dyrffues her nest, för sådana the Ryssers ochristelige handlinger skuld, huarcken byggie eller boo ther wijdh Grenssen, eder sielffue, oss, och menige rikit, till en dråpelig skada och forderff, och huar man lenge städer sådant till, dhå kommer Grensson snart mit jn vdj Findland, Och effter sådana legligheter förundrar oss icke lithet, atj godemen menige Ridderskapet j then landzenden icke lathe eder thenne wichtige och farlige sak någett hardere och fliteligere til hiertedt gå, än nu skeer, Och synnerligen effter thenne sak icke alleneste drabber oss opå, vtan och menige frelsitt och ridderskapet j then landzende, Hade wij forthenskuld förmodet, atj godemen och så någett yttermere ther vm bewäge och berådslå, huru man j

thenn sak best handle skulle, eller j hurudane motte, fienderne (hwar the något wijdere jnfall och fientlig angrip j then landzenden göre wilde) motstond, affbruck och niderlag skee kunde, Ther höre wij huarcken enn eller annen haffwe någen åhuge, bewog eller rådslag vm, vtan alle sittie ther stille till och lithe jn opå oss, lige som thet wordede jnthet mere, eller och att wij wiste alle legligheter och vmbstendigheter j thenn landzenden, Jcke äre j godemen heller så flitige, atj lathe haffue någen acht eller tilsyn in på grenserne, Endoch ath vdj sådana farlige tijder borde jw eder först, som nämest sittie elden, och haffue något aff edert folck wijd grenserne, Och hwar så behöffdis sielffue tilhielpe ath affuerije eders egin schada och forderff, Thet är doch jnthet skedt til thenne dag, Hwarföre är än nu wår wilie och nådige begären, atj godemen alle, och hwar besynnerligen för sig, wele doch annerlunde tage eder saken före j then måtten, rådslåendis medt hwar annen, och beuägendis j hurudane motte alle saker met samme rysser företagis skulle, Och syntis oss icke onyttigt wara, seden sådana rådzslag och bewogh eder emellom skedt wåre, atj wilde skicke hijtt vtöffuer till oss, Tre eller Fyre godemen the förstondigeste ibland eder, som same Ryske handlinger met oss och flere godemen aff wårt rådt, som her tilstäde äre, bewäge, rådslå och seden beslute kunne, huru alle saker j thenn motten best och opå thett bestendeligiste företages och handles kunne, giffuendis oss och bestondelige tilkenne, met forne godemen, som j hijtt skicke, huru monge wäl-

rustede hester och dugelige karler, atj kunde vdj anliggiende nöd affsted komma, både aff cronones Länn och menige finske frelsett, och thet medt clare beskedelige register, Och atj godemen wele (huar edher så synes att behöffues will) lathe några aff edre karler komma jn mott Grenszen, huicke ther samfelt met wårtt folck kunne achte och see på wåre fatige Vndersåters, edert egitt och menige Rigsens nytte och wälfartt, Ther j godemen eder effter rette wele, Eder Gud befalendis,

Dat. »Stocholm 18 Julij Anno 42».

129.

Bref från Konung Gustaf I till menige Frälset i Finland.

1542.

Aftryckt ur Riks-Registraturet för år 1542, bl. 39.

Wår gunst &c Scholé j wetta godemen, ath wij, for edert egitt och then menige landzendens Findlandz beste, nytte och wälfartz skuld haffue latidt scriffua menige frelsitt till j then landzenden några wåre meninger och beswäringer, vdj ett öpett breff, huickit breff eller Mandat wij eder her hoss forseglet tilhonde sende, ther vdj worde j vtan twill, wår mening wäll fornimmendis, Är forthenskuld wår wilie och begären, atj vtan all försumelse wele forscriffua till Abo, eller på någen annen beleglig tijdt och platz, alt frelsitt, som boo vdj Åboo Länn, Kuma gårdz Länn, Rasaborgz länn och Tauastehuss Länn, Latendis forkunna för them, samme wårtt breff Och atj oförsumeligen wele wette

oss, (effter samme breffz lydelse) swar och beskedh igen, Och effter icke wäll legliget är, att frelsett som j Wijborgz länn byggie och boo, för then longe wäg skuld, kunne alle komma titt nid till eder, Dherföre haffue wij nu scriffuit Nils Grabbe till, att han thom någerstedz ther j Wijborgz Länn försambla skall, och lata forkunna for them ett lige sligt breff, thett wij honum och så nu tilhonde sent haffua, Må j forthenskuld haffue edert bud vp till honum, Så atj alle samfellelige måge wette oss ther ett swar opå,

Dat. »Stocholm 18 Julij Anno &c 42».

130.

Bref från Konung Gustaf I till Nils Grabbe.

1542.

Ur Riks-Registraturet, för år 1542, bl. 39 v.

Wår gunst &c Schall tu wette Nils, Atuj haffue scriffuit menige Frelsitt j Findland ett öpett breff till, och sendt samme breff till Biörn Clauesson, och nogre flere godemen, met befalning, at the menige Frelsit, på beleglig tijdt och städh, aff alt Findland, så när som aff Wijborgz Länn, forsambla schole, Latendis forkunna for them same vårt breff, och effter frelsitt, som ther j Wijborgz länn byggie och boo, för then longe wäg skuld, vlegligit wara will, at komma nid till Aboo eller annerstedz, Dherföre sende wij tig och her hoss föruarett ett like sligt öpett breff, som wij the andre godemen tilscriffuit haffua, Må tu forthenskuld forscriffua frelsitt ther j Wijborgz Länn oförsumeligen tilsamens, och latha thom höre och rådslå, på samme

breff, och seden dele theris rådh, met the andre godemen, som Björn Clauesson handler met, på thet atuj kunne få ifrå them alle ett samentlig och endrechtigt råd och beskedh,

Dat. »Stocholm 18 Julij Anno &c 42».

131.

Bref från Konung Gustaf I till Thomas Jönsson Ryting, Fogde på Åbo Slott.

1542.

Ur Riks-Registraturet för år 1542, bl. 43 v.

Wår gunst &c Schall tu wette Tommos, Att för thesse legenheter skuld, som nu på färde äre, Haffue wij latidt scriffua Pether van Hannober, och the andre Befalningxmen till, att the vtan all forsumelse skole skynde sig hijtt vtöffuer till oss, medt alle wåre Tyske knechter, som nu en tijdt long ther j Findland, vdj Borgeläge legat haffwa, Hwarföre biude wij tig, attu finner rådh till, att skaffe thom Ett gott skip eller några gode skutor, ther medt the, vtan farlighett kunne komma hijtt vtöffuer, Samelunde och någen fettalie, så myckit the kunne behielpe sig vtöffuer medt, Och effther wij kalle nu knechterne dheden, Är förthenskuld wår wilie och begären (som wij och scriffue tig till j sijdzstens) at tu och flere wåre Fougther skole wara fortenckte vdj, att forsterckie eder thet ytterste och beste j kunne, så att wåre Slott och Fäster jw aldelis wäll bemannede och forwarede bliffua måge, Och måge the godemen aff Adelen, ther j Åboo länn, met någett aff theris folck, så

myckit, som behöffues will, bliffua ther på Slotthet hoss tig, Och hwar tig så synes för nödhen wara, dhå må tu seije thom ther vm till,

Szamelunde som wij och scriffue tig till, attu och flere wåre Fougter ther j findland, skulle anåme alle the vnge dugelige karle, vdj wåre tieniste, som för landzknechter att tiene lust och wilie haffue, Tesligeste och alt thet Siöfarit folck, som j ther vdj Städerne, och vtt medt Siösidhen öffuerkomma kunne, Så är än nu wår alffuarlige wilie och befalning, att thet och så, vtan forsumelse eller skotzmål motte bestelt bliffua, ther ligger oss macht opå, hwad dell tu giffuer thom effther skälighett på honden, dhet må tu settie vdj thin rekenskap Ther tu tig effter rette må,

Dat. »Stocholm 25 Julij Anno &c 42».

132.

Öppet Bref för Erik Fleming, på Ojamo Jerngrufva i Lojo Socken.

1542.

Aftryckt ur Riks-Registraturet för år 1542, bl. 82 v.

Wij Gustaff medt Gudz nåde Swerigis Götis och Wendis &c Konung Göre witterligitt, och bekennes met thetta wårtt öpne breff, at thenne oss Elskelig tro Man och rådh, Her Erick Fleming till Qwidia, haffwer latidt oss förstå, hurulunde, opå wåre och Cronones skatteäger, vdj rasborgx Länn i lohio sockn och i Oiamoby och Åbo Biskopsdöme, Ett jern eller ståll bergh skall nu nyligen funnitt wara, opå huickit Jerneberg forbemelte Her Erick alrede en Summa pe-

ninger til at lathe ryme vtaff streckett gråberg och annett slich haffwer bekosta latidt. Doch likewäll (för än han wår gunstige wilie och samtyckie, till sådana bergz bruckning föruärffua kunde) inthet synnerligitt arbethe eller bruckning haffwer sig vnderstått att företage &c Och forthenskuld haffuer han wår gunstige wilie och tillatelse ödmiukeligen för honum och hans effterkommende erffuinger fordratt och begärett, att wij honum nådeligen vnne och effterlate wille, thet han sådana berg vbehindrat och vqwald motte begynne att bruka och företage, Så vpå thet wij wåre vnge liffz erffherschaffter, Swerigis Crone och alle tess jnbyggiere, genom sådana gudz forlänte och milde gåffwer, måge forbettrede bliffua, riget till nytte och gagn, haffue wij icke welet eller kunnet slå honum, sådana hans skälige begären vtaff, Vtan aff wår synnerlig gunst, nåde och konge autoritete, vndt och effterlatidt, och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och effterlate, ath forbete Her Erick (som en rett anfengere till samme bergz werck, och then, thet först vptagit och funnit haffuer) må och skall, frij och obehindrett, lathe ther begynne ath vptage, ryme, bryte och smelte, effter som bergzhandling fordrar och kreffwer, Och hwad dell Gud alzmechtig honum eller hans erffuinger, aff samme järnbergzwärck, vnner och forlener, eehwadt thet är, synnerligen järn eller stål, Thet samme må och skall han och forbete hans erffwinger niute, bruke och beholle, sig eller them till gode, nytte och gagn, Doch met sådana skäl och förord, att han eller the skole antingen giffue oss eller wåre vnge

liffzerffherskaffter, och Swerigis Crone, aff for:ne Jernbergwerckzbruckning, aff allt thet godz ther giortt bliffuer, huartt tolffte skeppund rentt och luttredt jern, anthen vdj fatedt åsmundz iern, loppejern, eller och i tackejern, effter som ther widh berget brukes kan, och wij (effter wår och rigessens legenhett thet eske och begäre wele, Men vm gruffuewedh, kolewed och annett huad till gruffwones vppehelle förnöden wara will, skall forbe:te her Erick sig forlike och fordrage, met them ther skogägende äre, Och synnerligen till tess wij framdelis vm samme bergzlegenheter och vmbstende wijdere måge forstendigede bliffue, och att flere godemen bönder, borgere eller andre kunne och så, komma sig met jn vdj samme bergzbruckning, och thå effter legenheten forsörge samme cronones bergwerck, och [*om*] the thet bruka wele, met priuilegier och frijheter, effter som behöffues kan, och fornöden wara will, Och hwar så hender, att streckett, ther thet nu vpfunnitt är, met tijden förarges kunde, eller och platt förginge, Så ath framdelis samme bergwerck forthenskuld icke wäll brukes eller vppeholles kan, Schall dhå for:de her Erick fleming eller hans erffuinger, vnder sådana wilkor, som i thetta samme wårtt breff formälde äre, frijtt, öpett och löfligitt wara, ath vpsökie lathe och ryme effter andre streck, eehwar han them finne eller vpspörie kan, Hwarföre biude wij alle, ee hoo the helst äre eller wara kunne, som för wåre skuld wele och skole, göre och lathe, synnerligen wåre fougter och Befalningxmän, ath i icke vdj någon måtte göre forbe:te

Her Erick Fleming eller hans effterkomende erffuinger her emott, hinder, platz eller förfong,

Dat. »Stocholm 5 Septembris Anno &c 42».

133.

Bref från Konung Gustaf I till Nils Grabbe.

1542.

Aftryckt ur nyssnämnde Riks-Registratur, bl. 146 v.

Wår gunst tilforende, Wij hafwe fått twenne tine skrifwelser Nilss Grabbe, I then förste läter tw oss förstå om några lägligheter ther widh Grentzen, Och synnerligen huru the Rysser hafwe Rijdit öfver Starke långz vt medh Grentzen besedt Råerne och brent ther en gård af som the förmene öfwer theres grentz skulle bygt wara, medh flere skalkastycker, som the i thenne förledne Sommer bedrifwitt hafwe. Och i then annen tin skrifwelse först att saken emillan begge parterne äre vptagne vtti en dagh til thess samme ärender wijdere måge förhörde blifwe. Här opå gifwe wij tig tilkenne att thenne handel är oss ganske selsind, och kunne icke wette hwad rette grunden och orsaken är til sådant buller, al then stund, som wij icke annet wette, än att then frid som emillan the Rysser och oss oprät och fulbordet är, Jw på thenne sijde hafwer obråtzligen hållen warit, Ähr annors skedt, eller at tw hafwer någon merkelig orsak ther til gifwit (thet oss endelss befruchtar) må tw thett sielff bäst wetta. Doch ehuru ther om är synes oss godt wara at saken til wijdere anstand synnerligen til thess Storfurstens sendebud hafwer waritt här hooss oss, och wåre sende bud hooss Storfursten igenvptagin är.

Biudendes tig ännu att tw med al flijt (och synnerligen effter som läglighetterne sig nu begifwe), wilt hafwa acht och tilsyn at sådana Dag icke på thenne sijde bruttin blifwer som nu stor macht opå ligger. Och efter, (som wij vti tin senere skrifwelse förnimme), att Storfurstens Sendebud liggie på grentzen och hafwe haft theres brefdragare in til tigh, begärendes att komma hijt in til oss i Rijket 30 Stark hwilket tu them endeles af slagitt hafwer thett oss icke myckit behagar. Tu motte wäl för än tu sådant af slagit hade, gifwit oss thett tilkennee och förbidit wårt besked, hwad tw i then motten göre eller late skulle. Så ähre wij med the gode män wåra Rådh här tilstädes så förtenchte att tw än nu skaltt tilstädie samme Ryske sende bud ther igenom Finland och in til Åland. Ther att förbide ifrå oss wijdere besked, hwar the oss möte skole. Doch må tw så achtet at åkeförett när the genom Landett drage skole är så lägligit at wåre fattige Vndersåters hester (som samme Rysser skole färdas med) icke af meenföre måge förderfwede blifwe, elliest wette wij intett hinder på thenne tijdh att tw Jw må lata komma them hijt in, Och må tw lata skaffa them förfordring och vnderhåld ther the framdrage efter sedwanen, Doch man skulle effterlate för mycken onyttig förtärning eller Vmkost, anten på wåre eller then annen sijde, medh myckitt onyttigt selskap eller Köpnascherij thette synes oss icke behöfwes thett man medh lempe eller god ord wäl afkorte kan. Som tw och gifwer tilkenne att nu i thenne förledne Sommer skulle the wijborgz borgere

här hooss oss bland annatt i theres Priwilegier förwerfwet hafwe at wara frije för wåre skiutzfärder. Så skal tw wette att saken i thenne motten hafwer sig icke så, vtan at the skiutzreser och annen tienste som oss och Cronan bör och tilgodo kommer, skal finnas genom samme Priwilegier stadfeste och icke aflegges, effter then ene artikel i samme priuilegier lyder iw så ord ifrå ord som här effterföljer. Til thett Siunde Skole och wåre och Cronones borgare utti Wijborg, effter thenne dag wara frije för alla Skiutzfärder, Vndantagandes hwad wåre egne brefdragare belangar, och wåre embetzmän på wåre wegne. Män thett i gode män af frelsett, wele hafwe så månge skiutzfärder som i sielfwe wele, och vtti eder egne saker och ärender. Ther äre thesse Wijborgz borgare så wäl som andre flere i then Landzenden och menige rijkzens inbyggiare fast swage till, wij wele eller kunne icke heller efterlata, att the samme och andre wåre och Cronones Vndersåter mere skole med skiutzferder och annen onyttig beswäringer ödaleggie blifwe än tw och andre gode män af Adelen wele hafwe edre Landboer förderfwede och ödelagde, ther kunne wij intett annatt Sware tig opå. Som tw och gifwer tilkenne att ther är blifwitt en ganska skröpelig Årswext i thenne förlidne Sommer, och wåre Vndersåter ther i Länett för then skul gärne begäre att löse för Penninger så myckit af then Spannemål som ther af Länett bör vttgå, och tw icke til Slotzens behof behöfwer. Så ähre wij wäl tilfredz medh, att tw later them löse för lijke och skäl, så myckit

tw ifrå Slottett wäl vmbära kant. Doch medh så skäl att tw wilt så late bespijse och betenkie Slottett med alla handa nödtorfter både med Spanmåll och annat, som tw tenkia kant saken nu kräfwer, och aller storste macht opå ligger. att ther blifwer någott i förråd ehuru alle lägligheter sig begifwa kunne, förty wij må wäl hafuet så före efter thesse läglighetter som nu både vtrijkes så och här inrijkes sigh begifwe att wij in på föråhrett få fremmende gester men gud foge al ting til thett beste. Och för then Spanmåll thu later them löse må tw skaffa oss sådana fiskwerk igen som ther faller i Wijborgz län, Så och en hoop tiere och bräder, Så att samme fisk tiere och bräder motte komma hijt vttöffwer medh förste öppett watn, Och attu ingelunde tilstäder nu i wår, anten Prester, Frelses män borgere eller bönder att före några gedder eller annan fisk vttrijkes, vttan hijt til Stocholm eller annorstädz här inrijkes. wid wår Strenge nefst och wrede.

Så är och wår wilie och alfwarlige befalning Nils, at tu nu i thenne winter skalt lata baka ther opå Slottett tw eller try hundrede Lester godt Skipzbröd wäl igenom bakat och torkat Så thett kunde Åhr och dag vttöffwer liggie hwar så behof giordes. Thette tw ingelunde wed wår ogunst försumma wiltt, och att samma skipzbröd motte och så med förste öpett wattnett hijtt vttöfwer komma.

Dat. »Stocholm then 16. Nouembris Åhr 42».

Zedel.

The guttne Lodh thu begärett hafwer them skicke wij tig tilhande med thesse tine tienere. Datum ut i literis.

134.

134.

Öppet Bref för Erik Fleming på Runa gård m. m. i Pargas Socken.

1542.

Aftryckt ur Riks-Registraturet för år 1542, bl. 158.

Wij Gustaf &c Göre witherligit at wij af wår synnerlige gunst och nåde, Så och för then welwillige och hulle troo tienste, som thenne oss elskelig troo, Man och Rådh, Her Erich Fleming til quidia oss och wårtt Rijke Swerige här til dagz bewijst och giort hafwer, Och än yttermere her effter, bewijse och göre, må och skal, så lenge han lefwer, hafwe vndt och förlänt, som wij och nu medh thette wårtt öpne bref, vnne och förläne honom (oss til en behagelig tijdh) Rune gård medh alle the ägor, som ther vnder liggia och halffempte booll i Pargas Sochn, som han tilförende af oss i förläning haft hafwer nämligen Tärfwa, wanas, Lilax, Lemlax och halft bolett medh then rente och rättighett, som ther pläger afgå, ehwad thett helst är eller nämpnas kan, hwarföre biude och förmane wij alle, som för wåre skuld, wele och skole, göre och late, synnerligen wåre Fougter och Embetzmän, att the icke vti någon motte, göre for:de her Erich Flemming här emott hinder eller förfång, wid wår ogunste. Thessligistt biudom wij och så eder Dannemän som byggie och boo opå för:ne halffempte bool i Pargass Sochn att i ware skole förbe:te her Erich flemming på wåre wegne hörige och lydige, Swarendes honom eller hans Fougte til al eders Åhrlige vtskyller

och rättigheter, som i oss på Cronones wägne plichtige och skyllige äre.

Dat. »Stocholm then 3. Decembris Åhr 42».

135.

Förläningar utdelade i Finland, Frälsebref, Fullmagter, m. m. Åren 1540, 1541 och 1542.

1540—1542.

Aftryckte ur Riks-Registraturet för åren 1539—1542, bl. 216 följ. De hafva öfverskriften: *Tesse Efftterscreffne Friiheter, förlæninger, och Prestegieldh ære wtgiiffne, sedan Circumcisionis Domini Anno &c MDXL.*

År 1540.

Bl. 216. Örebro.

Jtem Fougte breff för Peder Månson på Nyslott och Länn

Jtem Fougte breff för Hans Jönson, på Raszborgz Slott och Länn

Bl. 216 v.

Jtem Forleningz breff för Henrick Clawesson på Thenala sogn i Raszborgz Län met all kon:ge rente

Bl. 218 v. Aff Stocholm.

Jtem Forläningz breff for Niels Boije på Poije sogn i Raszborgz Län met all kon:ge Rente

Bl. 219 v.

Jtem Fougte breff for Ijsaack Nielson på Taffuestehuss slott och Länn

Jtem Fougte breff for Erick Anderson på Norre-Finlandh

År 1541.

Bl. 220 v.

Jtem Forleningz breff for her Erick Flemming vpå Loijo sogn i Raszburgz län met all konige rente

Bl. 223 v. (»Anno 1542»)

Jtem öpett breff för Albrect Tolck, vpå En öö liggiendis i Findlandh, vdj Åbo länn oc Töffuessala sockn benempnd Ijniöö, til en behagelig tijdt

Bl. 224.

Jtem litere Collationis för Her Simon petrj på prebendam Katherine i Wiborgh

Bl. 224 v.

Öpett breff för Simon Tomesson, att han må och skall löse sin Syster vtt, j Ett Godz, the haffua tilhopa, benempd Cappalstrand Effter thet hon haffwer gått vdj Echteskap, met En bonde son, och är doch lickeuel vtaff frelse född

Bl. 225.

Jtem Ett Heradzhöffdinge breff för Bertill Jönsson på Lappawessi heradt j Wijborgz Länn

Bl. 226.

Förläningx breff för philippus Olsson Slotzscriffuere på Åbo, på S. Sigfridj prebenda ibidem, til en behagelig tijdt,

År 1542.

Bl. 228.

Fougthe breff för Hindrick Simonsson, på Östrabotnen, like som Nils Ottesson ther tilförende fougthe war

Bl. 229 v.

Jtem Slotzloffwens breff för Fijnske Clemett vpå Nyslott och län j Findlandh, met ett reuerssals breff, thet han oss igen leffuerere skall

Jtem fougte breff för forne Clemit, til menige Man på Nyslott och Nyslotts länn, at the aname honum för en rett Slotzfougthe &c

Förläningx breff för Albreckt Tolck opå en öö benempnd Zwie (!), liggendis j Töffuesala sockn, met all then renthe therutaff går. (Se föreg. sida).

Bl. 230 v.

Heradzhöffdinge breff för Tommos Nilsson på Saulax herede i Nyeslotz länn

136.

Länsmans-Räntan på Åland, År 1542.

1542.

Aftryckt efter en samtidig original-handling uti kongl. kammarkollegium.

Saltuick Sockn

Mantallet I:c IIII men

	Korn	1 span
	Rogh	1 f:d.
Lendsman frij	Kööth	½ pund
Peder henricson i haralzby	Smör	II ℔
och henric i	Penninger för II ℔ Humbla . .	1 öre
Nääs äre frij	Penninger för IIII brödh . .	1 ort.
Nemdeman frij	Liuss	III
	Halm kerffuer	III
	wedh för II fampnar höö . .	1½ lass

	Korn	1 lest 1 pund
	Rogh	III pund II spen
	Kööth	II½ skepp:d II *Lk*
	Smör	X pund VIII ℔
Summa	Humbla d:r [*penningar*]	XIII ℔
	Brödh d:r	IIII ℔ II½ öre IIII d:r
	Liuss	III:c XII
	Halm	III:c XII
	weedh	I½:c VI lass
Skatth	Heste Korn	VI½ pund 1 span
	Skeport.[*uge*] peninger .	IIII ℔ III öre 1 ort.

Sunda Sockn

Mantallet I:c XXVI men

	Korn	1 span
	Rogh	1 f:d.
Lenzman frij Jacob iönsson i löffö och per wittingson i gesterby äre frij Nemdeman frij	Köth	½ pund
	Smör	II ℔
	Penninger för II ℔ humbla . . .	1 öre
	Penninger för IIII brödh	1 ort.
	Liuss	III
	Halm kerffuer . .	III
	weedh för II fampnar höö . . .	1½ lass
	Korn	1 lest III½ pund II spen
	Rogh	III½ pund III½ span
	Kööth	III skepp:d III *Lk*
Summa	Smör	XII½ pund II ℔

Humbla peninge . . . . XV½ ℔ II öre
Brödh peninge . . . . . V ℔ II öre
Liuss . . . . . V:c IIII
Halm . . . . . IIII½:c XXVIII
weedh . . . . . I½:c XXXIX lass

128

Skatth Hestekorn ½ span aff huar man . . . . . VIII pund
Skeport. peninge 1 ort. aff huar man . . . . . V ℔ II½ öre IIII d:r

Kumblinge Sockn

Mantallet XCIIII men

Korn . . . . . 1 span
Rogh . . . . . 1 ff:d.
Lenzman frij Köött . . . . . V ℔
Jöns Olson i Kumblinge Och Smör . . . . . II ℔
Jöns månson i lappo äre frij Penninger för II ℔
Nemdeman frij humbla . . . 1 öre
Lius III
Halm kärffuor . . 1
Höö . . . . . II fampnar

Korn . . . . . XI½ pund II spen
Rogh . . . . . II½ pund III½ span
Köött . . . . . XXIII½ *L&*
Smör . . . . . IX *L&* VIII ℔
Summa Humbla d:r . . . . . XI½ ℔ II öre
lius . . . . . II½:c XXXII
Halm . . . . . XCIIII kärffuer
Höö . . . . . XXXI las II fampnar VI fampnar höö i huart las

96

Skatt Heste korn . . . . . VI pund
Skeport. peninge . . . IIII ℔

Fföglld Sockn

Mantallet I:c III men

Korn . . . . . 1 span
Rogh . . . . . 1 ffd.
Köött . . . . . V ℔
Smör . . . . . 1 ℔
Penninger för 1 ℔
humbla . . . ½ öre
lius II
Halm kärffuer . . IIII
Höö fampna . . . II

Lendzman frij
Pedher hollingerson i ffinneholma är frij

Summa
Korn . . . . . 1 lest VII spen
Rogh . . . . . III pund I½ span 1 ffd.
Köött . . . . . 1 skepp:d V½ *LM* V ℔
Smör . . . . . V *LM* III ℔
Humbla d:r . . . . VI ℔ III½ öre
lius . . . . . II:c VI
Halm . . . . . IIII:c XII kerffuer
Höö . . . . . XXXIIII las II fampnar

100 4

Skatt
Heste korn . . . . . VI½ pund
Skeport. peninge . . . IIII ℔ II½ öre IIII d:r

Tiökars marklagh

Mantalet 62 men

Korn . . . . . ½ span
Peninger för 1 bröd II d:r

Nemdeman frij	Köött	V ℔
Oloff iönson i karleby är frij	Smör	1 ℔
	Penninger för 1 ℔ humbla . . .	½ öre
	Talgh	1 ℔
	Speetfisk	½ cloffua
	Korn	III½ pund III spen
	Rogh peninger	V öre IIII d:r
	Köött	XV½ *L&*
Summa	Smör	III *L&* II ℔
	Humbla d:r	III½ ℔ III öre
	Talgh	III *L&* II ℔
	Spettfisk	XXXI cloffua
		63
Skatt	Heste korn	III½ pund III½ span
	Skeport. peninge . . .	II½ ℔ 1 öre

Lemmelandz Sockn

Mantalet 1:16

	Korn	1 span
	Rogh	1 ff:d.
Lendzman frij	Köött	½ pund
Gwrd i bistorp och Oloff larson i boodha äre frij	Smör	II ℔
	Penninger för II ℔ humbla . . .	1 öre
Nemdeman frij	lius	IIII
	Halm kärffuer . .	III
	Höö fampnar . .	II
	Korn	I läst II½ pund
	Rogh	III½ pund 1 span

	Köött	II½ skeppund VIII *LK*
	Smör	XI½ *LK* II ℔
Summa	Humbla d:r	X½V ℔
	lius	½V:c XIIII
	Halm	III:c XLVIII kärffuer
	Höö	XXXVIII las IIII fampnar

118

Skatt	Heste korn	VII pund III spen
	Skeport. peninge . . .	½V ℔ III öre 1 ort.

Jumala Sockn

Mantalet 1½:c14

	Korn	1 span
	Rogh	1 ff:d.
Lendzman frij Jöns i andersböle och las nilson i Öningeby äre frij Nemdeman frij	Köött	½ pund
	Smör	II ℔
	Penninger för II ℔ humbla . . .	1 öre
	lius	IIII
	Halm kärffuer . .	III
	Höö fampna . . .	II
	Penninger för IIII bröd	1 ort.
	Korn	I½ lest II½ pund
	Rogh	V pund 1 span
	Köött	IIII skeppund II *LK*
Summa	Smör	XVI pund VIII ℔
	Humbla d:r	XX½ ℔
	lius	VI½:c VI
	Halm	½V:c XLII kärffuer
	Höö	LIIII las IIII fampnar

Brödh penninger . . . VI½ ℔ II½ öre IIII d.

1½:c 16

Skatt Heste korn . . . . . X pund III spen

Skeport. peninge . . . VI½ ℔ III öre 1 ort.

Hammarlandz Sockn

Mantallet 95 men

Nemdeman frij Oloff Clemetson i Poosta är frij

Korn . . . . . 1 span

Rögh . . . . . 1 ff:d.

Köött . . . . . ½ pund

Smör . . . . . II ℔

Penninger för II ℔ humbla . . . 1 öre

Penninger för IIII bröd . . . . . 1 ort.

lius III

Halm kärffuer . . III

Höö . . . . . II fampnar

Korn . . . . . XI½ pund III spen

Rogh . . . . . II½ pund III½ span 1 ff:d.

Köött . . . . . II skeppund VII½ *Lℓℓ*

Smör . . . . . ½X *Lℓℓ*

Summa Humbla d:r . . . . . XI½ ℔ III öre

Brödh d:r . . . . . III½ ℔ III½ öre IIII d:r

lius . . . . . II½:c XXXV

Halm . . . . . II½:c XXXV kärffuer

Höö . . . . . XXXI½ las 1 fampn

96

Skatt Heste korn . . . . . VI pund

Skeport. peninge . . . IIII ℔

Åkäröö Marklagh

Mantallet LIX men

	Korn	1 span
	Penninger för IIII brödh	1 ort.
Lendzman frlj Nils biörnson i öffuerby är frij	Köött	V ℔
	Smör	II ℔
	Penninger för II ℔ humbla . . .	1 öre
	lius	III
	Halm kerffuer . .	III
	Höö	II sampnar

	Korn	VII pund III spen
	Kööt	X½V *LB.* V ℔
	Smör	V½ *LB* VIII ℔
Summa	Humbla d:r	VII ℔ III öre
	Brödh d:r	II ℔ III½ öre IIII d:r
	lius	I½:c XXVII
	Halm	I½:c XXVII kerffuer
	Höö	X½X las 1 sampn
		60
Skatt	Heste korn	III½ pund II spen
	Skeport. peninge . . .	II½ ℔

FfinneStrööm Sockn

Mantallet I:c XLVI men

	Korn	1 span
	Rogh	1 ff:d.
Lendzman frij Erick i Emptekarby och Ja-	Köött	½ pund
	Smör	II ℔

cob öriansonäre frij	Penninger för II ℔	
Nemdeman frij	humbla . . .	1 öre
	Penninger för IIII	
	brödh	1 ort.
	lius	III
	Halm	III kerffuor
	Höö	II fampnar
	Korn	I½ lest II spen
	Rogh	½V pund ½ span
	Köött	III½ skepp:d III *LK*
	Smör	X½V *LK* II ℔
Summa	Humbla d:r	XVIII ℔ II öre
	Brödh d:r	VI ℔ XVI d:r
	lius	IIII:c XXXVIII
	Halm	IIII:c XXXVIII kärffuor
	Höö	XLVIII las IIII fampnar
		148
Skatt	Hestekorn	VIIII pund II spen
	Skeport. peninge . . .	VI ℔ IIII ort.

Summarum påå Lendzmans renthen

Mantallet som wthgiort haffuer Lendzmans renthan äre ett Tusend Sextie nyio men för wthen Lendzmen och nemdemen 16: som frij äre för samma skath

Peninger	I½:c II½ ℔ II½ öre I½ ort.
Korn	X½ lest III½ pund II spen
Rogh	II lester V½ pund 1 span
Kiöth	XXII½ Skepp:d VI *LK*

Smör	XC½X *L℔* III ℔, J tunno tall ½ lest II½ pund III ℔
Talgh	III *L℔* II ℔
Liuss	III:m III:c XXIIII
Spethfisk	XXXI cloffua
Väädh som är tagit för hö	III:c XLV lass
Halm	II½:m IIII:c XXXVI kerffuer
Hööij	II½:c IX lass

Summarum påå Alle Skathbönderne medt all lendzmen och nemdemen som vthgiorth haua ½ span heste korn och en ort. i Skeportog. d:r ett Tusend ottotyie fem men

137.

Jordbyte emellan Henrik Henriksson till Laukka och Erik Fleming.

1543.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt i kongl. riksarkivet, i samma samling, som N:o 68.

Jach Henrich Henderson til Laucko j berne soken bekenner med thetta mit vpne breff mig haffue af berodne mode och godom wilie giorth ith Jorda skipte med Eddele welbyrdig Man och Strenger Riddere her Eriic Fleming til Quidie oc lagman j sudrafinne lagsagu. J så motte. thet iag Henric Henderson affhender mig och myne arffua Jth mith godz liggende j tauesteland j Hauho soken benent Porsos med allom sinom tillagom som thet godz aff alder tilhört haffuer inthet vndentaget til æwerdeligen ægo. och her Emoth haffuer hans Strenghet giffuit mig igen Jth sith godz

benent Broenda liggende j bierno soken oc med allom sinom tillagom inthet vndentaget som Hans St. egitt breff her vpo giffuit Jnneholler. Så iac bekenner mig ffyllist haffue. ffult moth fullo. doch med sådane forord och skælom ath huar som for:da porsos godz med nogen rette gong. vndenginge. for:da Strenge ridder her Eriich fleming eller hans arffuom. tha skal H[*ans*] st.[*renghet*] goo til sith godz broenda igen. Tess til ytirmere wisse beder Jag Erlige och velbyrdige men som ære Tomes Jonsson wor nodigste herres beffalningxman på åbo slot. oc Henric henderson til Dönisby vm thera Jncigel met mit Egit vnder thetta breff trycke latha. som giffuit ær på Hapnemj Mondagen nest æptir then söndagen quasimodo Anno MDXLIII:o. [Den 2 April 1543].

Henrik Henrikssons sigill är mycket väl bibehållit. Till de andra synes intet spår.

138.

Bref från Michaël Agricola till Georg Norman.

1543.

Meddeladt efter original-brefvet, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland: Virorum Illustrium Literæ. II, bl. 388. Utanskriften är: *Viro Singularj eruditione, Pietate ac generis nobilitate præclaro Domino Magistro Georgio à Norman Superintendenti vigilantissimo, Suoque amico atque fratrj in Christo obseruandissimo.* — Förut upptagit uti *Celsii* Monumenta Politico Ecclesiastica ex Arch. Palmskiöldiano, s. 183; men som detta arbete numera är mindre allmänt, har brefvet blifvit här ånyo och mera noggrannt aftryckt. Se vidare: *Porthan,* Chronic. Episcopor., s. 736, not. (843) och 739, not. (847). Årtalet 1542 är derstädes ett tryckfel (not. 843).

S. d. p. Ad res præclaras, maximasque in istis terræ finibus peragendas, Vir eximie, Humanissime domine, Magister Georgi, Mecænas colendissime natus certé

michi videris. Jn te enim si in quopiam mortalium, illud parentis Romanæ eloquentiæ elogium, præscientia quadam diuina, peculiariter competit, Quod nulli magni virj sine spetiali diuino afflatu, longe absit inuidia dicto, vnquam extiterint. Quis enim singula virtutis tuæ facinora, breui orationis filo, in transcursu saltem attingere potest? Tantum autem abest, vt superioribus aliquot annis domi forisque insignia tuæ Reuerentiæ facta, nominis & famæ celebritate parta, quis posset vel longo declamitandi stamine, pro dignitate recensere? Jnde namque fatalis quoque tibi Normanni nominis appellatio, à superis imposita, sicuti etiam cæteris Heroicis viris, à Deo coelitus cognomina, indita, & euenisse credibile est. Cæterum ne sub vera laudum tuarum assertione adulationis illecebras commisceri existimes, à verborum lenociniis sciens prudensque, in præsentiarum potius abstinebo, Noui namque pectoris tui candorem & sanctitatem, vt non minus ab omni ambitionis aura, quam à pestifero veneno, toto animo abhorreas, vel vt aperta memorabilium gestorum tuorum depredicatione me in tuæ R.[*euerentiæ*] fauorem conciliando insinuarem. Hoc enim proprium est adulatorum, illud verò Christianis mentibus prorsus indignandum. Proinde ad rem ipsam aggrediendum censeo, ac ante omnia immortales T.[*uæ*] R. gratias agò, quæ tanta fide, tantàque diligentia, coram Regia Celsitudine Domino nostro clementissimo dignata est pro negotii mei, tam videlicet illius legati Testamenti, apud me depositi ac conseruati, quàm pro interpretati Noui Testamenti ffinnonicj, commoda exequutione, omnem mo-

uere lapidem (vt aiunt) ac viriliter desudare. Cum autem superuacaneum fore arbitror, in via domini Christi, cursitantj exhortationum stimulos subijcere, nolo T. R. longioribus incitamentis defatigare, quam par est, vtpote, quæ multis, magnis, ac propemodum infinitis degrauatur semper molestiis. Hoc tamen vnum abs te, Ornatissime vir, per omnia sacra efflagitando peto: vt videlicet t. R. suasu, consilio, & authoritate, regia pietas, spiritu christi cooperante, eo impellatur, quatenus non solum permittat sua Clementia, illud profecto diuinum ac longe saluberrimum Noui Testamenti opus, pro multarum myriadarum animarum salute, gloriæque dei propagatione, in lucem prodire. Verumetiam vt alicuius mediocris prebendæ reditus hic Aboæ vacantis, pro tám pij, támque necessarij operis, faciliore consumatione, aut hoc Testamentum iampridem sacris vsibus conditum, quod in custodia reseruo, benigne annuendo conferat. Quid enim æque pium Christianumque Magistratum ornat, atque gloriæ Dei & cognitionis Christi propagatio, subditorumque tam diuinus quam humanus singularis profectus. Omnem igitur (adhuc oro & per quicquid usquam T. R. cordi fuerit, obtestor) operam, industriam, ac studium eo intendas, amantissime fautor, præsertim in Comitiis proxime affuturis Arosiæ, quatenus nulla occasione prætermissa licet hac in re compotem fieri. Pollicitus est etiam & magni juditii, & authoritatis vir, Dominus Ericus Fleming, eques auratus, se, de eodem, Novi Testamenti negotio, Regiæ Clementiæ Regnique conciliariis, inter alia negotia, suam

mentem

mentem per scripta expositurum, Gentes in summis rerum discriminibus ac Rerum publicarum periculis constat ad Hecatombas, adeoque humanas hostias, pro numinibus placandis, confugisse, Quare equidem indubitanter michi persuasum habeo, quod tale Christi Testamentum, si nunc illi offerretur, esset præ infinitis, maximisque aliis hostiis, odor suavissimus gratissimusque. Ego autem, tametsi multo iam tempore hoc saxum voluens, videar ad fabulam Sisyphi non parum accessisse, nisi Christus tandem ex alto opem ferre præsentaneam dignetur, ea tamen fretus expecto huius perdificillimæ rei aliquem finaliter optatum eventum. Nam in eam spem adduxerunt me T. R. literæ, summa in me & benevolentia & spontaneo favore, refertissimæ, quod non tantum hac in re, michi, imo Christo domino nostro, fidelis administrator esse velis sed etiam quod omnium maxime in T. R:dæ observantiæ dignatione, admirans amplector & laudo, ut tum salutis, tum dignitatis meæ rationem, ultro se habituram polliceatur. Quamquam vero neque huius vitæ admodum sim cupidus, neque maiorum in Ecclesia christi functionum appetens, nisi forté in aliis offitiis maior opportunitas de ea bené merendj contigerit, non tamen ignorat T. veneranda humanitas, vt quæ olim eius Ludi pertesa est, cuius in luto equidem adhuc velim nolim hereo, quam permolesta sit provintia, pueros, indomita scilicet animalia, ad aliquam bonam, solidamque eruditionis frugem perducere. Huc accedit quod bona juventutis pars, quám in literis aliquo vsque profecisse gaudebam, nunc ani-

mum à Musis perversé abalienarit, propter incertum quendam rumorem, nescio quo sinistro genio authore, in vulgus sparsum, quasi ministrorum Ecclesiæ redditus, in ordinem prorsus redigendi sint, nec a modò vllus honos bonis artibus virisque pijs, sit relinquendus. Si quid igitur lucis meæ obscuritati T[*ua*] colenda dignitas adijcerit, id totum, quidque fuerit, primum Deo opt. Max. deinde T[*uæ*] præstantiæ vir celeberrime, debita cum gratitudine, acceptum me promitto relaturum quam lubentissime, Porro nec est quod quicquam dubitet T[*ua*] eximia pietas, quin pro Religionis ac Reipublicæ statu, ejusque defensoribus, adeoque pro T[*ua*] incolumitate, qui summa cura, feruenti studio, & labore inexhausto, videris velut alter Atlas, coelum nostrum sustinere ac regere, privatim & publice oretur. Dominus igitur deus sit tecum vir fortissime. Amen. Postremò oro dominum quoque deum, vt omnes illi articuli, de quibus in commemoratis comitiis disputandum erit, conclusionem sortiantur Deo gratam & hominibus acceptam &c. Peto quoque qualecumque responsum per tabellionem præsentem d.[*ominum*] Thomam de Jngå pastorem, michi familiarissimum super negotiis præallegatis. Orans simul veniam michi dari huius verbositatis. Ac in Christo Mæcenas colendissime longum foelix Vale: Datum Abo Anno redempti orbis. 1543. Decemb. II.

T. Reuerendæ H[*umanitatis*]
addictissimus
Michael
Agricola

139.

Testamente till Hospitalet i Åbo å Raunistula Hemman i S:t Mariæ Socken.

1544.

Aftryckt efter originalet, på pergament, förvaradt i kongl. riksarkivet.

Allom them som thetta mith opna breff kan henda före komma Giör Jagh Rawmo Jönns Borgare vdj Stocholm witterligith och fulkomeliga bekenner och tilstår, Att Jagh wälförtänckth, så och medt mine käre hustrues, swågers, och flere mine wenners Ja och samtycke, och opå en frii Rådstuffuu i Stocholm j gode herras och hele Radzens närwaru, Vntt och giffuith Och nu medth thetta mith opna breff, vnner och giffuer, epter mijn åkallelsse hedan aff wärldhenne Gud alzmectigste tiill loff priis och äre och minne fatiige siell, tiill hugnadh och trösth, Och them fattigom tiill hielp och vppelle (!) i Åboo Spettall Ragnestela godz, liggiande vdj warfru kijrkie Sochn, huilkiid godz Jag epter mijn käre framlidne broder, saluge her Anders Jacobj fordom Canick j Åboo Domkijrke erffth haffuer, mett allom sinom tiillågom, ee huad ther tiill nu ligger, eller och aff ålder tillegath haffuer j wåtto och i torro, när by eller fierre, Jntiid vndantagandis Dog met sadana forord och wilkor, att Jagh samme Ragnestela godz j miin Liiffz tiid sielff bruge och beholle skall Och förplicter Jag migh mett thetta samma mith opna breff att Jagh viill årliiga giffue them fattiga j Spettalen j Åboo, så lenge Jagh leffuer, huarth åår eth pundh Roogh och eth pund Kornn och eth slag-

tara nöth tu åårss gammalth aff forne Ragnestela godz Och sedan när Gudh teckis kalla miigh aff thenne arma werdhenne, skall for:ne Ragnestela godz höre the fattige tiill j for:ne Spettall j Åboo, som forscriffuit ståår Och thetta epterscriffna skall bliffua tiill gårdzens Jnuentarium epter mijn dödh eth par oxar fyre koor och sex fåår thet andra öffuer är skole mine arffuinga beholle Hwarfore affhender Jag mig minom arffuom och epterkomandom, epter mijn dödh for:ne Ragnestela godz met allom sinom tillågom Och tilegnar thett vnder Spettalen vdj forbe:de Åboo, them fattigom tiill vppehelle som forscriffuith ståår tiill ewerdeligo ägo, orappath oklandrath for alle födde tiill ewigh tiid Och tess tijll yttermere stadfestilse, att thenne gåffua, så fasth och vtan all gensegn holles skall, som forscriffuit ståår Bedis Jag Erliige wälbyrdige och godemens Signete sampt Borgmestere och Radh i Stocholms Secrete ssom äre her Eriich flemingh tiill Quidia Bothued Larsson kon. ma:ttz stathollere på Stocholms slott, Mons Nilson kon. ma:ttz befallningsman på kume gård Thomas Jönson kon. ma:ttz befallningsman på Aboo slott, sampt met mith egith och mijn mågz Peder Belles Signete hengiandis witterlige nedan fore thetta breff Szom giffuith och scriffuith är i Stocholm then 6 dagen vdj Octobrj Monath Aarom epter gudz byrd 1544

Af de underhängande sju sigillen är det första och andra något skadadt, det femte och sjette bortfallne; de öfriga väl bibehållna.

140.

Rågångsbref emellan Svidia gård i Sjundo Socken och närliggande Byar.

1546.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt i samma samling uti kongl. riksarkivet, som N:o 68.

Jach Henric Henderson Till Dönissby heridz dom j wærie haffuende på welbyrdig mandz niels grabbes vegne häredz höffdinge offuer rassaburgx len. Bekenner med thetta mit vpna brieff Ath tho iag sommer ting hult med almogen aff loio soken j neruarv welbyrdig man och strenge Riddere her Eriich fleming til Quidie. Anno MDXLVI:o Monedagen nest före pinssdag söndag. Thå komo fför retta. Tesse æpter:ne XII men som ære marcus j muiale michel finne ibidem staffan larson ibidem mattis smed j Jnmola marttin ibidem. henric j oyiamo michel j palonemi las j vasarle mattis j kiuinemi peder ibidem peder j lehmeierffui oc mattis j oyia. huilka sig bekende haffua varit vpo ena venliga sæmie och förlickning emellom for:da Strenge Riddere her Eriic fleming Oc desse æpter:ne byia som ære veyby. vendele och laxipohia. vm then longelige trette som dem emellom varit haffuer vm Roor emellom Suidie gordz skata. oc desse for:ne byia. Oc synnerligen vm ith Nys vpgiort torp som kallis Nyby. som Jons michelson Jnnen suidie gordz skata och Siundo sokna Roor bygt haffuer som the gode herrirs her knut andersons oc Johan olsons Dombrieff Jnneholler. vtgiffuit iffiord tho the på K. Ma:tz vegne wor nodigste herris Repsta ting her j landet hulle. Och æp-

tir for:da Nyby som vpo suidie gordz skata bygt ær grensser in til desse for:ne III byers vtmarker. Thå haffua alla iord egende aff for:da III byie som ære karl monson til veyby Eric nilsson ibidem oc Olof larson ibidem. Siurd j vendele michel ibidem peder ibidem oc lasse ibidem Lass ionson til messekyle som oc 1 iord egende ær bode j veyby oc laxipohia. Jons olson j laxpohia michel ionson ibidem och Jons andersson ibidem Sielff med deris egen gode wilie. lagdt och samtyckt tesse æpter:ne Roor ath wara retta Roor æpter thenne dag Emellom dera byie vtmarker och suidie gordz vtmarker. som ær förste Roon vid sten forsse bro. och så wth med vegin til Simunansilta som oc kallis mansilta. teden och genist til sten ron vid torra fforan som kallis kolmenten hara. Som åth skil. veyby. messekyle oc vendele på den ene side oc Nybys ægor på den annen side. tedin oc så genist til harmahan vaha roo. som och åth skil vendele. laxpohia byia på den ene side. oc Nyby på den annen side. Oc så genist nid til becken som åth skil paunj oc laxpohia. ther ær sten roon lagd vid en tuegrenad bierk. huilka Roor desse for:ne byiamen alla bekende sig sielff första stenen niderlagt haffua oc siden desse for:ne XII men huar för sig. vm huilka Roor for:da Strenge Riddere her Eriic Fleming på sine side sig wel åth nöge lath. Huilkit ærinde Jag sköt til denne XII j nempden som ære philpus i kerris martin remanen lasse oyttilan michel vanj martin maykalen lasse humpel mons lepperlen marcus j muiale simon kramj matis smed michel polonemj oc michel mandel The her vm

ransakade oc vore fasta åth ty som desse for:ne byiamen. sampt med her Eriich fleming sig sine emellom venligen sampt oc förlicht hade som the och vpo bode sider her fför retta bekende med desse for:ne Roor sig vel åth nöge lata. Ty dömde iag thenne Roor stadiga och fasta æpter begge partternes egen bekennelse oc gode vilie åbrutzligen hollas æpter denne dag wid huars dera III marc för hæridz dom. En doch ath her Eriic fleming wel mere wed wnnit hade iffro desse for:da byie oc synnerligen fro weyby oc messekyle. med the gode herrirs Dombreff som her föreskriffuit stor. æpter the roor som j same breff benemnis. doch likeuel lath her Eriic sig förlicke och åth nöge med desse for:da Roor. Så han æptir denne dag inthet videre wil haffue med dem ath bestelle eller trette. vten wara en venlig oc förligt sak dem emellom til æwerdeligen ægo Oc dess til ytermere wisse later iag trycke mit Jncigle nidher vnder thetta brieff som giffuit ær år och dag oc sted som forskriffuit stor. [Den 7 Juni 1546].

Ett väl bibehållet sigill, i vapnet en hästsko, finnes under handlingen.

141.

Bestyrkande af ett Dombref å en Qvarn i Ohtojoki uti Hattula Socken.

1546.

Aftryckt efter originalet, på pergament, tillhörigt Landshöfdingen, m. m. Herr *J. F. Stichæus* i Finland.

För alle the godhe men ssåm thetta breff före koma kan bekenner Jach Erick Spore Häretz höffdin-

ghe J Hattula Häredhe att then tiid Jach hösth tingh hwlt met almoghen aff Leijerffui soken K. M. V. a. Herris befolningx man på Thawesthws [i] närwaru ärligh welbördigh Swen Jsack nilsson åren epther gudz börd 1546 Sundaghen nästh för katherine Thå kom för retthe åå setthe tingh sattula boahar met ett lasse valdhersons dom breff och badh att Jach skwlle fornye thet Epther thet såå forlighat och sundroght war att inghen well läsa kundhe Hwlkit breff lydher oordh frå oordh som här epther scriffuit stoor

Thet see allom vittherligit såm thetta breff kan Före koma att thet sijn iach Lauris valdherson tingh hwltt met almoghen J Leijerffue soken J ärlix mantz nærwaru kortt swart fogte öffuer Tawesth Landh ååren epther gudz bördh M.CD.XLV åtta dagha epter sancte martins dagh *) kom för mich Lauris koskist och kärdhe till andris hulpan J sattula och til tuo hans granna J sama by om en qwern såm liggher J odoioki huilkit iach sköt till the XII J nempden såtho som är andris sattula lauris merues henrik magnusson ibidem henrik näpiä oleff kalkonen paual ihalempis Lauris clemezson michil moijainen lasse Fa . . p **) knwt kusilampi peter paualson och michel sattula Randzsakade vittnadhe och epter sääro att andris hulpo och hans grande hafnde fwllan lot J forne qwern met Lauris koskisth epther thenna randzsakan och eedh till dömdhe iach andris hulpo och hans granda thenna lott frij J qwernen, till mera viisse (!) och forbiwdher iach huariom

*) Den 18 November 1445.
**) Pergamentet är genomskuret af mal, der detta namn står.

viid III marc heden epter thenne dagh för mijn dom Till mere visse och stadhfesthilsse så Trycker [*iag*] miitt insigle och ryghe thetta breff Datum vt supra

Och tessa sotho nw J nempden såm är iacob J sontaka lass Olsson merues thomas person leiniala bertiil person ibidem per ionsson pelkola matz olsson ibidem henric olsson hakimäki staffan thomason hijrijälä iacob olsson nihatula eric olsson sattula paual olefson Lungas och olof larsson kalkola The thet vth vittnadhe och epter sworo att samma breff laghligha giort war ty gildhadhe iach och samma breff Till yttermere visse att aldelis så j sanninghen är som forscriffuit stoor Hengher iach mitt Jnsigle vndher thetta breff som giffuit och scriffuit är anno & die vt supra. [Den 21 November 1546].

Sigillet är skadadt och pregeln utplånad.

142.

Qvitto uppå Silfver aflemnadt till Staten från Kyrkorna på Åland.

1547.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland samma handlingar, som N:o 66.

Konglige Ma:ttz Vår Alder Nådigiste Herris szölff scriffwere Bekennis Jach Jachim Olson Med thenne Min quittense Mig annamat Och vpburitt haffwe aff Kon:ge Ma:ttz beffalningx Man påå Casterholm på åland vtaff velfförstandigh Torsten hendrickson Tettha Äfftherscreffna Kyrke szölff, huijlkit szölff hän Jn J Kon:ge Ma:ttz Cammar på Stocholms slott Leffuereratt haff-

wer then 27 Augustij Anno 1547 Som fförst är vtaff Saltuick Socken ett Monstrantz fförgyltt vog Otte Lödige ℔ ffyre lott tw quintin, aff Sund socken, ett Monstrantz fförgyltt vog ffijortan Löd. ℔, aff ffogel Socken ett Monstrantz fförgyltt vog trettòn löd. marck ffyre lott, aff Lemelandz Socken ett Monstrantz fförgyltt vog ffem löd. ℔ sex lott, aff Jomal Socken ett Monstrantz fförgyltt vog siju löd. ℔ ffijortan lod, aff hammarlandz Socken ett Monstrantz fförgyltt vog tije löd. ℔, aff ffijnström Socken ett Monstrantz fförgyltt vog Otte löd. ℔ sex lott trij quintin Summa vpå fför:ne Kyrke szölff är, Sextiefyrè(!) löd. ℔ Trij lott ett quintin Jtem aff Kumblinge Socken ett Koppar Monstrantz fförgyltt vog ffem löd. ℔ och fem lott

Tess Tijl ytthermere visze att så J sanning är Trycker Jach vittherlige Mitt signet Nedan vndher thenne Min quittense som giffùin är vpå Stocholms Slottet loco ett Tempore vtt supra. [Den 27 Augusti 1547].

Joakim Olssons sigill är utmärkt väl bibehållet.

143.

Bref från Michaël Agricola till Nils Pedersson.

1547.

Aftryckt efter originalet, förvaradt i kongl. riksarkivets samling: Virorum Illustrium Literæ. II, bl. 396. — Utanskriften är: *ERlig oc Welboren Man Niels pedhersson Kon:ge Ma:tz Wår Käriste Nådigiste Herris CammarRådh j Stocholm, sijn synnerlig gode wenn tilhande.*

Euighe salighet genom Jesum Christum gudz euigha Son altijd forsändt. Käre Niels pedirsson, god

besynnerlig Wen, Gud belöne Kon:ge Ma:tt wår K. N. herra, oc teslikes jdher Erlighet fore mykit gott, och helst at J haffue mich forwerfft hans Kon:ge Ma:tz breff, på Domprostens Gårdh Her J Abo, och at J än ther wtoffuer, loffua idher winleggia mich flya också then Rentto, som ther tillighat haffuer, aff huilko J begäre weta alla Partzeler bescriffna, ther aff Jach nu ider Registret sendher, sampt aff min förra Rentto, som är Sancti Laurencij Prebenda, ther wtaff kan ider Erlighet wäll förslåå huad åtskilnat them emellom är. Thernest må Jder Erlighet weta at Erlig Man Oleff Trotteson wår Nådigste Herris befalningxman på Abo haffuer sijtt Fougte breff, Biscopen och Oss i Capitlet kungiordt, at han scall ibland annet alla prebenders, Canoniers, Prelaturers, och Biscops Landboar och Renttor her eptir widherkennas, inge wndantaghandis, och haffuer wår Register wndfonghit. Så rådhe nu Gud Alzmechtiig met huario Wij fatige Kirkiones tienare, her J Stadhen boandis, schola oss wpholla. fforty sidhan man fijck then Eldskadhan på Hwss oc Gotz, så haffuer man mestdelis then Armodh, som tå kunde räddhas platzliga, opo Hwss oc annat som Boohagen kräffuer, bekostat, Oc än therwtoffuer hollit dagligha Gestning, oc kommitt wdi stoora Gieldh. Oc mest fore the ffinska Böker, på Gudz helga Ord, och Nya Testamentit, som nu för handen är j Stocholm på Prenterijt &c

Therfore är Jach och mina medbrödher wti Capitlet nu wti sinnet så forbijstradhe, at wij icke wete

huad man scall holla wpå. Doch licauell haffuer Biscopen oc Capitulum supplicerat oc nu scriffuit konungelige Ma:tt till, formiddels ider Erlighets forfoordhran, oc Clementis Secretarij, at hans Nådhe werdigedes oss fatige fåå personer wnna at beholla och niutha sama Rentto oc wpbyrd, som Wij tilforenne hafft haffue (wndhantaghandis allahandra Biscops och Capitels taxar) Men Gudh alzmectiig lathe oss finna Nådher införe hans kon:ge Ma:tz Höghmectighet wti tetta Werffuit. Thet min Caplan, her Michael Stephanj widh Prenterijt i Stocholm nu stadder, scall på wåra wegna hoss ider Erlighet begåå, at Wij kunde fåå ther wpå godh Swar aff kon:ge Ma:th, met thenna brefförere, Thomas Somar, Erlig mandz Mogns Nielssons tienare på Wiborg. Käre Niels pedirsson, Huaris så scheer, at Jach scall mista thenna mina förra gamla Rentto oc wpbyrdh, oc icke fåå hellir Prouestens Rentto her i Abo (som betencht är) så förlate gud then Persona, som mich rådde til at begära aff kon:ge Ma:th genom ider Erlighetz goda formechlan, then Stoora wijdha Domprouestens gårdh at besijtia fore gest oc gångandhe, met bygning wtan all wpbörd, met tooma hender. Gud giffue Jach finge hellir quarblijffua met frijd oc Roolighet, wti thenne S. Laurencij gårdh till min Lijffztijd så hereptir som hertildagx met tess få Landboar oc Renttor, Testa tryggelighare kwnde Jach sedhan achta på Scolastuffun, så lenge mitt Swagha hoffuud orkar draghas ther medh. Gud giffue mich icke mykin Fatigdom, eller stoora Rijkedomar, them Jach aldrig åstundar, wtan at Jach moste wti tilbor-

lig näring, gäldelöös Döö. Teslichis är och wäll merckiande at her J Landhit görs icke så Swår Tijonde, som i Suerige, epter här äro årliga håårdh åår, som Gud betrit, Och Sochnarna the äre gansca wijdt huar frå andra wtgripne, så, at om Oss worder nogen Tijonde tillagd till wnderholdning, wårdher mestadeelen gååndis i kostning oc foorlön, oc komber endoch seendt oc otijdheliga tilhanda. Tesforinnan moste man lijdha nödh och hunger, ty almogen är och altreedha aldeelis treedzsk worden, så at the fögho passe på gud, mykit mindre om Presterscapit. Ey wele the heller, fatiga Dieckner hielpa, än sijna barn till Schola säthia, som doch fast nyttigt wore, bodhe i thet werldzliga och i thet andeliga Regimentit. Gudz wilie skee så på jordhenne, som i himmelen. Käre Nils pedersson god besynnerlig wen, forlater mich at Jach så dierfflliga ider Erlighet, om sådant ringa tilscriffuer, epter Jach dogh weet ider dagliga haffue noogh ellies wichtigare styra oc bescaffua: Wenter Jach licauel nogen hugsualilse om for:de werff met thenna brefförere. Ytterst, later Jder Erlighets Elschelige Wnge Son, Junckar Hogenskeell, met sin Stallbroder, begges theris fforelder helsa kärligå J Gudj, then mindre haffuer skött twå gongor Donatum läsit &c oc offuerlärdt, Men then andra begynnar och wäll sig artha. Der Zeyt bringt Rooszen. Huar ffogel siunger eptir sijn nebb oc alder. Oc är itt stoort hoop at then yngre worder en merkelig wällärdh oc scarpsinnig man, Gud honom Lijffuet wnne. Amen. Then och ider Erlighet met alt

kärkomit euinneliga befallendis. Aff abo. Anno. 1547. Nouembris. 21.

Jder Erlighet altijd
till wilia

Michael
Agricola.

144.

Bref från ..... till Konungens Sekreterare Olof Larsson.

1547 (?)

Aftryckt efter, såsom det tyckes, sjelfva konceptet till brefvet, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland samma handlingar, som N:o 66. — Brefvet saknar all datering; men synes vara skrifvet år 1547. Se: *Porthan,* Chronic. Episcopor. s. 40, 760, 760 (bis).

Mijn wenleg helse edher altid Thil förende sent med vår herre kere olef larsson synnerlig godhe ven Som i vel vite om Then her poffwel ijwsthen som begered at bliffwe skole mesther vtij åbo ok han ther vpå konglig magestedz breff Til enn behagelid tid fåd haffwer, kere oleff. Så haffwer Then mesther mickel som er skolemesther i åbo skreffuet hid ok beklaghet sigh myghet om Thet at för:ne her poffuel vil gå hannem skolestwffwen wndhen effther at mesther mickel haffwer kosthet ther myghet vpå sedhen thet bleff brend ok er mesther mickel ganske ödmykelig begerendis vtaff k.[*ongl.*] m.[*aj:t*] wor k[*ere*] n[*ådige*] herre at hans k. m. ville verdis nådelig effther late at för:ne mesther mickel måtte en nw en tid lång vare skolemesther vtij åbo effter han seger seg at haffue Stor vilige ok begere til at öffwe sig ther vpå at lere wnge personer ok desliges sigher sig gerne velle late.

sig finne vel willig her til at lere årlige några personer Til högbemelte k. m. behoff ok som iag haffwer för stånd Thå er thet vel behoff at ther kwnne komme någhen god lerd man til viborg om k. m. tektis at för:ne her poffwel kwnne komme til viborg eller huar h.[*ans*] n[*åd*] tektis at ville haffwen ok ath mesther mickel måtte bliffue ved skolen i åbo, ok haffwer iag förstånd at mesther mickel haffuer skreffuid k. m. til ok begerer aff h. n. h. at han måtte bleffue ved skolen kere olef larsson Så er ok min ganske venlige begere til edher vpå förnemde mester mickels vegne at i sampt med gode tilskynder ville vare hannem behielpelig til thet beste för h. k. m. at hans n. ville verdis nådelig effter late at effter för:ne mesther mickel er så myghet bönffallen ok begerer at bliffue ved skolen at w. n. herre ville nådelig verdis unne til gode at samme mesther mickel måtte beholle skolen en nw i åbo någhen tid kere oleff görer her vtij thet beste som iag tror ider til iag vil Thet gherne med ider för skylle vtij huad måte iag kan, kere oleff larsson som i vel vide at k. m. lod skreffue meg Til om then oleff bror som er ther nere i öster gyllen ok några flere k. m. tienere som holle sig sielff ther nere at h. n. för wndret hwi at iag ekke haffwer lathet them få teres klede ok peninge så haffwer her ingen vared som haffwer förffördret ther om förend nw en aff the samme benemd oleff andersson ok iag viste inte annedh en at the skwlle haffue vared i foringen med the andre k. m. skytte och få teris lön ther så the som andre k. m. tienere ok seger

thenne oleff andersson om them som holle sig sielff i östergyllen löper personer som heste holle oleff bror sielff 3: lass bror 1 hest iöns suerdsliper 1 hest ok oleff andersson 1 hest, Så geffuer iag ider til kenne at ther er så handled med några andre kongelig m. tienere som ere gifft ok ere för sigh sielff om åred för vthen när någen rese på kommer så få the på en hest 20 ℔ ortug. om åred til lön och 6 alen klede eller 12 ℔ ok ther til fodher peninge eller rijde i foringen med k. m. skytter, kere oleff så haffwer bodwed ok iag bwdhet til at wij velle vpå k. m. vegne late thenne för:ne oleff andersson bekomme her vtaff w. n. herris kammer til olef bror sampt med the andre 10 ℔ ort. på huar hest för teres iwle lön ok 12 ℔ för borge kledhet effter at her var ekke råd til at giffue någhet klede vt nw ok disliges velle iag haffue lathet them få fodher peninge på huar hest effter som k. m. breff vt viste som meg aff mester aron til skreffwed var ok effter för:ne oleff [*andersson*] kunne ekke få til sig ok alle the för:ne andre på hwar hest til iwle lön 15 ℔ ort. så ville han ingen peninge anname her kere oleff så beder iag eder gerne at i ville vel göre och giffue k. m. til kenne om för:ne oleff bror ok hans selskap huad her om er nw förlwped ok när herstedis bwd mellen är i ville skriffwe meg til hwad k. m. vilige er om The skulle få mere en 20 ℔ ort. i teres rette lön om åred. ok klede eller peninge ther fore ok foder pening eller ride i foring så vil iag gerne göre effther som k. m. vilige

er

er ok haffwer förme oleff bror vtaff k. m. en preste gård med sine egher i hwndeberg ved lijnköping sig til hielp om åred kere oleff om så er oleff bror eller hans selskap ther nere kommer til kongelig m. ok törre vel giffwe saken annerledis före om teres lön en som ther om i sanningen er ok törre Ther igennem fly mig ok bodwit någen vwilge vtaff w. n. herre Så beder iag eder gherne at i ville förffoghet til thet beste hos k. m. huad bodwid ok iag handlet nw her om giorde vij i then beste mening til tes at wij få vidhe hans m. mening ther om, Thet er ekke like med en part som velle vare mest altid borte för them sielff brwke åker, eng, köpslagning ok anned på teris eged beste ok velle haffwe så stor lön the som andre ther bleffwe brwked stedis i kongelig m. tienist Ther före er thet vel til börleghet at ther motte vare en åtskillned på teris lön som skel er, dog skee effter som h. k. m. vilige er kere oleff inte mere synnerlig vthen eder her med gwd aldzmegtig beffalendis aff stokholm

145.

Bref från Paul Juusten till Konungens Sekreterare Olof Larsson.

1549.

Aftryckt efter originalet, förvaradt i kongl. riksarkivet. — Utanskriften är: *Konunglige Ma:tts wår aller Nodigiste Herres Secretario Erlig oc wälförsigtich man Olåff Larensson sendisz tetta breff venligen*

Med kärleek venligen helssa nu oc altiid ödmiukeligen försänt J Gudi. Käre Olaff Larensson besyn-

nerligen vän betacker Iac ider Erlighet högliga för all ten goduiliughett som I mic altiid (icke för min förskyllan vtan aff ider synnerlig goodheett) beuiist haffuen. Huilkid ider Gud alzmectigh rikelige vedderleggie: oc iac med allo ödmiuchtt effter machten gerna förtiena will. Men at iac skriffuer nu til ider Erlighet, haffuer nogre klaffarensz lögnactige breff mic ter til förursakadt, tee som åskyldeliga mich för konun:ge Ma:tt min aller Nodigiste Herre haffua beförtt, nemliga, at iac skulle hade slagit eet låsz sunder frå een bwd som lyder Prebendam Clericorum til, i huilkid var Konun:ge Ma:tts spanmål inne. J frå huilken dristigheett, ia oc heller galenskap beuare mic Gud. Men tager mic icke til vedervilia at iac skriffuer huru ärendet er tilgångidt. Sedan Lass Jönsson förnam at ten värdige fadren Bisp Mårten vnderdoneliga supplicerade för högbemelte Konun:ge Ma:tt om ten Prebendam Clericorum til mit behåff, ten tå intid hwsrwm hade, oc annars een ringe vnderhåldning viid ted dagliga arbeted i tenne Abo skolstuffwn oc vnderstundom i kirkion så sende larensz Jönsson sin tienare oc lät vpbära al ten rättigheett som han tå om wåren oc somaren kunde åtiideliga mic til förtreett at vpbära. Ja så at han eij alenäste ten smör skatten (med huilkid man kvnde näpliga hålla sit boord med, och plägade först om laurentii tiid uptagas) vtan och ten gingerden, som skulle wtgå effter Michaelis, vpbaar redhå in feriis diui Eskilli *) oc behållit haffuer, vndantagendes alenäste twå landböndersz gingerd. Så

*) Omkring den 12 Juni.

haffuer han oc vpburit i sama tijden som iac vår aller N. Herres Konun:ge Ma:tts breff gunsteliga på samma Prebendam bekom 16 ℔ peninger, huilke dog icke heller plägade förre at vpbäras en nu Conuersionis Pauli om vintren *). Ter vtöffuer haffuer han låtid föra Prebendans fällbood frå tee nästä landbönderne i sin egen gård til eet stegerhwsz, vpbärandes aff huar landbå dagx verked eller oc bygningx peningar, oc alsz inted ter med låtid byggia vtan alt förfalla oc förråtna. Goffuä Gud at sodana plåcke peningar komå V. N. Herre till godo. När iac sade mic sådant vilia vnderuisa K. Ma:tt finge te ten aggan til mic som tee en nw haffua. Ternäst begärade Iac teslikis nykelen til ten boden som är J Prebendens Clericorum gård (medan iac kvnde icke lengre bördeliga liggia ten värdige fadren Bispen på halssen) män bleff dag frå dag spotzliga förhalat. Eij heller viste iac huad ter inne war: på ted siidzste sade iac tuå landbönder til at te skulle besee huad ter inne var huilkid tee oc giorde Oc ter aff säiä te fråme män at iac haffuer slagit vår aller N. H. K. Ma:ttz låsz vp för huilkid iac skulle nu haffua hans Nådz åhylst Gud veet ted at te lögnacteliga aff åffwnd och iluilia haffua mic beförtt för min aller Nodigiste Herre oc Konung. Huarföre önskar Iac mic heller dödan förre en iac skulle liiffua i hans Nådz åhyllest oc vredhe. Men sedan iac förnam at ter inne war någen spanmål, toorde iac icke haffuad alenäst med ted arma inlosedt, vtan satte ter före ett starckt wtlåsz at tiuffuar icke skulle taga ter nogett

*) Omkring den 25 Januari.

wtt mich til skada. Så er nu tetta ärendet tilgångit huilkid iac hade wäl giffuit sielff Konunglige Ma:tt til kenne, våre hansz N. högmectighett icke med högre saker förhindrat. Bider iac terföre käre Olåff ödmiwkeligen at Ider Erligheet ville för Gudz sculd min fatige åskyldig person i sodana saker emått te lögnactige beförelsse venliga försuara. Nouit Deus vbi reponemus caput nostrum, dum hii qui Regie Celsitudinis nomine nostras iustas causas promouere et defendere deberent, tanto odio nos prosequuntur, vt ne illis quidem frui licet quæ per Serenissimum et Clementissimum nostrum Regem nobis gratiose sunt collata. Sed desino et vestram Reuerendam dignitatem domino Deo quam foelicissime et diutissime valituram commendo Raptim Abo datum Anno domini 1549 17 Februarii.

V[*estræ*] Humanitatj

Paulus Justen
addictissimus

146.

Fastebref å Jord i Söderby af Sagu Socken.

1550.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt i kongl. riksarkivet, uti samma samling af handskrifter, som N:o 68. Handlingen är skadad af fukt. De uppkomna luckorna äro betecknade med . . . . . .

Jach Henrich Henricson til Dönissby Bekenner med thetta mit vpne brieff. Ath tho iagh höst tingh hult med almogen aff Sagu soken på welbyrdigh suens vegne Claus cristersons heridz höffdinge j halicko oc pickj herider. Oc j neruarv Erich Hokonsons til wiu-

rela som for:da Sagu soken tho aff Kon. Ma:t j förleningh hade Anno MDL:o then torssdagen nest eptir worffrv dagh Natiuitatis Thå kom fför Retta Jons matson klockare j sagu Och med sina hustrv Rod och samtyckio. Skötte wndan sigh Och beggis dera arffuom och wnder Erligh welbyrdigh Quinne ffru Hebla Sigges dottir til Quidie Och hennis arffuom halff annen alen frelsis iord liggende j Söderby. fför 1 pund malt som spannen nu gelder XII öre ær IX marc ortiger. huilkit malth ffor:da Jons matson kendis sig och sina hustrv redeligen wpboret haffue. huilkit ærinde iag sköt till denne XII j nempndene som . . . . . ualt ions grip O . . . j foudile Jngiss . . . . . j storeby peder j pasterpä. clemit j Rödelax. anders j narslax anders j dikarböle. marcus j padass. siffrid j ruskinalho och clemet j padas The her vm Ransakado och vitnado ath thetta köp war lagbudit och lagstondit oc ingen her emot stod. ty dömde iag thetta köp stadigt och ffast åbrutzlica holles. wid III marc fför heridz dom Och tess til ytermere wisse latir iac trycke mith Jncigle neder wnder thetta breff som giffuit ær år och dagh som forscriffuit stor. [Den 11 September 1550].

Sigillet, med en hästsko i vapnet, är mycket väl bibehållet.

147.

Finska Inbyggares Klagomål öfver Intrång, Oförrätter och Präjerier.

1545—1550.

Efter en handskrift, från sednare hälften af 1500-talet, förvarad i kongl. riksarkivet. — Det sid. 299 och 314 förekommande årtalet 1545

tillkännager, att handlingen härleder sig, kanske till största delen, från detta år. Men s. 284 omnämnes *Clas Henriksson* (*Horn*), såsom då innehafvande lagmansdömet i Södra Finland, efter *Erik Fleming*. *Horn* förvaltade detta embete från år 1549—1551. Således måste en del af innehållet vara från denna tidpunkt. Sannolikast har dokumentet i sin helhet uppstått genom samlandet på ett ställe af klagomål från olika tider, hvilka blifvit anförda vid allmänt räfsteting år 1545 och följ.

Abå borgarens Clagamåll

Först klage wij fatige men ad meste parthen alle the bönder och presther som bå J Nyland haffua sijelffue skijp som the segla tiill Refle och tiill andra städher J tyskland met köpmansz varor Och om vintren fara the alth vth met Nylands sidhor Och kringom hela tauasthws län Och föra in met sich salth by frå by Och göra ther stårth olaglige landzköp J Motth wår N. härris priuilegie och stadfästiillse breff som hanss nodhz hogmectighet åss vncth och giiffuid haffuer

Jtem fougtthen och landzfougtanar J tauasthwss län Som köpslaga met bönderne sälia them salth och annor köpmansz waror fför en bocken är slactatt haffue the tingat bockskinnen Och förbijudhe the ffatige bönder Huar J sijn Soken eller fförlänningh vedh thäris XL mark fföre tiill Abå huad som the icke sielffuer bädriffua moga Dogh lathe the thäris hommen [*hofmen*] brucka huad köpen skap thet hälst är såå städernar bliffua ther J genom plath förderuade,

Thäsligis haffuer the sätt thäris penninger hoss ländsmännen Och tiill huariom bollmen Tiill atth köpa skin varur Som är, Elss hudher, looskin, och alth anneth skin waror skiutha sigh köpa tiill wor Nådigste härris behoff, eller met hanss nodz peninger Thå lick-

uel sälia the samma varur eller sendha thom tiill tydzskee städher Som icke komber tiill wor Nodigste härris behoff och icke häller tiill Abå Så wij fatige men bleffuom platth förderffuadtt

Ther näst J Nykirkije sok'en bönder och landzköpmän bruka och fara sijelffue tiill wtthländis och tydzka städher met all handhe köpmandz varur atth the haffua mär handlingh än Abo stad haffuer Om thet icke förtagis tom thå förderffua the alle städernar Som the loodhes segh fföra karen wtthländis ssåå haffua the näder J skipen vnder karen Smör fijsk Och andre köpmandz warur som faller vtaff Abå slottz län J Norfinlandh som the haffua wnder thäris handlingh som wij haffuom ganska stoor skadhe wtåff &c

Jtem hustrv Gertrudh J Halloby J Nykirkijo Sokeń bruckar Jämligha lanszköp Och theslikes haffuer hon dragitt in met sigh tre eller fyra gesther som bruckar köpen skap licka som hon met alla köpmandz warur Och hollder hon sijelff skep &c

Jtem om then Nodals inbigijare om then marknader som plegher stå J fförste wijkun om faston och brucka J motth vår käre Nodigste härris preuilegia Att thet motte leggis vtaff huaske the göra vor Nodigh härre J skatt tiill peninger eller ståå fför gesth och gongande häller J annadth vthan bruckar iämuell thäris köpenskap huilkidh vij äre well tiill frijdz ath then marknedh motthe stå här J Abo J samma tiidh som pleger stå J fför:de Nodell

Jtem om thenne S:te Hendrich marknaden Är så meninghen atth thetta icke måå slätt aff leggis, vthen

så atth ingen vtstädis eller främande köpmän, må köpslaga J sama marknaden vthan bönder och frijborne men köpe sijn nödhtorffth tiill sitt husses behoff och icke noghen köpmandz warer men alle köpmandz varur skulle sälies borgaren Här in vdj stadhen, och wthstädis eller fremande köpmen sidhen aff borgarene igen

Teslikes atth thet bliffue skarpth fforbudh, ath ingen länszman bolman, fougther eller huem the helst wara kunne Jcke motthe taga eller vpbära, nogon bock skin, Smör eller huad thet hälsth wara kunne, som köpmandz waror är fför thäris geldh vthan låtha bondhen slickth fföre tiill stadhen och the sedhen bettalet medh peninge dhet J peninger wth göris skaall Doch wndentaget buckskin så mykidh som man hadhe behoff, Så thet andra Alth fföris tiill köpstadz, ath ingen embetsmen eller befalningsmen dierffues ath taga eller köpa latha nogra handa skin warur tiill sich som köpmandz warur är

Then Effther:ne preuilegie haffuer Konun:g Ma:tt wår aller Nodigiste härre haffuer vncth och Gijffuid sijna vndhersother Abå Borgare på thet adh the skulle nijwthe preuilegie och bleffue thes bäter medh macth &c *)

Wij Göstaff met gudz Nodhe Swerigis göttis &c konungh göre witterligith atth Årom effther gudz byrdh MDXXXI på sancti Michalis dagh wij stadde wåre här på wårth slottet Stockholm komme för åss wåra trå vndersother Borgmesther och nogra aff rodhett J wår

*) Bifogade, sannolikt för att gifva styrka åt klagomålen.

stadh Abå och iämuell vtåff andra städher Och gåffue åss klaglige före thäris bristher the hadhe J köpen skap &c Therföre förskickadhe wij thesse effther:ne wåre trå men Och Rodh som äre . . . . . *)

Böndernes Clagamåll J Åbo slottz län som är bådhe J Norfinlandh och södherfinland.

Först Claga wij fatigh män J Nowsis Lemmo Masko Soknar ad wij är förtungdhe wtåff Nogon nyss skatt som på åss öckad är J så mottho ad tiill forrene gijorde wij fyre spän sädh aff huar Röck och Nw gör wij otto spän aff huar Röck J alla handa sädh wtåff huar Röck huilkid åss will wara allt för sworth Om konun:g Ma:tt wår aller Nodigh härre will icke benodhe åss ad wij motthe få göra så mykit skatt som andre gode men göra här J länedth

Böndernes Clagamåll J Pemar Soken

Först Clagom wij fatige men J förscriffne Soken ad åss är wpå öckad Nyss skatt som först är XIII½ pund Rog och maltth och XLV *LB.* smör Och samaledis clagom ath tij haffua större span nw vid slottet en tiill förene Och thäslikes gingers höö och kappar höö Sluppo wij met tålff fampn Rep J huar lass tiill förene Men nw skulom wij haffua 48 fampna Rep tiill huarth lass Käre Nodigste herre gijordom wij till förene ½ mark för sama lass höö Men nw görom wij 6 öre Therföre bidhiom vij edher nodher fför gudz skulld

*) Brefvet finnes aftryckt i *Stjernmans* Samling utaf Kongl. Bref, Stadgar, m. m. ang. Sveriges Rikes Commerce, Politie och Oeconomie. Del. I, s. 19.

ad Eder nodh will vnna åss för ½ mark lasset som tiill förene &c

Thesse Effther:ne Clagamåll hadhe then menige man J Norefinlandh

Clagom wij fatige men alle som bigge och båå J Norfinlandh ad thet Cappar höö som vij plegom vtthgöra vtaff huar Röck eith dragan och Nw är på åss öckad ad wij skullom göra IIII dragan Och eith skiffthe finge wij lösad för halff mark Och nw skulom vij giffua 6 öre Och haffuer Thomas Jonsson öckad på åss Nyss the II öre Och teslikes haffuer han en storan span vid slottet så att thet gör icke mer en halff annan span J en tunno Och tiill förene gick II spän J en tunno Huarföre bidhiom för gudz skuld Konun:g Ma:tt V. aller N. härre att han will göra nogra Nodher met åss Om hanss nodh tycktes vnna åss thet höö lasset fför ½ mark som tiill förrene varit haffuer Och teslikes klagom wij fatig män Corpå boor ad åss är wppå öckad en trijdingh span Rogh en trijdingh span haffra wpå huar Röck Mär än the andra göra J Abo län Therföre bidiom wij Konun:gh Ma:tt vår aller Nodigst härre fför gudz skuldh ad hanss nodh will wnna åss ad vij motte wthgöra som the andra Soknar

Böndhernes Clagamåll J Virmo Soken

Clagom wij fatige menner som bygge och boo J virmo Soken ad wij aller formogom vtt göra then swåra sedh skatten som åss på nyss lacth är tiill

förene giorde vij XXXV mark ört. Och nw gör wij XXXXIII mark och J sedh är öckadh Rogh XI span 4:le minder malth XI span 4:le minder Och J Smör XI *Lb.* 5 mark minder och Teslikes gingers höö lasset som vij pläga göra tiill slottet kunne wij tiill förene köra met II hestha J lasset och thå bleff thetta gilldath Och nw skulom wij köra met sex hästher etth lass bliffuer icke en dåå well gildath, ther före bidhiom wij fför gudz skulld ad Konun:gh Ma:tt vill nogra nodher met åss här wthij göra &c

Thetta är Konuglig Ma:ttz böndernes och vndersotternes clagamåll J Rasaborss län &c

Haffuer then menige man vdj Rasabors län clagat för åss att the göra Nw skatte vedh fast märe och skatte höö wtth en the aff alldher vthgiorth haffua Nempligh II fampnar wedh vtaff boledh och fampnen plägher wara IIII alna högh och bred tiill forende och nw är huar fampn V alna högh och bredh Theslikes sadhe the sig nw eij kunne köra fram met XVI hesther the IIII skatt lass höö som the skulle vthgöra wtaff huarth boll Thet the tiill förende körde met VI hesther Och Effther ty adt Arffuidh Olofsson hade hoss sigh eth wår aller Nodigste häris breff lydandis atth the och tiill förenne sodhana sijna brijsther Och skattis öckningh Hans nodhe claglige tiillkenne gijffuid hadhe Och sama breffuedt inhulth adt te lijke mykidh nw bodhe widh och höö vthgöra skulle som the tiill forenne och aff alder vthgijort hadhe Ty bleff thet så sackt att the här effther skulle wthgöra the II famp-

nar vedh aff bolid män fampnen skall wara IIII alna hög och IIII alna bredh lijka som the tiill forende giort haffa Och teslikis skulle vara IIII dragan höö vdj huarth skatt lass som tiill förende varith haffuer Effther som Konuglig Ma:tt haffuer töm sijelff effther latid met hanss Nodz egidh breff bodhe påå hödh [*höet*] och vedhen &c

Jtem komo fför åss Några aff Espå soken och Rasaborgs län och beklagade sig att then tijdh, skatiänckan stådh J för:de Espå Thå hade the försätt sich J Jordh skrijffninghen så ath töm bleff mere skatt på lagdt än the hade Jordhen tiill Och förstådo the sich icke bätre J samma Jordh scriffningh ty ad the hadhe gijorth tiill förenne en peningh skatt wtaff samma Soken Och nw är lagde J mandzdretter lijke som andre ther J länidh Och the icke haffua så mykin Jordh j manss dretthen som the andra och äre ther sommä som ekke haffua mär en 1 alin Jordh Therförra haffua the varit bönfallen tiill åss atth wij J then sack förarbethe skulle hoss wår Nodigiste herre Att the motte fåå skatthen ther effther som the haffua Jordhen tiill &c

Böndernes Clagamåll J Tenala Soken

Clagadhe then menige man vdj Tenala soken atth then är nw j Hendrick Clasons tiidh för öckadt nogott J Smör victhen Nemnpligh IIII mark på huartt skatt pundh oc sadhe the att thet Reffuelska pund som the Nw wpfyltte mosthe är VIII mark pundt större en eijtt rätt Abå pund Huilkid aff allder icke så wa-

rith haffuer Men för:de Henrick Claesson suarade ther tiill att han ingtid vdj-sijn tiidh haffuer öckadt wicthen eij heller nw märe wtaff them vtkräffuer än the vdj Här Erick flämingh tiidh wthgijorth och gijffuid hadhe Effther som skattboken som är vdj wår Nodugste herris konungel. Ma:ttz kamar well vthuijser &c

Thet bleff ther så swaradt tiill Att befijnssz thet såå wara sant som henrik Claesson gijffuer före Thå skall thet bliffue bestondande finnes thet ath annars wara thå skull the göra wth lijka som the tiill forende gijorth haffua fför en Hendrick Classon fick förläninghen &c

Vij skule icke förgäthe adh handla met wår Nodigiste härre ther vm, huad hanss högmectighett synes vm Eknes huad then stadhen skal bliffua hollen wijd macht eller eij

Thett mesta Clagamoll som bönderne hadhe bodhe J Nyland Och J Borgo län och J Wijburgs län Thet war adh te icke finge segla som the wor wan tiill förene Och föra wtth all fetha varur Och köpmansz warur Och sadhe segh inthe ville föra annan än wedh Men huad te få föra vedh mär som the hadhe gijort härtiill så fördärffue the alle städderne j finland och then menige man Så thet bliffuer snarth etth öödland

Thetta är Konuglig Ma:ttz borgares supplicatio och Clagamol J Borgo stadh.

Först om the landzköpmän här om kring boandee äre the ther pläga fara kringom bygdenne J ffrå then

ena byn tiill then andra Och köpa tiill sich alla handa köpmansz warur Nempligh smör bokskin hudhar Och huad som the hälsth öffuer komma kunne Och föradt wth tiill Reffla, Och hentha thedhan saltt igen Och sälie bönderne bodhe här och på Nylandz sijdhen Och såå teslikis J tauasthlandh Huarföre bliffuer then här stadhen förswagatth Och platth forderffuadh

Ytterligare beklaga thesse här godhe men Ad the Stockholms borgare pläga fara här om kringh alle stadz tiill bonde och från Och köpa otth sich boskap smörskin och alla handa warur Och göra ther met dyrtt köp på alla handa varur &c

Jtem är the godemändz wilie och begäran atth the motte haffua loff tiill att fara effther thäris gamall geldh bodhe här J länidh Och teslikis J tauasthuss län och adt fougtherna wille wara thom behielpningh ther tiill met lagh och Doom ath the kunne fåå thäris geldh wp och icke Reckna thet them tiill för nogotth landz köp Som här tiill dags skeedh är &c

Thetta är Konuglig Ma:ttz borgares supplicatio och Clagamåll J Viborg stadh.

Tiill thet förste ad J Erlige härrer Syntes aff leggia the monge skep här aff wiburgs fögderij lapuesi fougderij och Agräpä Som här tiill dax äre tiillstadde Adh the moga brucka seglatiæn Ther met the wthföre aff landett all köpmansz warur Och ethande varur och fåå in igen vidh I½:c heller II:c lesther salt tiill lijka thet the sedan för ytra met allmogen igen emotth spanmoled som fordom plegade komma här tiill stadhene

Ryssernes handell J Agräpä

Tiill thet andra att then olaga handell här tiill dags skett är wdij Egräpä fougderij aff Rysserne som fara om kringh landhet och wpköpa Spanmoled och annadh huad ther faller Som alth thet sedhan sketth är Adh wij fatige goffuom K. M. Vor aller Nodigste härre wor armodh tiillkenne Ther the haffua landzfougthns breff och forloff tiill så the moga thet frijo thet göra Som thet skedde J wintres met Mijkefero Rydz Toppo som ther well vpköffthe vidh 40 lästher Spanmåll och förde aff landetth &c

Landzfogdens Handell J Ägrepä

Tiill thet trijdie församblar och landzfougden orliga öffuer sich Rotta Rentho en hop met spanmåll tiill hopa aff samma fougderij thet här tiill dax är vtthkorath vidh Egräpä kirkio och ein parth varder sendth tiill ijtrarandha på Rysse grensen som ther varder förköpth Och thet lilla som ther komber tiill stadhen varder solth borgaren på thet alla dyrasthe så thet är snarast sagth att aff Agräpä fougtherij komber icke en läst in tiill stadhen vthan Ryserne haffua thet bortho och skall gå genom fougtens hender Som well bliffue ein heell Summa förslaghen huar thet annars komme tiill stadhen Som the haffua bortha och the ijtrarandha bönder teslikis aff samma foderij &c

Thenne bönder äre Empnoge båå J Stadhen

Tiill thet fijerde Syntes atth effther wij fatige borgare äre nw så förswagadt genom samma olaga handlingh Att wij icke motte haffua förlossa all then

waror thesse Skärij bönder vthföre och wppå thet thäris seglatia motthe wardha aff lacth wore well gott och the Rijkaste bönder som well empnoge äre och sijo faridh folk drogo här in J stadhen met och bruckade samma seglatien met borgaren och henthade them nödtorffth som then menige man tijente som är thenne

Hanss j Seijmesth	Jören j Junnila
Michel j Seijmest	Anthe j tärffuejokij
Olle watan	Henrick mammoonen
Bertiill Röppin	Michil sammala
Suni vilon	poll hijron
Hendrick j låffsala	Monss Rekan
Ante Elmen	Olle pijckan
morthen j Sorthala	

Adh spanmolen vorte nedförth

Tiill thet fempthe Adt J Erlige Herrer Syntis ad alle the bönder här wp aff Jäskis soken och lapuesij som plega liggia här om kringh Viborg bodhe hösth och wåren och fijskia effther Rapog och salttströming motte heller effther thenne dagh wthföre thäris spanmolle hitth tiill stadhen och strandhbönderne och the borgare här J stadhen boo som äre platth wtharmadhe Och icke kunne brucka köpmans handlingen bruckadhe såå samma fijskerij ther emotth igen som skoghsz bönderne här tiill gijortth haffua Och förde så fijsken här tiill stadhen emotth samma spanmole Adt man handladhe then ene emotth then andra Redo om Redo &c

Hwru

Hwru thet våre åm tårgh köp

Tiill thet sijette Är och wij fatige mikit ther medth komitt tiill acters medh thet onyttige Slampandhet bönderne äre vana haffua när the komma tiill stadhen haffuer han lijthet eller mykitt Så will han lijkuell holla Slampamenth J tre nötther Och huad han icke thet får fara the tiill borgo eller huar thöm synes Ther före syntes adth J Erlige härrer lagade ein gott handlingh ther bodhe borganerar och bönder alffuarliga kunde sich effther Rettha the gode men skiuthe före Adt wij fatigh men sätija them alth aff veghen thet the icke beuise skulle

Om the monga Kröijare

Tiill thet siunde Synes och ath the monge kröijare som aff äre sagde aff konu:gh Ma:tt wår aller N. herre och idher Erlige herrer Hans N. högmectighetts Rijksens Rodh bodhe J Ägrepä fogderij och lapuesij fougtherij äre en nu monge som wpköpa bode spannemoll Och annett som onytteliga warder förtärth och wthkronatth

Adt skatten Ginge vth på Olsmesso

Tiill thet ottonde att ider syntes Adh K. M. wår aller N. herris skatt peninga och dax werkas motthe på Olaffs messo aff almogan som förre skedth är thet nw strax om voren vptagis Såå hadhe bondhen thå nogott införa Ad han och borgaren finge fulth igen fulla ther for innan kunde wij Rodha åss på Rijksens minthe effther thet Reuelska peningh är aff setth

Om Nye Slotz Handhell.

Tiill thet Nijonde före ecke heller bönderne geddor och skin warur in aff Nyslottz län som fordom skeedde thy then bliffuer och bespijsath met salt ther j länidh aff fogthen på Nyeslotth och aff bönderne j Nylandet som ther wpfara om vinteer tijdh och före them salth och köpa och wenda emotth spannemoll Så then profecthen borgaren ther wpå skulle haffua går och genom theris hender huilkid ickee skeett är thå bodhe Slotthen wore vnder eitth Regimenthe &c

Om Fremandemens Handell

Tiill thet tijonde syntes och att them menige man eckee wordhe her effther tiillstadh för ytra theris skin waror och hesther met Ryserne sich emillan som här tiill skeedth är wthan atth J Erlige godhe herrer Syntes att then fordelen bliffue hoss åss öm ther annars vore noghen vinnisth fför handen wpå bodhe sijdor

Förswaghett aff Knectherna

Tiill thet Ellogste äre wij fatige men ganska illa förswagadh att then ene kan icke vnsethia then andre egenom thenne monge Småleningar som wij fatige haffue hollid alth sedhan the komma J landed och the tyske knecther teslikes tiill förendhe thet ingen lijthen beskatning här tiill dax warith haffuer

Om Rysers Seglatia

Vtij gamble daghar förre en bönderne finge tillfälle ath brucka seglatien war borgaren widh macth Så at Ryserne som nu löpa på Narffuen och Reffle lupo hijt tiill Viburg met vax talgh trån bärnfijsk hampo och lin bliffue här lossadhe och ladhe och

swenske men mötthe them här på then sidhen som nw och löpa på Narffuen och Reffle emotth Ryserne igen Såå ath then handlingen här bordha wara står nw J främandhe städher ty här är ingen nw som them lösa eller bittala kan Och thet lilla the här införe holla the wpå thet alle dyrasthe som the kunne thet förslitha J stockholm eller annan städhes så met thäris waror och vinnisth som på färdhe är

Adh wår N. Herre wille afflata Spannmolen

Tiill thet sijsta är alles wor fatigmens bön J Erlige herrer Syntes fför then stora armodh skull här är på ferdhe j stadhen Och för then menige landzendäns Nodhtarffth gijffua K. M. wår aller N. herre tiillkenne Att hans N. högmectighett wille verdugis afflata för eitt mögeligit och lijdheligitt köp then spannemåll som orliga plegar aff skeppas här J from Viburg Nyslott och tiill stockholm Effther som tijdhen och gongen pleghar här J thenna landzenda vara vppå thet ath almogen hadhe flijtheligare här tiill stadhen sin varur &c

Att the godhe herrer försoge stadhen met Fegongh

Ytterligere är alles wår fatigemens bön J Erlige godhe herrer wille verduges fför stadzens armodh skull begoodth thet såå Met högmectigtt K. M. att the smo torper som lijgger wnder prebendan Magdalene Emillan stadhen [*och*] sijöbron tiill stadzens mulebethe epther här är altsingen fäe gongh wnder stadhen wppå thet atth wij fatige men kunde holla Nogen boskap vidh stadhen Effther här fögho komber

tiill köps som annen städis på thet huar gudh förbiudhe nogotth wpå komme vore thet medh ein hasth inrijkth J stadhen &c

Thetta ära Skeppen Som forderffua Viburg stadh Huilke äre tiillsagde aff K. M. Vår aller N. Herre och strenge Riddare Här Erik Flämingh på K. M. vegna Adt the skulle haffua giorth J wåras ein Reso huar there Effther Kalch steen och annen nödtarfft till stadzens Mwr huilket the eke ens noghet tiill tenth haffua.

Vthij Wibårgh Soken allena

Hendrick mannon	Pouall sunnila
Mongs kotterla	Henrick hannakon
Ante kotterla	Erick Kijuetacki
Benth Reppin	Michel sammala
Morthen hyttin	Morthen kongenen
Olle patan	Hanss mellensarij
Jonss pathan	Michel J mohalax
benth poijmen	Niliss J korssnäss
Olle pijrhon	Laris huna
Erick vatunora	Sunni wijloin
Morthen kitun	bertiill Reppin
Nilis vatunora	bentth karffuan
Hanss osth	pedher kijsko
Monss Rockae	Jngen sarenpä
Jnge vsth	Olle saijm
Lass possin hamäla	pedher karijen
Anthe Rocka ibd	Morthen lotthan

Poual hijtton	karffua köpare
Hanss lakonen	Erick tulkin
	Mons vdhij

Skäp vthij Wedherlax Soken

Här Jonss kirkijo herre	Jakop J pijtkepass
Johan kathain	peder J pole
Anders Koch	Morthen gauk
Anthe hemmelen	Morthen Ruutt

Skäp J Wekelax Soken

Här morthen Kijrkio härre	pitke mannen
Simon J willes	Erick laugh
Jonss J kornes	Jonss bogh
Lasse sagxe	Lasse J stompno
Jonss helge	Jonss fuckonn

Skäp Vdhij Jitarandha

Hanss J Seijuesth	Jören J Junila
Michel J seijuest	Morthen sorthala
Pedher pausa[ca]	Anthe elenien
bentth J toijuala	Anthe terffueiocki

Bliffue icke thenne Skep aff Lagde Så är viborgs Stadh förderffuadh Som han icke lijthet på falledh är &c

Thetta clagom wij fatigh men K. Ma:ttz Vndhersotter och borgare J Viburg adh vij inthe nijute then preuilege som Högmectigste K. M. oss giffuidh haffuer *).

Först är wår alluarligh Och strenge befalningh adt Jngen wår befalnings man högh eller logh som för wåra skuld göra och lotha vele skall eller må eff-

*) Utgör ett slags sammandrag af dessa privilegier. En fullständig afskrift af dem förvaras i kongl. riksarkivet, bland Städers Acter.

ther thenne dagh wår elskeligh vndersotther Borgmesther och Rodmen Och then menige man J wår krones stad Wijburg Nogoth öffuer woldh Eller oreth göra latha J nogon mottho anthinge tiill persona eller godz innan stadz eller vthan stadz som worth och vorth elskeligh Rijcksens Roodz fför betractungh och fförsekringh vtuisa widh wår högsta o gunsth och vredhe

Annat är ath ingen andheligen eller verdzligen Presther befalningx men fougther Ländzmen och alle andre ee håå the helsth äre eller nempnas kunne skulle icke effther thenne dagh Nogre lädhs Huarken vdij Viborgx län Eller Saulax Eller nogre annerstäs bedrijffua nogon köpslagan antinge met Ryser eller nogon annan vthan köpe och sälie huad deell thöm nöödhtarfftigh är wdij wår stadh Wiborg vidh vor ogunst strenge näpsth och wredhe,

Tridie är wår alffuarligh vilia och boodh ath ingen torfijsk ijdh braxnar Möörth Abbor strömingh Noordz eller salt strömingh lax fijsk Räpugx troon Speck eller Smör skall effther thenne dagh icke wthstädias som här tiill dax skeedh är met bönderna seglatia Vthan förköpas vdij wår och kronones Stadh Viborgh och här in ij Rijkätt fföör ith lidheligith och Nödeligith köp som tijdhen och köpet är J landeth Ath stadhen ther J genom kunde förbätras Och bäfesth wardha

Fijerde skall och ingen Embetzman frelseman Presther Hooffudhman ländzmän eller bönder antinge här J Viborgs län Eller Nyslottz län som på spanmole empne haffua thet icke annanstädes förselia eller förköpa vthan wår borgare J Wijburgs stadh atth

landet Jw ffor ther igen sijn Nödtarffth för itth lijdheligith och mögeligith köp som tijdhen och kiöpet är J landhet påå thet borgare och bönderne icke förswagades på bodhe sijdhor

Fämpthe haffuer och ingen wåldh bädrijffua nogott landz köpe met salth kopar skinuarur Eller andre köpmandz waror Eij skole heller förskrijffne Embetsmen hooffmän eller bönder vthköpa och vth pronga Spannmollet emotth salth och kopar som här tiill dax skeedh är met Ryserne och strandhbönderne vthan köpe och sälie huad deell them nödtarfftigh är vdij wår stadh Viborg vidh worth forbudh strenge näpsth och wredhe

Sijette haffue wij och Nodheligen vndt och tiillotiidh att alle wåre och Kronones borgare J Viborg skulle effther thenne dag alldeles wara frije för all skijuttz färdher vndantagandes huad vor eggne breffdragare belangar och Vår Embettz man på vår vegna som Rijkett macth wppå liggher

Sijwnde skulle och Viborgs borgare orliga haffua och bäsökia thesse frij marknader som är en på pedher messo J Jäskis på Mååre messo J Lapuesi Helige Korss tidh J Ägräpä På Oloff messo J Viborg stadh eller veckielax som landet och stadhen kan vara besth beläglijasth wppå thet vår borgare vdhij viborg moge och skole frije och obehindrade sökija thäras Närningh och bärningh Effther som stadzens nödtårffth högeligitt behöffues

Ottonde haffue wij och Nodhelighen vnth och tiillstadh att ingen köpman bönder Ryser Eller andre

som emillan fförskrijffne ffrijmarknar nogre skin warur Hesther eller annatth som the pläga här tiill dax sälia köpa eller bytha met huar annan skall effther thenne dag bijudhas och sälias borgaren om the sodanth behöffue soo then fordelen blijffuer huss vor stadh Viborgh att borgaren sodane varur köpa och hanthera moga Och icke gesther sigh emillan

Nijonde är vor aluarligit vilia och befallningh at vor embetzman på viborg slott granneliga tiillser att alle the onytte krögare offörswmeliga bliffue affsette och alldeles åfflagde så När såm tre krögare vdhij huarth soken eller fyra på thet mestha effther som sokne är ståår tiill dogh skole samma krögare intidh landzköp bedrijffua Vthan skole holla tauernär som laghen formelldher

Till thet Tijonde sijsta wppå thet att vor och krones staadd Wiborg motthe år ffråå år befästh och förbätrat bliffua haffue wij aff sundeligh gunst och Nodhe wndt och inrymdt viborgs borgare vorth Konungligitt och orlige Margeld och sacköre wppå thet som förscriffuid är att stadhen motte förbätrat och befesth vardha Teslikes fförsorgdh met skotth kruut loodh och huad them mer kan mögeligitt vara atth förskaffa stadhen tiill nytto och bestondh dog att åss holles en klar och beskedheligitt årligh Rekenskap huar vdij samma margeldh Eller sacköra anleggiäs och vdij huad mottho stadhen orligare ther aff förbätras Huilkid Rekenskap the skole huarth åår fförplictige wara ath göra och inskicka vdij wår Konungligitt Kamar

Thesse förscriffne articklar, Nådher och frijhetter haffue vij aff wår Konunligith auctoritett fullkomlighet off åss tiillotid aff synnerlig gunsth och Nodhe for stadzens nytto bestondh och förbätringh skuldh met vorth elskeliga Roodhz fföörbätractingh Och endrectige Roodh wår stadh vibårgh nådheligen inrymdth wndth tiillotiidh och met preuilegerth dog att formera och förbätra stadhen met vorth elskelige Rijksens Roodhz Rodh och samtycke Thesse fförskriffne articlär Nådher och frijhetther epther landzsens och Stadsens lägligheter och Nödtarfftar på bode sijdhor vilie wij åss alltiidh fföör behollidh haffua &c

Förbijudhandes här met alle och huar och eijn huad stand eller condicion the äre eller wardhe kunne som för vore skuldh vilie och skulle göra och låtha besynnerligh vore fougther och Embettz män här emotth nogott hinder eller fförfongh ath göra vidh wor strengligh aluarliga hempd och vredhe Giffuitt på worth slotth konungliga Stocholm then 7 daghen J Augusti monadh Anno &c 1542

Jtem som wor borgare J Wijborgh lootha åss förståå Om the tw Closther ther ståå J viborgh och förderffuas sså äre wij vell tiill frijdz att sama vore borgare ther J Viborg lotha tagha then ena Klostret tiill stadzens bygningh sich sijelffuom och Rijkett tiill thet besta Och thet andra Klostred skole the beholla vndher gåtth taak så ath borgaren kundhe haffua ther thäres fethalia goodz och annadh huadh the behoff haffua vpundher Jnnan stadzens muren oc icke vthan epther som the sijelffue föreslagit

Och sågdhe wij gerna som wår aluarliga wilia är att J godhe men wore och krones borgare ther J Viborgh wille vara fförtenckthe tiill ath lotha fförbätra och förstörkia idher stadzens mur och torgnar som idher sijelffue Och menige Rikett stoor macth wppå ligger och huad wij vdij thenne motthon kunne förfödhra idhart bästha när J älles vele thaga saken met sodhana bygningar aluarliga fföre ther finne j åss vellvilighe och benegne tiill

Och en dogh yttermera att wij samma wor Nodher och frijhetter aldeles wele och beholdhne haffua Haffue vij tiill etth wijthe gijffuidh bormesthare och Rodhmen ffulla macth och befalningh tiill ath Rosthera och tiillretha tagha Och quarsätija sodhane fför nempdha olagliga och fförbudhna köpmandz warur ee huaresth som helsth the them besloo kunne innan stadz frijhetther Eller vthan

Och huar slijck köpemenskap wardher beslaghen på landet thå skall wor befalnings man på Viborgh wara förplijctigh tiill ath Rosthera tagha och quarsettia them tiill Rettha på wore vegna

Konugl. Ma:ttz vndhersotternes och böndhernes Clagamåll J Viborgs län J Ägrepä fögderij

Clage vij fatige men J Ägräpä När vij skollom göra vorth skatt vtth adh vij icke haffue peninge, Så legger Monss hille vth fför åss skatt peningene Och när vij skolom bittala honom igen, Så vill han inthe haffua annadh en Rogh och spannen icke dyrare en otto eller nijo fyrickar och wiill han icke vnna oss

tiill godha adh vij ffå föra tiill köpstadhen och selija spannen som ther går och gelder Och bittala honom met penninge vthan tager vp allan spannmoll och sidhan sellier han tiill Rydzlandh och tiill tyske städher och sompth anner städz Och therföre komber ingen spannmåll tiill viborg &c

Och Theslikes klagom vij adh j greffuens tiidh gijordhe vij vtåff fiärdungen III span Rogh Och nw tager Monss hille X spän Rog och förer tiill sijn gordh benemnpd Härkänemij ther letter han byggia sich skip

Och samaledis Clagom bodhe borgarnar j viborgh och vij, ad han geffuer Rysserne breff adh så the moghe köpa vp allan spannmåll Och fföra in j Ryss-landh therföre geffue Rysserne honom storan skenck

Jtem tiill sommar tingh fordom gijordhe vij en koo och nw tager han fför then koo XIII span Rogh

Jtem XI spän tager han fför sijn skoo peningh När han bär vp margeldh

Jtem fför gijordhe wij III ffoor Och Nw ladhe han på åss j thetta här åår 1545, X lamb och thet togh han tiill sijtt egijt behoff

Jtem fför gijordhe vij ½ pund Kööt ½ pund smör Vtåff fiärdung Nw gör vij heell pund kööt hell pundh smör

Och huar ffjerding skall göra VI skillingh tiill hanss kock

Är huar bondhe wan tiill ath göra 1 lass vidh tiill ländzmansz gordhen och nw taghe dij bodhe vidhen och en gambell örtug tiill met

Jtem tager han vtåff hwarth ffiärdung I:c allin lärffth ssom vij alder förre gijorth haffuom.

Är dij van tiill adth göra hijtth tiill slottet Viborg fför longh arbettz kara XII pund Och nw tager han thee tiill sijn gordh Och lickuell göra vij vth arbettet &c

Jtem togh och Monss Hille vtaff huar fr[*iärding*] LXX mark vthan lag och dom Så ffoor fyr men tiill Nilss Grabbe och beklagade segh adh han haffuer gijorth sodan orett När dij kom J gen togh han samma bönder och slog thöm och seette thöm J hectiillse och beskattadhe thöm sidhan ½:c alin lärffth aff huardere fför thet ad the hadhe klagad seg fför Nilss grabbe

Jtem Clage vij och fatige men Ad när Monss Hille och Jonss scriffuare Heller andre vor Nodigiste Härris befoldings men viilla haffua nogott bythe så seije [*the*] åss tiill Ad vij skulom draga in J Ryssland met thom skin*na* och brenna och huad bidhe vij få ther taga dij oc skiffthe sich emillan och Richta sich ther met så thet komber fögha vor Nodigiste herre tiill godha heller åss fatige men

Samaledis klagom vij Ad peder scriffuar J Viborg Och nogra andra fläre plega leija nogra bönder här hoss oss Som thij kalla hestha tijuffuar Och geffua thom halff mark Ad the skulle gåå in J Ryssland Och stijela ther hesther När dij hadhe stulith hesterna J Nödheborgs län Så tagger pedher scriffuar the samma hesterne ho the äre och taga the hester och sendha tom Jn J Kexholmss län Och selije ther samma hesther och tagher [*för*] huar hesth VI:c eller VIII:c

alnar lärffth sich tiill godha Och ther före stijeler Rysserne aff oss igen Så vij nijuthe thet tiill vndo fatigh men

Haffuer och Redsswen på Viborgs slott Latijd sijn skatt på oss, Som är 1 Runsticke på hwarth skatt Och om vij icke geffue honom then runsticke Thå meller han öffuer spannen eller öffuer tunnon så thet rijnner öffuer bredderna så få vij tho större skadha

Konun:gh Ma:ttz vndhersotternes och böndhernes Clagamåll J Jäskis Soken vdij viborgs län

Jtem IIII gonger görss gerdh om Orett [i] thesse förnemdhe soken om hösth och om voren om vintren och om somaren

Jtem först aff gamalth varit haffuer vthgijordes aff menighe soken tiill hösth gingerdhen aff huar fierdung Öll VI tunnor Jtem Rogh IIII spen tiill brödh Jtem kööt III *LB.* Jtem smör III *LB.* Jtem geddor III *LB.* Jtem III *LB.* salth Jtem liuss I:c LXXX Jtem XXX span haffra Jtem höö VI lass Jtem färsk fisk så mykid som gudh geffuer Jtem så mykidh sammaledes om voren Annan gongen Summan löper sich tiill hopa bodhe gijngerenar Jtem 1 lesth ööll Jtem VIII span Rogh Jtem VI *LB.* kööt VI *LB.* smör Jtem VI *LB.* geddor Jtem VI *LB.* salth Jtem liuss CCCLX liuss Jtem haffra LX pund Jtem höö XII lass vndantagandes ther tiill III foor tiill höst gingeren Jtem hönss XV Jtem III harar tiill höst gijngeren Jtem humbla I½ pund VI mark pund

Så mykitt är förökädth sedhan Nilss Grabbe bleff höffuidzman på Viborg slotth

Jtem VI tunnor ööll Jtem liuss CXX Jtem II pund Rogh Jtem I½ pund kööt Jtem I½ pund geddor Jtem X pund haffra Jtem VI lass höö Jtem salt fisk I½ tunno Jtem III foor tiill våår gingherd Jtem humbla 1 pund och IIII mark pund

Så mykitt gijordis tiill förende tiill sommar gingerdh och vinther gingerdhen

Jtem VI tunnor ööll Jtem VI pund Rogh Jtem humbla I½ pund och VI mark pund Jtem III pund kööt Jtem III pund smör Jtem geddor III pund Jtem III pund salth Jtem LX liuss Jtem haffra X span Jtem höö III lass

Jtem ffougthen haffuer vpburith fordom j sommar gingerdt III pund Rogh j sin löön för thet han vpbar margelldh

Så mykitt är förökadt tiill thesse ij gingern på Nytt

Jtem VI tunnor ööll Jtem VI span Rogh Jtem humbla I½ pund Och VI mark pund Jtem III pund kööt Jtem III pund smör Jtem III pund geddor Jtem III *LB* salt Jtem LX liuss Jtem haffra X span Jtem III lass höö

Jtem vpbar fougthen IX span sedh vthaff huar fflärdungh tiill skenck them mosthe bonden vthgöra huad han viill eller eij Summan löper XV pund sedh

Jtem vpbära köge mestharen kocken och stallmestharen 1 pund sedh tiill skenck Summan löper X pund sedh

Jtem klage vij fatigh men ad fför nogra åår sedhan ladhe ffougtherne på åss eijn gestning, som the kalla Ridfougthens ein gestning som alder var för Och inthe komber samma gestning vår Nodigiste härre tiill godha vthan fougthen tagher och förer tiill stadhen j sijn herbär och thet förtärar han Och then är then fempthe ginger vij vth gör Huilke vij bijdhe edher godhe men för gudz skuld Ad ij legge then gestning aff Elles haffue vij icke Rod tiill vth draga vor Nodigiste Herris skatt Och effther samma ginger kom inthe Konungl. Ma:tt tiill godha Thå sadhe vij frij bönderne fför samma lille gingerdh tiill thes vij få yttermera handla met Konun:g Ma:tt ther om Huad vij icke thet gijort hadhe, thå bönderne hadhe icke haffth Rodh tiill vthdraga K. M. skatt

På nytt Jtem fiord vinther på lades på åss XX tunnor öölll vtaff meninga soknan Jtem V pund humbla Jtem X span Rogh Jtem X pund smör Jtem X pund kött Jtem X pund geddor II½ tunno salt fisk XXX lass höö Jtem XXX span haffra Jtem X fåår Jtem I½:c liuss LX fouglar Jtem II färske Nööth

Fordom gijordis V vickur hielp Arbethe aff huar nötz lagh som gamble plägadhe Nw är VI år sedhan som thet bortkastades och pålades adth huar Röök skule arbethe j I vijkw så hultes thet j tw år nw sedhan lades thet arbetet aff och gijordes tiill arbetet II fijerdungh Och vtaff the VIII fierdunger toges XI swenske fyrickar vtaff hwar Röök

Jtem effther gambla seduenian gaffs oc vtgijordes aff Jäskis soken årlige XXX nötth LX foor

Thet är föröckadh VI nöötth och LX foor

Böndernes Clagamåll J Sekijeruij Soken vdhij Viborghs Län J Lapwesij Fögdherij

Klagom vij fatige böndher J Sekijiärff ad vij äre en Nyss vthgijorth tiill ländzmann som är först

Jtem Smör . . . VI *L℔* Jtem skat nötth 1 *L℔*
Jtem tor kööt . VI *L℔* Jtem penningh . VII mark huart år
Jtem geddor . . VI *L℔* Jtem Sedh rog
Jtem saltt . . . VI *L℔* korn tiill hopa II pundh

Jtem tager Ridfougthen aff oss thet och Nyth är orliga

Jtem Rogh . . 1 pundth Hara skin LX

Jtem Domaren tager thet och ökath är orliga

Jtem Rog. . . IX spen Jtem pening . . II mark

Jtem skule vij vthgöra fougthens scriffuare en mark eller II sammaledes hanss kock och kellarswen

Haffuer åss och warith vnth och tiillotijdh aff the godhe härrer som här haffue warith för ad dij böndher som båå J byssens öön skulle hijelpa åss tiill thenne förscriffne Ländzmandz gärdh och så haffue wij ingen hielp fott här tiill dax vtåff thom vthan dragith sich wndhan Men huad vij icke [*få*] thom met oss så fformeckthe vij icke draga kronones skatt ther före bleff så tiillotiidh ad the skulle hijelpa tiith som tiillforene sacth warit haffuer

Jtem ath wij erom mykith betungad met prestens skat Som är först Smör VI mark är han Rijker eller eij haffuer han kåå eller och eij och om vij formogom icke koma smör ostad Så tagher han vthan nodhe ffro

then

then fatigh som then Ricke XIIII fr. [*fyrkar*] Jtem 1 ffr. d. aff huarth och en Rök för fiskerij Jtem tager som är en man j gordhen ther tager han 1 karp Rog brukar han ocker eller eij Jtem fför brudh vighningh VIII f. Jtem för kirkio gongnen III ff. Jtem 1 mark Rigisker fför huart och en bondhen som döör Jtem aff huarth och en gordh så monga mark smör som hion är J gordhen som går tiill gudz bordh haffua koo eller eij

Jtem Huart och en ko 1 mark smör Jtem 1 kilmeth haffra aff huart och en man som han haffuer J sijn soken &c

Böndhernes Clagamåll J Veckelax soken,

Klagom vij fatige men edher verdugas höra vora clagamoll Nw är en åår sidhan thå hadhe vij först en lass skatt höö tiill slotiid orlige om bondhe icke fördhe thet höö lasset thå togs fför thet lass höö XII skillingar eller III öra Nw skule vij huad vij ville eller eij göra eller vthgijffua 1 mark Rigisker eller IX öre eller IIII lass höö aff huart skatt Jtem fordom gijordes gingerd haffran tiill höst fodhringhen X spen haffra Nw skule wij vth göra XX span haffra Jtem fordom gaffz aff socknan tiill står gestning 1 span haffra thet är VIII pund haffra och II span Nw skole vij vthgöra XVII½ pund haffra och 1 span Jtem fordom giordhe vij X arbetz karar tiill slottet och huar kar arbetat fordom X vickur och Nw skolo wij wth göra aff huar Röck J hela soken II öre peningh Thet

löper sich summan CXXVI½ mark ort. Nw är ingen oth skillan om, än är Rick eller fatigh och haffuer icke meer en Hwss han skall lijka mykidh geffua som then Ricka som haffuer VI men J gordhen Så skole vij ther tiill göra licka hijelp arbet som andra soknar Jtem en Hundrath haraskin skole wij vthgöra tiill fougthen nyss wppå lacth som aldrig war forenne Jtem then fempthe gijngerdhen om hösthen haffuer och Domaren och fougthen vpå åss lagth Nw nyss lijka som vdhij Lapuesi och Jäskis Bedhie wij för gudz skuld edher ärlige härrer ville verdugas hielpa oss sosom andra soknar som Retth är

Jtem om orett skole vij vth geffua slottz skriffuaren III mark ort. och III öre peningar

Jtem kocken tager aff soken III mark och III ör. d. [*peningar*]

Jtem kökemestharen tagher aff oss III mark ört. d. och III ör. peningar Orliga &c

Konu:gh Ma:ttz vndhersåters och böndhers Clagamåll J Nyslottz län &c

Först clagom wij fatigh men ad fougtherne haffua lacth wpå oss nogra Ny olagher en vij vår wan göra tiillförene Försth slottzfougthens Rentha

Geddor	V skipp:d	Grouerk . . .	V timber
Korn	XX pund	Haraskin . . .	V timber
Reffskin . . .	XX	Liuss	II:c LX

Så haffuer slottzfougthen Nw nyss på oss öckad geddor III skipp:d Och en nathleghe met hesther gesther han nw mere en tiillförene

Jtem pleger slottzskriffuaren bära wp J sijn Rentha
Korn . . XIII p:d II span grouerk . . . V timber
Geddor . 1 skepp:d

Och en quittskilling aff huar bondhe nw haffuer han öckad på oss X pund korn och VI *L&*pd geddor på huar fierdungh thet löper geddor VI skepp:d

Jacopss Rentha som är landzfoughte Nordasth J Ny slottz län

Geddor . . . . ½ skep:d Harar LX
Korn . . . . . X pund grouerk . . . I½ timber
Haffra . . . . . X pund

Nw haffuer han öckad här tiill-wpå oss X pundh korn Och när wij icke haffua Rådh tiill geffua korn Tho skole vij geffua honom geddor Och wnder tiidhen skole wij geffua honom tiill skenck III skeppund geddor thess för wthan Och ther tiill gesther han oss en nath mer en tiillförene

Landzfougthens Rentha J Saulax

Geddor . . . . ½ skep:d Haffra . . . . . X pund
Korn . . . . . X pund Harar LX

Nw haffwer han öckad på oss ther tiill X pund Korn Och en nathlägh mer en tiill förene

Landzskriffuarens Rentha J Norbothen 1 *L&*pd geddor aff huar bolman löper

Geddor . . . . . ½ skep:d

Nw haffuer han öckadh på oss ther tiill X pund korn Och en skiillingh aff huar bondhe som sack bliffuer

Sammaledis är landzskriffuarens Rentha och föröckningh licka so J saulax

Jtem en nw gör vij vtth huarth år kökmestharen tiill wår tingeth och tiill höst tingeth

Korn . . VI pund II span grouerk . . . . V timber
Geddor . 1 skip:d

Jtem stalmestharen

Korn . . VI pund 4 span grouerk . . . II½ timber

Jtem Kocken

Korn . . III p:d II span grouerk . . . II½ timber
geddor . ½ skip:d

Jtem kellarswen

geddor . . . . ½ skip:d grouerk . . . II½ timber

Jtem Hollar korn 1 span aff huar bolman löper XX span Och 1 span för liusse löper XX span Och hollar geddor 1 *LL* aff huar fiärdung löper 1 skep:d Och haffuer hollar öckad på oss

Korn . . . . . X pund

En clage vij fatige almoghen och fiärdungs karar ad slottz hesthar bördhe icke löpa J fodhringhen hoss fiärdungs karar mere en 2. Ressor om åredh szom är om vårtingh Och om Rokarotzj gesthningh om hösthen Nw holla vij IIII gestningar met hesthar om åredth Som är wår tinget och II höst gestningh Och fiärde hösth tings gestningen then är nw wpkomin hesther ath gestha tiill förne hadhe slottzfougthen 1 klippar met sich eller two

Skijps ffracthen kom op J per monsons och pedher skriffuarens tiidh löper thet

Korn . . . . . XX pund

Och nw haffuer Clemeth lagth på nytt ther tiill

Rogh . . . . . XX pund

Thiära haffuer Clemeth på lagth X lesther

Än haffuer Clemeth på lagth karffuas Järn L *LL*

Än haffue vij almoghen vtgijorth 8 pund huethe för thet [*vi*] drucko thordhns gildhe

Än görom vij almoghen XII harar mere tiill huar fiärdungs kar än tiill förene

Haffuer och Clemeth scriffuare på oss öckad eth nathleghen mär en tiill förene met hesther

Haffuer och Rijdfougthen öckad på oss eth nathleghen mär en tiillförene sammaledis som slotts härren met hesther

Och när almoghen skole göre ith pund geddor J skatt Dåå Tage dij mesth en man kan lyffthe met en hondh vp

Och när the skulle göra vth Räffskin om ty dhet vore en korss Räff Då skole dij lickuell giffue wth IIII pundh geddor ther tiill

Och huar ein Hoffmänn Dher Rijdhe J länidh Dåå skole dij geffue thöm goffuor

Jtem haffuer och Clemeth latiid vpbyggia ein gord vdij wår lapmarck ther som V sokena fåå mesth sijn näring vtaff och på wår alla bestha fisk wathen Och lätter oss arma bönder nv dagliga föra tiitth stenar och kalck XXX mijll longth bodhe J foors och landh

Jtem togh Clemeth aff Randasalmj Soken LXXX pund Rogh för Herrens wthmark

Jtem aff pellosnämij Soken XVI pund helthan Rog helthan hwethe bodhe tiill hopa met saijrwijsens soken

Jtem togh Clemeth aff paucurila fr. 1 lesth Rogh för härrens vthmarck

Jtem aff woliukos ffr. VIII pund Rogh för härrens vthmarck

Först gijffuom wij edher tiillkenne godhe Härrer adh Clemeth haffuer tagit J ffrå oss och tiil egnad sich alla wår Enghiar och vtthmarker som vore förfäder och vij ther effther haffuom vthdragit K. M. vår aller N. Härris skatt gijngärd J huarth och itth åår Och nw dööde alles wår boskap som vij skuldom wthgöra härrens skatt och skiildmän Nw här effther vethom wij fatige män inthet hurw wij skullom läffua met wår hustrur och barn Om J wille icke wara oss hielpelige tiill thet ärandet Ytterliga haffuer han latiid hugdt wår wedha skoog till 2:c lass vedh saa ad wij ingalunda här effther kunne värma vor fatigh tårp och byggia wåra gordz gordhar Teslikis mere viill han tuinga oss tiill etth annadt Rum tiill adt sökia wor näring och täringh och ther på wår gambel plattz haffua wår fförfädher wpbygd huss engiar och oker Redha J Här Erick Axellsons tiidh Yttermere haffuom vij twå gongår hafft syn ther wpå med främande böndher och han sijelff met Med sijne karar och the förnämdhe förtärde J ffro oss XII tunnor öll och annadt fethalija vthan thäris mödho lön: 4 marck huar gongo gudh måå vätha huadh wij fatighe men förspijss J the twå Ressor

Bidhie wij edher ödmijukelige ad J wille höra wåra klagamåll Först haffuom vij hafft orliga skath en famnän vädh tåå vij icke gijordhe wedh fram tå toghe [*de*] fför ffampnen III öre pening Nw skulo wij wthgijffua ½V öre för fampnenn Jtem fordom giorde wij

IIII balkar tiil slottet thå vij icke giorde tom vtth thå goffue vij therföre I½ öra Nw skulo wij wthgiffua IX femplingar Jtem fordom giorde vij halff famnen vedh aff huar skatt för then vedhen gaffs I½ öra, Nw skule wij geffua IX femlinger Jtem fordom giorde wij II lass kola vedh therför gaffs ½ öre Nw skulo wij göra IIII lass vedh eller en öra peningh Jtem fordom giorde wij II lass höö ther före gaffs III öre Nw skulo vij göra ½V öre thetta tags aff hwar skatth J hiela soken ther vdj är CLXX Jtem så är nw VI aar förlijdhin thå ökades på nytt CCC haraskin som aldrig war tiillförene Jtem fordom gijordes III pund geddor ½ pund korn tiill skenck vtåff huar fiärdung Nw tages vtaff oss 1 pund korn ther vdij är föröckad II½ pund korn Jtem fordom gijordes tiill höst gestninghen VI tunnor öll Nw tags vtaff oss IX tunnor öll Sammalunda och tiill wåår gestningen thet som föröckad är löper Summan VI tunnor öll Jtem then tiid skat humbla vpbärges om hösten tho gijordis ther IX tunnor Öll Nw är ther tiillförökadt ½X tunnor öll Jtem fordom gijordis tiill ländzmannen J vinthertingit 1 lass vedh 1 halm kärff Nw är ther tiillförökadt 1 gambel ort. Summan löper thet som förökadt är XLII mark ortig och I½ öre Jtem Nw är VI aar förlidhen Thå öckades IX span korn tiill huar fiärdings Summa löper thet som för öckadt och aldrig war tiillförende VII½ pund korn Jtem hendhe sich så ad wij bleffuom alt förmonga vdj en gordh så at vij icke kunne näre oss Therföre skiilldoms vij J fro huar annan Och giordhe huss och heman vdij vår vthmark Thå sackfeltes vij

tiill III marker huart Röck met sodhana vrsecth att vij skulle farith konungsens vth marck vthan skatt huilkid icke finnes ty vij hadhom the XII män J nämden sothå som Ransakade tiillforene Och sadhe ad vij hadhe större skatt en som vij iordhen hadhe ther före rymdhe vij tiill wår vthmarck så sackfeltes vij och toges aff oss CCCC och VIII mark peningh vtoff then nye fiärdinghen III mark vthan nodher aff huar Rööck Jtem vij aff then ny fiärdinghen skulle vthgöra aff huar röck II mark ort. huilke peningh the andra IIII ffiärdungar Jnthe göra vthan the göra arbetett tiill slottet en vickw aff hwar Röök men vij aff then nye fiärdinghen skulle wthgöra och liikuell arbetha tiill slottet en vickw aff huar skatt, ther tiill skulle vij vthgiffua the förnämdhe II öre pening Käre härre bidiom wij för gudz skuld om samma skatt som the haffua andra j theris ffiärdungar effther vij alle fem ffiärdungar boo vdij en soken

Konun:gh Ma:ttz vndhersåters och böndhers Clagamål J Tauasthws Län &c

Först skatt höö som fordom gijordes wtåff hwar ffjerdinge II lass Thet lassas wedh slottet och lasset skuldhe vara twå fampna longth ffamps bretth och höghet thet fylltes med 4 godha draghen så lop thet VIII draghen wtåff ffiärdungen Hwad som ½ lass bleff ighen När höö fördes tiill slottit hoss några arma böndher the som inghen best hadhe, Och therföre bleff häla fiärdunghen sackfält fför tresko för förscriffne vrsäcther loffuad wij oss hwar krock itt draghen så lop thet X draghen wtoff ffr. och huar krock fördhe sitth

eghett höö och latth skriffua huar på sijn krock J krock talls bocken sa fanss then som inthe förtth haffwe J krock boken so bleff han sackfält Och icke hele ffiärdunghen Och är nv tiillöcktt vpå oss ett gijltt draghen vtoff siettingen Och thet löper LX draghen vtåff ffiärdunghen

Annad om Rokarossij höö som fordom tärdes hoss bollmenner giordes V draghen tiill winter gestning Och andra V draghen tiill höst gestningen sa thet löper X draghen vtåff hwar ffjerdinghen Och är nw tiillöckad Som är skatt höö LX draghen aff ffiärdinghen Och sammaledis om ländzmans höö tiill öckadt sa mykitt som skatt höö och Rokarossij höö

Tridie ffordom gijordes X ℔ kött och fläsk tiill hopa tiil bollmen aff ffiärdinghen och nw göres fför samma kött aff hwar ffiärdungh II köör VI foor och på hwarth nött tiill förbätring III eller IIII fåår Och teslikes tagx aff hwar ffiärding 1 ℔ smör 1 ℔ talgh ändogh för:de kööt och foor fördhe talghen met sich tiil slottet och the ffiärdinghe som inthe haffue Råd tiill bitthala met smör eller talgh dågh är thetta föröckadt wpå huar ℔ tiill X öre huilkiidh fordom galtt en ½ marck hwar ℔ bodhe smör och talgh

Fiärde Rett ländzmans gijngher som tiillförende wthgijck aff hwar krock I karp rog III karp korn II karp haffra Och är nw tiillökad tiill II karper Rog IIII karper korn IIII karper haffra Och teslikes löstes tiillförende 1 ℔ humbla fför ½ mark huilckid icke en nv gelldher mera en ½ mark Effther Åbo wijcth oc är nw på lacth ad wij skall giffua 1 mark för hwarth ℔

Wenligh hilsse försent met gud käre här knut Anderson Sampt Johan Olofsson gijffuer jag idher tiilkenne ad the godhe men Cammar Rådh befalt migh oc leggija en ny skatt på några partzeler konunglig Ma:ttz bönder ad wthdraga som här effther fölijär en öre fför twå orhanar huilkid icke mera haffuer vthgått förre en halff öre fför itth *L℔* tortt kött som läntzmen vthgöre sex öre Huilkid icke mere haffuer vtt gått en halff marck Jtem fför tre dagx wärken är want att vtthgöra fem ort. och wille the haffua nw twå öre sex peningher för samma för:da tre dagxuärker som icke är förre wthgot Jtem är wantt wthgåå fför tw draghen läntzmanss höö, sex öre ville the nw haffua otto örä Jtem fför itth *L℔* smör är tiillförene tagitt tijio öre Nw wille the haffua tållff öre och slictt armpt boskapz landh som här äre Huarföre bidiandis edher J Erlige godhe härrer wille taga J betenkende om slijcth är Rodheligijtt aff leggia på böndherne J slijct farlig tiidh som nw är effther ad the skulle nw göra thenne gärdht som nw på legges skall Som edher well vitterligit är Therföre bidhiandis edher J godhe men wille giiffwa mich itth skrifftеligh swar hwad edher godhe men ther om är och nyttigt kan wara Huilkidh J Jttermere bettre bethenken kunne en Jagh seija kan hurw ther om ville wara Jntiidh synnerlijgit vthan edher J godhe Härrer then altzmectigh gudh beffallandis aff Kronaborg met Hast Anno &c 1545

Jsaac Nilsson

Thetta Clagar Här poual Kirkijohär J Sexmecki vppå Jsack Nilsson Slottzfåwgthe på Tauasthws

Erlige Härrer gijffuer Jag idher claglige tiilkenne ath then ärlige swen Jsaack Nilsson haffuer J ffro mig taghitt J thetta åår V stycken hare karn [*garn*] ther tiill twå stycke wlffde garn teslikis plägher han öffuer mijn wijlie migh fatig man tiill hogmådt sleppe sijne folar på mijne enger huilke them slett bethe tiill thet ytterste togh här mig 9 pund korn Jfrå och III½ pund haffra här vdijnnan käre härrer latther mig skee sa mykidt som räth är Och mijtt off för:de Jsaack Nilsson ighen fför gudz skuldh

Thetta är wortt Clagamåll vij fatige men, Som byggie och boo J Kwmo Gordz län

Jn för, edher ärlige gode härrer Som hijtt komne äre på Konun:ge Ma:ttz vegna om J wille för gudz skuldh höre vore clagamoll Tiill thet förste Artickell, ad hwar bondhe J soken, bodhe fatig och Rijke skole geffue wtth ½ mark peninge för ländzmans höö tiillförendhe giordhe vij ther effther som vij gijordhe skatten Tiill thet andra adt hwar bonde skall vtth göre 1 pund geddher och J pundett skall wara XXV marcker Och the som Smör skolle wth gijffue tho skole the geffue ett halfft pund bodhe fatige oc Rijke Och tiillförende war sa att ther gaffs icke mere aff soken än en tunno smör, Tiill thet trijdie Hurulundha the sawlax böndher Och Norbotthns böndher haffue giorth woldzwerke vppå wår ägher ärä marcker Och ffiskerij,

Röffuadth och skinnadt wortt matth, nätth och alltt Redhskap som wij fatige men pläga haffwa wtth J ärämarcker &c Hwad J ärlige godhe härrer icke geffue oss fatige men här etth gått Rådh vdhij, saa bliffue vij fatige platt förderffued Teslikes giorde vij tiillförende skatt höö vttåff hwar Röööck II gilde draghen och nw göre vij IIII

Konunglig Ma:ttz wår aller N. Herris vndersotteres och skatt skiilldig böndhers Clagamåll aff loijmajokij Soken på then skatt ökningh som på oss komith är Nogre år sijdhan Som Mons Nilssons skriffuare Benemdh Nilss scriffuare J affund skuldh på oss lacth haffuer Huilkid affundh fick han på wår soken för sijn brodher skuld Benemdh Här Hanss fordom Kirkijohärre J förnemdhe sokn O han fåor o christhelig met handlade met oss fför huilkin vrsecth vij honom för bispen klagade sa ad wij bliffue honom quitth och finge en annan godh kirkijohärre ighen Och fför förnemdhe vrsecther then för for:de Nilss scriffuare beginthe oss hatha och wnsadhe oss på sijetthe tinge så adt vij och wåra barn och barna barn skulle thet wngella Thet wij hans brodher aff soken borth klagadhe, som [*han*] nw och gijorth haffuer met then skatt öckning på peninga seed och Höö huilkid Monss Nilsson intidh sodanth på oss lacth haffuer men wij honom högeliga betacka på Konung. Ma:ttz wegna som än ärligh man J alla hanss otthöffuer Så ad wij honom inthe straffaa Teslickes är vor hop och trösth tiill K. M. vor aller N. härre ath thet haffuer inthet warith

Hans Nodz vilie eller begär thet then o möckeligth skatt öckningh på oss kommith är Huilkidh wår ödmijukeligit och kärlig bön är Först tiill K. M. V. aller N. Härre Teslikis tiill edher ärligh gådhe herrer Thet J ären wårth bodh tiill Hanss N. Så att Hans N. verdugas fför gudz skulldh och göre nodher met oss fatiga met then ståra skatt ökninghen huadh vij thet lenge wthdraga skulle tho bliffue vij alle J ödhe och orke vij alldher wthdraga then nye skatthen huilkid wor gambla skatt och then Nye skatt läningen [*läggningen*] är sa som här Effther scriffuidth står &c

Gamble skatthen som Konung Karll på oss lacth haffuer är J soken 4 ffr. [*fiärdingar*] och huar ffr. skulle vara V Rock Summa löper aff hela soken 20 Röken huilkidh mögelighen skatt på oss lacht är för then vnge frostott Jordhen wore soken är värre är icke J finlandh en ther och inghen fijske wathen och fordom gijordes huar Röck 3 marck ort. J huffud skatt och ländzmans ränthan fiordom giordis aff huar Röck 1 span Rogh 2 span korn och ½ span haffra aff huar bondhe saavell aff then fatig som then Rijke

Än nu är tiillöckad Röcketall J wår soken på huar ffr. met the V Röck som förre var, är nw 18 Röck 1 quarter minus och görss nw huffud skatten aff huar Rök 6 mark ort. och ländzmans Renthan met thet som tiill förenne giordiss 3 span Rog 3 spän korn 3 spän haffra aff huar Röck Summa öffuer hela soken huffud skatten j peningha som tiill forene gjordis löper 60 mark ort. Och nw löper summan offuer hela soken löper 426 mark ort. Summan ländzmanss

Renthan som gamaltt war lop aff soken 3 pund 2 spän Rog och korn löper 6 pund 4 spän haffra ½ span aff huar bondhe J soken Och nw löper summan öffuer hela soken met thet som tiillförene war Rogh 3 lesther ½ pund minus korn och haffra alle lijka mykid met en summa Summa summarum J alla handa seedh löper 8 lesther 9 pund 3 spän

Höö som forre gijordis 2 draghen aff huar Röck löper thet aff huar ffr. 10 draghen

Är nw tiillöckad met thet som förre gijordis aff hela soken löper sig 40 D[*ragen*]

Och är nw suman aff hela soken met thet som tiill förene gijordis effther Röcktaled är nw föröckad löper sich 284

148.

Bref från Michaël Agricola till Amund Laurentii.

1551.

Aftryckt efter originalet, förvaradt uti förut omnämnde samling: Virorum Illustrium Literæ. II, bl. 390. Utanskriften är: *Erlig och Welbehendig Amundo Laurencij Boktryckiare J Stocholm sijnom godhom synnerlig Wen til eghen hand.* — Se: *Porthan,* Chronic. Episcopor. s. 737, not. (846).

Evigha Salighet met Helse, Lycke och Wälfärdh J Gudj wårom Herra altijd tilforenne &c. Fföre thet omack och arbet, som J haffue (Käre Amunde gode besynnerlig Wen) hafft före the ffinska Bökers Prenthan oc tryckerij, her till dags, wårder alzmectig Gud, wtan tuiffuel, Jder euinnerliga belönandis, huad som på wåra sijdher brustit är. Så haffuer man

nu alt sedhan j höstars och hertill, och än framåått, hållit, oc met gudz hielp anhållandes warda, wpå Dauidz Psaltara till at Transfererat på Finskå, Och är nu icke långt ifrå endhan: Ther om Jag ider tilforenne scriffuit haffuer Så bidher Jag än nu ganska kärliga, at J wele met then Erwerdige fadren, Magistro Olauuo petrij, Holmensi, wisseliga förhöras, om Kon:ge Ma:tt, wår allernådigste herre, måå werdiges gunsteliga tilstädhia, att samma Dauidz Psaltare Boock, och andra slijka, aff then helga Scrifft, som offtaste och mest i Tijdhegärderna och Forsamlingen brukas plegha, Oc her i Landit wäl behöffuas, kunde Trychte oc prentadhe warda: Sedhan arbetadhe man teste tryggeligare in transferendo oc wttolkande, när thet fijnge en wiss oc ofortuifflat framgångh. Ty fåfengt werck komber alleena arbetaren til skamm oc skadha. Men inghom till nytto oc gangn. Therföre görer wäll, min god wen j Herranom, oc scriffuer mich her wpå itt wist behageligit swar, ther mann sig kan endeliga eptirretta. Käre Amunde, bewijser Jder her wtj, såsom gudz äro thet kräffuer, oc thenna arma, groffua Finscha Almoghans kennedom, tuchtan oc läran eskiar. Fförty aff thenna metföliande, wtscrifft, måå J förståå, huru her j landit, met then meningha arma Stackars almoghans hoop, wijdha wegna nu tilståår, så at hungren är huarsz mandz gest hoss Bönderna, oc iemuel presterskapit. Och finnes her i köpstäderne intit Spanmååll faalt &c. Endoch samma wtscrifft är hastigt aff en glunt plumpligha scriffuin och exciperat, så måå J licauel lata Erwerdige for:de Magistro Olauuo,

thet iemmerliga armodh låta förståå. Kan henda, at hans ffaderliga miskundsamhet wårder i gudj nogen godh råådh her til finnandis, antige forkunnandis sådana thenna wsla Landzens gudz hempnd nepst och plåghå aff predica Stolen, at Ridderskapit, Borgare oc andra gudz wenner, giorde hitt met första opna watnit io noghen wndsetning met Spanmåål, Eller och, om noghen gudz wen oc menniska, kunde ellies met godha lempå oc föghio, sådana landzens brister, Kon:ge Ma:tt wår Nådigste herre, tilkenne giffua. Jtem her ligger Jszen oc Sniön än nu idagh så starck oc fast, såsom om midwinters tijdh: Och platt intit Booskaps ffoodher finnes för handenne, huarken hoss enom eller androm. Ffordom war Finland, wist itt Fijntland, Men hereptir rådhe gud, huad her aff bliffuer. Wij arma foractade Ordzens tienare haffuom oss beflijtat epter machten. Men Surdis fabula (vtj iudicant) narrata est. Gud betrit, som alt förmåår, Then och ider her met euigt befallendis. Aff Abo met hast. Anno dominj. 1551. Aprilis prima.

Michael
Agricola.

149.

149.

Införseln till Wiborg År 1556.

1556.

Aftryckt efter original-handlingen, förvarad i kongl. riksarkivet. Öfverskriften är:

Register på all thenn tillförningh szom jnlendske och wtlendske haffue förth till Wijborgh heele Szommaren Anno &c 1556.

Försth

Thenn 3 Maij. Jffrå Reffle på ett skep Fijtt Borgare wdi Wijborgh håde på szame Skep

Reinst wijn	12	åmner
Bastarth.	1	åhm
Rommjnj	1	åhm
Poston	5	piper
Miödh och Appelldranck .	2½	lester 2 tunnor
Öll	7½	lesth
Brenth wijn	1	tunno
Maltt	½	lesth
Flesk	7	sijdhor
Engelske lakann	2	st:e
Sadell Rör	7	st:e
Knechte degen och Swerdh	2½	Dusijn
Skoor	300	par.

Jacob Lüdick

Öll	50	tunnor
Sallth	10	lester
Noch öll	3	lester

Herman Sumuenskin

Öll	2	lester 5 t:nor
Ostar	44	st:r
Sildh	1	lesth

Hanns Måkepranck

Ööll	1	tunna
Macheijer	4	st:r
Halffsaijen	1	st:e
Ardesk	26	alna
Hattar	2	dosin
Swartt byssen	22	st:r
Taskor	½	Dosin
Hanicker	2	Dosin
Schrifflåde	5	st:r
Kledh qwaster	½	Dosin
Kruuss	2	tunnor
Fijkon	1	t:na
Flogell	18	alna
Trijpp	12	alna
Rysselske sagell	23	alna
Lakann	1	st:e
Bysse Kruuth	20	skolpundt
Munstyck	10	st:r
Laden kruuth	3	*L℔*
Nechliker	½	*L℔*
Looss	1	Dosin
Liuss pipor	16	st:r
Fijkonn	2	korgh
Kortther	6	Dosin

Suckerkandijtt	16	LB
Anijss	½	LB
Howortth	1	LB
Bomesijden	1	st:e
Syllt Jngefer	2	dosin
Halff saijenn	2	st:r
Treakell	½	Dosin
Engelske skin	1	Dosin
Sijlke hettor	3	st:r
Sagell bredder	1	Dosin
Rosin	2	korg
Krosse	6½	dosin
Kardemom	½	LB
Lakris	1½	LB
Kalmus	½	LB
Sedeffer	½	LB
Gärst sucker	1	LB
Borsementth	60	alner
Silke band	½	LB
Vpsteker	70	Dosin
Looss	2	Dosin

Hans Lakman

Salltt	10	lester
Honnog	1½	lesth
Brendt vijn	3	fjerdinger
Noch salt	10	skepundt
Bryssingh	2	fath
Lärefft	600	alna.

(Ofullständig handling).

150.

Fastebref å Kodiala Frälsehemman i Nykyrko Socken.

1557.

Aftryckt efter original-handlingen, på pergament, tillhörande kongl. bibliotheket. — Handskriften är skadad af väta; de oläsliga ställena antydde med . . . . .

Jach Hermand Fleming til Wilnääs Härridzhöffdinge J Wemå Härade. Bekennes med thetta mitt opne breff. at then tijd Jach Sommar ting hult med almogen aff Nykirke Sockn J Mennesby. Ånno domini &c 1557. Then 12 dagen Julij. Thå kom här J rätta (som Ehrlig och Welbördig mand Lars Flemingh til Sundholm vtsendt hade) itt Pergamentz breff med thry hengende Jncigel wtij allo motto oriffwidt och oförplumpad. Hwilkid breff bleff her vpläsidt och wttolkad. Så lydendis. Ath Welbyrdig Qwinna Hwstrw Walborg Raffwaldz dotter J förtiden borgerska J Åbo Erich Knapes effterleffwerskia hade wedh 40 år . . . . . sålt och wplatid til Her Jffwer Fleming til Sundholm Riddere itt frelse godz belägit J Kådielaby wtij Nyekirke sockn för fyra hundradh march i ortuger betaladh. Hwilkid köp nw haffwer hwstrw Walborgz dotter nämp: welbyrdig birgitta på Kiffwis J Masko sochn sampt med sin mandz Jören bärendsons samtyckio bebreffwadt och stadfestadt . . . . förmelte Larss Fleming och hans arffwa til alders ägho. Och til tess större witzord haffwer hon vtij sitt affhendelse breff giffwidt sin fulmacht till lagh och rätt samma kööp sköta och skäla effter Swerigis lagh. Likerwijss som hon personlica sielff tilstädis wara kunde. Och yter-

ligare bekenner sich wthöffuer förscriffna 400 marc entffangit aff förbemelte Lars Fleming Femtijo marck ortuger J rede peninger oc annan sin nödtorfft ind til thenna dagh til en weldgåffwa på för:da Kådiela godz. Hwarföre skött jag nu thetta ärende ind för tesse tolff J nempden såtto. som är: Per kallelan Anders kodialan. Jöns warhelan. Tommas . . . . . Marcus mennesten Hendrick matisten. Morten wätästen. Oleff ridanalta. Michel Laijtulan. Hendrick haut . . . . Siffred katinhäntä oc Per kodielan. Huilke thet så berättadhe och witnede. ath förbenemde salige Her Jffwar Fleming hade samma kådiela godz i sin liffz tijd hafft ohindradt och oclandradt. Så och nw sidhan för:te Lars Fleming. som nu strecker sich öffwer firetijo åårs tijd. Och effter ath rätte målsägandens forbe:da hustru Birgitta kiffuis breff giffwer sin fulmact til lagh oc rätt om skötningen. Thå samtyckte the tolff. ath iach thet köop med sin skötning dömer staducht och fast. med tess målsägandis breffz innehollende punctar och forord wtij allo motte obrutzlica hollas. widh hwårs tre mark för heridz doom. Thes till högre förwaring och stadfestelse. lather iach witterliga hengia mit Jncigle nedhan före thetta. som Scriffwidt är åår och tijdt som före scriffwidt ståår. [Den 12 Juli 1557].

Sigillet är bortskuret, jemte nedersta delen af pergamentet.

151.

Förteckning på Silfver, aflemnadt till Staten ifrån Kyrkorna i Åbo Län.

1558.

Denna förteckning anträffas i kongl. riksarkivet, bland samma handlingar, som N:o 66.

Anno Dominj 1558

Effther Högborne Furstes och Herres Her Johan Hertig till Finland &c Nådige befalningh. thå annamede Henrick Claeson thette eftherne Sölff aff Kyrkerne och Kappellen vtj Åbå länn Teslikes finnes och huru mykit sölff vtj huar Kyrke och Kappel tilstädes bleff

Förstt

Aff

Wårfrue Kyrke

Sölff Monstrans förgylt	1	st:e
Cronor förgylte	1	st:e
Öflete kaar forgylt	1	st:e
Kalcker met patener oförgylt	1	st:e
Kårs oförgylth	1	st:e
Krisme kaar oförgylt	1	st:e
Ett lithet öfflethe kar	1	st:e

Bleff tilstädes

Kalckar met patener förgylt	2	st:r
Ett lithet Sölff Kårs oförgylt	1	st:e

Aff

Pöute Kyrke

Kopar monstrans forgylt	1	st:e

Sölff kårs oförgylt . . . 1 st:e
Krisme Kar oförgylt . . 1 st:e

Bleff tilstädes

Sundrig Kalcker oförgylt . 1 st:e
Ett lithet oflettz kaar . . 1 st:e

Aff

Sancte Karin Kyrke

Kopar Sacrament kaar förgylt 1 st:e
Ett lithet sölff kårs oförgylt 1 st:e
Krisme kaar oförgylt . . 2 st:r

Bleff tilstädes

Kalcker met pateen förgylt 1 st:e

Aff

Ruskå Kappell

Sölff Monstrans förgylt . . 1 st:e
Krisme kar oförgylt. . . 2 st:r

Bleff tilstädes

Kalcker met patener . . 2 st:r then ene förgylt
Wijaticum oforgylt . . . 1 st:e

Aff

Nousis Kyrke

Monstrans förgylt . . . 1 st:e
Cronor förgylt . . . . 1 st:e
Kårs förgylt . . . . . 1 st:e
Krisme kar oförgylt . . 2 st:r
Öffletz kaar oförgylt . . 1 st:e
Förgylte spenger . . . 34 st:r
förgylte spänger mindre . 23 st:r
Kopar Sacrament kaar . . 1 st:e

Bleff tilstädes

Kalcker met patener forgylt . . . . . 2 st:r

Aff

Wirmå Kyrke

Monstrans förgylt . . . . . 1 st:e

Kårs förgylt . . . . . 1 st:e

Krisme kaar oförgylt . . . . . 2 st:r

Öffletz kaar oförgylt . . . . . 1 st:e

Bleff tilstädes

Kalcker met patener förgylt . . . . . 1 st:e

Aff

Hetamäkj Kappel

Kalcker met patener förgylt . . . . . 1 st:e

Aff

Weemå Kyrke

Monstrans forgylt . . . . . 1 st:e

Kalcker met patener förgylt . . . . . 1 st:e

Kårs halff förgylt . . . . . 2 st:r

Crisme kaar oförgylt . . . . . 2 st:r

Öffletz kaar oförgylt . . . . . 1 st:e

Bleff tilstädes

Kalker met patener förgylt . . . . . 1 st:e

Kalcker met patener oförgylt . . . . . 1 st:e

Aff

Låkalax Kappell

Kåårs oförgylt . . . . . 1 st:e

bleff tilstädes

Kalcker met patener förgylt . . . . . 1 st:e

Aff

Raumå Kyrke

Sacrament kaar halfförgylt . 1 st:e
Kalcker met patener förgylt . 1 st:e
Kalcker met patener oförgylt 1 st:e
Krisme kaar locklös oförgylt 1 st:e
Ett lithet krisme kaar . . 1 st:e
Sölf knåpper . . . . . 1 st:e
Öffletz kaar oförgylt . . . 1 st:e

Bleff tilstädes

Kalcker met patener förgylt 1 st:e
Kopar kalcker förgylt . . 1 st:e

Vti Lappå Kappel

bleff tilstädis

Kalcker met patener oförgylt 1 st:e

Aff

Letele Kyrke

Monstrans förgylt . . . . 1 st:e doch ähr en stolpa bårt komen vtj bisp Morthens tijdh
Kors half parten af Sölff och helfften kopar förgylt . 1 st:e
Kopar kårs förgylt . . . 1 st:e
Öffletz kaar förgylt . . . 1 st:e
Krisme kaar oförgylt . . . 2 st:r och it är vtan låk

Bleff tilstädes

Kalcker met patener förgylt 1 st:e
Kalcker met patener oförgylt 1 st:e

Aff

Vndamala Kappell

Sacramenth kar förgylt . . 1 st:e

Kalcker met patener oförgylt . . . . 1 st:e
Kopar kårs förgylt . . . . . 1 st:e
Öffletz kar oförgylt . . . . . 1 st:e
Krissme kaar oförgylt . . . . . 2 st:r

Aff

Nye Kyrke

Monstrans Förgylt . . . . . 1 st:e
Kalcker met patener förgylt . . . . 1 st:e
Kårs aff Siluer oförgylt . . . . . 1 st:e
Öffletz kar oförgylt . . . . . 1 st:e
Krisme kar oförgylt . . . . . 2 st:r
Korn ax af Sölff . . . . . 1 st:e
Kopar kaar förgylte . . . . . 2 st:r

Bleff tilstädes

Kalcker förgylthe . . . . . 2 st:r
Än en kopar kalck förgyltt then lefreredis thill Raumå kyrke efther ther war icke mere än en kalck

Aff

Maschå Sochen

Sölff Monstrans förgylt . . . . . 1 st:e
Öffletz kaar oförgylt . . . . . 1 st:e
Krisme kaar oförgylt . . . . . 2 st:r

Bleff tilstädis

Kalcker medt patener förgylt . . . . 1 st:e
Än en lijthen förgylth kalck met patenen Huilken annamedis frå Nåndall och bleff nu J Maschå kyrke efter ther war icke mere än en kalck

Aff

Lemmå Kyrke

Sölff Monstrans forgylt . . . . . 1 st:e
Kopar Monstrans förgylt . . . . . 1 st:e
Sölff kårs förgylt . . . . . 1 st:e
Öffletz kaar oförgylt . . . . . 1 st:e

Bleff tilstädes

Kalcker met patener förgylt . . . . 1 st:e

Aff

Reeså Kyrke

Sölff Monstrans forgylt . . . . . 1 st:e
Sölff kårs förgylt . . . . . 1 st:e
Kopar kaar förgylt . . . . . 1 st:e

Bleff tilstädes

Kalcker met patener forgylt . . . . . 1 st:e
Kalcker met patener oförgylt . . . . 1 st:e

Aff

Nodendals Klöster

Annamedis En lithen förgylt kalck met patenen huilken lefreredis thill Maschå kyrke efter ther war icke mere än een Kalck
Än eth lithet krisme kaar oförgyltt

Aff

Töffuesal Kyrke

Sölff Monstrans forgylt . . . . . 1 stycke
Stoortt sölff kårs förgylt . . . . . 1 st:e
Ett lijthet Sölff kårs förgylt . . . . 1 st:e
Krisme kaar oförgylt . . . . . 2 st:r

Bleff tilstädes

Kalcker met patener förgylte . . . . 2 st:r
Öffletz kaar oförgylt . . . . . 1 st:e

Aff

Jnia Kappell

Ett lithet Monstrans oförgylt . . . . 1 st:e
Ett lithet Sölff kårs oforgylt . . . . 1 st:e

Och bleff ther thillstädes een lijthen kalck met patenen oförgylt

Teslikes bleff och vtj Waresal Kappell een lijthen kalck met patenen oförgylt

Aff

Rymitte Kyrke

Sölff Monstrans förgylt . . . . . 1 st:e
Sölff kårs oförgylt . . . . . 1 st:e
Än mindre kårs oförgylt . . . . . 1 st:e
Öffletz kaar oförgylt . . . . . 1 st:e
Sacrament kar af kåpar förgylt . . . . 1 st:e
Kristal steen beslagen met sölf . . . 1 st:e
Förgylte spänger . . . . . 76 st:r
Silff Fiskar förgyltte . . . . . 2 st:r

Bleff tilstädes

Kalcker met patener förgylt . . . . 1 st:e
Kalcker met patener oförgylt . . . . 1 st:e

Aff

Kårpå Kyrke

Sölf Monstrans förgylt . . . . . 1 st:e
Kåpar monstrans fförgylt . . . . . 1 st:e
Kalcker met patener oförgylt . . . . 1 st:e

Öfflctz kaar oförgylt . . . . . 1 st:e
Sölff kårs oförgylt . . . . . 1 st:e
Små sölff skedar . . . . . 1 st:e
Sölff Nålar . . . . . 1 st:e

Bleff tilstädes

Kalckar met patener forgylt . . . . 2 st:r

Aff

Naugu Kyrke

Sölff monstrans forgylt . . . . . 1 st:e
Sölff kårs förgylt . . . . . 1 st:e
Öffletz kar oförgylt . . . . . 1 st:e
Crisme kaar oförgylt . . . . . 2 st:r
Sölff fisker . . . . . 1 st:e
Små sölff skeder . . . . . 1 st:e
Sölff knåp forgylt . . . . . 1 st:e
Kristall steen beslagen met sölf . . . 1 st:e
Sölff Nålar förgylt . . . . . 3 st:r
Perle kransser . . . . . 1 st:e

Blef ther tilstädes 2 förgylte kalcker met patener

Aff

Pargas Kyrke

Sölff Monstrans förgylt . . . . . 1 st:e
Sölff kårs förgylt . . . . . 1 st:e
Öffletz kaar oförgylt . . . . . 1 st:e
Krisme kaar oförgylt . . . . . 1 st:e

Bleff tilstädis

Kalcker met patener förgylte . . . . 2 st:r

152.

Arfsförening emellan Hebla Fleming, f. Sparre, och hennes Söner, Joakim och Clas Fleming, m. fl.

1560.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland samma handlingar, som N:o 68.

Wij äfterskriffne Jachem Fläming till Quidio Claes Fläming till Swidie Bekenne med thetta wort wpne breff, atth vij samnptligh med wor kiäre Syster Phillippa Erickx dåtther, Ere i så måtthå, offuer ens wordne med wor kiäre Moder, att honn aff moderlig kerlek, Så och for alderdoms suaghet, icke orkandis dragis medh någett stort bohag, Och henne till bettre wälmak, Thå haffuer hoonn oss alle tree wndt och wplathet hennes Rette mårgengåffue, som är Suidie gård med sinne wnderlegne åkrar och Engiar, Doch wndentagett dett tårpett, Fielleskept, som henne med gårdenn giffuen war, för sådanne hennis moderlig kerlighett och godhe willie wij henne ganske ödmiukeligenn och kerlighenn betacke, Och der hoss haffue loffuet och tilsacht, som wij nu med dhetta wort ypne breff, så wäll på wår Systers weghne äpther hennis anpart som på wore eghne weghne, Låffue och tilseije till dhett förste att honn skal haffue sit frije tilhold wpå for:ne Swidie gårdh till henne och hennis tiennere, Och dher till wele och skole wij årlighenn, och redelighenn, giffue wor kiäre moder ä mädhenn hon leffuer, denne äffter:ne wisse rentthe, for for:de Suidie gård Som är till dhet förste, Råg och kornn tuå

lester fem pund äpther åbo spannen, och icke rasburgx, Slacte nött Fyre årss gamble tijo st:r Slactfår tretijo sex st:r Flesk tijo lispund, Smör tre tunnor sextonn pund i tunnan, Tallig fem pund Lax en tunna, Tårsk tuo tunnor Ströming tre tunnor, Ertter tuo tunnor, Huete three tunnor, Salt fyre tunnor, Humbla fem lispund, wll fyre lispund, Höns ett hundrat, Gess tijo st:r, Egg tuhundrat, ferske fiska och fugler, epter som tijdenn tilsäger, och gud giffuendis warder, Söötе miölk til hennis egit bord, när så behoff görss, Frijtt Brenne wedh til hennis stuffue, kokning brygning bakning, och huar henne så behoff görss, Jtem frijtt höö till fyre klippere offuer wintterenn, Och wppå dhet att wår kiäre Moder må och skall deste wissare wara wppå denne for:ne Renttes årlighenn wpbörd och Jnnekumst Dhå haffuer iach Claass Flämingh Loffuedt och tilsacht mijn käre Moder, bodhe medh mun och håndh, och med thetta mit wpne breff, loffuer och tilsägher henne at iach will wara henne god här före, för mich och mijn brodher och Syster, att hon Denne for:ne rentte årligenn och redeligenn bekomma skall, wm henne någhenn deell her wtinnen årlighenn tilbaka bleffue, dho skall honn ingenn annen aff minne Syskann haffua att kreffuia wthenn mich Och iach må sökia mit igenn hoss minne sydzkenn huruu iach kann, Teslikis äre wij och offuer enss vordne med wor kiere Moder, wm alle wor salighe faders och hennis tilhope köpte godz, J så måtthå att honn haffuer bekommet, äpter enn rätthan räkenskap, wppå hennis tridie partt Desse äffter:ne godz Stenhus och gårda,

bodhe på bygdenn här J Landet, så J Städerne, bodhe J Suerighe och här J Finland, och til dhet förste, Fyre godz i korlax, renntte tilhope femptånn pund Ett godz i kaskelax i Saguu Soknn rentther tre pund, Ett godz J Tuuala J Pemmara Soknn, rentter tuu pund, Ett godz J wäsylä J halicko Soknn rentter fem pund, Ett godz i Kuttila rentther tree pund, Ett godz J Gåssekulla J Siundo sokenn Rentter tuu åbo pund, Ett godz J Skinnareby renter tuu pund, Ett godz J Pawu rentther åttå Åbo spenn, Eenn tridie deell aff all denn rentte som faller aff Elloffue landboer J wictierffuij Löper äffter Åbo spannen sex pund en halff spann, aff klockare åkerenn J Siundo fyre Åbbo spenn, Summa tree lester fyre pund en halff spann; Enn haffuer hon it Tårp fielleskefft, wndentaged iffro Swidie gård, En Eenn gård Ekenäs J Kimittho Soknn som K. Ma:tt henne forlänt haffuer, som och är et aff wor Salighe, fäders köpe godz, Wm wor kiäre moder får dhet beholle, dhå är samme godz bode får henne och oss alle obyt, wppå wår käre moders tridie part är och fallen Stenhussit J Åbå met en kålgårdz tomnpt for ett Tusende marker, Dher wtj haffue wij ingenn andell, wthann wor Syster Philippes andell är där wtj for ethundrade nijotijo marker som wort rättha skifftis breff yterligere wtuisser Huar så hende, at for:ne. wor kiäre moder någitt aff for:ne godz, eller hussit J åbå med någhenn rättegång eller ellis iffro ginge, dho förplicte wij oss att wederläggie henne så mykyt igenn, som wppå alles wår anpart der aff löpe kunne, Och Jach Jachim och Claes

bekenne

bekenne oss, och till fulle och gode åtnöghe annammet och wpburit haffue, aff wor kiäre Moder, fyllist til denn minste päning, J alle the lössöre, Ee huad thet heldzt wara eller nemnpnis kann, som oss æpter wor Salighe Fader til arffs falled är, Så att wij wor käre, Moder ödmiukeligenn betacke, och äpther thenne dag henne wm wår framlidne faders lössöre inthet haffue att kräffuie, Och tess till ytermere wisse bidie wij Erlig och wälbyrdig Mann Erick Hokonsånn til wiurila, wm sit Signete medh wore egne Signeter att Tryckia lata nidher wnder thetta breff som Skriffuit är på Quidie thenn 12 dag Junii Anno Dominj 1560.

De fyra omnämnda sigillen befinnas väl bibehållna.

153.

Bref från Paul Juusten till Konungens Sekreterare Georg Pehrsson.

1564.

Aftryckt efter originalet, förvaradt i kongl. riksarkivet bland: Virorum Illustrium Literæ. I, bl. 631. — Utanskriften är: *Serenissimi et Clementissimi Domini Nostri Regis Secretario viro præstanti Domino Giorgio Petri debita cum obseruantia*

S. D. P. Præstantissime vir domine Georgi Perlustraui ecclesias Rasburgenses et Södherfindiæ nunc reducens familiam meam huc Abo: et inter cætera repperi templa, quantum attinet ad reparationem tectorum et alia necessaria ædifitia maxima parte fere neglecta et desolata esse. Admonui igitur præpositum necessariæ reparationis et sui offitii, sed prætexunt paupertatem et cara tempora: promiserunt tum se non

defuturos vbi Deus tranquillitatem concesserit et mediocres anni prouentus.

Inueni quoque ecclesias illas denudatas esse omnibus reliquiis argenti: non tantum illas, sed etiam hanc chatedralem ecclesiam Ablatum autem est tantum argenti hinc ex ecclesia Aboensi, quantum huic inclusæ scedulæ inscriptum est: eam reddidit mihi Magister Canutus hinc discedens: qui dixit hanc esse scripturam Martini Johannis Muntskriffuare, qui vnus erat de subleuatoribus. Habent et reliquæ ecclesiæ scedulas continentes argentum ablatum mandato Principis, sed omisso pondere in omnibus, ne fortassis summa deprehenderetur esse magna Hæc subticere nolui ne celare videar quo in statu repperi has ecclesias.

Sic et populus maxima parte in toto ducatu (vt hactenus vocarunt) negligenter et infideliter decimant. Quidam nobiles iam multis annis hic ne granum quidem frumenti in decimas contulerant: quare et Regia pars in decimis valde exigua est Opus igitur est cohortatione ad fidelius decimandum: ea autem cohortatio non erit magni momenti, si non intercesserit publicum mandatum, litteris Serenissimi et Clementissimi Domini nostri Regis comprehensum, sicut et antea factum est viuente Serenissimo et Illustrissimo Rege domino Gostauo beatissimæ recordationis

Postremo obnixè precor vt tua dignitas dignetur mihi aliquid responsi dare ad libellum meum supplicem quem obtuli Clementissimo et Serenissimo domino meo Regi vere proxime elapso, sicut tuam præstantiam meminisse non dubito Habebit vicissim tua præstantia

me sibi deuinctum in omni officiorum genere Deo volente et vita comite.

Ipse dominus deus tuam præstantiam vnà cum charissima coniuge et liberis quam diutissime et foelicissime conseruet incolumem Datum Abo Martii 14 Anno domini 1564

Tuæ præstantiæ

addictissimus

Paulus Jwsten

Sigillet å brefvet är väl bibehållit.

154.

Räfstetings Dom om Walkiakoski Qvarnar.

1564.

Meddelad efter originalet, på pergament, tillhörigt Landshöfdingen, m. m. Herr *J. F. Stichæus* i Finland. — Pergamentet är på tvenne ställen skadadt af mal.

Then Stormectigiste Högborne Furstes och Herres Her Erichz thenn Fiortondes Swerigis Göthis och Wenndis &c Konungz råådh och tilförordinerede att holla Konungx repsth medt thenn menighe Mann både andelighe och wärdzlighe här vdöffwer hele Finlandt Wij effterme Hogenskäl biälcke till Wijijk och Knwth knutzson till öknö riddere Göre witterligith att åren effter gudz byrd 1564 then 21 Junij then tijdh wij repst tingh hulle J Saris lendzmandz gårdh met then menige Man aff Säxmäki härede J närwarw thesse Ädele Wälbördige godhe Mendz Jacop henrichson til Gerickenäs Johan knutzson til Monickala Knut larsonn till Kwrila. Frantz larsonn ridtfogte vdi Cwmogårdzlänn Dhå kom för rätthe Salw boor J Säxmäki sochn, och kärde till Lietula. Hwitula Anaila och Ridwala

byiar vm någit förfong the wille göre J Walkekoski fors på theris qwärner. liggendes innan theris gamble råår. Leggiendes J rätte ett Olaff iönsons Häredzhoff-dinges doombreff. Lydendes att thesse effter:ne Tree råår skülle ware rätthe åthskilneth emillan Salw och Rowko boar på thenn ene sijdhen och Weipåla Lietula Hwitwla *Anai*ala Ridwala Tesligis Ra*poila* och Waldo byiar på thenn andre sijdhen Som ähr forste råen Kac-karsari liggendes offwan för Forssen J Ma*llus*wesi, Se-den till Walkikoskintaipala och thernästh till Kaxaraia, Huilckith ärende wij skwthe till the gode Menn vdi Nempden Som war Aff Calwoila sochn Michil kampar-lan Oluff kåtsist Eskil oijkolast Nils kuuisth Aff Kul-siala sochn Erich Mälchias Erich Vskelan Achus Soo-talast Erich Mächais Aff Tammela sochn Nils Jienhold Per Mingiöld Matz Järffwenpästh Bencht kawkolast Aff Pelchene sochn Lasse hontw mytteläst Clemeth J huchtil Henrich ibidem Matz mytteläst Aff Säxmäki sochn Jon Wedentaka Oluff Salon Jören liettelasth Henrich nwdhalasth Aff Saris sochn Oluff hawdhoild Morthen taipalen Clemet linnasist Nils hanaiald. The ther vm ransakade och fasth åth wore, att effter the Salw boar hade på samme råår godh gammel breff, och the andre forschriffne bymän wore longht ther ifrå belägen, Thy dömde wij for:ne Salo och Rowko boor samme fors och qwärner liggendes innen för:ne råår frijth och obehindreth niuthe brwke och beholle. effter såsom Kon:ge M:ttz Mandath förmälier, Och alle andre them the icke medh godh wilie någit J samme fors vnne wele ther ifrå. Förbiudendis forthen-

schuld hwariom och enom att göre forschriffne Salw och Rowko boer här emoth någith hinder eller forfongh widh Hwars och ens 40 marck for Konungzdom Tess til yttermere wisse hengie wij wåre Signeter här neden före Datum ut supra

Sigillen äro bortfallne.

155.

Bref från Paul Juusten till Konungens Sekreterare Magnus Jönsson och Magnus Pehrsson.

1566.

Aftryckt efter originalet, förvaradt i kongl. riksarkivet. — Utanskriften är: *Kon:ge Ma:tz till Swerige wår aller Nådigiste Herres Secreterer oc högbetrodde män dee ährlige och högforståndige Mågns Jönsson oc Mågns Peersson sändis tetta kärligen till handha*

Min ganske wenlig oc wällwillig helsse nu och altiid tilförende kärlighen J Gudhi käre godhe män och ärlighe herrer Effter Kon:ge Ma:tz wår aller Nådigiste Herres befålning äre tesse twå vnge dickner Johannes Erici och Benedictus Benedicti vtsändhe ifrå Biörnbårgh skolstuffwn vpå tedt te skulu sändis vtöffuer till högbe:te Kon:ge Ma:tz Cancelliisz tienist. Och endogh the kome någedt senere fram än the andre, som senest hädhan wttsändis är tedt icke min skuld vtan theris som them skulle wtsände, hwilke föregiffue att dieknerne wåre förskingrade så wäll ther, som annorstädz J landet, för siwkdomen skull Och bidhie tesse fatige vnge drenger till tedt ödmiwkeligaste, så och theris fatighe föräldhrer, att the än nu kunde bliffua vidh skolstuffwn till itt år eller tw, vpå tedt the må förbättra sigh J lärdomen oc sidhan bliffua skickligare oc brukligare till någhen tienist, män thetta giffuer

man Jder Erligheter J skön at J ther om göre oc handla vile såsom nyttigeste är oc nu mäst behoff görsz Eij heller skriffuer iagh tetta like som J högbe:te Kon:ge Ma:tz Cancellii oc Rekne Cammer feladhe them någhen lärdom oc nyttigh vnderwiisning vtan giffuer elliest Jder Erligheter theris ödmiwk begären tilkänne J rådha göre här vdinnen hwadh Jder kerligheter tyckes bäzst att ware. Till tedt andra kan oc ske at högbe:te Kon:ge Ma:tt haffuer mist igenom then hastige pestilenzske siwkdomen monge nyttighe oc brukeligh personer, så wäll J tedt ene kalledt som thedt andre, så är här en vng prästman benämpd Johannes Mathei Grindh som skickeligen nogh är och brukelig är antingen J högbe:te Kon:ge Ma:tz Cancellii eller oc J reknekammeren, helst medan han än nu ogifft är, haffuer teslikis paszlig stiill: oc är härtill dagx mäst brukadt till sådana handell

Till ted tridie skal ingen leggia migh till noghen otacksamhett emott min nådigh öffuerhett Herre och Konung att iag haffuer icke lätidt migh inregistrere ibland the andre Finlandzske präster som wtgiorde oc mästdelis åstadh sände till Söderköping then förähring oc hielp gärdh till högbe:te Kon:ge Ma:tz krigzfolck nu J näst förlidhin höst: förty tär emott haffuer iag hafft min drengier oc skwthå ospartt, oc lätidt före med min egen vmkost oc folck in til Södherköping altt tedt prästerne wtgiorde oc åstadh sände ifrå Kwmå gårdz län, ifrå Tawesthwsz oc Abo slåtz läner: *) bliff-

*) Under brefvet står, såsom ett slags not: Jn vectura illa et rerum Regiarum translatione alui ego septem viros octo septimanis

uer tedt migh nogerledis aff them vederlagett: så vill iag gerne wtgöre hwadh mig mögeligidt är: Eij heller reser sigh halffparthen aff tijåndh sädhen J the 4 sokner sampt med präste räntton aff Ränthämäki, till så monge lester som migh aff högbe:te Kon:ge Ma:tt gunsteligen effterlåtidh är. hwilken räntto oc vpbördh iag vill med tedt förste giffua beschriffuidt, när iagh haffuer henne vpburidt Om tetta haffuer iagh med få ordh viledt giffua Jdher Erligheter tilkänne, för theris skul som sökia effter tilfälle och swenkier til at giffua om ensz sak annorlunda tilkänne än tilbördhligitt är, bidhiandis at Jder Erligheter vile hålla migh tetta till godhå.

På tedt sidzsta när Jag thetta skreff kom til migh Capplanen ifrå Säxmäki soken J Tawesthwsz län bebådandis om kirkeheerdens her Pauels dödelig affgång oc begärede kirkeheerdesz döme J sama soken: hwilkidt iag honåm oc så vntte vnder högbe:te Kon:ge Ma:tz gunstig oc nådigh behag icke alenest terföre at han hadhe sokneböndernes breff oc begären om sigh, stadfäst medh landz fowgttens vnderskrifft oc segel, vtan helst terföre at han J sama soken haffuer mästdelis alene J trätton år stått prediko ämbetedt före J ten gamble mandzsens tiidh: oc tilförende annorstädz tiently J elläff år varandis flitigh oc trogen J sitt prästekall. Om nu någenn yngling giffuer sigh hädan vtöffuer oc till Swerige begärendis sama prästgeld J Säxmäki effter ten sama haffuer icke än nu förwärfft sigh högbe:te Kon:ge Ma:tz Collation, at J dågh ärlige herrer oc godhe män vile sodantt förhindra och för-

taga at them gamblom som haffua troligen lätidt bruka sig J kirkiones tienist motte icke tär igenom ske någen orätt; till hwilkidt J oc intedt behag haffuen Then alzmectig ewig Gudh Jdher Erligheter här medh kärligen befållendis Datum Abo die Purificationis diuinæ virginis *) Anno domini 1566

Jdher Erligheter

Paulus Jwsten
till vilie och tienist

156.

Finska Allmogens Klagomål öfver Embetsmäns, m. fl. Präjerier och Fallhet.

1589 (?).

Urkunden, hvilken troligen utgör sjelfva originalet, förvaras uti kongl. bibliotheket, bland: *Strödda Handlingar i Svenska Historien.* Den återfanns bland: *Riks-Historiografen Bromans Samlingar till konung Johan III:s Historia.* — Handskriften är skadad af väta, och har åtskilliga luckor. Af sista sidan återstår en obetydlig del. Härigenom saknas slutet, jemte all tidsbestämning för dokumentet; men som detsamma omnämner konungens återkomst från en resa, torde man kunna antaga, att dermed afses mötet med *Sigismund,* uti Revel år 1589. — Det som helt och hållet felas i manuskriptet är, vid aftryckningen, betecknadt med . . . . . ., och med kursiv stil några felande ord, dem utgifv. ifyllt.

Stormechtige Högborne Furste Kong:e Ma:tt, wår aller Nådigiste Herre, Näst wår fatige vndersåters och menige mans aff Finland, ödmiuck vnderdånigh, tillplichtigh hulle troo tiänst lydno hörsamheet Edher K. M. ganska ödmiukeligen vnderdånligen bewijsandes så lenge wij leffue:

Aller Nådigiste Herre Kon:ge Ma:tt: wij fatige Edher Nådz vndersåter och bönder aff Finland alle

*) Den 2 Februari.

Landzortter giffue Edher Kon:ge Ma:tt på thet aldra ödmiuckeligiste tilkenne wår fatige vndersåters stor eländheet iemmer och bedröffuelse, som oss wedherfarin är, och wår anliggiande nödh haffuer trengdt oss till at besökia Edhers Nådz Höghmechtigheet medh all vnderdånigheet, och haffue bijdt här Eders Nådes hemkomelse longan tijdh, så at oss gåår vppå stoor hunger, så at en part äre swultne ihiäl, doch haffue wij fatige icke för ringe saker skull så mänge man så när trehundrade personer tagit oss före then långa wägh helst nu på thenne bäste arbetz tijdh och dyr tijdh, bidiandes för Gudz skull och för all rättuisones skull, at Eders Nåde wärdes sielff för Gudz skull läse och öffuersee thenne wår ödmiuckeligh Supplicatzie, och nådeligen bönhöre wår ödmiuckelige föregiffuande och Klagemåll som wij vthi stor nödh frambäre, så framptt wårtt Landzskapet bliffuer icke förderffuet och ödes Lande som Lijffland, genom the orättfärdiga handlingar, som daglige skeer medh ossz fatiga medh öffuerwoldh och orätt Eders Kon:ge Ma:tt och Swerigis Crone till stor skade, och oss fatige till ewighe iämmer, hwilket oss är skeedt aff knaper, Fougter, Fougte Scriffuare, Ländzmän, Bollmän, Rijke bönder som i thenne dyre tijdh haffua kommit sigh före, och äre enhålduge emott then Kongeligh fredh förswar, som Eders Nåde ossz fatige offta haffuer wäl wiledt medh breff och Segel, at wij skole ware widh macht lijka som i Eders Nådes käre her faders tijdh, så att rättwijsheten skulle haffue sin framgångh Gudhi till ähre och menige Rijke till lycko, Så betacke wij Eders Kon:ge Ma:tt

ganska ödmiuckeligen och vnderdånligen, at Eders Nådh haffuer mildeligen swaratt när wij fatige haffue sent aff hele härede wår vnderdånig budh till Eders Nåde, Men när wij medh Eders Nådz breff komme fram, så är thet inthet achtat, och tages ifrå osz, at wij icke wete hwadh thet inneholler, och äre the tiyo gånger wärre sedhan än förr, fängzlandes plågandes och sakfällandes såsom them sielff synes, Och theruthöffuer the rijke bönder och andre som the fatigas ägor haffua medh orätt, medh mwtor och gåffuor fått vnder sigh göra spee och spott *och* förskräma ossz i så måtto at wij icke skole klaga then öffuerwold och orätt för Edhers Kon:ge Ma:tt, som the göra, Och förtrösta sigh Fougter, Scriffuare Knaper, och the som sittia i häredz höffdinge stadh på sina wänner, som the i Kammare haffue, och hoss Edher Kon:ge Ma:tt, förtröstandes sigh på sina Mwtor och gåffuor, huilka the nogh få medh theres orättferdiga handlingar, och göra wår klagamål til Lögn, schriffuandes vnder Eders K. M. breff domen som them sielff synes, Och när E. K. Ma:tt sender hijtt Eders Nådes någon tienare till att förhöra sådana handlingar, såsom war then salige Sigfridh Målare, så göra the spee och spott, och beweka them medh Mwtor och gåffuor, så att therutaff inthet är. Så haffua Finlandz Fougter, Scriffuare, Knaper så förskrämat prester, at the torr inthet giffua oss fatige ingen witnesbreff eller Supplicatzie widh theres halss &c.

Til thet förste är, at när en fougte haffuer warit ett åår Fougte, eller en Scriffuare Häredzscriffuare, tå skall the haffua store gårdar, vthrustningz hestar,

Skep, Steenhusar i städher, Sölff kannor, Sölffstopar, och theras husar full medh Fetalie, och Cronones Slott och Fäste ödhe, och Edhers [*Ma:tts*] gårdar bliffua ödhe, theres hustrur gåå medh the dyrest klädher, och the sielff medh stotteligh beforade klädher, när the skola förskräma oss, och taga aff ossz vnder Eders Nådz nampn för ringa wårtt skinwaru och sombliga för inthet, Och när the komma för Eders Nåde så gåå the så meenlöse och haffua lappadt Kläder på sigh, och göra medh för:de skinwaru sigh wänner ock förfächta theras onda saker. Then förste tiensten skole wij göra theras gårdar, medh bygningar, medh långh skiutzfärder med the mwtor och gåffuor som the taga aff landet. Jtem skole wij fatige föra theras köpenskap medh longh skiutzferder till städerner 50 eller . . . . mijlor, och åter tilbaka salt och theres wäsende. Jtem haffuer en Fougte och hans Scriffuare vnder sigh 5 eller 6 vnderscriffuare, hwar haffuer sin hustru och gårdar, och alle röffua och rappa ock förskräma bönderne, så at en Fougte iamliga färdas medh sine tienare, sombliga medh sine hustrur barn ammor och pigor till rijke bönder och ländzmän hollandes gestebudh, och taga ifrå Cronone aff årliga Rentto theres Månakost sigh til godho, så skola sommestädes bönderne begåffua theres hustrur. Jtem gamble tienare som icke haffua welat låta sigh bruke på tågh och resor, som Edhers Nådh them befalte haffua giffuit sigh till Fougte tienst, och rijke bönders dottror tagit sigh til ächta, och förswara bonden för skiutzfärder och för gestninghen, och för alla sina vthlägningar, och när wij fatige komme för

rätten, tå förswarar Fougten och Scriffuare sine tienare, Hwarföre aller N. Herre Kon:ge Ma:tt, bidhie wij Eders K. M. ganska ödmiuckeligen at Eders Nåde wärdes för Gudz skull så Lagha, at icke måtte skee hwar åår Fougte bythe, såsom här til är skeedt, at en är halfft åår Fougte, en ett åår, och skeer offta, at fem eller sex Fougte Scriffuare i sender vpkräffuia gamble gäld som wij fatige haffue vthgiort fyre eller fem gångor, Och i sådanna måtto fara några Scriffuare som äre vthan tienst fem eller sex åår, och göra sigh ärande til bönder röffua och rappa, och rijdha wåra hestar, och hålla ther medh theras hws och hemanedt vp, Och säija i Eders Kon:ge Ma:ttz rekne Kammare, at the haffua inthet bekommit, ändoch thet synes på theres wälfärdh, och wår skade, at the haffua fååt aff oss, ther Gudh är wår witne, alt för mykit. Och om så kan henda, at någrom ståår tilbaka 1 tunno så . . . . . tager Fougte och Scriffuare för ocker 1 tunno . . . . . Jtem är här i landet sommestädes lijka som i Nylandh och Tauesthwslän och Nyslotzlän och Wijborgxlän sådan seduan waridt, at the pläga köpa Ländzmänne döme, Boolmans döme aff Fougterne och Scriffuare, och giffua före Oxar och hestar, Smör tunnor, Rogh och Korn till 4 eller 5 pund, och när the haffua fååt Ländzmans döme, göra the sielff wicht och Span som them sielff synes, medh hwilka the vpbära aff bönderne, och när wij haffue fååt aff Eders Kon:ge Ma:tt rätt wicht och span brändt met Chrononeſ mercke, så geller thet inthet, vthan landzmanner och Boolmanner och gärdhmänner som vpbära hålla ett,

och leffrera vth medh mindre wicht, och medh större wicht vpbära the, sigh til stoor fördeell. Och wår fatige bodbärare som haffua warit i vnderdånigheet hoss Eders Konige Mattt, medh wår fatiges ärande, settia the i stock och sakfälla them, och plåga som them sielff synes, haffuandes sigh til hielp the rijke bönder och andre som the haffua hulpit för Mwtor och gåffuor skull, Och en part föra stora statt vthi then fatige Landzände som elliest är myckit beswäret, at the fara medh femtiyo eller sextiyo starck, medh theres tienare när the färdas emillan theras gårdar, så at en part aff the menlöse menniskior är rädder meer för theras Högmodighet än för Eders Nåde, som wår eghen herre och Konungh är:

Till thet andra Aller N. Herre K. M. haffua icke Finlandz Knaper oss waridt fatige mindre skadhe, hwilkit Swerigis Crono skal sinom tijdh förnimme, så at monge Borgare söner, preste söner som haffua giffuit sigh ifrå Scholan, haffua sigh vpreest medh hestar, vnge dieckner och poicker som aldrigh weta om krigz handell, vthan allenast för then frijheten som the haffua i borglege till att röffua, och rappa egit land, och kallas iunckare, Och om the haffua en bonde heman fååt medh orätt så will the driffua alle the bönder som ther när boo vndan *och* göra sigh så stora som gammal Adel . . . . . Och om the haffua en eller twå borghes hestar, så haffua the ther til tiyo tienare som rijdha ifrå then ene Ländzmannen til then andre medh skiutzhestar, och fara ifrå then ene borglege till then andra hollandes gestebudh, och ther skall

ståå wår hestar Fem eller sex dagar, Och wij sielff swelta, och försuma oss i thet bäste arbetes tijdh, Och the äre icke tilfridz medh then ordinantzie som Eders Kon:ge Ma:tt vthgiffuit haffuer, vthan taga så myckit som them sielff synes, så at the haffua till öffuerlöps myckit, till att köpa sigh hestar och byggia sigh gårdar, Så at the haffua begynt nu såå böndernes heman, och haffua röffuadt boskapen och driffua bönder bortt. Hwarföre aller N. Herre K. M. äre wij fatige bönder på thet aldra ödmiukeligiste bidhiandes, at Eders K. M. wärdes för Gudz skull, så laga att Rytterne motte liggia på Slott och Fäste, och Eders Nådes gårdar, och wij fatige wele göre hielpen effter wår ytterste macht tijtt, lijka som [i] Eders Nådes salige Käre her faders tijdh &c. Och the Finlandz Knaper som haffua flere besåldningz hestar, så haffua the så wäll theres frelshestar som besåldningz hestar i borgleg, och taga till theras gårdar Månkosten, så at the taga heele boskapen aff bonden bortt, oxar och hestar, &c, och är således vthödt ther monge hundrade bönder. Så settia the sin egna drenger på, och i sådana måtto settia monge hundrade hemane frij för skiutz färder, och för alle små vthlegningar, Och wij fatige skola sköta theras drenger och tienare, tå the fara theres egen ärande, och theres landbönder sittia frij, så at Knape Landbönder äre nu wordné myckit rijkare än Skattebönder. Jtem frija Knaper Skattebönder för skiutz färdh vnder theras gårdar, och låta arbeta til theras gårdar för skiutzfärdar, Och när theres drengh skall färdas, så tager han hesten aff Ländzmans gårdh. Så

äre icke somme städes flere bönder som löpa skiutt än tiyo eller tolff, och rijdhes theras fatige hestar ihiäll, medh knape wärff och ärande så at knape tienare och . . . . gare drenger sancka sigh 10 eller 16 tilhopa när the färdas medh theres egen ärande och wärff, så at wij äre mere rädder för them än för Eders Nådes tienare, som komma från Slott och fäste medh Eders Nådz wärff, Så at knape tienare slåå them ihiell, och taga them sedhan till förswar, Och myckit snarare fåår knape tienare fördenskap, än Eders Nådes tienare, som drager E. N. hastigh ärande. Jtem frija också Ländzmänner the rijka bönder för mwtor och gåffuor skull för Skiutzfärdh, så at the fatige som haffua icke Rådh mwta Ländzmän eller Fierdingzmän löpa natt och dag skiwtt, och rijdes ihiäl theras hestar, somblige rijdes at bonden fåår aldrigh igen, så at bonden köper årligen 5 eller 6 hestar, så lenge i hans hemanedt något räcker, och när thet alt vth är, så ligger iorden obrukat och ödhe, Så bruka sedhan Ländzmän, Boolmän, Rijka bönder, och prester the ödes heman och iordh, doch icke göra the vth någon Skatt eller vthlegningar, än vthaff eett hemanedt. Och the rijka bönder giffua Scriffuaren Mwtor och gåffuor, så at the scriffua them för ödes hemane, så at the rijke bönder och prester haffua vnder sigh 5 eller 6 hemane. Så äre the alle enhåldige effter the haffua alle *the fati*gas ägor, Så äre genom sådana orätt . . . . . wordne monge hundrade hemane ödhe . . . . . land, Och är illa befruchtandes at icke . . . . . platt förderffuad som Lijffland. Jtem . . . . . mare Renttan

här i landet, så settia . . . . . res stadh, och således tages aff oss . . . . . först häredzhöffdinges Rentta, sedhan . . . . . sielff mwtor och gåffuor, och dömer . . . . haffuer giffua, så at monge fatige . . . . . jord . . . . vthödde wordhne. Och . . . . . .

. . . . . .

157.

Mythiskt-Historiska Sägner från Kajana Trakten.

1667—1674.

Aftryckt efter en original-handskrift, förvarad i kongl. bibliotheket, bland de berättelser om Forntemningar, hvilka Finska presterskapet insände till antiqvitets kollegium, emellan åren 1667—1674.

Dhet hafver fordom dags warit en Jätte, wed nampn Calawa, then samma hafwer hafft dålf Söner, dre af hans Söner hafwa bygdt sigh Slått här i Österbothn.

En af them är kalladt Soini, säijes hafwa bygdt sigh Slått mitt i Siön, ther Limingå Körckian nu står.

Dhen andra bygdt sigh Slått wed then stora fårssen Pyhä af gråsten och jord, och churu wäl thet är skoggångit, synes thet lijkväl än högt mwren och tvänne Portar.

Dhen tridie wed nampn Hijsi, hafwer bygdt sigh ett högt bärg 10 mijl till fulo Öster ifrån Cajanaborg, är mäcke faasligit och heskligit att på skåda, thet är funderat mitt opå kärr och moras, af grufweligh stor sten och jord, med trappor opföre något mehra än en

fampn

fampn emellan hwar trappa, med twänne höga Portar och kallas ännu Hijen linna, eller hijes bårg. Her af säija ännu thesse Cajaner när the blifwa stickne på hvar andre, *mene hijtehen*, äfven som the säija i Swärige drag till Blåkulla.

Soini hafwer engång visiterat sin Broder Hijsi, så hafwer han rest 13 mijl opföre grufveliga stora forssar med båt på en dag, sittiandes hafwer han stakat alle andre fårssar, men när han hafwer kommit till thet högsta och största fallet som kallas Pälli, så hafwer han måst staka på knä. Dher han hafwer warit öfwer natten kallas ännu Soinin niemi, eller Soinis vdd, ther synes ännu båtens ställe, hwilken hafwer warit så stor som Fälbåtar, En sådan bååt skulle icke nu fäm starkesta karlar årcka staka op före på 5 dagar, som han hafwer stakat opföre allena på en dag.

Andra natten hafwer han legat på en vdd, mitt Vlo dräsk, och therföre kallas thän ännu Soiluan niemi eller Soiluan Vdd.

Dhesse Bröder hafwa brukat Svedie, och mehra huggit på en dag allena, än nu 10 friskaste karlar skulle årcka hugga på en dag.

Uthaf thesse Calavas Slecht är ännu her i landet stort och groft fålck, men theras effterkommande blifwa mindre och swagare. För 40 åhr sedan mins iagh migh hafwa sedt her i landet stora och starcka Måns och Qvins personer, men ehuru wäl theras barn och barnabarn äre eliest tämmeligh stora och starcka,

så är ingen af them så stor och starck, som theras Föreldrar woro.

Om thenne Calawa och hans Söner, weta the mehra berätta i Fin- Tavast- och Sauwoland, dy af them hafwa och somblige hållit till i Tavast- och Sauwoland, som Wäinämöinen, Ilmarinen och Kihawanskoinen.

För 33 åhr sedan råkade iag komma ihop med en gammal man ifrån Finland i Svänske Skären, han wijste ther en mächta stor hälla, ther med, sade han, hafwer en af Calawas Söner seglat ifrån Finland, och seijes ännu kallas samma sten till Calawan Poian Paadexi eller Kalawas Sons hälla.

Med thesse Calawas Söner hafwer Konungen i Finland vnderkufwadt segh hela Ryssland, som the gamble Finnar ännu her om qwäda.

Om Krijg.

Anno 1589 hafwa Nittijo grofwa Finnar rykt in i Ryssland, och kommit vnder Staden Candalachti, ther Ryssar vthan för Staden hela natten för Petri dag effter theras plägsed lekt och sigh fylt hafwa, Men straxt effter Solenes opgång gångne till Stadz, och ner thesse starcke Finnar gissade them såfwa tryggast, togo the Staden in med Stormande hand och kommo teden med stort frijbyte.

Theras principal hade warit ifrån Jjå Sochn med till nampn wesainen, en öfvermåtton starck, dristigh keck och snäll karl. Dhetta hafwer så högt behagat K. Johan, att han hafwer skrifwit efter denne wesai-

nen, men wesainen war åhret ther efter åter i Ryssland vände tedan med stort frijbyte, men blef slagen på wägen af en fånge Ahma benämd. Doch hafwer K. Johan gifwit Enckian frijhet och skickadt förähring.

Efter honom war thesse Finnars anförare Clemet Erichsson en mächta stor och starck Finne her ifrån Cajana Sochn, effter denne Store Clemet hafwer K. Carl den IX skrifwit, gifwit honom förähring och effter hans Vnderdånigste anhållande läthit fundera Cajanaborg.

TILLÄGG.

158.

Lucia Olofsdotter Diekns Första Testamente.

1449.

Aftryckt efter originalet, på papper, förvaradt bland »*Pappers Diplomer*» i kongl. riksarkivet. — Ofvanföre finnas tvenne Lucia Diekns sednare testamenten upptagne, sid. 23, 40.

Jn nomine Domini Amen Epter thet naturliket ær allom mænniskiom ok ownflyliket skilias widh thetta forgenglika liif met hoop at vpresas til odödeliket liiff j the ytherstæ ok almennelika vpstandilse fore gudz rætuisa ok strenga Dom ther wy mænniskior alle skulom widherstandha som apostolen Sancte paual oss lærer ok vnfaa aff then rætwisasthe Domaren löön epter thet wi j likamen forskuldhat hafuum tha hafuer iak lucia olaffs dotter langhligha fore flerom arom j minne

wælmakt ok helbrögdo warit tenkiandhe om mitt siæla gangn ok testament aff them tinghom min milloghaste herre skapare ok atherlösare mich owerdogha til föökt hafuer ok gör iak nw gudhj til hedhers jomfrv maria ok alt hymerikis herskap mith testament ok skikkar thet epter mins kæra herres henric Clawssons ok flera mina vina radhe met witzskap ok fullom skælom en tha at jak ær noghat krank til min krop epter gudz milla ok wælsignadhe wilia j swa matto hær epter fölgher fförst befælar iak j mins gudz miskunsamligha hænder mina fatigha siæll bidhiande jnnerligha gudz grvnlösa mÿskwndh hans wærdogha modher iomfrv maria ok minæ helgha patrona sancte henrik ok sancta birgitta at the werdoghas beskirma mina fatigha siæll fraan minom owinom j hennes wtfærdh, ok til min vsla krop som aff jordh ær skapther ok j jordh skal wendhas bider iak ödhmiwkligha ok tiggher j gudz namp aff werdoghom fadher minom kære herra biscop magnus j abo lægherstadh j helghelikame choor j abo Dom kirkio Ok til sama chooren gifuer iak mith ærfda godz liggendes j saw sokn næmpt halliala met boskap som thet nw ær Jtem gifuer iak minom kære hwsbonde her henric Clawsson alt mith köpe godz j kaskis ok allan min deel aff thy ther vnderlakt ær epter min dödh at han ther aff göri hwat honom tekkis Jtem gifuer iak sancte henrik eth gull spaan Jtem gifuer iak til nadhendals kloster en gulring met en saffiir Jtem til the helga thre konunga altare hælfthenne aff mith silff belte Jtem gifuer iak andra hælfthenne til iomfrv maria altare j klærikke choren Jtem

gifuer iak til siælæ altaret en gulring Jtem gifuer iak til sancta anna altare VII knöpa forgyltæ Jtem gifuer iak til sancti oleffs kloster en silff skal Jtem gifuer iak til iomfrv maria altare sokn altaret III sænktæ lystor Jtem gifuer iak til helganz hwset eth par vxa ok II köör Jtem gifuer iak til spitalen 1 par vxa II köör Jtem gifuer iak til iomfrv maria altare j nosis mina bæsta kopa met bonath Jtem gifuer iak til sancte henrix graff j nosis en gulring ok eth altare klædhe Jtem gifuer iak til iomfrv maria altare j virmo min kranz Jtem gifuer iak til sancte laurencij altare eth tækæn Jtem gifuer iak til sancte katerine altare j virmo eth altare klædhe Jtem gifuer iak minom herre biscopen mith kors forgylt met helgadoma Jtem gifuer iak domproasten mæster olaff magni en silff skal Jtem gifuer iak her magnus gren en gulring Jtem gifuer iak frv ingeborg karls dotter en gulring Jtem gifuer iak ærkedegnen mæster ions eth silff stop Jtem gifuer iak mæster magnus j virmo 1 par vxa Jtem gifuer iak her haquon officialis en silff skaal ok en rödh foola Jtem gifuer iak her aruid clawsson en gulring Jtem gifuer iak her lauris skytta eth silff stoop Jtem gifuer iak rawmo kloster ½ læst rogh Jtem gifuer iak her henric villemari ena godha gryta ok min rödha kiortil Jtem gifuer iak her olaff Duuss en vpgör sæng ketil gryta och en kanna Jtem gifuer iak mina systher gærtrud II silffbonadhe kniffua forgylte Jtem gifuer iak aleta min swarta kiortil then besta ok min rödha kaapa met fodher Jtem gifuer iak her henric martini en silffbonadhen kniff ok en silff skeedh

Jtem gifuer iak her niels j lethala mina bæsta hætto Jtem gifuer iak her niels j saw en hæst ok en silff-bonadh kniff Jtem gifuer iak her pæder michelis et sænge klædhe ok ena gryta Jtem gifuer iak systher klara j nadhendal en gulring Jtem gifuer iak sancti olaffs kapella j ylelæ eth kors aff silff Jtem gifuer iak hustrv margit ions hanssons min gangare met rydha redskap

Jtem bider iak kærligha min kære husbonde her henric Clawsson her haquon officialis ok pæder karpaynen at the ware mins testamentz exequotores thet ær min ödhmiwka bön til them til stadfestilse alla forscrifna articula bider iak min kære husbonde her henric Clawsson ok hederlighæ mæn mestær magnus valdemari ok ions hansson om theres jncigle trykkæs for thetta testamentz breff huilkit giort ær j kaskis vppa jwla apton Arom epter gudz byrd MCDXLIX°.

Henrik Classons och Magnus Valdemari sigill finnas qvar under handlingen; men något skadade. Det tredje har ej varit påtryckt.

UTAN ÅRTAL.

159.

Bref från Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Erkebiskop Jakob Ulfsson i Upsala.

1491 (?).

Efter originalet, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland »*Pappers Diplomer*». Årtalet är icke utsatt; men synes, på grund af nästföljande bref, vara 1491. — Utanskriften: *Reuerendissimo in christo patri et domino Domino Iacobo miseracione diuina alme vpsalensis ecclesie Archiepiscopo Domino nostro graciosissimo.*

Cum nostri recommendacione deuota. promptissimum in singulis animum obsequendj, Reuerendissime pater ad iterata domini gubernatoris scripta. nos specialiter sollicitantis, et ad requisicionem dominorum consiliariorum regni Suecie non sine graui dispendio rerum nostrarum et grauamen cleri nostri propter tuicionem patrie. ad viborgh nos transferre curauimus Quo prouento die dominica ante vigiliam Natiuitatis dominice *) de Ruthenis nichil certj intelligere potuimus Expensas tamen difficiles ymmo importabiles hic faciemus. Nam singula plus solito cariora emuntur propter magnam in partibus istis victualium penuriam. et pauca admodum venalia reperiuntur. propter populi multitudinem huc conuocatam, nam nos fere centum familiares. & equos quidem nonaginta nobiscum adduximus. Quibus tum in victualibus tum in pabulo equorum. de bursa nostra saltem pro maiori parte prouidere debeamus Ex quo tempore oportuno istud non

*) Den 19 December 1490; förutsatt, att brefvet är skrifvit 1491.

presciuimus. De feudo eciam nobis collato. parum lucem habemus. cum non habeat in redditibus vltra C mr. in promptis & totidem nil paulo plus in bladis & aliis rebus Preterea Reuerendissime pater venerunt huc. diebus istis quatuor rutheni de kexholm ad nos transmissi asserentes suos piscatores numero XVI hoc autumpno circa festum beati michaelis in norbotn interemptos, et aliquos adhuc ibidem fore in captiuitate, pro quorum liberacione multum instabant, Sed ex quo de illis nobis non constabat. Responsum fuit eis quod aliqui de nostris nouiter inde venissent, nec talium aliquid ibidem audire aut intelligere potuerunt &c Et quia nichil aliud in commissis habebant petita pariter & optenta a nobis licencia ad propria redierunt. Speramusque in breui nos nouitates inde habituros, quas p. v. Reuerendissime indilate scribemus. Ffama eciam apud nos est, quod magnus ille princeps mwskouie diem clauserit extremum, & filius eius septennis in locum eius sit electus, Quod si ita sit creditur eis futura turbacio imminere a duobus fratribus principis memoratj Quibus ipse in vita multum infestus extitit, idipsum asserebat interpres istorum ruthenorum qui hiis diebus hic fuerunt, Jnsuper Reuerendissime pater mittimus vobis articulos cum liuoniensibus tractandos. quos relinquimus p. v. Reuerendissime diligencius corrigendos & emendandos Ac taliter emendatos optamus nobis indilate remittj Mittimus eciam alios articulos per dominum regni gubernatorem confectos Qui ut nobis apparet prima facie pocius prebebunt impedimentum quam aliquid conferunt ad huius-

modi combinacionem faciendam, ut est articulus de fundacione illarum missarum & horarum beate virginis, necnon de arbitris inter dominum gubernatorem & magistrum dandis, similiter & de conseruacione bonorum Episcoporum & prelatorum istius patrie ut ex copiis p. v. Reuerendissime missis lacius videri potest, Nec inconueniens putet p. v. Reuerendissima quod prelatj saltem maiores istius patrie veniunt in talibus tractatibus nominandj seu inserendj, nam potenciores sunt Ex quo vtroque vtuntur gladio, Jn signum cuius coram se & crucem & gladium faciunt deferrj, Dominus eciam Reuerendissimus Rigensis ex suis terris id pretendit ymmo ad eius suggestionem Magister ordinis pro huiusmodi gubernacione laborauit. Qui eciam Dominum archiepiscopum Rigensem tanquam suum superiorem in omnibus recognoscit, Neque iudicio nostro securum foret. quod ericus ragualsson illic mitteretur eis in abhominationem & contemptum. nec aliquis ex nostris hic constitutis id approbauit Ex quo alias ut p. v. satis constat tradiciose ibidem fuerat. Nam ipse Denuo posset eos ad iniurias suscitare, Alia non occurrunt ad presens p. v. scribenda nisi Eamdem nobis semper colendam ad honorem Statum & Jocunditatem tocius ecclesie sweuicane deo humillime commendare Ex wiborgh in vigilia Epiphanie *) nostro sub signeto

Magnus Eadem gracia
Episcopus Aboensis

Sigillet (en stjerna, med ett kors inunder) finnes qvar på baksidan af brefvet.

*) Den 5 Januari.

160.

Bref från Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Erkebiskop Jakob Ulfsson i Upsala.

1491 (?).

Efter originalet, förvaradt bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*». Årtalet är utelemnadt; men innehållet, som omtalar mötet i Telge, anvisar tydligen det ofvan upptagne. — Utanskriften: *Reuerendissimo Jn christo patrj Et Domino Domino Jacobo miseracione diuina alme Ecclesie vpsalensis Archiepiscopo Domino et fautori nostro Colendissimo.*

Deuota nostri recommendacione premissa. Vti Dignum et Debitum obsequij incrementum. Superiobus Diebus Reuerendissime pater Accepimus ea qua decuit. reuerencia. literas p[*aternitatis*] v[*estre*] Reuerendissime Dominica Reminiscere *) vpsalie exaratas Quibus notificat nobis de dieta instantj estate Telgis celebranda &c Sed obnixe supplicamus. quatenus p. v. Reuerendissima excusacionem nostram de nonveniendo. ad huiusmodi dietam. coram Domino gubernatore et inclitis regni swecie consiliariis. velit proponere sollicitanter prout confidimus. ut ad eam non vocaremur Quamquam Deo teste frui colloquio p. v. Reuerendissime Desiderantissimo animo optaremus Ymmo si possibile fuerit vellemus libenter hac estate apud p. v. Reuerendissimam in Biscopstwna. aut alibi in aliquo portu marittimo. et oportuno constituj vbi p. v. aptum fore videretur Quia intendimus superno adiutorio comite adueniente estate alandiam visitare, graues namque satis ymmo difficiles istis annis. elapsis fecimus expensas Jam duabus vicibus preter ordinem visitacionis nostre nos ad viborg. vna cum familia nostra in gra-

*) Den 27 Februari.

uibus expensis transferendo. Ob quam causam plurimis sumus debitis inuolutj Presertim propter nimiam penuriam. blatorum in patria ista. que pro pecunia nostra prompta annis proxime elapsis emere cogebamur Cum hiis vivat et valeat p. v. Reuerendissima nobis summo. humanitatis studio Veneranda. Ex abo feria quinta. ebdomade pasche *) nostro Sub Signeto

Magnus eadem gracia
Episcopus aboensis

Sigillet (likt det föregående) finnes qvar på baksidan af brefvet.

161.

Bref från Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Erkebiskop Jakob Ulfsson i Upsala.

1491 (?).

Aftryckt efter originalet, förvaradt bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*». Årtalet saknas; men innehållet antyder 1491. — Utanskriften är: *Reuerendissimo in christo patri et Domino Domino Jacobo miseracione Diuina. Alme vpsalensis ecclesie archiepiscopo Domino et fautori nostro.*

Humillima nostri recommendacione premissa Debitum in Domino reuerencie et honoris Reuerendissime pater Attulit nobis hesterna die familiaris noster literas p. v. Reuerendissime De aliquibus negociis perarduis que Deliberacione indigent matura. mentionem facientes De quibus in prioribus literis nostris paternitatj vestre Reuerendissime partim scripsimus Sperantes quod kanutus pose ad presenciam p. v. in breui veniens cerciorem de singulis faciet informacionem Meminit preterea in eisdem literis p[*aternitas*] v[*estra*] De dieta

*) Den 7 April 1491.

instantj estate Telgis celebranda a qua beniuolencia paternitatis vestre interueniente petimus absolui quemadmodum prioribus literis nostris optauimus Scribit Jnfra p. v. de fevdis a castro viburgensi alienatis &c Preterea adhuc rogamus pro parte Domini nicolai ericsson ut possent mediante consilio p. v. Reuerendissime quamprimum castro reuenire priusquam Obuenciones istius anni que solent de piscaturis et aliis tempore vernalj exhiberi per officiales Dominj gubernatoris subleuentur Summas paternitatj v. gracias referentes qui negocium huiusmodi ad instancias nostras non desinit promouere pro aliis eciam nouitatibus paternitatj vestre Reuerendissime gracias habemus immortales Quam summus ecclesie pastor ad tuicionem ecclesie sue sancte et nostram consolacionem singularem sanam et incolumem diutissime conseruare Dignetur Ex Abo fferia 4:a ebdomada Quasimodogenitj *) nostro Sub Signeto

Magnus eadem gracia
Episcopus Aboensis

Sigillet (likt föregående) finnes qvar på baksidan af brefvet.

162.

Bref från Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Sten Sture d. ä.

1495.

Aftryckt efter en afskrift, från början af 1500-talet, förvarad bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*». — Årtalet är icke utsatt;

*) Den 13 April 1491.

men visar sig vara 1495. Äfven utanskrift saknas; men brefvet synes vara ställdt till Sten Sture d. ä.

Magnus Dei gracia
Episcopus Aboensis.

Sincerissimis nostris Reuerencia et Salute premissis, kere herre broder och besynnerlig gode wen wij forvndrom storliga huad hindher eller saak ther til ær, at wij haffua ey fangit ider scriffuilse i IX wikur eller ther widh Epter swadana bedröffuæde och sörgiande tidende. Som her afiærdom warit haffue i all then someren om hwilke wij och the gode men aff viborgh ider flerom synnom scriffuit haffuom bærgh och flyse motte giffua sigh widh swadana bedröffuadh tidende thy werre nw afjærdom ær, at swa marga M menniskior menlöse barn och quinnor ære mörde och dräpne och ägrepa kiffuenapa nykyrkio och Jäskis ære grymmeliga wtan all nadh och miskundh ær vpbrændhe swa ath ther ingthe bleff qwikt igen Sidhan wij fingom ider scriffuilse Som scriffuit war om Sancte olaff dagh, fforom wij strax til viborgh och screffuom ider werdughet til om Jonffrv maria dagh dyre eller ther widh met wore tienere Michel skench och samalundh met wore smadrengh Erich friiss then i hade sätte til oss pa then scriffuilse fingom wij aldrigh swar vppa och withom ey eller hwart wore breffdragare for:de michel skench är bliffuit &c Sidhan wii kommo och til viborgh Screffuom wij ider til met Marthen ider tienere och ther haffuom eller ingen swar pa, hwadh forsymilse ær ther vtinnan wethom wij och ey &c, pa sama tiid drogh knut pose ider tienere och

wore in til Rytzer, at beskerme crissne tro och thette fatige landet Och sidhan wore wener forswnnw ath the wore them alt for starke, Drogho the sig til wiborgh at beskerma viborgh slot. och nogot ther epter komo the omilde Rytzer och belagde stadhen och haffua ther liggadh flere dagha, och ffingom wij thædan scriffuilse aff knut pose Magnus laurisson och Magnus frille i onsdagx sent pa queldhen ath the än tha logho for viborgh, knut pose sende niels benckts-son til the ælfuer i borgholæn ære at hugga brotther for the omilde Rytzer, gud goffue thet at än nw kere herre at thet merkelighe taal folgh som ider werdughet screff oss til i somarss atj haffden met ider til calmarna ath thet wore crisnehethen til vntsætningh nw i wiborgh, oss hopas atj skulden ther tiena then stora tak och ider ene obegrwdeligen siele gagn, loff hedher och ærlige rykte. bade inlændis och vtlændis, om alle thenne forscriffne ærende screffuom [*wij*] och ider til Sidhan wij heem komom fran viborgh, bade met scriwerens tienare om thet wore wener haffue dragit vtaff markit in til viborgh, och samalundh met ider tienare michel. som fran viborgh kom sidhan the wore bestalleth Wii haffua samaledis och tilscriffuit then werdugiste herren ærchiebiscopen, haffuer then werdugiste fadren eller i fangit wore scriffuilse. ther wethom wii altzingthe vtaff, Epter thi wii swar ey fongit haffuom, wii haffuom thog flere breff ider bodhom scriffuit til som nw är bewisligit gud goffue thet atj wildhen æn nw tienkiæ pa the hielge crisne

troo

troo och thenne fatige landændis bestandh och beskermilse, the hielge trefalloghet forbiude at the fonga theris framgangh her i landith The haffua fulkomlige i akt at koma alt Swerigis Rike vnder sigh Som wora wener oss dageliga oss tilscriffua. ath the haffua forsamnath offuer XX och cm lydugior sneckior stwra jacther och kaweser at draga in mot thette Rikit Vi sendom ider i somars met wort budh then werduge faders biscops vtaff Reffla tilscriuilse Ok samalunde kanikerens ther sama stadz ludandis at the omilde Rytzer wilde her draga in ath forderffwa thetta landith och sidhan wij komo til viborgh, funnom wij sama swadane scriffuilse for oss ther Och samalundh screff per nielsson kylliänen aff nye slotith oss til &c Och for swadana saker skuldh kere herre scriffuom wij ider til om vntsætningh och samalunde scriffuom [*wij*] thædhan aff wiborgh almogen til offuer alt landith at the skulde koma tiid ofortöffuadh Æn togh thet haffuer warit stor forsymilse i them Ath the komo icke forre aff stadz æn i thenne Daghana Torsdagx som nw war Drogh Seuerin met ider tienere och alle friborne menne aff norfinne och suderfinne her fram om slotith til viborgh Sidan wij komom til orda met honom formanade han oss om wij wilde biwde honom om the hielge trefalloghetz hielge crisne tross och ider wegna. at han skulde fara moth the omilde Rytzer och hielpe wärie the hielge crisne troo och thetta fatiga landit, och war begärende at wij skulde welsignade idert baner och thet antworda honom at föra

mot the omilde Rytzer Nw är almogen vpresth man aff hus the hielge trefalloghetz welsignælse komme offuer them Jonffrw marie milde bön Sancte henricx och sancte Ericx Suerigis patrones och alle gudz hielgans forskuldan beskerme the gode men Som nw vt dragne äre Altzmectigen gud ware met ider och Sancte Erich konungh Aff kusto Monedagen nest epter sancti francisci Dagh Vnder woret Signet. [Den 5 Oktober 1495].

163.

Bref från Biskop Magnus Stjernkors i Åbo till Erkebiskop Jakob Ulfsson i Upsala.

1495.

Efter originalet, förvaradt bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*». Årtalet är icke angifvit; men är tydligen år 1495. — Utanskriften: *Reuerendissimo Jn Christo patri et Domino Domino Iacobo miseracione Diuina alme ecclesie vpsalensis archiepiscopo fautorj nostro Singularissimo.*

Humilima & deuota nostri recommendatione premissa paratum in omnibus animum complacendi Reuerendissime p[*ater*] Scripsimus vobis latissime superiobus diebus de statu in quo sumus cum Ruthenis Et speramus p. v. huiusmodi literas nostras iam finaliter recepisse Jterum hacipsa hora literas kanuti posze recepimus Jn quibus velut pridem prioribus asserit ipsos Ruthenos in obsidione viborgh adhuc perseuerare, vtinam dominus regni gubernator sicut promiserat non differret quantocius huc venire ad viborgh via maritima directe nauigando. Alioquin timemus quod frustra et incassum huc veniet, Et aduentus suus nichilominus

cedet toti patrie in magnum grauamen que iam plus solito propter veterem expedicionem hoc anno factam contra ruthenos est in victualibus et aliis plurimum depauperata. quis tamen ulterior cum ruthenis erit processus p. v. reuerendissime intimabitur sine mora Quam cum hiis breuiter exaratis in decorem & vtilitatem ecclesie sancte Altissimo ex intimis commendamus Ex castro nostro Kwsto cursorie, Die XX Mensis octobris Nostro Sub Signeto

Magnus eadem gracia
Episcopus aboensis

Märken efter försegling synas å brefvet.

164.

Bref från Biskop Magnus Stjernkors, Sten Sture, m. fl. till Erkebiskop Jakob Ulfsson.

1496.

Efter original-brefvet, förvaradt bland kongl. riksarkivets »*Pappers Diplomer*». Årtalet är icke utsatt; men innehållet antyder bestämdt året 1496. — Utanskriften: *Reuerendissimo Jn christo patri et Domino Domino Jacobo miseracione diuina Alme ecclesie vpsalensis Archiepiscopo fratri et amico nostro singularissimo humiliter* &c.

Premissis nostris semper in Domino debitis reverencia et salute Kære werdigiste herre besynnerlige gode wen Verdiges eder nade wele wethe thet the omille rytzer ære nw dragne fran wiborgh och gaffwe the then bestallningh wtaff nagre dage for jwlen Swa thet tidningen kome hiit til abo slott oppa jwle nath medh sten cristierson som klercherne the begynte te deum j ottesangen wij som hiit kome fran swerige wore æn tha ekke alle fram kompne fran skepen some

some aff oss kome hiit IIII eller V daghe ther epter offwer ijsen fran alandh Och frosze skepen och spisninghen al j alandz sker Swa thet wii motte lathe före hiit thet oss behoff görs alth medh skjwss hester Och bleff en stor del aff folchet forkölth och en delss frosze nagre j heel Swa at aldrigh war swadan en genstörtigh rese for nagen aff oss som thenne rese haffwer warith badhe medh mote wedher frosth och snee hær j landit ær swa mygin snee och swa swar winter som han haffuer warith j mangh aar och haffwer her engin töö warit sidhen tenne sware winter her begyntis ner nagre daghe sidhen wij ware hiit kompne ffinge wij twenne breff som scriffne ware fran wiborgh försth eth som war scriffwit til the godhe men som lage wij [*vid*] kimmene jachem flæmingh gwdh hanss siel nadhe och til clawus henricson och flere gode men Sidhen eth annit breff som mich sten sture warth tilscriffwit fran wiborgh hwilchin tw breff wij nw sende eder nade her jnnelucht hwar epter eder nade ma sigh rette hwat beleglighet ther haffwer warit badhe fore wiborgh stadh och sloth tesligis otj [*utj*] stadhen Gudh och sancte anders medh alle swerigis patroner haffwer wisselige hwlpet ware fatige wenner ath the ecke mere skade finge aff swa mange M folch som ther fore laa medh swadane sware bysser och andre werier och hadhe swa nær then stadh j theris macth och hender som the scriffwe och sighie ther jnne ware Och Ere nw kompne til oss henrich bidz Tönnow ericxson och bencth olson som oppa wiborgh haffwe warith j tenne bestallingh the sighie oss same

tidinge och ytermere aff theris macth æn the kwnne scriffwe &c nagre daghe sidhen tenne tidinge ware komen Sende iach sten sture medh the werdige herrers och gode erlige mentz radh Sten cristierson met naget folch och eder nades tienere til borgaa och til perno adh aname the kirchier jn och formene the rytzer thet the ecke lenger skwlle brenne eller skinne jn j landit Nw sidhen the rydzer æren wtaff dragne screff iach Sten cristiersson til at han och the gode men och eder nades tienere scwlle drage til wiborgh och bliffwe ther oppa slotidh om stadhen som gwdh forbywde the rytzer wille bywde töm annen tidh ther fore tha scwlle macth ware ther j stadhen fore töm Tith kome och alle biergxmen och flere godemen Swa med gwdz hielp at stadhen och slotidh ære bemannidh &c Wij finge och tidinge at the rytzer scwlle ware dragne in j saffwelax fore thet nyesloth Taa war fogodhen peder nigelson nw her hoss oss Och loth han oss forstande thet nagre aff rytzerne hadhe warith ther jnne Och swenene aff slotidh med almogen wore til slagx medh töm och sloghe thöm wtaff landit wdj theris egith landh och miste wij nagre bönder och en swen Togh haffwe the engin swar skade gjorth in wdj sawelax wthen nagre garde haffwe the brenth och sloghe en lenszman j heel j Taffwestelandh haffwe the engin skade gjorth gwdh tess loff haffwe Nw j gar finge wij bodh fran wiborgh ath rytzerne ære jnne j theris egith landh Och tykker knwth pose nytteligit ware adh wij scwlle haffwe worth bodh til mesteren j lifflandh och hertogen aff lettowen ath for-

höre hwrw the wille forhaffwit om thenne omille mordh och brandh som the rytzer haffwe gjorth in oppa cristenheten och the menlöse blodh Ther fore ære wii nw swa til ens wordne adh wii sende nw försth til mesteren Erich trwlle mester magons Dæchin j abo och her anders Duus Canich medh nagre beseglde article och en credentze som eder nade finner her jnelucth Hwat swar the godemen före oss hem j gen töm wele wij edher nadhe framdelis tilscriffwe wij hadhen och gerne scriffwit eder nade til sidhen wij kome hiit tha betröste wij oss ekke ath sende mangh bodh fran oss for fordenscap och fatigheth skyldh her j landit ær Swa haffwe wij och j twæchen om haffweth ær swa thet man kan kome ther offuer epter thet wij engen bodh eller scriffwelse haffwe fangit til oss sidhen wij fore aff swerige Ty bidhie wij eder nade at om bodh kwnne kome her j mellem thet eder nade wille bywde oss til om alle beleghligheter j then landz ænde Och hwrw eder nade beloffwer om then opkastilse oppa eder nades behagh til stederne och then menighe köpman om nyttigth och behoff ær at swadana breff scole forsendis Swa thet eder nade werdiges wele sette ther aff och til som behoff kan göris Och tykte oss besth ware om swadane breff scwlle forsendis adh the kome gymen lifflandh til stederne fore fare skyldh gymen danmark Jtem ma eder nade och wethe thet fogodhen aff nye slotidh loth oss forstande at han och the saffwelax karle ware jnne j rytzelandh medhen the rytzer lage fore wiborgh och brende the j rytzelandh offuer VIII:c garde och

hleffwe mange rytzer slagne Thet bodh som nw kom fran wiborgh Sadhe for oss thet bönderne som j gen liffwe af karelen kome nw fram vtaff skogen och broter the haffwe legith wdj Sedhen the fornome the rytzer ware aff dragne Och ære the swa forfrossne och forsmektede thet strax the kome in wdj warmen tha störte the strax dödhe Och somblige strax the faa mathen tha bliffwe the strax dödhe Och ögenen sithie, thöm store j hoffwedith som store næffwe aff strax [*stark*] winter och frosth Och ær nw tenchende til hwrw then landz ænde skal besettis Swa framt the rytzer scole thet ecke besette med theris folch Hwat hielpe skat som ther nw görs til samen ær och nw storlige behoff medh förste opidh watn hiit til thenne landz ændhe Tesligis folch skep spisningh och wærie met thet förste epter thet then försten aff mwskowen haffwer swa mange c:m lydier ligiendis widh narffwen Jach sten screff och nw eder nades tienere nigels rawelson til at han wille haffwe medh sigh swa mange som han kwnne faa fordenscap til in til wiborgh Te andre scwlle han lade bliffwe til ryggie hoss eder nades skep och spisningh til opidh watn Och screff iach knwth posze och magons larenson til ath the scole dele met töm alth thet gode som iach haffwer ther oppa slotidh til tess gwdh föger opidh watn worder ath spisningen kan kome fram Och takker iach töm alle the haffwe warit mich fölgaktige som tro dande swene hwar iach kan wethe theris beste thet wil iach gerne göre Engin annen tidinge haffwe wij nw scriffwe eder nade til hwar wij kwnne ware eder

nade til wilie och kerligh göre wij altidh gerne Eder nade her met gudi och sancte erich befolendis Ex abo feria sexta proxima post octauam epiphanye *) nostris sub secretis et sigillis

Magnus Dei gracia	Steno sture	ericus trwlle
episcopus aboensis	[De öfrige namnen härunder äro bortrifna].	Steno twrson
		henricus benctson
		nicolaus henricson

På baksidan af brefvet synas märken efter rikssigillet, jemte fem andra sigill.

165.

Bref från Erkebiskop Jakob Ulfsson och Biskop Matthias i Strengnäs till Tönne Tott.

1504—1514.

Efter originalet, förvaradt i kongl. riksarkivet, bland »*Pappers Diplomer*». — Årtalet saknas; men inträffar emellan 1504 och 1514.

Jacobus dej gracia Archiepiscopus Vpsalensis
Matthias eadem gracia Episcopus Strengenensis

Sincerissimis nostris in domino dilectione et salute premissis, Kære Tönne gode besynnerlige wen, wij haffue seet ock granneliga ransakat noger breff som oss wore sændne aff wadzstena klöster Ock förfinne wij i sannind at the gode syster och bröder ther inne boo haffue ræth tiil eth godz j pitte sockn som kallas kymena Och eth laxefiske med noghra garder ther wpwnder liggie Thy bedie wij ider atj göre them aarliga en skekningh som her Sten stwre hwess siell gudh naadhe them giorde i sin liiffs tiidh swa lenge

*) Den 14 Januari 1496.

wij kunne her wm ytermera ransaka, Eder gudh alzmectug befallendis tiil ewiigh tiidh, Raptissime Ex Holmis 3 feria post Brigitte sub aliquorum nostrorum Sigillis et Signetis

Ceterique consiliarij regni Swecie
pronunc Holmis constitutj

Märken efter sigillen synas på baksidan af brefvet.

166.

Böndernas i Nyslotts Län svekfulla förfarande, att försnilla Kronan dess lagliga Räntor.

Uti kongl. riksarkivet förvaras nedan upptagne handling öfver detta ämne; sannolikt en afskrift. Den saknar både datum och årtal; men innehållet utvisar, att den är från sednare tid än konung Gustaf I:s regering. Handstilen utmärker slutet af 1500-talet. På baksidan står antecknadt: *Henric Cupiaines skriffth om böndernes skalkhet i thet the försnille so monge skatter undenn Cronenn.* — Första sidan af dokumentet är skadad af fukt och mal. Några ord, hvilkas läsning härigenom blifvit osäker, äro intagne med kursiv stil.

Om böndernes Snällhett Klocheett och otrohett emott Rijkedh och Cronon vdi Nye slottz lähnn.

Haffue the igenom theris snelhett och Clockheett försnilladh Cronones Rentto och in kumpst. Rijkedh till een dråpeligh schada;

J thett

1 Att the haffue begått medh Ny kompne eller forordinerede fougtar och schrijffuere, om skattarnas förminskningh Så att ther 2 heleskattar, haffua varidh tilförene. ther haffua the giordtt 1½: sosom thette wåhre exempli gracia 6 skattskin ähr een hele skatt, och 5 skattskin ähr och een hele skatt, ther vtaff toghz 2 skattskin, och fördis in opå the

6. ther medh blijffuer 8 skattskin till een heleskatt sosom tilförene J *Gingerd* Men huffudh skatten foröchtis. Så blijffuer aff the 5 skattskin. som tilförene var een heelskatt: 3 skattskin igenn till een halffskatt, ther medh ähr een halffskatt bårt suunitth.

Eller och

2 Ther 2 gongår var 5 skattskin, thet var 2 heleskattar, the 10 skattskin fördis J hop, så bleff ther inthet meer vtaff æn een hele skatt, Så är thet medh een hele skatt bårtt förswunidh

Eller och

3 Ther tilförene var 6 skattskinn till een heleskatt, och 4 skattskin till een halff skatt, ther fördis the 4 skattskin medh een halff skatt till the 6 skattskin hele. Så bleff theraff inthet meere ähnn een heleskatt medh 10 skattskin, och så ähr bårto een halffskatt,

Eller och

4 Ther een besatt een heleskatt medh 8 skattskin, theraff lade han J öde 4 skattskin medh een halffskatt och 4 skattskin behölt han till een halff skatt, Ther kom een som besatt een heleskatt medh 6 skattskin Begierede så the 4 skattskin, och begick så sachen att the 4 fördis in opå the 6 hele, ther aff bleff inthet meere till een heleskatt än 10 skattmarker som *helfftene* war, och så ährr bårtå en *halff skatt*

Eller och såå

5 Ther een bonde *ödeslagt aff 10* skattskin 6: meenendes medh een halff skatt, och behåller 4 till een halffskatt; kom så een annan, som besatt een hele skatt medh 7 skattskin och begierede aff the 6

ödes skattskin 3 ther aff bleff een heleskatt med 10. Jtem kom then tridie, som besatt een heleskatt medh 6 skattskin, och begierede aff the 6 ödis skattskin. 3: the 3 fördis til thes beholdne, ther aff bleff een heleskatt medh 9 skattskin, och så ähr åter een halffskatt bårtto,

6 Jtem een bonde besatt een halffskatt med 4 skattskin, huilckin Jordh han hade fijkidh och faridh somptt sielff somptt till lego låtidh: och nähr marchen var altt baart lade han then J öde: och begiere ofijkidh och obrukadh ödis Jordh somblige meere. och somblige mindre, och brukade same ödis Jordh så lenge han vilde, somblige J: 4: 3: 2: eller itt åhr menendes effther Konungz Ma:tz Mandatt; Men sedan hans egen Jordh then han ödeladhe begynte taga trädz fruct opå sich, lade han same ödis Jordh J öde som han J så monge åhr hade brukadh vtan någon skatt. eller pålagor, och begierede sijn egen Jordh igen, som han sielffuiliendes, hade ödelagdtt; och ther han icke sielff fordrijstade sich att begiere sijn egenn Jordh, begick han sachenn så medh een fremmandhe att han same hans ödis Jordh motte begiere, theraff the både bleffuo hulpne: 3 eller 4 års tijdh. och emedan Jordenn åter baar, och inthet ther aff vttgiordhe,

7 Jtem een bonde besatt een heleskatt medh 7 skattskin, och brukade Jorden emedan han förmåtte. och som han inthet lengre förmotte sielff bruka, effther leett så een annan och 3e fälla alle marchenn, och såå J Rogh och korn och så ladhe J öde; war så han till som sijn Jordh hade til lego låtidh och öde-

lagdtt, och begick sachen medh the same som effther Jordägandens samptyckie hade fältt och sådd, att the halff partenn aff the 7 skattskin skulle begiere. till 3: 4: 2 eller itt års frijhett. menendes effther Konung:e ma:ttz Mandaatt. Ther var hann till som Jordenn hade besittidh, til lego låtidh och ödelagdtt och vpbar aff them som sådd och effter hans tilskyndan begieredh hade. halff parten tridie partenn, meere eller mindre, effther som theris stadga haffuer varidh. aff årsszuextenn. så lenge Jorden baar och så lade Jordenn J öde: och ingen ther aff någon deel wttgiorde.

8 Jtem somblige ödis hele och halffue skattar haffue J öde legadh them ingenn haffuer begieredh. och dåch lichwäll, alle åkrar, ängiar, och vtmarcher brukadh fijkedh och faridh blijffue, somblige vtan någors låff somblige medh Slottzherrens, Landzfougtens och Landzschrijffuerens förlåff, Huadh the ther aff haffua op till Konung:e Ma:ttz andeel, Må huar vdi sijn tijdh so lenge huar haffuer hafftt befalningen, medh sijn ouisse opbordh och presternes förseglingh. beuijsse och så är til gongedh tilläuentyrs medh hele mantaledh igenom hele slottz lähnedh, så att halffparten aff inkumpstenn ähr bårto;

Orsachenn till theris snelhett, huarföre så monge ödis hemman ähr öde bleffne J thenne besuärlige och feygde tijder ähr thenne

9 Att ther nogon forstondigh fougte eller schrijffuere haffuer veladh ramadh K. Ma:ttz gagnn och bädzste som thet sich bör. och icke veledh dantza effter

bondens pijpo. haffue the then saach in för Konung:e Ma:tt. och hans K. ma:ttz fortrogne männ illa vtt-fördtt, och så begått, att han motte aff settjas, och begieredh een annan vti hans stadh thenn fögo till äuentyrs haffuer hafft forstondh eller forfarenhett vdi sådane handell. Såsom han nu medh sijn schrijffuer begynte komma vnder vedrett om theris listighett. haffuer och han begynt rama Konun:ge ma:ttz gagnn och bädzste, som han nu bleff soor föör bonden, Måtte the och honom beklaga om lijff och leffuerne, godz och wälfärdh. och så begieredh then tridie. 4:e eller 5. Så att neppligenn några fougtar haffua blijffuid vedh theris befalningh offuer ett 2 eller 3 år. til thes the sådan affkortningh effther theris egenn vilie haffue kunadh fremmadh

Och ther utaff ähr kommidh och effterföljdh:

2 Att så monge skattar ähro J öde. Ther then Rijke vtgiorde J årlige Rentar och Gärder effter sijnn andeel och Jorda taall. och then fattige sijnn. så lenge han formotte. och när som thenn ene fattige bleff vttarmadh. nödges han för fålch löse leggia sijnn Jordh J öde, huilchen Jordh thenn Rijke begierede till sijnn forre Jordh. och inthet meere vtgiordhe ähnn tilförene, och så moste the andre oförmögne dantza effter sama sättedh, Så att ther thenn Rijke tilforene hade noch. haffuer nu dubbeltt, och then oformogne någodh. ther haffuer han slätt inthet, och ähr befructendis att när sådant iche affskaffes, blijffue full flere ödjs hemman

Ther emott ähr almogens besuäringh

1 Att för änn äremarchenn bleff besatt medh bön-
dher, hade the tedann theris schiuterij och fiskerij.
sampt suede marchz bruck. och same skatten som
the tilforene haffue hafftt opå sich. haffue the ther
änu, Och the som opå same æremarchenn bleffue
satte, äre andre gongon schatt lagde. Huilckidh om
så vdi sanningh ähr, finnes vdi salige. och höglofflige
konungh Göstaffs midleste eller effterst i Jordh och
Mantaals böker.

2 Att ther som fordom meste partenn råden var till
Manfålch. till att bruka, fiskerij och schiuterij J för:ne
æremarchenn, ther medh bettalte the sijnn skatt,
Men sedan Aeremarchen bleff besatt. bleff them skiuta
och fiskia ther förmeent

3 Giffua monge före sosom och vdi sanningh ähr, att
fordomdagz. haffuer här J slottz lähnn varidh een
orättrådigh stongfall och skatt leggningh, Så att
somblige haffue så mykidh. åker. ängh och vtmarch
inbekommidh. att thwå eller 3 kune hielpe sigh
medh som the medh mutor och gåffuor, haffue sich
tilegnadh, the ther doch inthet meere vtgiordtt haffue
än the andre som mindre march äge och haffua Ther-
fore wåre alles theris som byggie och boo vdi Nye
slottz lähnn besynnerligh the som ringe march äge.
ödmiuckeligh begierenn, att the kunde bekomma een
Ny Jordh Jenchningh och stongfall effther the lijchuäl
skole lijke mykidh vtgiore både J årlige Räntan
Gärder och andre parseler som forefalla kune

REGISTER.

A.

Sid.

Agricola, Michaël 153, 161, 254, 266, 270, 320.
Ahma . . . . . 355.
Ailois (i Reso socken?) 20, 32, 37.
Airosalmi . . . . . 28.
Aken, Petter van . . . . . 211.
— *Elseby*, hans hustru . . 212.
Akkas socken . . . . . 185.
Akkois, i Masku socken 20, 32, 37.
Ala bol . . . . . 132.
Albrekt Pedersson, fogde . 185.
Aleta. Se: Tawast.
Altaren i Åbo domkyrka. Se: Åbo.
Anaila, Anajala, i Sääksmäki socken . . . . . 340.
Anders Bagare . . . . . 44.
— prest i Pyttis . . . . . 187.
— *Eiolfsson* . . . . . 77.
— *Erlandsson*, prest . . . 144.
— *Gregersson* . . . . . 17, 66.
— *Holmgersson*, munk i Enköping . . . . . 49.
— *Jacobi*, kanik . . . . . 259.
— *Japsson* . . . . . 59.
— *Jonsson* . . . . . 27.
— *Larsson* . . . . . 77.
— *Olsson*, prest i Eura . . 186.
— *Pehrsson* . . . . . 130, 141.
Andersböle, Jöns . . . . . 249.
Anna Fickonis, abbedissa 115, 118.
— *Johānsdotter*, nunna . . 80.
— *Jönsdotter*, L. Finnes och Greger Anderssons hustru 17.
Apiakoski qvarn . . . . . 145.
Arbetsfolk från Finland 204, 207.
Armosaari . . . . . 28.
Arne Olofsson . . . . . 77.
Aro, Nils . . . . . 147.
Arwid Classon. Se: Diekn.
— *Japsson*, erkediekn i Åbo 21, 38, 68.

sid.

Arwid Olsson, härförare . . 86.
— — Se: Stålarm.
Arvidus Nicolai, confessor generalis . . 80, 95, 109, 111.
Askaby kloster . . . . . 94.
Askala, Jöns . . . . . 213.
Asken, Henrik . . . . . 123.
Asterjoki, Henrik . . . . . 147.
Atoila, i Nousis socken 19, 32, 37.

B.

Bagare, Olof . . . . . 140.
Bagge, Helge . . . . . 149.
Balk, Erik . . . . . 121.
— *Olof* . . . . . 66.
Banér, Isaak Nilsson 215, 242, 264, 314, 315.
Belle, Petter . . . . . 260.
Benkt, prebendatus i Åbo . . 13.
— *Benktsson*, diekne . . . 341.
— *Carlsson* . . . . . 98.
— *Lydeckesson*. Se: Diekn.
— *Olsson*, härförare . 86, 372.
— *Pedersson* . . . . . 9, 60.
— *Svensson* . . . . . 64.
Berg, Petter i . . . . . 167.
Bertil, munk i Wadstena . . 117.
— *Jönsson* . . . . . 176, 243.
Beskattning, försnillningar dervid . . . . . 194, 377.
Beyar, Olof . . . . . 13.
Bibeln, Finsk öfversättning 156, 162, 255, 267.
Bjerno socken . . 4, 5, 210, 253.
Birgitta, jungfru . . . . . 176.
— på Kivis . . . . . 324.
— *Clasdotter* i Harviala. Se: Diekn.
— *Mattsdotter* . . . . . 69.

sid.
Birgitta Nobis, nunna . . . 94.
— *Waltis,* nunna . . . . . 94.
Birilä, Henrik och *Mårten* 142.
Birkkala socken . . . . . 181.
Bistorp, Gurd (Curt?) . . . 248.
Bjelke, Erik Thuresson 120, 121, 149.
— hustru *Gunilla Bese* . . 150.
— *Hogenschild* . . . . . 339.
Biskopstuna . . . . . 364.
Bitz, Anna . . . . . 145.
— *Erik* . . . . . 123.
— *Henrik,* d. ä. 6, 34, 86, 372.
— *Kort* (Conrad), biskop 32, 34. 35, 37, 40, 42, 114.
Björn Classon. Se: Lejon.
— *Ragwaldsson* . . . . 62, 64.
Björneborgs skola lemnar embetsmän till kansliet . . 341.
Björnram, Lars Olofsson, fogde . . . . . 139, 175.
Blåsaby, i Sjundå socken . . 151.
Boda, Olof Larsson . . . . 248.
Bolth, Knut . . . . . 100.
Bondepenningar . . . . . 160.
Boo, i Borgå socken . . . . . 186.
Borgby. Se: Porwol.
Borgläger . . . . . 290, 349.
Borgå kungsgård . . . . . 133.
— socken 77, 105, 106, 186, 187.
— stad och län . 285, 368, 373.
— läns statsutskylder . . . . 133.
Bothe Benktsson . . . . . 27.
— *Michelsson* . . . . . 77.
Bothved Larsson, ståthållare 260, 272.
Boye, Erik och *Nils* 185, 193, 242.
Breds, Bredsby, Erik . . . 166.
Brekla, Matts . . . . . 147.
Broman, rikshistoriograf . . 344.
Bror, Lars och *Olof* . 271, 272.
Brodnda i Bjerno socken . . 254.
Brun, Jöns och *Petter* . . . 140.
Brunsund, i Pedersöre . . . 140.
Bräder, förbud mot utförsel 184, 202.
— från Finland, till statens behof . . . . . 201.
Bussila, Hans . . . . . 147.
Båtsmän, från Finland 221, 224, 226, 228, 234.

sid.
Båtvik i Kyrkslätts socken . 64.
Bäck (Bäcksby), *Anders* . . 151.
Bäcksby, i Sjundå socken . . 151.
Böle, Olof . . . . . 151.
Bönder, uppbådade mot Ryssarne . . . . . 82, 84.
Böndernas klagomål i Finland . . . . 281 följ., 344, 382.
Böner, fasta och messor emot Ryssarne . . . . . 90.

C.

Carl VIII, marsk, konung 3, 5, 26, 30, 317.
— *IX,* konung . . . . . 355.
— munk i Nådendal . . . . 50.
Catharina Jakobsdotter . . 212.
Christer Classon. Se: Horn.
Christian II:s arfvingar, stämpla om Svenska thronen 217, 223, 227.
Christina, Olof Assersons dotter, nunna . . . . . 43.
— *Rötgersdotter,* Lucia Diekns mor . . . . 61, 62.
Christoffer, konung . . . . . 22.
Clara, nunna i Nådendal 26, 43, 94, 358.
Clas Christersson. Se: Horn.
— *Gramsson* . . . . . 80.
— *Hansson,* häradshöfding 73.
— *Henriksson.* Se: Horn.
— *Pedersson* i Revel . . . 40.
Clemens, sekreterare . . . . . 268.
Clemet, Finske, slottslofven . 244, 308, 309.
— munk . . . . . 120.
— *Eriksson,* bonde . . . . 355.
Clot, Kort . . . . . 46.
Crabbe, Nils. Se: Grabbe.

D.

Dackes uppror. Se: Småland.
Dagsverk vid slotten . 303, 305.
Danhoff, Dönhoff, K..... 40, 53.
Danzig . . . . . 184.

Diekn,

sid.
Diekn, Arwid Classon 19, 25, 32, 35, 37, 40, 42, 357.
— *Benkt Lydikesson* 17, 20, 34.
— *Birgitta* och *Katharina* 34, 35, 39, 61, 73.
— *Hans* . . . . . 63.
— *Henrik Classon* 6, 18, 24, 31, 36, 41, 61, 140, 356.
— — *Lucia Tawast*, hans hustru 18, 24, 31, 36, 41, 61, 355.
— hennes mor *Christina* 61, 62.
— Se vidare: *Skelge*.
— *Jakob*, riddare . . . . ! 3.
— *Jöns*, lagman . . . . . 64.
— *Olof* . . . . . 110.
— *Thomas Classon* . . 33, 38.
Dikarböle, Anders . . . . . 277.
Duus, Anders, kanik . . . . 374.
— *Olof* 21, 25, 35, 39, 43, 357.
Dönisby . . . . . 150, 165, 254.

sid.
Erik Olofsson. Se: Stålarm.
— *Ragvaldsson* . . . . 71, 363.
— *Thuresson*. Se: Bjelke.
— *Åbjörnsson* af vapen 53, 54.
Erland Nilsson i Suontaka . 72.
— hustru *Märtha Henriksdotter* . . . . . 72.
Erwast, Lars . . . . . 140.
Erämark (utmark) . . . 315, 382.
— öfvervåld på Kuumo boerna . . . . . 315.
Esbo socken . . . . . 188, 284.
Eskil Bertilsson, prest i Perno 185.
— *Petri*, prest i Akkas . . 185.
Esther, hustru . . . . . 21.
Eura, en pilt (!) . . . . . 21.
— socken . . . . . 181, 186.
Eura-Åminne socken . 181, 186.
Euräpää socken och härad 185, 286, 287, 289, 295, 298, 367.
— landthandel . . . . . 287.
Evais, Lars . . . . . 213.

E.

Egiskoski (Äijäkoski?) . . . . 28.
Ekerö kapell . . . . . 251.
Eknäs stad . . . . . 285.
— i Kimitto socken . . . . 336.
Elin i Rottorp, Philip Iwarssons enka . . . . . 78.
— *Björnsdotter*. Se: Fleming.
— *Svensdotter*, nunna . . 120.
Elminen, Anders . . . 288, 293.
Elseby (Elisabeth) *Jakobsdotter*. Se: Åken.
— *Jönsdotter*. Se: Rike.
Enkarby, Erik . . . . . 251.
Enköpings kloster . . . . . 49.
Ensu, Peder . . . . . 9, 61.
Erik XIV, konung . . 163, 339.
— *Andersson*. Se: Rääf.
— *Axelsson*. Se: Tott.
— *Botesson* . . . . . 69.
— *Carlsson* . . . . . 27.
— *Håkansson* . . . . . 150.
— *Håkansson*. Se: Slang.
— *Jönsson* . . . . . 77.
— *Mickelsson* . . . . . 64.

F.

Ferdinand, Romersk konung 217.
Fjellskifte, i Sjundå socken . 336.
Finböle, Jöns . . . . . 167.
Fincke, Gustaf . . . . . 198.
— — får förläningar . 187, 188, 193.
— *Gödike* . . . . . 3, 5.
— *Märtha*, hans mor . . . 5.
Finckenberg, Henrik, rådman 45.
Finholma, Peder Hollingersson . . . . . 247.
Finland, Norra och *Södra* 186.
— lansknektar, sjöfolk, m. m. derifrån 215, 219, 221, 222.
Finne, Henrik . . . . . 196.
— *Lars* . . . . . 17.
— — hustru *Anna* . . . . 17.
— *Mickel* . . . . . 261.
— *Sten* . . . . . 177.
— — *Malin*, hans enka . . 178.
Finströms socken . . . 251, 266.
Fisk, förbud mot utförsel 184, 202, 240, 294.
— skatte . . . . . 301—309.

sid.
Fiskarevik (Fiskars?) . . . . 209.
Fleming, Clas . . . . . 334.
— *Erik* 128, 145, 146, 148, 150, 160, 164, 166, 174, 176, 178, 188, 192, 204, 209, 213, 234, 241, 243, 253, 256, 260, 261, 285.
— *Hebla*, f. *Sparre* 277, 334.
— *Herman* . . . . . 324.
— *Jakob* . . . . . 136, 372.
— *Joakim* 72, 73, 78, 129, 334.
— — hustru *Elin Björnsdotter, Geeth* . . . . . 72.
— *Johan* . . . . . 79, 134.
— *Iwar* . . 130, 158, 199, 324.
— *Lars* . . . . . 324.
— *Philippa* . . . . . 334.
— *Walborg*. Se: Walborg.
Flota bol . . . . . 132.
Flotsund, uti Ingå socken . 76.
Flyt, Jop och *Staffan* 151, 167.
Flögsund, i Ingå socken . . 166.
Forsie, förvaltarinna . . . . . 123.
Fougdila, i Sagu socken . . 277.
Francisci kloster i Raumo . 20.
Frans Larsson, ridfogde . . 339.
Frees, Jakob, borgmästare . 5.
— *Jöns*, prest i Reso . . . 43.
Friis, Erik . . . . . 367.
Frille, Christian och *Magnus* . . . . . 84, 104, 213, 368.
Frälse, försvagadt, återgår under skatt . . . . . 190, 195.
— förloradt genom ofrälse gifte . . . . . 208, 243.
Frälset, uppbådadt mot Ryssarne . . . . . 230—232, 234.
Fulkkila, i Halikko socken . 137.
Föglö socken . . . . . 247, 266.
Förbud mot utförsel af bräder, matvaror, m. m. 184, 202, 204, 205, 240.
— krögeri och ölförsäljning 203.
Förläningar i Finland 185, 242.

G.

Garts, Kort . . . . . 61.
Geeth, Anders . . . . . 50.
— *Elin*. Se: Fleming.
sid.
Georg Pehrsson, sekreterare 337.
Gerdola, Gertula, i Reso s:n 141.
— *Sigfrid* och *Thomas* . . 142.
Gerickenäs, Gerknäs . . . . 339.
Gertrud. Se: Tawast.
— i Hallu by . . . . . 279.
Gertruds, S:t, kyrka i Åbo 69, 122.
Gesterby, i Kimitto socken 187, 210.
— *Pehr Wittingsson* . . . 245.
Girs, Olof . . . . . 23.
Gods, klosters, kyrkors, m. m. Se: Kyrkogods.
Grabbe, Nils 149, 150, 165, 168, 205, 216, 221, 222, 225, 232, 237, 261, 300, 302.
— redovisning för uppbörden 206.
— sändebud till Novgorod . 216.
Greger, herr . . . . . 69.
— *Andersson* . . . . . 16.
— — *Anna* hans hustru . 17.
— *Larsson*, rådman . . . . 110.
— *Mattsson* . . . . . 30.
— *Pehrsson* . . . . . 140.
Green, Magnus, riddare 19, 357.
Grind, Johannes Matthæi 342.
Grip, Boo Jonsson . . . . . 22.
— *Jöns* . . . . . 277.
Gripsholm . . . . . 176.
Grystfot, Anders . . . . . 46.
Grännäs, Mickel . . . . . 151.
Gränsen, stölder och ströfverier vid . . . . . 300.
Gröp, Henrik, borgare . . . 176.
Gumnäs, i Pojo socken . . . 110.
Gunilla Johansd. Se: Bjelke.
Gunnar Olofsson . . . . 66, 79.
Gustaf I, konung 134, 136, 145, 148, 153, 159, 161.
— konung bref från och till . . . . . 167, följ.
— *Carlsson* . . . . . 45.
Gåsekulla, i Sjundå s:n 209, 336.
Gästning, olaga . 303, 305, 307, 308, 311, 347, 349.
Göran Berndtsson . . . . . 324.
— *Birgitta*, hans hustru . 324.

H.

Haapaniemi . . . . . 254.
Hadvala, Göran . . . . . 147.

sid.
Hafra, förbud mot utförsel . 202.
Haga, i S:t Karins socken 7, 9, 33, 37, 55, 59, 138.
Hakempää (Hakonpää), *Peder* . . . . . 130.
Hakinmäki, Henrik . . . . 265.
Halikko socken 71, 137, 209, 276.
Hallela, Halliala, i Sagu socken 21, 24, 35, 41, 61, 356.
Hallo (Halko, Halikko?) socken 202.
Hallu, i Nykyrko socken . . 279.
Halva bol . . . . . 188.
Hamborg, Hans . . . . . 65.
Hammarlands socken 249, 266.
Hamnholm, i Ingå socken 76, 166.
Handel. Se: Landthandel.
Handels-förbud . . . . 184, 240.
Hankala . . . . . 33, 37.
Hannover, Petter van 198, 233.
Hanoja, Nils . . . . . 340.
Hans, prest i Loimijoki . . . 316.
— *Jönsson,* fogde . . 193, 242.
— *Pedersson,* prest i Pedersöre . . . . . 139.
— *Pehrsson* i Fulkkila . . 137.
— *Thorkelsson* . . . . . 140.
Haraldsby, Peder Henriksson . . . . . 244.
Harmahan-vaha . . . . . 262.
Hartsby, Henrik . . . . . 150.
Hartvik Japsson 26, 35, 40, 65, 67.
— hustru *Ingeborg Magnusdotter* . . . . . 68.
Harviala, i Wånå socken 61, 73.
Hattelmala, Jöns . . . 152, 160.
Hattula härad 73, 160, 188, 264.
Haudois, Olof . . . . . 340.
Hauho socken . . . . . 253.
Haunis, i Reso socken . . . 141.
Hauris (Haunis?), *Olof* . . 142.
Hebla Sparre. Se: Fleming.
Heda, i Wemo socken . . . 17.
Heikkala, Henrik . . . . . 40.
Helge-ands huset 21, 25, 34, 39, 42, 122, 357.
— *lekamens* kor i Åbo 24, 31, 137.
Helgonby . . . . . 159.
Helgå, i Bjerno socken . . . 4, 5.
— i Wirmo socken . . . . . 196.
Hemming . . . . . 47.
Hemming, S:t . . . . . 103.
Hengenmäenpää (Honganmäenpää?) . . . . . 28.
Henrik i Skeptuna . . . . . 43.
— kapellan i Nousis . . . . 21.
— prest i Halikko . . . . . 139.
— skomakare, borgare . . . 149.
— *Benktsson* . . . . . 376.
— *Classon.* Se: Diekn.
— *Classon.* Se: Horn.
— *Henriksson* . 146, 150, 165.
— — till Dönisby 254, 261, 276.
— — till Laukka . . . . . 253.
— *Jönsson,* borgare i Stockholm . . . . . 44.
— — häradshöfding . 186, 196.
— — på Haga . . . . . 138.
— *Martini* . . . . . 26, 357.
— *Pedersson* . . . . . 39, 43.
— *Simonsson,* fogde . . . 243.
— *Stensson,* lagman 123, 125, 178.
— *Vilmari* . . 25, 39, 43, 357.
Henriks, S:t, kyrka och graf i Nousis 21, 25, 34, 39, 42, 357.
Hentelä, Jakob . . . . . 165.
Hepojoki, Mårten . . . . . 213.
Hertula (Herttula?) *Jakob* . 142.
Hietamäki kapell . . . . . 328.
Hiienlinna . . . . . 353.
Hiisi . . . . . 352.
Hintselä, Carl . . . . . 142.
Hinttäniittu . . . . . 65.
Hiriälä, Staffan . . . . . 265.
Hiroin, Hiittoin, Paul 288, 293.
Hirvenojansilta . . . . . 164.
Hirvo, Nils, kyrkoherde i Lundo 8.
Hogenskel, Howenskel, Clemet . . . . . 122, 133.
— *Erik* . . . . . 123.
— *Margaretha* . . . . . 123.
Hogenskild Pedersson . . . 269.
Hollola socken . . . . . 173.
Homan, Jöns, borgmästare . 110.
Hontu, Lars . . . . . 340.
Horn, Christer Classon 123, 124.
— *Clas Christerssen* . . . 276.
— — *Henriksson* 66, 70, 372.
— *Henrik Classon* 187, 188, 189, 191, 242, 284.
Hospitalet, gåfvor till 21, 25, 34, 39, 42, 69, 122, 259, 357.

sid.
Hostad, Hans . . . . . 62.
— *Christina Rötgersdotter*, hans hustru . . . 62.
Huhtila, Henrik och *Clemet* 340.
Huilu, Göran och *Matts* . . 147.
Huitula, i Sääksmäki socken 340.
Hulpo, Anders . . . . . 264.
Hulta, i Sunds socken . . . . 138.
— *Hans, Knut* och *Mickel* 138.
Humpela, Lars . . . . . 262.
Hundeberg, vid Linköping . 273.
Hungersnöd i Finland . . . 94.
Hvete, förbud mot utförsel . 202.
Hvittis socken . . . . 19, 32, 37.
Håkan, kanik i Åbo . . . 17, 20.
— *Jonsson*, officialis . 22, 357.
Hållar korn och gäddor . . 308.
Härkä, Henrik, borgare . . 135.
Härkäniemi . . . . . 299.
Hästekorn . . . . . 194.
Hö, räntc . 281—283, 301—318.

I. J.

Jakob, landsfogde i Nyslott . 307.
— prest i Borgå . . . . . 187.
— — Lapvesi . . . . . 166.
— (Jeppe) *Andersson* . . . 72.
— *Göransson* . . . . . 252.
— *Henriksson* till Gerknäs 339.
— (Jeppe) *Nilsson*, fogde . 73.
— — *Pedersson* . . . . . 63.
— — kapellan i Sjundå . . 65.
— *Ulfsson*, erkebiskop 81, 86, 88, 91, 96, 97, 99, 100, 104, 361, 364, 365, 370, 371, 376.
Jalu, Henrik . . . . . 147.
Jerngrufva i Ojamo by . . . 234.
Ihalempi, Paul . . . . . 264.
Jienhold (Ijänjoki?), *Nils* .. 340.
Iio socken . . . . . 354.
Ille, Måns, fogde . . . 298—300.
Ilmarinen . . . . . 354.
Iloitonsalmi . . . . . 28.
Immola, Matts och *Mårten* 261.
Ingeborg (*forsic*, förvaltarinna) . . . . . 123.
— *Carlsdotter* . . . . . 357.
— *Magnusdotter, Hartvik Japsons* hustru . . . . . 68.

sid.
Ingeborg Ragvaldsdotter . . 70.
Ingeris kungsgård i Uskela 133, 187.
Ingevalskila (Ingarskila?), *Petter* och *Sven* . . . . . 167.
Ingonen, Peder . . . . 7, 9, 60.
Ingriidt. Se: Ingeris.
Ingwald Stigulfsson . . . . 8.
Ingwar Nilsson, fogde . . . 27.
Ingå socken . . . . . 76, 166.
Iniö socken . . . . . 132, 332.
— i Töfsala socken . . . . . 243.
Joakim Olsson, sölfskrifvare 265.
Joakims, S:t, altare . . . . . 26.
Jodböle, Erik och *Mickel* . 167.
Johan III, konung . . 344, 354.
— *Björnsson* . . . . . 64.
— *Eriksson* . . . . . 27.
— *Guttormsson* . . . . . 27.
— *Knutsson* till Muonikkala 339.
— *Olsson* . . . . 186, 261, 314.
Johannes Erici, diekne . . . 341.
— *Matthæi*, vice confessor 115.
— — Se: Grind.
— *Olavi*, kanonikus, sedan biskop . . . . . 98, 115.
Jokisato, i Halikko . . . . . 209.
Jokkas socken . . . . . 133.
Jomala socken . . . . . 249, 266.
Jon, erkediekne . . . 25, 42, 357.
— *Mickelsson* . . . . . 46.
Josef Pedersson, fogde . . . 123.
Joutsensalmi . . . . . 28.
Irjanvuori. Se: Yrjänvuori.
Isaak Nilsson. Se: Banér.
Itäranta . . . . . 293.
Jungfruhamn . . . . . 67.
Junkare . . . . . 349.
Junnila, Göran . . . . 288, 293.
Juusten, Paul . . 270, 276, 344.
Iwar Björnsson . . . . . 64.
Järvenkallio . . . . . 147.
Järvenpää, Matts . . . . . 340.
Järvis, Nils . . . . . 152.
Järämäki, Jakob . . . . . 142.
Jäskis socken 187, 288, 295, 301, 306, 367.
Jöns, erkediekne . . . 34, 38, 42.
— kapellan i Wirmo . . . . 69.
— klockare . . . . . 14.
— prest i Hammarland . . . 159.
— — i Nousis . . . . . 43.

sid.
Jöns skrifvare . . . . . 186, 300.
— *Hansson* i Villelä 7, 9, 14, 55, 59, 358.
— *Henriksson* . . . . . 44, 49.
— *Knutsson* 147, 165, 199, 225.
— *Larsson* . . . . . 140.
— — borgmästare . . . 71, 110.
— *Magnusson* . . . . . 46.
— *Mattsson* . . . . . 6.
— — klockare . . . . . 277.
— *Mickelsson*, på Moisio . 174.
— *Nilsson* . 7, 9, 60, 64, 158.
— *Nyländning* . . . . . 158.
— *Olafsson*, fogde . . . . . 27.
— *Olofsson* . . . . . 45, 56, 77.
— — i Brunsund . . . . . 140.
— *Pehrsson* af Niittugård . 72.
— *Philipsson* af vapen . . 71.
— *Philpusson*, sysloman för Nådendals kloster . . . . 110.
— *Raumo*, borgare . . . . 259.
— *Svärdslipare* . . . . . 272.

K.

Kahaljoki, Kahlajoki . 55, 60.
Kajala, Knut och *Paul* . . 213.
Kajana . . . . . 352, 355.
Kajanoja, Eskil . . . . . 213.
Kainusaari . . . . . 28.
Kairila, i S:t Marie socken 56.
Kaittais ö i Masku socken . 50.
Kaivola, Petter . . . . . 213.
Kakkarais . . . . . 79, 157.
Kakkarsaari, i Sääksmäki s:n 340.
Kaksiraja, i Sääksmäki s:n 340.
Kalava och hans slägt 352—354.
— deras bragder . . . . . 354.
Kalkola, Kalkonen, Olof 264, 265.
Kalela by . . . . . 157.
— *Pehr* . . . . . 325.
Kalvaselkä . . . . . 27.
Kalvola socken . . . . . 340.
Kamparla, Mickel . . . . . 340.
Kangasala socken . . . . . 181.
Kankaantaka, Pehr och *Sigfrid* . . . . . 152, 160.
Kansli, konungens, får embetsmän från skolorna . . . 341.
Kantalaks stad . . . . . 354.
Kante, Björn, Iwar och *Nils* 64.
Kappar hö . . . . . 281, 282.
Kappe, Knut . . . . . 177.
Kappelstrand, i Pargas 208, 243.
Karankojärwi . . . . . 27.
Karela, i Wånå socken . . . 62.
Karelen . . . . . 22, 375.
— härjadt af Ryssar . . 81, 88.
Karhunpää . . . . . 164.
Karinkorva, i Sagu socken 124.
Karins, S:t, socken 7, 9, 55, 59, 327.
Karintaka bol . . . . . 132.
— *Erik* . . . . . 131.
Kariskylä, Jöns Olofsson . 56.
Karkku socken . . . . . 181.
Karlby, Olof Jönsson . . . 248.
Karpalain, Karpelan, Petter och *Thord* 21, 26, 34, 40, 44, 50, 54, 66, 358.
Karvas jern . . . . . 309.
Kaskala, Sigfrid . . . . . 147.
Kaskilaks, i Sagu socken . . 336.
Kaskis, i Wirmo socken 20, 25, 32, 37, 41, 356.
Kastelholm . . . . 99, 130, 265.
— statsutskylder . . . . . 134.
Katharina, hustru . . . . . 196.
Katharinæ prebende i Wiborg 243.
Katinhäntä, Sigfrid . . . . 325.
Kaukola, Benkt . . . . . 340.
Kauriala, Nils . . . . . 160.
Kaustio, Kaystis, Clemet . 131.
Kaver, grafkor, graf . . . . . 69.
Kaves (farkost) . . . . . 369.
Kakskerta ö . . . . . 132.
Kerkola, Clemet och *Mårten* 165, 213.
Kerpis i Lundo socken . . . 55.
Kerris (Kärris?), *Philip* . . 262.
Kertola, Sigfrid och *Thomas* 142.
Kettois, Matts . . . . . 131.
Kettula, Henrik . . . . . 147.
Kexholm . . . . . 101, 105, 362.
Kihavanskoinen . . . . . 354.
Kilmet, hafra . . . . . 305.
Kilpie (Kilpijoki), *Gregor* . 147.
Kimitto socken 134, 187, 199, 210.
Kirves, Olof . . . . . 66.
Kivinebb socken . . . . . 367.
Kiviniemi, Matts och *Petter* 261.

sid.
Kivis, i Masku socken . . . 324.
Klockare-åkern, i Sjundå . 336.
Kläde, kumest . . . . . 10, 60.
Klagomål, Finska inbyggares 281 följ., 344, 382.
Knape, Erik, borgare . . . . 324.
— *Walborg,* hans hustru . 324.
Knektar, inqvarterade hos prester . . . . . 199.
— från Finland och Liffland 215, 219, 222, 223, 226, 228, 234.
— deras aflöning . . . . . 272.
— deras inqvartering . . . . 290.
Knut, kanonikus i Upsala . . 15.
— prest i Jäskis . . . . . 187.
— — Nykyrko . . . . . 43.
— — Wemo . . 17, 21, 34, 40.
— — Åbo . . . . . 338.
— skrifvare . . . . . 188.
— *Andersson.* Se: Lillje.
— *Eriksson.* Se: Kurk.
— *Knutsson.* Se: Lillje.
— *Larsson* till Kuurila . . 339.
— *Pedersson,* borgare . . . 93.
Kodiala, i Nykyrko socken . 324.
— *Anders* . . . . . 325.
Koivisto, i Bjerno socken . . 210.
Kokkis, Jöns . . . . . 151.
Kokkolaks, Knut . . . . . 147.
Kolmen-tienhaara . . . . . 262.
Kolohon, Staffan . . . . . 14.
Konga härad . . . . . 227.
Konungasaari (Konnussaari) 28.
Konva, Sigfrid . . . . . 147.
Kor i Åbo kyrka. Se: Åbo.
Korlaks, i Pargas . . . . . 336.
Korn, förbud mot utförsel . 202.
Korpo socken . . . . . 332.
Korsholms län . . . . . 139, 188.
— statsutskylder . . . . . 133.
— skatte-undersökning . . . 175.
Kortzhagen, Hans . . . . . 56.
Koskis, i Pöyttis socken . . 136.
— i Tenala socken . . . . . 196.
— *Lars* . . . . . 264.
Korsmike (Kärsämäki?), i S:t Marie socken . . . . . 211.
Kotila, Pehr . . . . . 147.
Kotsila (?), *Olof* . . . . . 340.
Kouto, Staffan . . . . . 74.
— hustru *Margit Olofsdotter* 74.

sid.
Kouto, dotter *Karin* . . . . 75.
Krami, Simon . . . . . 262.
Krok, Benkt . . . . . 51.
Kronoborg . . . . . 183.
Krono-ombud, då skattejord köpes . . . . . 314.
Kroppa . . . . . 165.
Krus, Eskil . . . . . 214.
Krögare, antalet minskas 289, 296.
Krögeri, vid kyrkor, förbjudet . . . . . 203, 207.
Kuikonpoika . . . . . 39.
Kuittila, Lars . . . . . 152.
Kuiwamäki . . . . . 28.
Kuiwela . . . . . 79.
Kukola (Kukkola?), *Henrik* 142.
Kulsiala socken . . . . . 340.
Kumlinge socken . . . 246, 266.
— *Jöns Olsson* . . . . . 246.
Kupiainen, Henrik . . . . . 377.
Kurila . . . . . 339.
Kurin, Sigfrid, borgmästare 74.
— hustru *Karin Kouto* . . 75.
Kurk, Arwid, biskop 123, 125, 127, 172.
— *Jakob* . . . . . 34, 39.
— *Knut Eriksson,* lagman 139.
Kusto, slott 2, 97, 99, 104, 127.
Kutkuma ö, i Töfsala socken 51.
Kuttila, i Halikko socken 71, 336.
Kuumo socken . . . . . 181.
Kuumogårds län 180, 185, 186, 196, 200, 231, 260, 339, 342.
— dess statsutskylder . . . . 134.
— dess skattläggning . . . . 180.
— hvar femte röks ränta . . 181.
— klagomål . . . . . 315.
— dess gamla skatt . . . . . 317.
Kuusilampi, Knut . . . . . 264.
Kuvila, Nils . . . . . 340.
Kwryn (Kyrn?), *Matts* . . 123.
Kyle, Kylonis, Johan 69, 70, 143.
Kylliäinen, Pehr Nilsson . 369.
Kymmene . . . . . 372.
— tillhör Wadstena 22, 119, 121, 376.
— förläning . . . . . 133.
Kyrkogods, deras afhändande 171.
Kyro socken . . . . . 181.
Kyymäki, i Wirmo socken . 79.

sid.
Kökars, (Tiokarle, Tiokars) kloster . . . . . 123.
— kapell . . . . . 247.
Kött, räntе- 301—304, 313, 314.

L.

Ladva . . . . . 40.
Lahdenranta . . . . . 16.
Lahdingo, Nils . . . . . 131.
Lahtis by . . . . . 164.
Laistis, Lars Olofsson . . 152.
Laitis, Clemet . . . . . 131.
Laitula, Mickel . . . . . 325.
Lakman, Hans . . . . . 323.
Lampis socken . . . . . 185.
Landsfogdens och *Landsskrifvarens* räntа . . . . . 307.
Landthandel, Landsköp, klagomål öfver 278—280, 285—288, 290, 299.
— förbjuden 167, 294, 295, 298.
Lang, Olof . . . . . 23.
Lange, Mattis, rådman . . . 149.
Lansknektar. Se: Knektar.
Lappmark i Savolaks . . . . 309.
Lappo socken . . . . . 202, 329.
— i Kumlinge socken . . . 246.
— *Jöns Månsson* . . . . . 246.
Lapvesi socken och härad 6, 173, 243, 286, 288, 289, 295, 306.
Lars domare . . . . . 76.
— skrifvare . . . . . 123, 128.
— *Bertilsson* . . . . . 8.
— *Clemetsson* . . . . . 264.
— *Hansson* . . . . . 140.
— *Henriksson*, i Wiborg . 129.
— *Håkansson*, munk 7, 9, 55, 59.
— *Jakobsson* . . . . . 10, 60.
— *Jönsson* . . . . . 274.
— — prest i Borgå . . . . 77.
— *Larsson* . . . . . 77.
— *Mickelsson* . . . . . 76.
— *Olofsson*. Se: Björnram.
— *Pehrsson* . . . . . 46, 140.
— *Svensson* . . . . . 166.
— *Waldersson* . . . . . 264.
Laukka, i Bjerno socken . . 253.
Laurentii, S:t, kyrka i Wirmo 20, 34, 39.
sid.
Laurentii, S:t, prebende i Åbo 267.
Lautela, Jöns . . . . . 147.
Laxipohja (Laxpojo) . . . . 261.
— *Jöns Andersson, Jöns Olsson* och *Mickel* . . . 262.
Ledingelamb (Ledungslama) 194.
Ledsalter (?). Se: Lietsala.
Leetis holme . . . . . 20, 34, 39.
Lehmusniittu . . . . . 33, 37.
Lehmäjärwi, Petter . . . . 261.
Leihijärwi socken . . . . . 264.
Leikoin, Leikola, Henrik . 147.
Leiniälä, Bertill och *Thomas* . . . . . 265.
Lejon, Björn Classon. (Porthan, Chron. Episc., s. 713) 164, 199, 225, 232.
Lemblaks, i Pargas socken 188, 241.
Lemlands socken . . . . 248, 266.
Lemo socken och kyrka 21, 34, 69, 132, 281, 331.
Lepas, i Hattula socken . . . 164.
Lepisdorp (Lepistö?) . . . . 129.
Lepistö, i Wirmo socken . . 79.
Lepistöoja . . . . . 33, 38.
Leppärlä, Måns . . . . . 262.
Letala socken 21, 26, 34, 68, 329, 358.
Lettenrona (?) . . . . . 142.
Liber usuum . . . . . 111.
Lielaks, i Pargas socken 188, 241.
Lietsala . . . . . 34, 39, 66, 142.
Lietula, i Sääksmäki socken . 340.
Liffland . . . . . 184.
— traktat med stormästaren 362.
Lille, Peder . . . . . 66, 69.
Lillje, Knut Andersson 151, 160, 219, 261, 314.
— — *Knutsson* . . . . . 339.
Lima bol . . . . . 133.
Limingo socken . . . . . 352.
Lindekulla, Olof . . . . . 166.
Lindiner, Hans . . . . . 22.
Linnais, Clemet . . . . . 340.
Lithauen, hertigen af . . . . 373.
Littois, i S:t Karins socken . 147.
Lofsala, Henrik . . . . . 288.
Lokalaks kapell . . . . . 123.
Loimijoki socken . . . . . 316.
Lojo socken 188, 234, 243, 261.
Lokalaks kapell . . . . . 328.

sid.
Lommela, Lars . . . . . 147.
Lonto ö . . . . . 66.
Louknais, i Lundo socken . 147.
— *Hemming* och *Petter* . 14.
Lübeck, fred dermed . . . . . 227.
Lucia, nunna (abbedissa?) . 109.
— *Olofsdotter*. Se: Diekn.
Lüdik, Jakob . . . . . 321.
Lukas, kloster-tjenare . . . . 128.
Lundo socken . . . . . 7, 13, 55.
Lungais, Paul . . . . . 265.
Luolais, Jakob och *Thomas* 152, 160.
Lydike Benktsson . . . . . 27.
Länsmans rede . . . . . 194.
— räntan, uppgift derå . . . 190.
Löfö, Jakob Jönsson . . . . 245.

M.

Maansilta . . . . . 262.
Magdalena prebende i Wiborg 291.
Magnus, biskop. Se: Stjernkors och Tawast.
— dieken i Åbo . . . . . 374.
— prest i Wirmo 20, 25, 42, 357.
— *Andersson*, häradshöfding 76.
— *Björnsson* . . . . . 77.
— *Jönsson*, sekreterare . . 341.
— *Larsson*, härförare 86, 368, 375.
— *Laurentii*, arkidiakon . 114.
— *Magnusson* . . . . . 140.
— *Mattsson* . . . . . 140.
— *Olofsson* . . . . . 23, 51, 53.
— *Pehrsson*, sekreterare . 341.
— *Pettersson* . . . . . 14.
— *Valdemari*, kanik 25, 26, 39, 40, 43, 358.
Maikkala, Martin . . . . . 262.
Makala, Sigfrid . . . . . 147.
Mallasvesi . . . . . 340.
Malm, Lars, Olof och *Paul* 151.
Mammonen, Mannonen, Henrik . . . . . 288, 292.
Mansdrägt (utskylder) . . . 284.
Mantela, Mickel . . . . . 262.
Marby, i Ekerö kapell . . . 158.
— *Nils Gunnarsson* och *Rogersson* . . . . . 159.
Margaretha, drottning . . . 3.
sid.
Margaretha, Cl. Gramssons enka . . . . . 80.
— Jöns Hanssons hustru 26, 43, 358.
— *Olofsdotter*. Se: Kouto.
— *Pedersdotter* . . . . . 124.
Margarethas, S:t, kyrka . . 14.
Margäld, Markgäld . 296, 299, 302.
Marie, S:t, socken . . . 57, 326.
Marknader, klagomål emot dem . . . . . 279.
Masku socken, kyrka och härad 9, 43, 44, 51, 69, 132, 141, 143, 157, 188, 281, 330.
Matthias, biskop i Strengnäs 376.
Mattila, Henrik . . . . . 325.
Matts, kapellan i Åbo . . . . 123.
— munk . . . . . 121.
— *Andersson*, väpnare . . 69.
— *Martinsson*, lagman . 6, 14.
— *Mattsson*, rådman . . . 71.
— *Nilsson* . . . . . 45.
— *Pehrsson* . . . . . 140.
— *Smed* . . . . . 262.
Matvaror, förbud mot utförsel . . . . . 202, 204, 205.
Mekasalmi (Miekkasalmi) . 28.
Melen, Berndt van . . . . 227.
Mellilä, Erik och *Jöns* . . 165.
Mervis, Henrik och *Lars* . 264.
Meskola, Henrik . . . . . 147.
Messor, m. m., mot Ryssarne 90.
Metsäkylä, Lars Jonsson . 262.
Mickel, prest i Töfsala . . . 187.
— *Skräddare* . . . . . 75.
Mikaël Stephani, kaplan . . 268.
Miemala, Matts och *Sigfrid* . . . . . 152, 160.
Mieskamäki . . . . . 28.
Mingiö, Pehr . . . . . 340.
Mojainen, Mickel . . . . . 264.
Mola socken . . . . . 86.
Muddais, i Pargas socken . 133.
Muhumäki . . . . . 28.
Muijala, Markus, Mickel och *Staffan* . . . . . 261.
Mulbete åt Wiborgs stad . . 291.
Mulle, Nils . . . . . 38.
Mulli, Jöns . . . . . 147.
Munk, Olof, rådman . . . . 110.

sid.
Munks, Thomas . . . . . 151.
Muonikkala . . . . . 160.
— *Knut* i . . . . . 188.
Mutarais, Lars . . . . . 130.
Muttilä, Henrik . . . . . 142.
Myttälä, Lars och *Matts* . 340.
Mäkeprank, Hans . . . . . 322.
Måns Nilsson 185, 186, 196, 198, 200, 222, 226, 260, 316.
— — befallningsman på Wiborg . . . . . 268.
— *Pehrsson* . . . . . 227.
— *Svensson*. Se: Somme.
Mårten, gift med Hans Partas enka . . . . . 57.
— Sten Stures tjenare . . . 367.
— *Johansson*, myntskrifvare . . . . . 338.
— *Larsson* . . . . . 186.
Mårtens, S:t, socken . . 70, 202.
Mäentaka, Mårten . . . . . 147.
Mäkäis, Erik . . . . . 340.
Mäkäsmäki . . . . . 28.
Mälkkiäis, Erik . . . . . 340.
Männäis, i Nykyrko socken 324.
Märtha Henriksdotter. Se: Erland Nilsson.
— *Rötgersdotter* . . . . . 61.
Mörby, i Ekerö kapell . . . 159.
— *Carl* i . . . . . 159.

N.

Nackböle, Peder . . . . . 151.
Næbbe, Nils . . . . . 39, 42.
Naglasaari . . . . . 27.
Nagle, Johan Nilsson . . . 55.
Nagu socken . . . . . 333.
Narslaks, Anders . . . . . 277.
Narva . . . . . 290, 375.
Nederländska skepp, tagne i Danmark . . . . . 217.
Nedre Härad i Kuumo . . 180.
Nepiä, Henrik . . . . . 264.
Nerpis socken . . . . . 173.
Nevilä, Matts och *Olof* 152, 160.
Niemis hemman . . . . . 136.
— ödes jord . . . . . 148.
Niihattula, i Wirmo socken 72.
— *Jakob* . . . . . 265.
Niininiemi . . . . . 28.
sid.
Niittugård . . . . . 72.
Niklis, officialis . . . . . 42.
Nils, erkebiskop i Upsala 3, 11, 15.
— prest i Letala 21, 26, 34, 358.
— — Nousis . . . . . 21.
— — Pargas . . . . . 123.
— — Pedersöre . . 34, 39, 113.
— — Sagu . . . . . 26, 358.
— — Töfsala . . . . . 114.
— skrifvare . . . . . 316.
— *Andersson* . . . . . 64.
— *Benktsson*, härförare 84, 104, 368.
— *Björnsson* . . . . . 64.
— *Eriksson* . . . . . 158, 366.
— *Henriksson* . . . . . 376.
— *Håkansson* . . . . . 14.
— *Jacobi*, prest i Nerpis . 173.
— *Jopsson* . . . . . 79.
— *Larsson*, fogde . . . . . 227.
— *Nilsson* . . . . . 27.
— *Olofsson* . . . . . 47, 64.
— — prest i Lundo . . . . 13.
— *Otteson*, fogde . . 188, 243.
— *Pedersson*, kammarråd 266.
— *Ragvaldsson* . . . . 70, 375.
— *Svensson* . . . . . 64.
Niuha, Eskil . . . . . 142.
Norman, Georg . . . . . 254.
Norrbotten. Se: Österbotten.
Noukkila, Margaretha . . . 213.
Nousis socken och kyrka 19, 21, 25, 32, 34, 37, 39, 42, 43, 69, 79, 122, 281, 327, 357.
Nowgorod . . . . . 108, 216.
Nudala, Henrik . . . . . 340.
Nyby, Olof Henriksson . . 160.
— torp, i Sjundå socken . . 261.
Nyendorp, Alb., borgmästare . . . . . 5, 45, 56.
Nygård, i Wemo socken . . 17.
Nykyrko socken 43, 86, 279, 324, 330, 367.
— — inrättad . . . . . 173.
Nyland . . . . . 348.
— sköfladt af Ryssar . . 88, 94.
Nyländningar, uppbådade mot Ryssarne . . . . . 84, 85.
Nyslotts stad och län 186, 187, 214, 241, 244, 306, 348, 369, 373, 377, 382.

sid.
Nyslotts stad och län, statsutskylder . . . . . 133.
— — landthandel förbjuden 167.
— — böndernas klagomål . 306.
— — kronans räntor försnillade . . . . . 377.
Nådendal 3, 7, 9, 13, 16, 20, 25, 33, 36, 41, 44, 49, 50, 55, 59, 63, 66, 68, 71, 73, 75, 78, 80, 93, 109, 111, 113, 114, 115, 116, 122, 124, 128, 129, 136, 143, 157, 331, 356.
— dess marknader . . . . . 279.
— kloster, förföljelser mot . 111.
— friköpt för O. Ruds sköfling 119.
Näs, Henrik . . . . . 244.
Näsby, i Sjundå socken . . . 151.

O.

Odygd, Carl, prest . . . . . 6.
Ohtojoki qvarn . . . . . 264.
Oja, Matts . . . . . 261.
Ojamo, i Lojo socken . . . . 234.
— *Henrik* . . . . . 261.
Oikola, Eskil . . . . . 340.
Oinala, Erik och *Lars* 152, 160.
Oinela, Mickel . . . . . 147.
Oittila, Lars . . . . . 262.
Olikkila, Olkila . . . . . 166.
Olof, erkebiskop . . . . . 181.
— — nedsatte räntan i Kuumo . . . . . 181.
— prest i Kimitto . . 187, 199.
— *Andersson* . . . . . 271.
— *Björnsson* . . . . . 76.
— *Hansson* . . . . . 147.
— *Henriksson,* borgare . . 110.
— *Larsson* . . . 66, 270, 273.
— *Magni,* biskop. Se: Tawast.
— *Magnusson,* domprost . 143.
— *Mattsson* . . . . . 69.
— *Mickelsson* . . . . . 64.
— *Månsson* . . . . . 27.
— *Nilsson* . . . . . 7, 9.
— — häradshöfding . . . . 340.
— — i Kahaljoki . . . . 55, 60.
— — fogde på Raseborg . 64.
— *Pehrsson* . . . . . 64.
— *Svensson* . . . . . 140.
sid.
Olof, Thordsson . . . . . 140.
— *Trotteson,* fogde . . . . 267.
Olofs, S:t, kloster i Åbo 20, 25, 39, 2, 357.
— — kyrka i Ylelä . . . . 39.
Olofsborg. Se: Nyslott.
Orinpää . . . . . 114.

P.

Paavola, i Reso socken . . . 73.
Padais, Clemet och *Markus* 277.
Pahnaluoto . . . . . 33, 37.
Paksu, Olof . . . . . 142.
Palomäki . . . . . 28.
Paloniemi, Mickel . . . . . 261.
Pargas kungsgård . . . . . 133.
— socken och kyrka 56, 77, 122, 133, 188, 241, 333.
— *Lars* . . . . . 56.
Parola, Henrik . . . . . 160.
Parta, Hans, Jakob och *Petter* . . . . . 56, 57.
Paukurila . . . . . 309.
Pauni, i Lojo socken . . . . 262.
Paval. Se: Skeel.
— prest i Sääksmäki . 315, 343.
Pawu . . . . . 336.
Peder, prest i Masku . . . . 43.
— — i Pälkäne . . . . . 14.
— skrifvare 152, 188, 300, 308.
— *Andreæ* . . . . . 43.
— *Jacobi,* prest . . . . . 144.
— *Michaelis,* prest i Wirmo . . . . 21, 26, 34, 358.
— *Månsson,* fogde 186, 241, 308.
— *Nilsson,* fogde . . . . . 373.
— för öfrigt, se: Petter.
Pedersböle hemman . . . . . 176.
Pedersöre socken . . 34, 39, 139.
Pelkola, Matts och *Pehr* . 265.
Pelli fors . . . . . 353.
Pellosniemi socken . . . . . 309.
Pemar socken 6, 7, 9, 60, 202, 213, 281.
Pensaari . . . . . 74.
Perno socken . . . . . 185, 373.
Perä, Sigfrid . . . . . 165.
Perälä, Henrik . . . . . 214.
Pesänsuu, Olof . . . . . 165.

sid.
Pest, i Finland 82, 83, 94, 342.
Petter Andersson . . . . . 140.
— *Benktsson* . . . . . 38.
— *Jönsson* . . . . . 64, 140.
— *Magnusson* . . . . . 140.
— *Paulsson* . . . . . 264.
— *Ragvaldsson* . . . . . 77.
— se vidare: Peder.
Petrus Laurencii (Petter Larsson) . . . . . 1.
Philip af Mola . . . . . 86.
— *Iwarsson* . . . . 50, 54, 78.
— *Olsson*, slottsskrifvare . 243.
— *Thomæson* . . . . . 66.
Piikkis socken . . . . . 146, 276.
Pikkala, i Sjundå socken . . 64.
Pikkanen, Olof . . . . . 288.
Pilois, Philip . . . . . 131.
Pinomäki, Greger . . . . . 14.
Pintelä . . . . . 213.
Pitkäjärvi, i Hattula socken 164.
— *Clemet, Erik, Eskil, Matts, Pehr* och *Simon* 165.
Plata (Plate?) *Henrik* . 22, 39.
Pojo socken . . . 110, 187, 242.
Pokkola, Henrik . . . . . 14.
Pora, Jöns . . . . . 147.
Porvoll (Porvola, Borgby?) 196.
Posse, Knut 70, 81, 83, 86, 87, 91, 97, 98, 105, 365, 367, 370, 375.
Postad, Olof . . . . . 250.
Presternas uppbörder . . . . 304.
Prys, Matts . . . . . 27.
Puntamäki, Henrik . . . . 147.
Pusula, i Lojo socken . . . 164.
Pyhäkoski . . . . . 352.
Pyttis socken . . . 22, 187, 376.
Pytty, Thomas . . . . . 14.
Päistärpää, Peder . . . . . 277.
Pälkäne socken . . . . . 14, 340.
Pölseböle, i Pargas socken . 77.
Pöyttis socken 44, 136, 202, 326.

Q.

Qvidia . . . . . 234, 334.

R.

Ragwald Jönsson . . . . . 64.
— *Larsson* . . . . . 56.
sid.
Ragwald Stigulfsson . . . . 54.
Rakmala, Rakkemala, Simon . . . . . 131.
Ram, Torsten Salmonsson 134.
— hustru *Brita Fleming* . 134.
Rantasalmi gård . . . . . 187.
— socken . . . . . 309.
Rantasalo, i Töfsala socken 51.
Rapoila, i Sääksmäki socken 340.
Raseborg och dess län 30, 62, 64, 76, 146, 148, 150, 165, 185, 187, 193, 231, 234, 242, 261, 283.
— — statsutskylder . . . . 133.
— — skattläggning derstädes 193.
Raudis i Masku socken . . . 44.
Raukala by . . . . . 13.
— *Peder* . . . . . 14.
Raumo . . . . . 202, 222, 223.
— kyrka och kloster 20, 25, 39, 42, 69, 329, 357.
— statsutskylder . . . . . 133.
— årlig skatt . . . . . 170.
— erhåller tullfrihet . . . . 170.
Raunistula, i Marie s:n 57, 259.
Rautala, i Lojo (?) socken . 164.
Rautalaks, Clemet . . . . . 131.
Ravea, i Wirmo socken . . . 70.
Redakotti (Rekottila?), *Henrik* . . . . . 213.
Reiske, Simon . . . . . 141.
Rekanen, Måns . . . . 288, 292.
Reliquiarium . . . . . 21, 34.
Remala, Remanen, Lars . 262.
Rengo kapell . . . 123, 152, 160.
Rentfart, Gert . . . . . 46.
Reppinen, Röppinen . 288, 292.
Reso socken 43, 73, 141, 143, 331.
Retunkylä . . . . . 148.
Revel . 184, 278, 286, 290, 369.
— tvenne kloster . . . . . 40.
Ridanala, Olof . . . . . 325.
Ridvala, i Sääksmäki socken 340.
Riga . . . . . 184.
Rike, Peder . . . . . 13.
— *Elseby*, hans hustru . . 13.
Rimitto socken . . . . . 5, 332.
Ristmäki, Henrik . . . . . 142.
Rohosmaa . . . . . 33.
Rokensoo (Ruokosuo) . . . . 27.
Rottorp . . . . . 78.

sid.
Rouko, i Sääksmäki socken . 340.
Rud, Otto, plundrar Åbo . . 119.
— skonar Nådendal . . . . . 119.
Runa, i Pargas socken . . . 241.
Ruoka-ross gästning (utfordrings-hästar?) . . . . 308, 313.
Ruskinalho, Sigfrid . . . . 277.
Rusko kapell . . . . . 327.
Ryssar, infall i Karelen och Nyland 81, 83, 87, 88, 94, 96, 216, 218, 222, 229, 237, 367, 370, 373.
— messor, fasta och böner mot dem . . . . . 90.
— fredsunderhandlingar med dem . . . . 101, 105, 108.
— korståg mot dem . . . . 102.
— frälset uppbådadt mot dem 230, 231, 232.
— sändebud till Sverige . . 238.
— landthandel med dem 287, 294, 295.
Ryssland, rågång . . . . . 219.
— ströfverier mot . . . . . 300.
Rytiug, Thomas Jönsson . 139, 146, 203, 210, 213, 233, 254, 260, 282.
Råg, förbud mot utförsel . . 202.
Rågång mot Ryssland . . . . 219.
Räfsnäs . . . . . 63.
Rähälä, Matts, Mårten och *Sigfrid* . . . . . 147.
Räntor. Se: Skatter.
Räntämäki socken . . . . . 343.
Räpox (Rääpys) . . . . 288, 294.
Räsälaks, Räsälä, i Wiborgs socken . . . . . 80, 128, 129.
Rääf, Erik Andersson, fogde . . . . . 157, 186, 242.
Rödelaks (Rölax), *Clemet* . 277.
Rödelen, Benkt . . . . . 13.
Röppinen, Bertill . . . . . 288.
Rötger; prest i Wirmo . . . 39.
— *Ingeson* . . . . . 61.
— *Olofsson* . . . . . 64, 109.
Röfvare, Nils . . . . . 69.

S.

Saaris socken . . . . . 340.
— *Thomas* . . . . . 213.
sid.
Saaris, i Sääksmäki socken . 339.
Sagu socken 21, 24, 26, 35, 41, 61, 68, 133, 276, 356, 358.
Sairiwesi (?) socken . . . . . 309.
Salbo (Salo?) bol . . . . . 187.
Salo, Anders . . . . . 131.
— bol, kapell . . . . . 133, 186.
— i Sääksmäki socken . . . 339.
Saltviks socken . . . . . 244, 266.
Sammala, Mickel . . . 288, 292.
Sandö, i Sagu socken . . . . 68.
Sandör, i Pedersöre socken . 140.
Satakunta läns statsutskylder 133.
Satavasilta . . . . . 147.
Sattula, Anders, Erik och *Mickel* . . . . . 264.
Saustila . . . . . 9.
Savala, Savola, Nils 7, 9, 14, 55, 60.
Savijoensuu . . . . . 29.
Savikoski . . . . . 28.
Savolaks socken och härad 133, 186, 214, 244, 307, 373.
Seem . . . . . XII.
Seglats, förbjuden . . . 169, 184.
— bönders och presters 278, 279, 285, 286, 288, 290.
Seimes, Hans och *Mickel* 288, 293.
Seppälä, i Pöyttis socken . . 45.
Severin . . . . . 369.
Sigfrid Larsson . . . . . 75.
Sigfrids prebende i Åbo . . . 243.
Sigismund, konung . . . . . 344.
Sigurd Johansson, erkedicku 140, 143.
Silfver, från kyrkorna, till kronan . . . . . 265, 326, 338.
Simon Andersson, borgmästare . . . . . 135.
— *Pehrsson* . . . . . 177.
— *Petri,* prest i Salo . . . 186.
— — prest i Wiborg . . . 243.
— *Thomasson.* Se: Tawast.
Simunansilta . . . . . 262.
Sirilä, Syrilä, Jakob . . . 142.
Siukkala (Sivikkala) i Hvittis socken . . . . . 19, 32, 37.
Sjundå socken 64, 150, 209, 261.
Sjöfolk. Se: Båtsmän.
Skalenberg, Matts . . . . . 45.
Skalm, Lars . . . . . 46.

sid.
Skattegårdar, i Finska länen 182.
— — undansnillas kronan . . . . . 182.
Skattejord, undansnillas kronan . . . . . 182.
Skatter, klagomål öfver ökade. . . 281—285, 299—318.
— när de borde utgå . . . . 289.
— kronans, försnillade 377, följ.
Skattgille. Se: Skattegårdar.
Skattläggningar i Finland 180, 189, 191, 192.
Skattskinns beräkning . . . . 377.
Skeel, Paval . . . . . 124.
Skelge, Skelige, Olof . . . . 61.
— hustru *Christina Röttgersdotter* . . . . 61, 62.
Skenk, Mickel . . . . . 367.
Skepp, bygda för statens räkning . . . . . 201, 205, 206.
— Nederländske, tagne i beslag . . . . . 217.
Skeppsbröd, från Finland . . 240.
Skeppsfrakt penningar . . . . 308.
Skeppsägare i Wiborgs län 288, 292.
Skepsörtuger . . . . . 194.
Skinnars, i Sjundå socken . 336.
Skipisoja, Thomas . . . . . 131.
Skjutsfärder, biskopens i Åbo 187.
— olaga . . . . . 347, 349.
Skrifvare, Henr., prest i Kyrkslätt . . . . . 12.
— *Jöns* och *Peder* . 152, 186.
Skrädager, Jöns, byfogde . 71.
Skräddare, Lars, borgare . 213.
Skräddarskog, Anders . . . 151.
Skutnäs, i Pedersöre socken 140,
Skytte, Lars, Nils och *Paul* 10, 126, 357.
— *Mårten,* biskop . . . . . 274.
Slang, Erik Håkansson 276, 337.
Slatte, Gustaf . . . . . 66.
Småland, uppror derstädes . 217, 223, 225, 227.
— plundringar och mord . . 227.
Smör, förbud mot utförsel 202, 294.
— förökad skatt häraf 283, 284, 299—315.
Snällböle, Lars . . . . . 167.
Soiluanniemi . . . . . 353.
Soini . . . . . 352.
Soininniemi . . . . . 353.
Sommar, Thomas . . . . . 268.
Somme, Måns Svensson 130, 134.
Sorsala, i Wirmo socken 19, 32, 37.
Sortala, Mårten . . . 288, 293.
Sotkas . . . . . 33, 38.
Spanmål, förbud mot utförsel 202, 204, 205, 294.
— förökad skatt härå 282—285, 301—318.
Spitte, Olof . . . . . 56.
Spore, Erik . . . 186, 188, 263.
Staffan, munk . . . . . 94.
Statsinkomster från Finland 132.
Sten Christiersson 101, 371, 373.
— *Henriksson* af vapen 53, 54, 56, 65.
— — till Poiko . . . 130, 141.
— *Thuresson* . . . . 134, 376.
Stenbadstugu porten i Wiborg 186.
Stenberg, i Masku socken 3, 143.
Stenfors bro . . . . . 262.
Stichæus, J. F. . 164, 263, 339.
Stjernkors, Magnus, biskop 69, 76, 81, 86, 92, 97, 99, 100, 104, 106, 114, 363, 365—367, 371, 376.
— förmanar rådet till enighet 106.
Storby, i Ekerö kapell . . . 158.
— i Sagu socken . . . . . 277.
Stormästaren i Liffland, traktat med honom . . . . 363, 373.
Ströfverier på Ryska gränsen 300, 374.
Ström, i Kimitto socken . . 134.
Sture, Sten, d. y. 123, 127, 134.
— — d. ä. 63, 65, 66, 68, 73, 89, 94, 96, 99, 101—103, 105, 107, 366, 373, 376.
— — hjelpsändning till Finland . . . . . 89, 371.
— *Svante* . . . 94, 96, 99, 102.
Stutt, Gregor, prest i Eura Åminne . . . . . 186.
Styffe, Henrik . . . . . 15.
Ståbböle, Olof och *Thomas* 166.
Stålarm, Arvid Olofsson 222, 283.
— *Erik Olofsson* . . 152, 160.
Störsby, Mårten . . . . . 151.
Suksela i Pemar socken 7, 9, 60.

sid.
Sumvenskin, Herman . . . 322.
Sundholm . . . . . 324.
Sunds socken . . . 138, 245, 266.
Suontaka hemman . . . . . 72.
Suotala, Erik . . . . . 340.
Surpenjoensuu (Suurenjoensuu) 28.
Suuripää, Hemming . . . . 75.
— *Ragwald,* rådman . . 46, 54.
Svart, Curt . . . . . 264.
Svartbrödra kloster i Åbo . 69.
Svarte, Jöns . . . . . 56.
Svartsjö gård . . . . . 145.
Sven dicken i Söderköping . 47.
Sven Thordsson, confessor generalis . . . . 116, 118, 121.
Svenske, Peder . . . . 152, 160.
Sverd, Henrik och *Peder* 45, 62.
Svidja, i Sjundå s:n 209, 261, 334.
Sydänmaa hemman . . . . . 69.
Sydänperä, i Wirmo socken 68.
Sylvenojansilta (Syvänojansilta) . . . . . 165.
Säkjärvi socken . . . . . 304.
Säminge socken . . . . 122, 133.
Särkilaks . . . . . 133.
Sääksmäki socken 145, 339, 343.
Söderby, i Sagu socken . . . 277.
Söderköping . . . . . 342.
Södertelje . . . . . 3.

T.

Taipale, Märten . . . . . 340.
Takalaks, i Wemo socken . 130.
Talela, Mickel . . . . . 147.
Tammela socken . . . . . 340.
Tappurla . . . . . 33, 37.
Tarwe, Henrik . . . . . 140.
Tasanen, Henrik . . . . . 141.
— *Martha,* hans hustru . . 141.
Tawast, Aleta 25, 39, 43, 357.
— *Gertrud* . . . . . 25, 357.
— *Kathar.,* förlorar sitt frälse för ofrälse gifte 208, 243.
— *Lucia Olofsd.* Se: Diekn.
— *Magnus,* biskop i Åbo 1, 4, 11, 16, 19, 22, 33, 140, 143, 357.
— *Olof,* biskop i Åbo 5, 19, 21, 31, 33, 37, 40, 42.
— *Simon Thomasson* 208, 243.
sid.
Tawastehus stad och län 70, 73, 216, 231, 242, 342, 348.
— — statsutskylder . . . . . 133.
Tawastland, sköfladt af Ryssar 88, 94.
Teivo, Anders, rådman . . . 149.
Telge, möte . . . . . 364, 366.
Tenala socken . . 196, 242, 284.
Tervajoki, Anders . . 288, 293.
Tervois, i Pargas socken 188, 241.
Testamentet, Nya, Finsk öfversättning . . . 156, 162.
— — dess tryckning . 255, 267.
Thomas, pastor i Ingå . . . 258.
— prepositus i Strengnäs . . 1.
— skrifvare . . . 187, 199, 222.
— *Classon.* Se: Diekn.
— *Eriksson* . . . . . 76.
— *Hemmingsson* . . . . . 59.
— *Jönsson.* Se: Ryting.
— *Nilsson* . . . . . 214, 244.
— *Pettersson* . . . . . 14.
Thord Andersson . . . . . 27.
Thors gille (Ukon malja?) . 309.
Thorsås härad . . . . . 227.
Tielfne, Anders . . . . . 65.
Tilleman, Katharina . . . 75.
Timberman, Olof . . . . . 136.
Tiokarle, Tiokars. Se: Kökars.
Tjära, förbud mot utförsel 184, 202.
Toijala, i Tenala socken . . 196.
Tolk, Albrekt . . . . . 243, 244.
Toppo, Nikifor . . . . . 287.
Torois . . . . . 33, 38, 132.
Torsten Henriksson . . . . 265.
— *Salmonsson.* Se: Ram.
Tott, Erik Axelsson 45, 56, 65, 310.
— *Tönne Eriksson* . 372, 376.
Trolle, Birger . . . . . 52, 53.
— *Erik* . . . . . 374, 376.
— *Gustaf,* erkebiskop . . . 125.
— *Thure* . . . . . 227.
Tuomois, Petter . . . . . 131.
Tursanperä . . . . . 33, 38.
Tuvala, i Pemar socken . . 336.
Tuve Nilsson, häradshöfding 14.
Tykö bol . . . . . 132.
Töfsala socken och kyrka 17, 51, 69, 80, 187, 243, 331.
Tönne Eriksson. Se: Tott.
— *Hansson* . . . . . 54.

U.

sid.
Ukon Malja . . . . . 309.
Uleå träsk . . . . . 353.
Ulfsby . . . . . 222, 223, 228.
Untamala kapell . . . . . 329.
Urojärvi fjerding . . . . . 188.
Uskela Erik . . . . . 340.
Uskila bol . . . . . 132.
Utanåker, Lars . . . . . 166.
Utfodrings hästar . . . . . 308.
Utmarker, afgift för . 309, 310.
— odling af . . . . . 310, 311.
Uttermark, Thomas . . . . 187.

W.

Wadmal, anskaffas åt staten 202.
Wadstena kloster 22, 42, 88, 110, 115, 116, 118, 121, 376.
Wajasalmi . . . . . 28.
Walborg (Fleming?), abbedissa 128.
— *Ragwaldsdotter*. Se: Knape.
Waldo, i Sääksmäki socken . 340.
Walioma holme . . . 20, 33, 37.
Walkiakoski fors . . . 145, 340.
Waltis . . . . . 94.
Wani, Mickel . . . . . 262.
Wannais, i Pargas s:n 188, 241.
Warela, i S:t Mårtens socken 209.
Warhela, Jöns . . . . . 325.
Warisala, i Pemar socken . 6.
Warissalo kapell . . . . . 332.
Warkaus hemman . . . . . 148.
Wasarla, Lars . . . . . 261.
Wassela (Wäsälä?) *Olof* . . 142.
Watain, Olof . . . . . 288.
Watukivi . . . . . 84.
Wauni . . . . . 209.
Weckelaks socken 173, 293, 295.
— böndernas klagomål . . . 305.
Wed, ränte . . . . 281—283, 311.
Wedentaka, Jon . . . . . 340.
Wederlaks socken . . . . . 293.
Wehkamaa, Petter . . . . . 213.
Weiby, Carl, Erik och *Olof* 261, 262.
Weipåla (Woipala?) i Sääksmäki . . . . . 340.
Wekkralampi . . . . . 27.
Wemo socken och kyrka 17, 21, 34, 40, 52, 53, 69, 130, 324, 328.
sid.
Wenne, Jakob . . . . . XII.
Wentelä, Lars, Mickel, Petter och *Sigurd* . . . 261, 262.
Wentiälä, Peder . . . . . 55.
Werd, konungsligt . . . . . 149.
Wesainen . . . . . 354.
Westgöthe, Anders, Arwid, Jacob och *Jöns* 128, 141, 146, 175, 198—200, 225, 227.
Wexjö . . . . . 200.
Wiala (Wiiala?), *Wiola*, i Reso socken . . . . . 143.
Wiborg, belägring 81, 83, 87, 88, 91, 92, 97, 370, 371.
— befästning förbättrad 206, 298.
— privilegier . . . . . 168, 293.
— erhåller skattefrihet . . . 220.
— befrielse från skjuts 239, 295.
— klagomål . . . . . 286.
— frimarknader . . . . . 295.
— införsel 1556 . . . . . 321.
— och dess län 5, 101, 129, 149, 166, 186, 219, 220, 223, 225, 232, 243, 271, 348, 361, 367, 369.
— — förbud mot landthandel derstädes . . 167, 169.
— — dess statsutskylder . . 133.
Wiborgs kloster . . . 21, 39, 42.
— användandet af bygnaderna 297.
— socken . . . . . 80, 188, 292.
Wid, Gödicke, borgmästare 45.
Widiala by, i Letala socken 68.
Widkilä, Mårten . . . . . 147.
Wihtjärvi . . . . . 336.
Wika, Olof . . . . . 14.
— bol . . . . . 132.
Wikala, Sigfrid . . . . . 147.
Willilä . . . . . 7, 9, 14, 55, 59.
Wiloin, Sune . . . . . 288, 292.
Willuksela, i Hattula (?) . . 164.
Winholt, härförare . . . 84, 86.
Winkelä . . . . . 130.
— *Jöns* . . . . . 131.
Wirilä hemman . . . . . 136.
Wirmo socken och kyrka 19, 20, 21, 25, 32, 34, 39, 42, 68, 69, 70, 72, 79, 132, 196, 202, 282, 328, 357.
Wirmusmäki i Marie socken 56.
Wissefjorda härad . . . . . 227.

sid.
Witsajärwi . . . . . 28.
Witsawuori . . . . . 28.
Wittenberg . . . . . 156, 161.
Wiurila . . . . . 276.
Woivola, Staffan . 7, 9, 55, 60.
Woljukos fjerding . . . . . 310.
Wormö, uti Ingå s:n 76, 166, 209.
Wuojakkala, Bertil . . . . 160.
Wuorentaka, Matts . . . . 152.
Wånå socken . . . . . 62.
Wärdberget i Åbo . . . . . 75.
Wäinämöinen . . . . . 354.
Wäkkärälampi . . . . . 27.
Wässilä, i Halikko socken . 336.
Wätälä, Mårten . . . . . 325.

Y.

Ylelä gård . . . . . 33, 38.
— kyrka . . . . . 21, 39, 358.
Yltimäki, Henrik . . . . . 142.
Yltis, Jakob . . . . . 147.
Yläkylä, i Wemo socken 52, 53.
Yrjänwuori, Erik . . . . . 214.

Å.

Åbo . . . . . 222, 223, 231, 270.
— stadens privilegier . . . . 280.
— altaren och kor i domkyrkan 19, 20, 24, 25, 31, 32, 34, 36, 42, 75, 122, 123, 137, 143, 155, 157, 356.
— kloster . . . . . 122.
— helge-ands hus och hospital 21, 25, 34, 39, 42, 69, 122, 259.
sid.
Åbo, gator derstädes . . . 74, 75.
— statsutskylder . . . . 132, 133.
— borgarenas klagomål . . . 278.
— S:t Olofs kloster . . . . . 20.
— län . . . . . 342.
— — dess skattläggning . . 189.
Åke Jönsson . . . . . 45.
Åken, van. Se: Aken.
Åkerby . . . . . 157.
Åland . . . . . 186, 193.
— missbruk med beskattningen . . . . . 194.
— skattläggning derstädes . 194.
— försvagadt frälse går i skatt 195.
— länsmans ränta . . . . . 244.

Ä.

Äijäkoski (?) . . . . . 28.
Ärämark. Se: Erämark.

Ö.

Öfrehärad i Kuumo . . . . . 180.
Öfverby, i Ekerö kapell . . . 158.
— *Nils Björnsson* . . . . 250.
Ökna . . . . . 339.
Ölförsäljning, vid kyrkor, förbjuden . . . . . 203, 207.
Öninge, Lars Nilsson . . . 249.
Örby . . . . . 214.
Öresund . . . . . 217.
Östen Olofsson . . . . . 64.
Österbotten . 27, 243, 307, 352.
— sköfladt af Ryssarne . . . 94.
Östrahäradet i Raseborgs län 64.